

Mandat for kriseutvalget.

Vedtatt av formannskapet 11. oktober 1939.

1. Kriseutvalget er centralorgan for alle utvalg og nevnder som måtte bli nedsatt i anledning av den foreliggende krisesituasjon i den utstrekning lov eller andre bestemmelser ikke er til hinder herfor.
2. Kriseutvalget behandler alle saker vedkommende kriseforanstaltninger. Disse saker behøver ikke å forelegges de administrasjoner eller utvalg som etter alminnelige regler skulle ha behandlet dem.
3. Kriseutvalget gir innstilling om bruken av de midler som blir stillet til disposisjon til kriseforanstaltninger. Når utvalget finner det uomgjengelig nødvendig, kan det også treffe bestemmelser som egentlig tilligger formannskapet eller andre kommunale myndigheter. Saken forelegges i tilfelle uten opphold formannskapet eller vedkommende myndighet.
4. Alle saker som forelegges Kriseutvalget blir å behandle av finansrådmannen på vanlig måte.

I formannskapets møte 20. juni 1940 er betegnelsen "Kriseutvalget" endret til "forvaltningsutvalget".

Mandatet bibeholdes uforandret.

26. september 1938.

Under hensyn til den spente internasjonale situasjon og utsiktene for en verdenskrig rettet finansborgermesteren denne dag en muntlig henvendelse til ordføreren om at der burde bli nedsatt et mindre utvalg med en utstrakt fullmakt som kunne planlegge og forberede de skritt som måtte antas å bli nødvendig å ta for den civile forvaltning, hvis der skulle komme et krigsutbrudd.

Som spørsmål der måtte drøftes blev nevnt bl.a.:

Sikring av byens matforsyning og brenselsforsyning, og i tilfelle innførelse av rasjoneringsordning.

Forberedelse av understøttelse til mobiliserte menneskers familier.

Forberedelse til massebespisning (Rosenkrantz).

Beskyttelse av byens livsviktige anlegg, såsom lysverk, vannverk, o.l. mot luftangrep eller molest på annen måte.

Rømning av enkelte skoler med derav følgende omlegning av undervisningsforholdene m.m.

27. september 1938.

Finansborgermesteren henvendte seg denne dag til divisjonschefen general Steffens og meddelte ham det skritt som var tatt. Divisjonschefen ga sin tilslutning. Der ble under konferansen drøftet de oppgaver som kunde melde sig. Dernæst blev drøftet den civile forvaltnings oppgaver i relasjon til de militære myndigheter og til de oppgaver som påhviler luftvernsnevnden.

28. september 1938.

I finansutvalgets møte denne dag foreslo ordføreren nedsatt et utvalg således som omhandlet i vår konferanse den 26. september.

Utvalget kom til å bestå av: Ordfører Stensaker, advokat Sundt, forretningsfører Lid samt finansborgermesteren.

Einar Olsen.

År 1938 den 1. oktober holdtes av spesialkomiteen/i an-
møte
ledning den internasjonale situasjon. Tilstede var ordfører Stensaker,
advokat Sundt og finansborgermester Einar Olsen.

Ordføreren gjorde rede for at hensikten med dette møte var å slå fast at man også fra kommunens side var klar til å ta fatt på å sette ut i livet de ekstraordinære tiltak som måtte vise sig nødvendige om situasjonen skulde kreve det. Ordføreren nevnte at 2 spørsmål allerede var tatt op, nemlig om melforsyningen og brensel-forsyningen i krigstilfelle.

Borgermesteren meddelte at han hadde vært i forbindelse med generalen som var enig i at man forhandlet om samarbeide på dette område. Forhandlingene måtte i første rekke ta sikte på å trekke op grensen for den kommunale forvaltnings opgaver. I denne forbindelse blev det bl.a. nevnt at f.eks. luftvernet med tilhørende evakuering er en oppgave som staten har tatt på sig og likeledes gjelder det for rent militære opgaver at de selvsagt ligger utenfor kommunens op-gaveområde. Derimot kunde det f.eks. bli tale om å samarbeide med de militære myndigheter om å anskaffe lagerlokaler f.eks. for mat-varer og brenselvarer også for militært bruk.

Borgermesteren nevnte videre at de kommunale opgaver i første rekke grupperer sig om å oprettholde det civile liv i byen såvidt mulig uberørt, og sørge for at mat- og brenselforsyningen så langt som mulig foregår uten forstyrrelser.

I denne forbindelse refererte borgermesteren en henvendelse fra Statens kornforretning av 20. september til folkeregistret om melomsetningen. Borgermesteren hadde konferert med folkeregis-trets sjef om denne sak og hadde pålagt ham å utarbeide et forslag.

Den 26. september hadde borgermesteren mottatt forslag fra folkeregistret og distribusjonen er nu forsåvidt klar og kan settes ut i livet på meget kort varsel. Borgermesteren hadde forøvrig

gitt folkeregistrets sjef ordre om at saken ikke måtte bringes videre.

Med hensyn til brenselforsyningen meddelte borgermesteren at han i lysverksstyrets møte i forrige uke hadde gitt uttrykk for at spørsmålet om brenselforsyningen i krigstilfelle måtte vies oppmerksomhet. Styret hadde gitt gassverket ordre om å utarbeide en plan over hvad der fra gassverkets side kunde gjøres for å sikre brenselforsyningen. 26. september mottok så borgermesteren gassverkets forslag. Forslaget går ut på at brenselforsyningen skal skje stort sett efter samme regler som trukket op av gassverket i 1920. Gassverket pekte dog på at den forsyningsordning som blev satt ut i livet av gassverket vilde kunne bli illusoriske om forbrukerne gas anledning til å kjøpe inn hos de private leverandører. Det vilde derfor i tilfelle bli nødvendig å treffe avtale med disse om ordningen. Styret hadde i samme forbindelse pålagt gassverket å undersøke spørsmålet om å bruke Svalbard-kull for drift av gassverket. Dette spørsmål vilde gassverket ta op. Forøvrig er der oplyst at der for tiden er meget betydelige kull- og kokslager i byen.

Disse to foranstaltninger - melforsyningen og brenselforsyningen ligger altså klar til å settes ut i livet straks.

Ordføreren berørte spørsmålet om fremtidige beredskapsforanstaltninger, f.eks. kamuflering av kraftstasjonen i Samnanger. Borgermesteren nevnte at generalen under den nevnte konferanse hadde gitt uttrykk for at det vilde være rimelig om man så på spørsmålet om å kamuflere kraftstasjonene. Borgermesteren erklærte seg enig heri.

Sundt nevnte at spørsmålet om fremtidige beredskapsforanstaltninger, derunder kamuflering av kraftstasjonene hadde vært sterkt fremme i diskusjonen i Landsnevnden for civilt luftvern. Sundt vilde derfor anse det rimelig om man ser tiden an inntil luftvernet er kommet i sving her i byen, idet den nevnte kamuflering er sett som endel av luftvernets opgaver.

Borgermesteren nevnte at kraftstasjonen i Samnanger ligger sterkt synlig og at det derfor kunde være opfordring til å gjøre henvendelse til lysverksstyret allerede nu om å se på spørsmålet.

Sundt var enig i at kamuflering var absolutt påkrevet idet Bergen er første by i 2nen faresone. Sundt vilde sørge for å fremskaffe den foreliggende spesialavhandling om dette emne.

Borgermesteren mente at det vilde være riktig at de forskjellige etater selv foreslår detaljene i de foranstaltninger som burde taes. Der reiste sig også spørsmålet om beskyttelse av vannforsyningen. Det vilde jo f.eks. kunne bli en katastrofe om dammen i Svartediket skulde bli sprengt og forårsake flom.

Sundt var helt enig heri og gav uttrykk for at det vilde være riktig at de kommunale myndigheter møtte op med foranstaltninger som er paralelle med de som settes iverk fra statens side.

Borgermesteren nevnte at Bergen med hensyn til administrasjonskontorer i dette tilfelle er heldig stillet ved at kontorene er desentralisert, og man er forsåvidt adskillig bedre stillet enn om de var samlet i et stort kompleks. For tiden er man således i denne henseende ikke særlig farlig stillet og den civile forvaltning kan vanskelig settes helt ut av spillet. Det vilde dog være grunn til å overveie om kjelleren i borgermesterbygningen er slik innrettet at den kan tjene som tilfluktsrum under et bombeangrep. Sundt nevnte at en ordinær bombe har en gjennomslagskraft på 2 - 3 betongetasjer, og at det derfor sannsynligvis måtte gjøres ekstraordinære foranstaltninger om kjelleren skulde gjøres bombesikker. Det var særlig til slike formål den store statsbevilgning var ment, og Bergen måtte derfor være ute om sig og forsøke å sikre sig sin andel av statsbevilgningen.

Borgermesteren nevnte at han går ut fra at det å gjøre kommuneforvaltningen effektiv under alle omstendigheter måtte være

en rent kommunal oppgave.

Ordføreren nevnte videre sykehusene og spørsmålet om deres beskyttelse. Borgermesteren svarte at det var en oppgave som kom inn under luftvernnevnden, så det behøver de kommunale myndigheter i øieblikket ikke tenke på. Men derimot måtte man ta stilling til hvad der skal gjøres med skolene. Hvilke skoler man skal evakuere til fordel for andre formål og hvorledes man skal holde beskjefteget de skolebarn som ikke kan sendes på landet.

Ordføreren nevnte at der bør utarbeides en oppgave over hvilke skoler man måtte ha bruk for til andre formål. Borgermesteren gav uttrykk for at spørsmålet om skolene måtte kunne bli utredet etter en underhåndshenvendelse til skoleinspektøren personlig, idet borgermesteren anså det mindre heldig for tiden å blande for mange opp i disse spørsmål.

Borgermesteren nevnte videre spørsmålet om massebespisning og naturalforpleining av visse deler av befolkningen. Han gjorde i denne forbindelse rede for at der ved bygning av Hotell Rosenkrantz var tatt hensyn til at man skulde kunne i en given situasjon bespise et stort antall mennesker. Men borgermesteren var ikke sikker på at folkekjøkkenet fremdeles er helt effektivt hvad kapasitet angår, og i den forfatning at det straks kan taes i bruk. Borgermesteren mente at det vilde være riktig å gjøre en underhåndshenvendelse til formannen i styret for Hotell Rosenkrantz for å få disse spørsmål på det rene, og samtidig å gi ordre om at folkekjøkkenet til enhver tid må holdes i full brukbar stand.

Borgermesteren nevnte videre spørsmålet om understøttelse til utkommanderte soldaters familier.

Sundt gikk ut fra at dette måtte være en statsoppgave, men borgermesteren nevnte at statshjelpen iallfall i forrige kritiske situasjon hadde vært så liten og hadde kommet så sent at det var nødvendig for kommunen å tre til med øieblikkelig hjelp. Men

dette var en opgave som folkeregistret måtte kunne ta sig av, og det vilde sannsynligvis være riktig å gjøre sjefen for folkeregistret oppmerksom på at han måtte gjøre sig klar til å sette oppgaven ut i livet på kort varsel om det skulde bli nødvendig.

Sundt nevnte spørsmålet om hvad der kan gjøres for å beskytte byens kunstsamlinger som nu ligger temmelig ubeskyttet og som i stor utstrekning inneholder uerstattelige verdier. Det vilde sannsynligvis være riktig at direktørene fikk i oppdrag å ha ferdig sine planer for beskyttelse av samlingene.

Utvalget var enig om å pålegge borgermesteren å samle de opplysninger som for tiden kan fremskaffes, og samle dem i et beredskapsdossier, som kan være forhånden om aksjonsutvalget skulde måtte tre i kraft igjen.

Einar Olsen.

År 1939 den 2. september holdtes møte i krisenevnden.

Tilstede var formannen ordfører Stensaker, finansrådmann Einar Olsen, Sundt og Lid. Etter anmodning møtte likeledes general Steffens, politimester Pedersen i egenskap av luftvernsjef, havnefoged Sognnæs og formann i lysverksstyret, ingeniør Vaksdal.

Formannen redegjorde for hensikten med møtet og ba om en nærmere orientering med hensyn til de luftvernforanstaltninger som var foretatt.

Generalen gjorde rede for den del av luftvernet som ligger under ham, nemlig det aktive luftvern og hvad der var og vilde bli gjort til sikring mot luftangrep.

Politimesteren (luftvernsjefen) gjorde rede for det passive luftvern, derunder varsling mot luftangrep, blendingsforanstaltninger og evakueringsforanstaltninger, første hjelp- og avgasningsstasjoner. Politimesteren meddelte herunder at det er kommunens oppgave å sørge for de nødvendige offentlige tilfluktsrum, foruten at kommunen i egenskap av huseier må treffe de foranstaltninger med hensyn til blending m.v. og brannforanstaltninger som blir pålagt huseierne. Politimesteren meddelte at det i nær fremtid vil komme nødvendig instruks om hvordan publikum skulde forholde sig når luftverntilstand måtte inntre.

Politimesteren redegjorde også for de skritt som var tatt til å gjennomføre evakuering av den del av byens befolkning som ikke må være tilstede og opplyste herunder at han hadde antatt kontorsjef Stav ved folkeregistret som evakueringsjef.

Kriseutvalget besluttet å uttale at det for tiden ikke har noget å bemerke til at kontorsjef Stav inntil videre fungerer som evakueringsjef.

Havnefogden meddelte at han hadde fått telefon fra havnedirektøren om de sikringsforanstaltninger som måtte treffes for havnens vedkommende.

Kriseutvalget var enig om at det måtte tilligge havnestyret å treffe de spesielle foranstaltninger som sikring av havnen gjorde nødvendig.

På forespørsel fra finansrådmannen uttalte generalen at militæretaten for tiden ikke trenger kommunens medvirkning til innkvartering av mobiliserte mannskaper.

Generalen uttalte at det i det hele tatt i øieblikket ikke fra militæretatens side vilde bli reist krav om spesielle foranstaltninger fra kommunens side.

Finansrådmannen pekte på at kommunen måtte være forberedt på å ta sig av mobiliserte mannskaipers familier på samme måte som man hadde måttet gjøre i 1914. Finansrådmannen vilde finne det praktisk å oppnevne et mindre utvalg til å ta sig av denne oppgave. Rådmannen for 5. avdeling bør være medlem av utvalget. Forøvrig bør det administrative arbeide henlegges til folkeregistret f.eks. ved fullmektig Samuelson, idet folkeregistret sitter inne med det beste materiale til løsning av oppgaven.

Kriseutvalget sluttet sig til finansrådmannens forslag og anmodet ham om å bringe saken innfor formannskapet i første møte.

Finansrådmannen nevnte at det bør bringes på det rene i hvilken utstrekning innenbys forretninger kan tilfredsstille behovet for blendingsmateriale og brannvernsmateriale.

Finansrådmannen gjorde videre rede for kontantsituasjonen og forskjellige budsjettspørsmål. Han ba kriseutvalget om bemyndigelse til å opprette de nødvendige forskuddskonti til dekning av de utgifter som vil påløpe til de nødvendige kriseforanstaltninger. Han skulde forøvrig kalle sammen rådmannsmøte til imorgen for å få en oversikt over den kommunale forvaltnings beredskaps stilling.

Kriseutvalget meddelte finansrådmannen den nødvendige bemyndigelse med hensyn til opprettelse av forskuddskonti. Finansrå-

mannen fikk 1 oppdrag å bringe på det rene i hvilken utstrekning kommunens tjenestemenn er innkalt til militærtjeneste og hvilken innflytelse dette vil få på den kommunale forvaltning.

Finansrådmannen blev videre pålagt å bringe på det rene i hvilken utstrekning bensinrasjoneringen vil influere på buss-trafikken.

Endelig fikk finansrådmannen 1 oppdrag å bringe på det rene hvilke beholdninger kommunen sitter med av nødvendige reservedeler som rør, sand o.s.v.

Kriseutvalget besluttet at ernæringsundersøkelsene for forsorgsunderstøttede foreløbig ikke skal settes i gang. Rådmannen for 5. avd. blev pålagt å bringe saken inn for formannskapet i første møte.

Einar Olsen.

Kriseutvalgets møte 22. september 1939.

Samtlige medlemmer var tilstede.

1. Jnr. 2167/39.

Formannen fremla melding om at formannskapet i møte 6. september 1939 gjorde vedtak om at kriseutvalget skal opprettholdes uforandret med ordføreren som selvskreven formann.

2. Utvalget tiltrådte enstemmig et av finansrådmannen utarbeidet utkast til mandat for kriseutvalget. Utkastet blir å forelegge formannskapet til vedtagelse.

3. Finansrådmannen la frem referat fra rådmannsmøte søndag 3. september og meddelte at referatet blir tatt inn i kriseutvalgets møtebok i tilslutning til referatet fra nærværende møte.

4. Finansrådmannen meddelte at han hadde avgitt innstilling til bystyret om bevilgning av kr. 150.000 til kriseforanstaltninger. Kriseutvalget hadde intet å bemerke.

5. Jnr. 2343/39. Søknad fra Kontrollnevnden av 13/9 1939 om å få stillet til disposisjon til kontorutgifter kr. 5.700.

Man besluttet enstemmig å anbefale at der stilles til disposisjon for kontrollnevnden inntil kr. 2.000 av bevilgningen til kriseforanstaltninger. Beløpet forutsettes å skulle være tilstrekkelig til dekning av nevndens utgifter i de nærmeste 2 a 3 måneder.

6. Jnr. 2339/39. Søknad fra forsyningsnevnden av 15/9 1939 om å få stillet til disposisjon kr. 15.000 til kontorutgifter m.v. i de første par måneder.

Man besluttet enstemmig å anbefale at der stilles til disposisjon for forsyningsnevnden inntil kr. 15.000 av bevilgningen til kriseforanstaltninger. Beløpet forutsettes å skulle være tilstrekkelig til dekning av nevndens utgifter i de nærmeste 2 a 3 måneder.

7. Jnr. 2300. Finansrådmannen la frem korrespondanse med utvalget for understøttelse til mobiliserte mannskapers familier og meddelte at han, da utvalgets øvrige medlemmer ikke hadde vært i byen, foreløbig hadde måttet godkjenne de satser for understøttelse til innkommandertes familier som var foreslått av utvalget, nemlig:

Hustru alene	kr. 75.- pr.mnd.	kr.900.- pr.år.
" og 1 barn	" 100.- "	" 1200.- "
" " 2 "	" 125.- "	" 1500.- "
" " 3 "	" 150.- "	" 1800.- "
" " 4 "	" 175.- "	" 2100.- "
" " 5 "	" 200.- "	" 2400.- "
" " 6 "	" 225.- "	" 2700.- "
" " 7 "	" 250.- "	" 3000.- "

Videre meddelte han at han har stillet til disposisjon for utvalget i alt kr. 6000.

Finansrådmannen refererte i samme forbindelse brev fra ordføreren av 15. september 1939 om statens innkommanderingsgodtgjørelse.

Utvalget besluttet enstemmig å godkjenne de trufne disposisjoner. Det er forutsetningen at den godtgjørelse som staten kommer til å betale såvel til den innkommanderte selv som til hans familie skulle komme til fradrag i de understøttelser som er eller blir betalt av kommunen.

8. Det blev fremlagt melding fra arbeidskontoret om arbeidsledighetssituasjonen og fra forsorgskontoret om de 14-daglige utbetalinger.

9. Finansrådmannen meddelte at han underhånden hadde fått henvendelse fra Utstillingens vedkommende om de foranstaltninger som krigen foranlediger for utstillingens bygninger m.v. Det kan bli spørsmål om følgende løsninger:

1. Definitiv oppgiving og øyeblikkelig oppgjør, omkostninger, ca. kr. 124.000.-
2. Å sette de oppførte bygninger i slik stand at de kan bevares vinteren over, omkostninger ca. kr. 179.000.-
3. Å gjøre bygningene ferdige etter beskrivelsen og søke dem nyttiggjort til utstillingsarbeidet gjenopptas, omkostninger ca. kr. 195.000.-

I alle tilfelle vil den allerede gitte garanti kr. 200.000.- bli effektiv. Etter alternativ 3 må man være forberedt på å stille ytterligere garanti for kr. 50.000.

Utvalget besluttet å anbefale alternativ 3.

10. Jnr. 2303. Brev fra rådmannen for 2. avd. av 9/9 1939 om opprettelse av kommunalt luftvernkontor. Rådmannen for 2. avd. foreslår at brannsjefen og bygningssjefen får i oppdrag å bistå den kommunale administrasjon i luftvernsaken.

Utvalget besluttet å utsette saken til et senere møte, hvori rådmannen for 2. avdeling forutsettes å være tilstede.

11. Jnr. 2305/39. Brev fra ordføreren av 8/9 1939 om statens bestillinger av gassmasker.

Utvalget besluttet enstemmig å anmode tiltaks- og plankomiteen om å ta sig av spørsmålet om produksjon av gassmasker i Bergen.

Utvalget besluttet videre enstemmig at der skal rettes henvendelse til staten om at Bergen må få del i de gassmasker som utdeles gratis. Det forutsettes konferert med luftvernsjefen om antallet.

12. Jnr. 2302. Forslag fra rådmannen for 5. avd. om at fattigstyret får a anledning til å godtgjøre forsorgsunderstøttede utgiftene til anskaffelse av blendingsmateriell, anslagsvis kr. 1.- a 2.- pr. hovedperson. Utgiftene anslås til kr. 3.000 a 4.000, som

kan føres til utgift for kontoen for understøttelse.

Utvalget sluttet seg til rådmann 5's forslag.

b.Jnr. 2204/39. Søknad fra Haukeland sykehus om å få stillet til disposisjon inntil kr. 600 til anskaffelse av blendingsmateriell m.v.

Utvalget besluttet å anbefale søknaden.

I forbindelse med denne sak besluttet utvalget enstemmig å anmode formannskapet om å få stillet til disposisjon til blendingsforanstaltninger kr. 10.000 av bevilgningen til kriseforanstaltninger. Det er utvalgets forutsetning at anvisningsmyndigheten for de beløp som kriseutvalget i hvert enkelt tilfelle stiller til disposisjon delegeres til vedkommende rådmann. Videre delegasjon må ikke finne sted.

13. Jnr. 2205/39. Søknad fra Haukeland sykehus om bevilgning av kr. 3.400 til mørklegging og blanding av sykehuset.

Utvalget besluttet enstemmig å anbefale at det stilles til disposisjon for Haukeland sykehus til mørklegging og blanding av det elektriske anlegg inntil kr. 3.400 av bevilgningen til kriseforanstaltninger.

14. Jnr. 2378, 2397, 2398/39. Søknad om bidrag, resp. bevilgning til sikring av kunstverker fra Billedgalleriet og Rasmus Meyers samlinger

	kr. 5.000
Vestlandske Kunstindustrimuseum	" 2.000
Bergens Museum	" 5.000

Utvalget besluttet å anbefale at de omsøkte beløp blir stillet til disposisjon.

Utvalget besluttet i denne forbindelse enstemmig å søke formannskapet om å få stillet til disposisjon til sikring av kunstsamlinger kr. 15.000 av bevilgningen til kriseforanstaltninger.

15. Jnr. 2229/39. Forslag fra rådmannen for 4. avdeling om at det stilles til disposisjon til anskaffelse av sand til kommunens ca. 600 hus inntil kr. 3.200 av bevilgningen til kriseforanstaltninger. (+ 20639. Se møte 5/10-39, sak nr. 11.)

Utvalget tiltrådte rådmannen for 4. avdelings forslag.

16. Forslag fra rådmannen for 2. avdeling om anskaffelse av 10000 hl. sand til avhentning for private hus. Veivesenet vil sørge for at lageret suppleres opp til 10000 hl. etterhvert som det forbrukes. Utgiftene kan gå av veivesenets almindelige konti.

Utvalget godkjente forslaget.

17. Jnr. 2380/39. Forslag fra rådmannen for 2. avdeling om kjøp av 10000 halvsekker a 18,5 øre.

Utvalget besluttet enstemmig å anbefale at det til kjøp av sandsekker stilles til disposisjon kr. 1850.- av bevilgningen til kriseforanstaltninger.

18. Utvalget tiltrådte enstemmig et forslag fra finansrådmannen om at utvalget skal søke formannskapetets bemyndigelse til å rekvirere kommunale lokaler og funksjonærer i den utstrekning det er påkrevet av hensyn til kriseforanstaltninger.

Utøvelsen av rekvisisjonsretten overlates til finansrådmannen.

19. Det ble pålagt finansrådmannen å utarbeide et utkast til bestemmelser om lønn under militærtjeneste for kommunens tjenestemenn. Det forutsettes at det ikke skjer nogen forandring i lønnsregulativets bestemmelser om lønn under militærtjeneste, men at de bestemmelser som forutsettes utarbeidet betraktes som særbestemmelser gjeldende bare under den nåværende krigssituasjon.

20. Jnr. 2337/39. Rådmannen for 4. avdeling søker 1 brev av 15/9 1939 om tillatelse til å anta vikar ved leiekontoret for funksjonærer som er innkalt til nøytralitetstjeneste. Som vikar foreslås kontorbud Finn Kvist med lønn etter regulativets kl. XII. Som nytt bud foreslås Frantz Andersen med lønn kr. 85.- pr. måned.

Utvalget besluttet enstemmig å anbefale rådmannens forslag. Utvalget uttalte i denne forbindelse som en forutsetning at utgifter av denne art posteres under vedkommende kontors bevilgning til vikarutgifter og at på den annen side statens innkommanderingsgodtgjørelse, som går til fradrag i lønnen føres til inntekt for samme post.

21. Finansrådmannen fremla oversikt over innkalte funksjonærer og oversikt over vernepliktige funksjonærer og arbeidere. Det blev overlatt til administrasjonen å avgjøre hvilke funksjonærer og arbeidere det skal søkes utsettelse for med fremmøte ved mobilisering.
22. Finansrådmannen redegjorde for Oslo kommunes luftverns foranstaltninger.
23. Finansrådmannen redegjorde for de foranstaltninger som var satt i verk for å skaffe oppgaver over folk som kan brukes til rasjoneringsarbeider og andre tilfeldige arbeider i kommunen. Det er innhentet oppgaver fra arbeidskontoret over ledige som kan brukes til kontorarbeide og særskilt oppgave over ledige som kan brukes til vakter. Oppgavene vil bli bearbejdet av finansrådmannen i samarbeide med folkeregistret og ligningskontoret med sikte på å få istandbragt utvalg av folk som på den ene side kan ansees for brukbare til vedkommende arbeide og som på den annen side er slik stillet at de har behov for beskjefligelse.
24. Utvalget besluttet enstemmig at ekstraordinære arbeider ikke

må settes i gang og kontrakter vedkommende slike arbeider må ikke inngåes uten at saken på forhånd har vært forelagt formannskapet gjennom finansrådmannen og kriseutvalget. Det forutsettes at pågående planleggings-arbeider fortsettes.

25. Jnr. 2357/39. Anmodning fra Bergens Kjøbmansforening av 15/9 1939 om å bli representert i kontrollnevnden.

Tilstede: Saken besluttet utsatt til senere behandling.

Stansrud, Halberg og Mohr.

Einar Olsen.

Følgende saker ble behandlet:

1. Finansrådmannen nevnte de administrative foranstaltninger som den inntrådte krise hadde medført.

Det er opprettet et kriseutvalg bestående av ordføreren som formann og med varaordfører Sundt, forretningsfører Mona Liss og finansrådmannen som øvrige medlemmer. Kriseutvalget er oppnevntvalg for alle de tiltak som settes i verk i anledning av krisen. Utvalget sorterer under finansrådmannen og sakene blir forelagt utvalget i vanlige administrative former.

Der er videre oppnevnt forsyningsnevnd og vil bli foreslått oppnevnt bransjeutvalg under forsyningsnevnden.

Endelig skal det opprettes kontrollnevnd.

Finansrådmannen presiserte at man må sørge for å opprettholde de vanlige administrative former på tross av den særlige behandling enkelte saker nu får.

2. Finansrådmannen bad om en oppgave over alle fagkomiteer som er innkalt til neutralitetsvakt med angivelse av i hvilken sammenheng det vil bli nødvendig å erstatte de innkalte. Der vil tas inn nye folk uten at det er ubetlingstjenestegjengende. Finansrådmannen nevnte i denne forbindelse formannskapet som oppnevnt under militærtjeneste.

3. Finansrådmannen meddelte at han vilde foreslå oppnevnt på 3 medlemmer til å behandle spørsmål om

U T S K R I F T

a v

Rådmannsprotokollenforsåvidt nedenstående angår.

År 1939 den 3. september holdtes møte av rådmennene. Tilstede var finansrådmann Einar Olsen og rådmennene Eyde, Stenstvedt, Heiberg og Mohr.

Følgende saker ble behandlet:

1. Finansrådmannen nevnte de administrative foranstaltninger som den inntrådte krise hadde medført.

Det er opprettet et kriseutvalg bestående av ordføreren som formann og med varaordfører Sundt, forretningsfører Mons Lid og finansrådmannen som øvrige medlemmer. Kriseutvalget er sentraltvalg for alle de tiltak som settes i verk i anledning av krisen. Utvalget sorterer under finansrådmannen og sakene blir forelagt utvalget i vanlige administrative former.

Der er videre opnevnt forsyningsnevnd og vil bli foreslått opnevnt brenselutvalg under forsyningsnevnden.

Endelig skal der opprettes kontrollnevnd.

Finansrådmannen presiserte at man må sørge for å opprettholde de vanlige administrative former på tross av den særbehandling enkelte saker nu får.

2. Finansrådmannen bad om en opgave over alle funksjonærer som er innkalt til nøytralitetsvakt med angivelse av i hvilken utstrekning det vil bli nødvendig å erstatte de innkalte. Der må ikke tas inn nye folk uten at det er ubetinget nødvendig. Finansrådmannen nevnte i denne forbindelse formannskapetets vedtak om lønn under militærtjeneste.
3. Finansrådmannen meddelte at han vilde foreslå nedsatt et utvalg på 3 medlemmer til å behandle spørsmål om understøttelse til

mobiliserte mannskapers familier. Det var finansrådmannens mening at rådmann Mohr skulde være medlem av dette utvalg og han anmodet rådmannen om å tenke på normene for understøttelsen. Disse burde ligge noget høiere enn forsorgsunderstøttelsene. Forøvrig var det finansrådmannens forutsetning at det administrative arbeide skulde utføres under ledelse av folkeregistret, f.eks. ved fullmektig Samuelsen.

4. Man drøftet hvilke virkninger krisesituasjonen kan få for forsorgsvesenet og blev enig om at finansrådmannen skulde be ordføreren rette en henstilling til byens arbeidsgivere om såvidt mulig å undgå opsigelse av folk.
5. Man drøftet den almindelige situasjon og dens sannsynlige utvikling. Man var enig om at tiden ikke er inne for sosiale fremstøt hverken i den ene retning eller i den annen. Man må forsøke å oprettholde det normale liv så langt som mulig. Det kunde således neppe bli spørsmål om nedsettelse av forsorgsunderstøttelsene, dog kan det vel bli tale om i nogen utstrekning å gå over til naturalanvisning f.eks. for brensel.
6. Finansrådmannen redegjorde for den økonomiske situasjon og kontantstillingen og presiserte at til tross for at kontantstillingen i øieblikket er svært god må man regne med at tilgangen på kontanter vil bli meget vanskelig. Man må ikke regne med å kunne få nye lån og det må derfor innskjerpes den ytterste forsiktighet.

Finansrådmannen ba rådmannen for 2. avdeling meddele sig en opgave over hvilke kontanter havnevesenet har bruk for.

7. Finansrådmannen redegjorde for budsjettets stilling og pekte på at der på den ene side er små reserver på inntektssiden men på den annen side også er uforutsette utgifter på utgiftssiden slik at man i virkeligheten står helt uten reserver. Det må derfor innskjerpes at forbruket på ordinære konti min-

skes så langt som mulig.

Rådmennene må innkalle sine fagsjefer og gjøre dem oppmerksom på situasjonen. Finansrådmannen vil ikke hermed si at man skulle innstille eller engang nedsette den arbeidsdrift man allerede nu har slik at arbeidsstyrken minskes. Som generell regel bør heller ikke bruk av private håndverkere stoppes, men det må i hvert enkelt tilfelle nøie overveies i hvilken utstrekning forutsatte arbeider skal settes i gang. Det kan nemlig bli spørsmål om å legge om arbeidsvirksomheten slik at man i nogen utstrekning innstiller forutsatte anlegg og istedetfor går over til andre f.eks. øket boligbygging. Som konklusjon meddelte finansrådmannen at ingen nye anlegg må settes i gang nu uten at der i hvert enkelt tilfelle foreligger reviderte omkostningsoverslag og før saken har vært behandlet av kriseutvalget.

Igangværende anlegg gjøres ferdig.

8. Man drøftet de sikkerhetsforanstaltninger som kommunen må foreta til sin egen beskyttelse.

Rådmannen for 2. avdeling blev anmodet om å utrede spørsmålet om opprettelse av et kommunalt luftvernkontor i likhet med Oslos.

Man drøftet videre spørsmålet om tilfluktsrum i Rådmannsbygningen og hvorledes man skal innrette sig med hensyn til arkivene.

9. Det blev pålagt rådmennene hver for sin etat å treffe de nødvendige forføyninger til mørklegging, blanding m.v.

Rådmannen for 2. avdeling fikk 1 oppdrag å utrede spørsmålet om delviseanskaffelser av luftvernmateriell, som blå lykter, sand og sekker.

Rådmannen for 5. avdeling fikk 1 oppdrag å overveie om den kommunale sekkesying bør settes igang.

Finansrådmannen nevnte at innkjøpene av det nødvendige materiell i størst mulig utstrekning må skje i Bergen. Finansrådmannen nevnte videre det som var gjort for å sikre byens brensel-forsyning.

Hver avdeling må utrede de spørsmål som knytter sig til sikring av kommunens egne anlegg, som f.eks. vannverk o.s.v. Lysverkene vil i denne henseende sørge for sig selv.

Rådmannen for 2. avdeling fikk i oppdrag å ta sig av hvitting av fortågskanter.

Rådmannen for 4. avdeling fikk i oppdrag å sørge for sanitetsmateriell og brannslukningsmateriell på de større kommunale eiendommer.

10. Finansrådmannen meddelte at han hadde fått bemyndigelse av kriseutvalget til å oprette forskuddskonti for de utgifter som krisen fører med sig. Der må rettes henvendelse til finansrådmannen i hvert enkelt tilfelle om å få en slik konto opprettet. Anvisningsmyndigheten for disse konti må ikke delegeres.
11. Rådmennene blev anmodet om å gjennomgå budsjettet og gi en oversikt over hvad det kan gjøres for å forsøke å få redusert kommunens pengeforbruk.
- Det må ikke settes igang arbeide på det ekstraordinære budsjett uten efter særskilt bemyndigelse. For å undgå overskridelse må der foreligge nye omkostningsoverslag.
12. Rådmannen for 5. avdeling fikk i oppdrag å gi finansrådmannen rapport om forsorgsvesenets utbetalinger og om stillingen på arbeidsmarkedet så hurtig som disse oppgaver kunde foreligge.
13. Finansrådmannen anmodet forøvrig rådmennene om å bringe frem de spørsmål som antas å være eller bli aktuelle.
14. Finansrådmannen bemerket at bevilgninger til sykelønn utover hvad vedkommende har krav på (3 måneder) for fremtiden må belastes hvk. XV. A.1.

15. Finansrådmannen presiserte at besvarelser av forespørsler fra finansrådmannen til administrasjonene må komme frem innen den frist som er satt i forespørselen. Rådmennene får i tilfelle sende de besvarelser som er kommet inn til dem innen fristen og så får man rapportere de avdelingssjefer som ikke overholder fristen.

Einar Olsen.

Møte den 5. oktober 1939.

Samtlige medlemmer var tilstede. Rådmannen for 2. avdeling møtte under behandlingen av sak nr. 5.

Der behandledes:

1. Referertes melding fra arbeidskontoret av 28. september 1939 med oversikt over arbeidsmarkedet.
2. Referertes melding nr. 3 fra Handelsdepartementet, rasjoneringskontoret om folketelling 7. oktober i samband med telling av beholdninger av kaffe og sukker.
3. Jnr. 2357/39. Henvendelse fra Bergens Kjøbmansforening av 15/9-39 om representasjon i kontrollnevnden, jfr. sak nr. 25 i møte 18/9.

Saken har nå vært forelagt kontrollnevnden som i påtegning av 26. s.m. uttaler at den hverken anser det for nødvendig eller ønskelig å la bransjeforeninger få representanter i nevnden.

Utvalget besluttet å si seg enig i at det for tiden ikke antas å være nødvendig å foreta noen utvidelse av kontrollnevndens medlemstall med henblikk på å skaffe bransjeforeninger representasjon i nevnden. Men utvalget forutsetter at spørsmålet tas opp til ny behandling om arbeidsmengden skulle øke så meget at det kan bli nødvendig å utvide kontrollnevnden.

4. Jnr. 2457/39. Forslag fra kontrollnevnden til organisering av dens kontor.

Nevnden har foreløbig ansatt en kontrollør med gasje kr. 4000 og ber om bemyndigelse til å anta kontorfullmektig Stang som sekretær (ekstrabeskjeftigelse). Forslag til godtgjørelse vil bli fremsatt senere.

Utvalget besluttet å erklære seg enig¹ at det er ansatt en kontrollør. Utvalget kunne derimot ikke gi sitt samtykke til den foreslåtte ordning av nevndens kontor forøvrig. Kontrollnevndens kontor må bygges opp uavhengig av noe administrasjonskontor

(formannskapetets kontor) og de funksjonærer som er ansatt ved dette. Det nødvendige kontorarbeide må enten overtas av en kontrollør eller om nødvendig får man anta en mann eller kvinne utenom administrasjonen til hjelp. Godtgjørelsen avpasses etter arbeidets omfang.

Utvalget forutsetter at den nu etablerte ordning med hensyn til sekretærhjelp ved kontoret bringes til opphør så snart som etter omstendighetene mulig.

5. Jnr. 2303/39. Sak om kommunalt luftvernkontor, jfr. sak nr. 10 i forrige møte.

Rådmannen for 2. avdeling foreslår i brev av 9/9 at det ikke opprettes eget luftvernkontor men at brannsjefen og bygnings-sjefen får i oppdrag å bistå de kommunale administrasjoner i luftvernspørsmål.

Rådmannen for 2. avdeling redegjorde nærmere for sitt standpunkt. Utvalget besluttet å stille saken til observasjon inntil man hadde vunnet erfaringer i forbindelse med den forestående blendingsprøve 26. november.

6. Jnr. 2466/39. Utredning fra rådmannen for 4. avdeling om innredning av bombesikkert rom i "Rådmannsbygningen". Det uttales at det vil være så å si ugjørlig å skaffe bombesikkert rom, men at kjelleren under østre fløy kan innredes som gass- og splintesikkert rom.

Omkostningene er tilnærmelsesvis anslått til kr. 3.800, hvortil i tilfelle kommer pumpe for lufttilførsel ca. kr. 1.000.

Utvalget sluttet seg til rådmannen for 4. avdelings forslag.

7. Jnr. 2477/39. Gyldenpris husmorlag meddeler i brev av 20/9 at et offentlig møte 19.s.m. krevet

1. bygning av offentlig tilfluktsrom og
2. at de nødvendige midler stilles til disposisjon for de arbeidsløse og forsorgsunderstøttede til an-

skaffelse av blendingsmateriell.

Forsåvidt angår spørsmålet om bygning av offentlige tilfluktsrom besluttet saken utsatt til behandling i forbindelse med hovedsaken om innredning av offentlige tilfluktsrom. Spørsmålet om blendingsmateriell til forsorgsunderstøttede er avgjort i formannskapetets møte 4. oktober.

8. Jnr. 2429/39. Kemneren søker bemyndigelse til å anta vikar for kontorassistent Louis Johannesen, som er utkommandert og som antas å ville bli borte i ca. 2 måneder. Bud Ulrik Frostad foreslås antatt som vikar med avlønning etter regulativet for midlertidige kontorassistenter kr. 1.900 pr. år fra 4/9-39.

Videre ber kemneren om bemyndigelse til gjennom arbeidskontoret å anta et midlertidig bud med lønn kr. 100 pr. måned.

Tilsynsutvalget slutter seg til kemnerens forslag.

Utvalget slutter seg til kemnerens forslag.

9. Blendingsmateriell m.v.

a. Jnr. 2555/39. Bergens Læregutthjem søker i brev av 30/9-39 om å få stillet til disposisjon kr. 125 til anskaffelse av blendingspapir for hele huset.

Saken besluttet forelagt vedkommende rådmann til uttalelse.

- b. Jnr. 2503/39. Folkeregistret søker i brev av 27/9-39 om å få stillet til disposisjon kr. 200 til anskaffelse av blendingsgardiner.

Utvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 200.

- c. Jnr. 2536/39. Rådmannen for 2. avdeling søker i brev av 30/9 1939 om å få stillet til disposisjon til blendingsforanstaltninger for:

varer vernet.

Utvalget besluttet å forelegge saken for formannskapet med forslag om å behandle saken med de rettslinjer som er trukket opp av finanskomiteen.

veivesenet	kr. 1.500.-
vann- og kloakkvesenet . . . "	1.300.-
bygningssjefen	" 220.-
renholdsverket	" 1.700.-
parkvesenet	" <u>550.-</u>

Tils. kr. 5.270.-

Utgiftene omfatter blanding av vinduer i kontorer, verksteder m.v., blanding av automobillykter, anskaffelse av spesielle lommelykter, anskaffelse av brannslukningsutstyr i byggene. Utgiftene til veivesenet omfatter dessuten anskaffelse av maling til fortåg og hushjørner. Selve merkingen skal utstå til det inntrer luftverntilstand.

Utvalget sluttet seg til rådmannen for 2. avdelings forslag.

d.Jnr. 2559/39. Rådmannen for 5. avdeling søker i brev av 2/10-39 om å få stillet til disposisjon kr. 1.500 til blendingsforanstaltninger ved kommunens 4 gamle hjem. Det tenkes brukt papir til blendingsmateriell og arbeidet skal utføres av eiendomsforvaltningen.

Utvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 1.500.

10. Brev fra finansrådmannen av 4/10-39 med forsyningsnevndens sirkulære av 29/9-39 angående midlertidige bestemmelser for omsetning av kull, koks og sinders.

Finansrådmannen foreslår:

1. At alle kommunale kontorer pålegges å utvise den største forsiktighet med bruken av brensel.
2. At kriseutvalget tar opp spørsmålet om innskrenkning av badingen ved skolebadene.
3. At det ved de offentlige bad slås opp påbud om sparing på det varme vannet.

Utvalget besluttet å forelegge saken for formannskapet overensstemmende med de retningslinjer som er trukket opp av finansrådmannen.

11. Jnr. 2573/39, jfr. sak nr. 15 i forrige møte. Rådmannen for 4. avdeling meddeler i brev av 3/10 at bevilgningen til sand kr. 3.200 blir for liten, idet leverandøren A/s Urdals Sandkompani ber om et tillegg på kr. 0.50 pr. kasse for 200 kasser til dekning av meromkostninger ved ombringelse av kassene. Rådmannen for 4. avdeling anbefaler at tillegget utbetales og at det bevilges ytterligere kr. 206.39.

Formannen meddelte at den omhandlede tilleggsutbetaling og den derav følgende tilleggsbevilgning ble godkjent av formannskapet i møte 4.ds.

12. Jnr. 2572/39. Rådmannen for 4. avdeling anbefaler bevilget kr. 3.714.- til anskaffelse av diverse brannslukningsmateriell til ca. 500 kommunale eiendommer. Det foreslås anskaffet:

500 luftvernspader a	kr. 3.50	=	kr. 1.750.-
500 luftvernbøtter	" " 2.60	=	" 1.300.-
12 spett	" " 4.50	=	" 54.-
16 luftvernøkser	" " 4.-	=	" 64.-
11 slanger	" " 50.-	=	<u>550.-</u>
			<u>kr. 3.718.-</u>

Utvalget sluttet seg til rådmannen for 4. avdelings forslag.

Einar Olsen.

I møte 6/10-39 besluttet bystyret å stille til formannskapet disposisjon inntil kr. 150.000 under ny konto XV A.V., kriseforanstaltninger til utgifter ved foranstaltninger i anledning av den inntrådte krisesituasjon, se bystyreforhandlinger 1939 I. s. 660.

Under nevnte konto, som vil bli betegnet konto 1053, blir foreløbig å opprette følgende underkonti:

a. Forsyningsnevnden.

Utgiftene anvises av finansrådmannen.

b. Kontrollnevnden.

Utgiftene anvises av finansrådmannen.

c. Blendingsforanstaltninger.

Utgiftene anvises av vedkommende rådmann i den utstrekning midler stilles til disposisjon av kriseutvalget.

d. Sikring av kunstverker.

Utgiftene anvises av vedkommende rådmann i den utstrekning midler stilles til disposisjon av kriseutvalget.

e. Luftvernforanstaltninger utenom blanding.

Utgiftene anvises av vedkommende rådmann.

f. Understøttelser til innkalte mannskapers familier.

Utgiftene anvises av finansrådmannen.

g. Gass og splintesikkert rom i rådmannsbygningen.

Utgiftene anvises av rådmannen for 4. avdeling.

h. Loftstrydning. Utgiftene anvises av rådmannen for 2. avdeling.

i. Samarittkurser. Utgiftene anvises av rådmannen for 3. avdeling.

j. Evakueringsforanstaltninger.

k. Arkivforanstaltninger.

l. Militæropplæring.

Møte den 30. oktober 1939.

Alle tilstede. Rådmannen for 2. avdeling møtte under behandling av sak nr. 16.

1. J.nr. 2681/39. Melding fra formannskapet om at det i møte den 11/10-39 fastsatte mandat for Kriseutvalget. Utskrift av mandatet er satt inn i Kriseutvalgets møtebok.
2. J.nr. 2713/39. Tiltak- og Plankomiteen oversender til underretning Justisdepartementets brev til komiteen av 13/10-39 med gjennpart av departementets ~~XXXX~~ brev til Bulls Gummiindustri angående bestilling av 10.000 follegassmasker.
3. J.nr. 2690/39. Justisdepartementet meddeler som svar på finansrådmannens henvendelse av 27. september 1939 om at Bergen må få del i de gassmasker som staten har bestilt til utdeling til husbrannvakter, at det er håp om at det for Bergen luftvernkrets' vedkommende kan bli tale om å stille til disposisjon ca. 6000 masker til utdeling blandt husbrannvakter.

Saken ble besluttet oversendt formannskapet til gjennomsyn.

4. J.nr. 2611/39. Fylkesmannen underretter i brev av 6. oktober 1939 om innholdet av Justisdepartementets brev av 2. s.m. om civile myndigheters plikt til å yte de militære myndigheter bistand med planlegging og iverksetting av evakuering og forråd og beholdninger fra utsatte distrikter.

Saken ble besluttet stillet til observasjon.

5. J.nr. 2689 og 2741/39. Melding fra fylkesmannen av 13/10-39 om oppnevning av et vednoteringsutvalg på 3 medlemmer med varamenn for Rogaland, Hordaland og Bergen fylker og melding av 17. s.m. om at fylkesmannen etter samråd med finansrådmannen har oppnevnt kjøpmann Reinert Lien som Bergens representant med disponent Lorentz Larsen som varamann.

Saken ble besluttet sendt formannskapet til gjennomsyn.

6. J.nr. 2633/39. Brev fra Bergens Handelsreisendes forening av 30. september 1939 om krisesituasjonen og de handelsreisende.

Foreningen henstiller at det må bli tatt hensyn til de handelsreisende ved ansettelse av funksjonærer ved de nye kriseinstitusjoner.

Saken ble besluttet sendt forsyningsnevnden.

7. J.nr. 2714/39. Kontrollnevnden meddeler i brev av 16. oktober 1939 at nevnden har flyttet sine kontorer til de gamle formannskapskontorer i Det gamle rådhus.

Nevnden meddeler videre at det har ansatt Johan Sætrum Jørgensen som kontrollør med lønn kr. 4000 pr. år, og gjensidig oppsigelsesfrist 1 måned. Sætrum Jørgensen tiltrådte 9. oktober 1939.

Saken ble besluttet sendt formannskapet til gjennomsyn.

8. J.nr. 2457/39. Kontrollnevnden sender tilbake saken om organisering av nevndens kontor og holder fast ved sitt tidligere forslag - se sak 4 - 5/10-39 - således at kontorfullmektig Stang utfører nevndens sekretærarbeide.

Kriseutvalget besluttet å godkjenne forslaget som en foreløbig ordning. Man besluttet dog å komme tilbake til lønsspørsmålet når man kan få mere oversikt over omfanget av det arbeide som blir lagt på sekretæren.

9. J.nr. 2642/39. Rådmannen for 3. avdeling sender ved påtegning av 10/10-39 med anbefaling et forslag fra sykehusdirektøren av 13/9 1939 om bevilgning av inntil kr. 1500 til å sette igang samarittkurser for utdanning av kvinnelige hjelpere under krisetilstand.

Kriseutvalget besluttet å anbefale forslaget.

10. J.nr. 2697/39. Skoleinspektøren foreslår i brev av 6. september 1939 bevilget det nødvendige beløp til anskaffelse av nødvendig brannutstyr i skolene. Utgiftene er anslått til h.h.v.

kr. 1126.50 og kr. 646.50 ettersom det anskaffes assurance-sprøyte eller håndsprøyte.

Rådmannen for 3. avdeling foreslår i påtegnning av 13/10 1939 stillet til disposisjon inntil kr. 650.-.

Kriseutvalget besluttet i samsvar med R.3's forslag å stille til disposisjon inntil kr. 650 til anskaffelse av håndsprøyter.

11. J.nr. 2824/39. Rådmannen for 5. avdeling oversender med påtegnning av 24/10 1939 en henvendelse fra Frank Mohn om førstehjelpsbærer til pris kr. 63.

Fattigstyret har for tiden ikke funnet det nødvendig å anskaffe noen bære.

Saken foranlediget ingen forføyninger fra Kriseutvalgets side.

12. J.nr. 2778/39. Forsyningsnevnden meddeler i brev av 20/10 1939 at de kr. 15.000 som er stillet til disposisjon for nevnden til driftsutgifter - se sak 6 - 22/9 39 - er gått med og søker stillet til disposisjon ytterligere kr. 25.000.

Kriseutvalget besluttet å anbefale søknaden.

13. J.nr. 2781/39. Formannskapet henleder i brev av 20/10 1939 Kriseutvalgets oppmerksomhet på at materialforvalter Wål i siste møte reiste spørsmålet om det bør foretas noe får å få de private kontorer til å gå over til sammenhengende kontortid for å spare brensel.

Saken ble besluttet sendt forsyningsnevndens brenselutvalg til uttalelse.

14. J.nr. 2764/39. Rådmannen for 2. avdeling foreslår i brev av 19/10-39 at det bevilges inntil kr. 26.000 til loftstrydning. Saken har cirkulært blandt utvalgets medlemmer.

I forbindelse med denne sak fremlegges brev fra

luftvernsjefen av 25/10-39, der han ber om at saken må bli avgjort hurtigst mulig, eventuelt slik at den bringes frem for formannskapet som hastesak.

Saken ble besluttet sendt formannskapet med anbefaling om at det blir stillet til disposisjon inntil kr. 26.000 til loftrydning.

15. J.nr.2733/39. Rådmannen for 2. avdeling foreslår i brev av 16/10 1939 at det blir stillet til disposisjon inntil kr. 5000 til kamflering av vannverkets damanlegg ved Tarlebø, Storediket og i Skredderdalen, elveleiet i Skredderdalen og de 3 bygninger for reduksjonskamrene.

Kriseutvalget besluttet å anbefale at det blir stillet til disposisjon inntil kr. 5000 til de nevnte formål.

16. J.nr. 2568/39. Rådmannen for 4. avdeling fremlegger i brev av 4/10-39 saken om innredning av tilfluktsrom for sivilbefolkningen. Utgiftene anslåes til 10-12.000 kr. for hvert rom med plass til ca. 50 personer. Det er bragt i forslag innredning av 7 rom slik at utgiftene vil beløpe seg til henimot kr. 100.000.

Rådmannen for 2. avdeling finner det formålstjenlig at saken drøftes med Kriseutvalget før det tas standpunkt til den.

Saken har cirkulert blandt utvalgets medlemmer.

I forbindelse med denne sak fremlegges j.nr.2733/39 brev fra Bergen og fylkenes faglige samorganisasjon av 11/10-39 med henstilling om å sette igang arbeide med beskyttelsesrom for sivilbefolkningen.

Saken ble besluttet sendt tilbake til administrasjonen til utredning av spørsmålet om hvorvidt og i hvilken utstrekning tilfluktsrom kan innredes slik at de kan tjene visse behov også under ordinære forhold.

17. Blendingssaker:

a. J.nr.2535/39. Søknad fra Bergens Læregutthjem om å få stillet

til disposisjon kr. 125 til blendingsmateriell, se sak nr. 9a i møte 5/10 d.å. Etter nærmere undersøkelse viser det seg at Bergens Læregutthjem ikke har kommunalt bidrag av noen art bortsett fra hel fritagelse for eiendomsskatt. Læregutthjemmet er således en helt privat institusjon uten noen tilknytning til kommunen.

Søknaden ble besluttet avslått av hensyn til konsekvensene.

- b. J.nr. 2641/39. Tilsynsutvalget for de kommunale bad søker i brev av 19/9-39 stillet til disposisjon kr. 430 til anskaffelse av blendingsmateriell i Markens bad og kr. 185 til blendingsmateriell til Wieseners bad.

Rådmannen for 3. avdeling anbefaler at de nevnte beløp blir stillet til disposisjon.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 615.-.

- c. J.nr. 2694/39. Direktøren for Neevengården sykehus foreslår bevilget kr. 2275 til mørklegging og blanding av Neevengården sykehus.

Rådmannen for 3. avdeling anbefaler i påtegnning av 13/10-39 at bevilgning blir gitt.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 2275.-.

- d. J.nr. 2698/39. Begravelsesvesenet søker stillet til disposisjon kr. 250 til blanding av kontorene og kapellene på Møllendal og Solheim.

Rådmannen for 3. avdeling anbefaler i påtegnning av 13/10-39 at bevilgning blir gitt med kr. 250.-.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 250.-.

- e. J.nr. 2699/39. Bergens Fagskole søker i brev av 18/10-39 stillet til disposisjon kr. 373 til blending og anskaffelse av assurancesprøite og spade i Maskinistskolen.

Rådmannen for 3. avdeling anbefaler i påtegnning av 13/10 bevilget kr. 350.-.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 350.-.

- f. J.nr. 2696/39. Forskolene søker om kr. 220 til blending av skolens lokaler.

Rådmannen for 3. avdeling anbefaler i påtegnning av 13/10-39 at bevilgning blir gitt.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 220.-.

- g. J.nr. 2695/39. Lungegården sykehus søker i brev av 7/9-39 stillet til disposisjon kr. 1500 til blendingsforanstaltninger ved Lungegården sykehus.

Rådmannen for 3. avdeling anbefaler i påtegnning av 13/10-39 at bevilgning blir gitt.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 1500.-.

- h. J.nr. 2715/39. Tannklinikken for skolebarn oppgir utgiftene ved total blending til kr. 314, ved prøveblending til kr. 32.

Rådmannen foreslår i påtegnning av 14/10-39 at det bevilges kr. 314 til blendingsforanstaltninger.

Saken ble besluttet sendt tilbake med den avgjørelse at det for tiden må være tilstrekkelig å anskaffe materiell for prøveblending. Utgiftene til dette må kunne tas av tannklinikken budsjettpost for tilfeldige utgifter.

- i. J.nr. 2755/39. Trygdenevnden søker i brev av 12/10-39 om bevilgning av inntil kr. 1300 i bidrag til blendingsmateriell

til alderstrygdede.

Rådmannen for 5. avdeling anbefaler i påtegnning av 17/10-39 at bevilgning blir gitt med kr. 1300 til dekning av blendingsutgifter som av alderstrygden bevilges til trygdede som bare har alderspensjon og således ikke har midler til selv å bekoste blanding.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 1300.-.

- j. J.nr. 2743/39. Rådmannen for 3. avdeling oversender med påtegnning av 17/10-39 endel dokumenter angående anskaffelse av blendingsmateriell og brannteknisk materiell til slaktehuset og foreslår stillet til disposisjon kr. 1424 til blanding og kr. 1025 til brannteknisk materiell.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 1424 til blendingsmateriell og kr. 1025 til brannteknisk materiell.

- k. J.nr. 2880/39. Rådmannen for 3. avdeling oversender med påtegnning av 27/10-39 sak angående anskaffelse av blendingsmateriell og brannteknisk materiell til biblioteket og foreslår stillet til disposisjon i alt inntil kr. 1300.-.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 1300.-.

- l. J.nr. 2882/39. Rådmannen for 3. avdeling oversender med påtegnning av 27/10-39 endel dokumenter angående blanding av folkeskolene og foreslår bevilget inntil kr. 1200.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 1200.-.

- m. J.nr. 2888/39. Brev fra rådmannen for 3. avdeling av 28/10 1939 med forslag om at det stilles til disposisjon kr. 1000 til blendingsforanstaltninger ved diverse fagskoler.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon

inntil kr. 1000.-.

18. Finansrådmannens skrivelse til forsyningsnevnden for brensel av 9/10-39 angående opprettelse av et eget kontor for brenselnevnden ved lysverkene.

Finansrådmannen gjorde nærmere rede for den ordning som er etablert.

19. J.nr. 2892/39. Brev fra Bergens Kulldetaljforening av 23/10 1939 med krav om å bli representert i brenselutvalget.

Med Kull Kriseutvalget besluttet for tiden ikke å anbefale at utvalgets medlemsantall økes.

20. J.nr. 2805/39. Brev fra Utstillingen i Bergen 1940 av 16/10 om å innbetale til sparebanken garantisummen kr. 200.000.- innen 6. november 1939.

Saken besluttet sendt formannskapet til behandling som hastesak.

Einar Olsen.

J.nr. 2781/39. Sak nr. 13 fra møte 30. oktober 1939, vedrørende å rette henvendelse til de private svingedrivende om av hensyn til brenselutvalget å gå over til sammenhengende kontortid.

Saken har vært behandlet i brenselutvalget den 1. og 17. november 1939 besluttet å utsette et brenselutvalget

Kriseutvalget holdt møte 5. januar 1940.

Alle medlemmer var tilstede.

Til behandling forelå:

1. J.nr. 3132/39. Rådmannen for 3. avdeling sender med brev av 22. november 1939 skoleinspektørens sirkulærer av 31. oktober og 1. november 1939 om innskrenkninger i badingen på skolene.

Skolestyrets bestemmelse går ut på:

1. Ved Fridalen skole sløyfes inntil videre gangdusjen i gymnastikksalene.
2. Ved Møhlempriis, Nygård og Nykrohnborg skoler sløyfes inntil videre bruken av svømmebassengene.
3. Idrettsforeninger o.l. som leier skolens gymnastikksaler tillates ikke å bruke skolebadet.

Saken foranlediget ingen bemerkning fra Kriseutvalgets side.

2. J.nr. 3344/39. Hotell Rosenkrantz meddeler i brev av 7. desember 1939 oppgave over dampkjøkkenets kapasitet, nemlig:
Suppe, kjøtt eller fisk og poteter 10 a 12 000 porsjoner pr. dag.
Lapskaus, ertebetesuppe eller risengrøt 18 a 20 000 porsjoner pr. dag.

Finansrådmannen nevnte at han ville ta opp spørsmålet om proviant til dem som skal evakueres. Etter forslag av Sundt ble det vedtatt å anmode evakuerings sjefen om å gjøre rede for de foranstaltninger som treffes i tilfelle av evakuering.

3. J.nr. 2781/39. Sak nr. 13 fra møte 30. oktober 1939, spørsmål om å rette henvendelse til de private næringsdrivende om av hensyn til brennelsituasjonen å gå over til sammenhengende kontortid.

Saken har vært forelagt brennelsutvalget som i møte 17. november 1939 besluttet å uttale at brennelsituasjonen

ikke for tiden antas å begrunne at det treffes noen forføyning som nevnt.

Saken besluttet sendt formannskapet med uttalelse fra finansrådmannen.

Lid forbeholdt seg å ville stå fritt når saken kom opp i formannskapet.

4. J.nr. 2956/39. Husmorlagene i Bergen har i brev av 1. november 1939 tatt opp igjen spørsmålet om å gi kvinner (husmødre) representasjon i kontrollnemnda.

Kontrollnemnda uttaler i brev av 20. desember 1939 at den finner en utvidelse av nemnda upåkrevet.

Saken foranlediget ingen bemerkninger fra utvalgets side.

5. Melding fra finansrådmannen om at det pr. 31/12 1939 er stillet til disposisjon til kriseforanstaltninger kr. 124.025 av de kr. 150.000 som bystyret har bevilget. Herav er utbetalt pr. 31/12 1939 kr. 96.368.04 (etter oppgave fra kemneren).

Finansrådmannen foreslår at det søkes bevilget ytterligere kr. 350.000 som foreslås ført på interimskonto for å tas med til dekning på førstkommende budsjett.

Utvalget erklærte seg enig i finansrådmannens forslag.

6. J.nr. 3229/39. Forsyningsnevnden ber i brev av 1. desember 1939 om å få stillet til disposisjon ytterligere kr. 25.000 til dekning av løpende utgifter i de nærmeste måneder.

Tidligere er stillet til disposisjon kr. 40.000. Pr. 1/12 1939 var det gått med kr. 48.900 og pr. 31/12 kr. 60.636.54.

Utvalget besluttet å anbefale at det omsøkte beløp blir stillet til disposisjon.

7. J.nr. 3282/39. Kontrollnevnden ber i brev av 4/12 1939 stillet til disposisjon ytterligere kr. 3.590 til dekning av løpende

utgifter i ca. 3 måneder fremover.

Tidligere er stillet til disposisjon kr.2.000.

Utvalget besluttet å anbefale at det omsøkte beløp blir stillet til disposisjon.

8. J.nr.3283/39. Kontrollnevnden ber godkjent følgende forslag til godtgjørelse til sekretæren, fullmektig Stang:

Kr. 200 for september 1939, kr. 60 pr. måned for tiden oktober - desember, deretter vanlig timebetaling kr. 3.25 pr. time.

Utvalget besluttet å anbefale at godtgjørelsen fastsettes til kr. 200 for september/kr. 60 pr. måned for etterfølgende måneder.

9. J.nr.3281/39. Kontrollnevnden søker om tillatelse til å ansette ytterligere 2 kontrollører på samme vilkår som for den tidligere ansatte - årslønn kr. 4.000 og 1 måneds oppsigelse.

Saken ble besluttet sendt tilbake til nærmere klarlegging av arbeidets omfang etter de nye bestemmelser om kontroll med husleier. Man ber derunder om nærmere redegjørelse for de nå gjeldende regler for husleiekontroll.

10. J.nr. 3349/39. Kontrollnevnden ber fastsatt godtgjørelse til sine medlemmer.

Utvalget besluttet å foreslå følgende godtgjørelser:

Formannen kr. 1.500, hvert av medlemmene kr.1.000 pr. år.

11. J.nr. 3525/39. Rådmannen for 2. avdeling meddeler i brev av 20. desember 1939 at det til blendingsforanstaltninger ved parkvesenet er gått med kr. 1044.31 mot bevilget kr.550, at det dessuten er gått med kr. 377.29 til merking av trær og at det er brukt kr. 350 til overføring av karter og tegninger til renholdsverkets brannsikre rom.

I henhold til dette bes det stillet til disposisjon for parkvesenet ytterligere kr. 1.221.60.

Videre meddeles at ifølge oppgave fra vannverksjefen gikk det med kr. 159,75 til utrykningsvakt under blendingsøvelsen. Beløpet søkes stillet til disposisjon.

Endelig meddeles at det til blanding av brannvesenets bygninger er gått med kr. 748.33 som er anvist på budsjettposten vedlikehold av bygninger. Da beløpet ikke hører hjemme her, søkes det stillet til disposisjon av krisemidler.

Utvalget besluttet å stille de nevnte beløp til disposisjon.

J.nr. 3030/39. Beredskapskomiteen, nedsatt av Bergens Kvinneråd med tilslutning av representanter for ennå et par kvinneorganisasjoner, søker i brever av 8. og 21. november 1939 om et tilskudd av kommunen på kr. 5.000 til opparbeiding av sanitetsutstyr - sengeutstyr til 200 senger og 500 pyjamas - for Bergen luftvernkreis.

Stadsfysikus uttaler i påtegnning av 12. desember s.å. at han anser det for heldig at det snarest mulig anskaffes i allfall nødvendig tøy til bruk for eventuelle sårede ved luftangrep.

Rådmannen for 2. avdeling gir i påtegnning av 18. s.m. en utredning om fordelingen mellom staten og kommunen av utgiftene ved det civile luftvern. Det går fram av denne utredningen at utgiftene til de foranstaltninger det her gjelder er forutsatt båret av staten. Rådmannen for 2. avdeling finner allikevel ikke å kunne frarå at kommunen yter omsøkte bidrag, idet man med sikkerhet kan gå ut fra at staten for tiden ikke vil gjøre noe på dette område.

Finansrådmannen gjorde rede for at han idag hadde

hatt en konferanse med dr. Hambro om saken og meddelte at komiteen i tilfelle må ha kr. 6.000.

Utvalget besluttet å anbefale at det stilles til disposisjon kr. 6.000.

13. J.nr. 3171/39. Brannsjefen foreslår i brever av 28. september og 29. oktober 1939 at det anskaffes 900 eller i allfall 500 hjelmer til brannkorpset og den tekniske redningstjenestes mannskaper og foreslår i den anledning bevilget kr. 5.500.

Rådmannen for 2. avdeling meddeler i påtegning av 25. november at brannsjefen er blitt tilbudt 300 hjelmer beroende i Bergen a kr. 6 og at det forøvrig får klare seg med de hjelmer til brannkorpset som det er ført opp bevilgning til på budsjettet (kr. 3.300 i inneværende termin og forutsetningsvis samme beløp i kommende termin). I henhold til dette foreslåes stillet til disposisjon kr. 1.800 til kjøp av de foran nevnte hjelmer.

Det bemerkes at anskaffelse av utstyr til mannskapene i den tekniske redningstjeneste egentlig er statens oppgave. Men Justisdepartementet meddeler at det for tiden ikke har midler til å foreta de omhandlede anskaffelser.

Utvalget besluttet å anbefale at det stilles til disposisjon inntil kr. 1.800 til det omtalte formål.

14. J.nr. 3461/39. Luftvern sjefen meddeler i brev av 9/12 1939 at Bergen luftvern krets er blitt tilstillet 4600 folkegassmasker fra A/ø Askim Gummivarefabrikk og vil bli tilstillet ytterligere 1000. Oppbevaring og tilsyn av luftvern materiellet forutsettes bekostet av kommunen. Maskene er lagret gratis på Bergenhus. Tilsynet med dem er overlatt arsenalløytnant Eriksen for kr. 1.50 pr. time + kr. 1.- pr. time for leiet

hjelp, minimum kr. 25. pr. halvår.

Rådmannen for 2. avdeling mener at utgiftene i allfall ikke vil overstige kr. 150 pr. år som han foreslår stillet til disposisjon.

Man besluttet å stille til disposisjon det nødvendige beløp inntil kr. 150 til det omhandlede formål.

15. J.nr. 3385/39. Rådmannen for 3. avdeling foreslår i brev av 11. desember 1939 stillet til disposisjon kr. 800 til maling av genferkors på taket på Haukeland sykehus, kr. 750 til anskaffelse av 50 folkegassmasker og kr. 250 til anskaffelse av hjelmer for sykehusets betjening, tilsammen kr. 1.800.

Utvalget besluttet å anbefale at det omsøkte beløp stilles til disposisjon.

16. J.nr. 3384/39. Utredning fra rådmannen for 3. avdeling av 9. desember 1939 angående diverse luftvernforanstaltninger ved Haukeland sykehus. Planene omfatter følgende foranstaltninger:

- I. Splintesikring.
- II. Bombesikre rom.
- III. Sikring mot brannfare.
- IV. Sikring av dampakkumulator.

De samlede omkostninger er beregnet til kr. 70.000.

Overlæge Backer-Grøndahl ber om at foranstaltninger mot brannfare må bli tillatt satt igang straks, idet de er like nødvendig enten det blir krig eller ei.

Finansrådmannen nevnte de betenkeligheter han hadde ved å gå med på foranstaltninger utover innvendige bygningsmessige foranstaltninger.

Saken besluttet utsatt til et møte hvor sykehusdirektøren og rådmannen for 3. avdeling forutsettes å være tilstede. Finansrådmannen anmodedes om å konferere

med de nevnte herrer på forhånd.

17. J.nr. ^{3084/39}
3207/39. Rådmannen for 2. avdeling sender med påtegning av 17. november 1939 over en utredning fra statens luftvernessakkyndige oberstløytnant Harald Hansen om beskyttelse mot følgende av dambrudd forårsaket ved luftangrep.

I påtegning av 29.s.m. tar rådmannen opp særskilt spørsmål om anskaffelse av selvlukkende ventiler på Tarlebøvannledningen ved Kobbeltvedt og på hovedledningen nedenfor reduksjonsbassenget på Marcusplassen. Foranstaltningen vil koste kr. 25.000.

Rådmannen mener det her er tale om skade som er meget lite sannsynlig vil inntreffe og opptar ikke forslag om bevilgning. Han mener i tilslutning til brannsjefen at det i tilfelle av krigstilstand må kunne foretas "kverking" av vedkommende ledninger.

Utvalget besluttet å slutte seg til rådmannen for 2. avdelings forslag.

18. J.nr. 2980/39.
^{3395/39}
^{3070/39}. Rådmannen for 2. avdeling foreslår i redegjørelser av 8. november og 11. desember 1939 at vannverket og veivesenet tillates å supplere sine beholdninger av materialer for ca. kr. 110.000 og ca. kr. 10.000 til utgift for de respektive verkens materialkonti. Det gjelder anskaffelse vesentlig av rør og trematerialer som det er nødvendig å ha i reserve for å kunne avbøte følgene av luftangrep på dammer, vannledninger og broer.

Rådmannen for 2. avdeling forutsetter i en ekspedisjon av 16. november s.å. at det i tilfelle kan disponeres de nødvendige beløp til lagerleie og assuranse vedkommende trematerialene.

Utvalget besluttet å anbefale at veiutvalget bemyndiges til å anskaffe til utgift for materialkonto en del reserverørmateriell samt trematerialer.

19. J.nr.2568/39. Rådmannen for 2. avdeling sender med påtegning av 10. november 1939 tilbake saken om innredning av bombesikre rom for civilbefolkningen. Saken var forelagt ham til uttalelse om hvorvidt tilfluktsrommene kan innredes slik at de kan tjene visse behov også under ordinære forhold.

Rådmannen legger fram resultatene av drøftelse med rådmannen for 4. avdeling, bygningsjefen, veisjefen, vannverkssjefen og byarkitekten. Resultatet ble at eventuelle bombesikre rom ved almenningene neppe vil kunne utnyttes til andre formål. Et bombesikkert rom ved V. Torvgate vil kunne bli første ledd i et eventuelt tunnelanlegg for vei til Møhlenpris eller til underjordisk parkeringsplass. Et bombesikkert rom ved Festningskaien vil kunne brukes som erstatning for vare-skur.

Finansrådmannen uttalte at slik som denne sak lå an ga den ikke en for ham tilfredsstillende løsning av problemene. Han var klar over at noe må gjøres, men i annen retning enn foreslått. Han nevnte i denne forbindelse påny spørsmålet om det ikke tross alt ville være riktig å opprette et kommunalt luftvernkontor.

Sundt foreslo at luftvernsjefen og bygningsjefen anmodes om å være tilstede i et møte hvor spørsmålene drøftes.

Lid nevnte spørsmålet om å bruke tunnelene som bombesikre rom og nødvendigheten av bombesikkert rom ved Festningskaien.

Utvalget besluttet å utsette saken for å se den i forbindelse med en bebudet sak om innredning av tunnelene

til bombesikre rom. Luftvernsjefen og bygningsjefen forutsettes å være tilstede.

Man besluttet å foreslå rådmannen for 2. avdeling bemyndiget til å sette igang arbeidet med ett etter forholdene avpasset tilfluktsrom ved Festningskaien med sikte på å kunne bruke rommet til andre formål, f.eks. lagerrom.

Einar Olsen.

Kriseutvalget holdt møte 10. januar 1940.

Alle medlemmer var tilstede.

Til behandling forelå sak nr. 16 fra forrige møte, j. nr. 3384/39, om bevilgning av inntil kr. 70.000 til forskjellige luftvernforanstaltninger ved Håukeland sykehus.

Finansrådmannen meddelte at han samme formiddag hadde hatt en konferanse hvori deltok rådmannen for 3. avdeling, sykehusdirektøren og arkitekt Følling, og gjorde rede for de synsmåter som var kommet fram under konferansen.

Kriseutvalget besluttet å anbefale at det omsøkte beløp blir stillet til disposisjon og bemyndiget sykehuset til å sette de nødvendige arbeider i gang straks.

Einar Olsen.

Finansrådmannen deltok idag (8/1 1940) i et møte der man drøftet de spørsmål som melder seg i forbindelse med spørsmålet om anlegg av offentlige tilfluktsrom til beskyttelse mot luftangrep. I møtet, som ble ledet av rådmannen for 2. avdeling, deltok dessuten rådmannen for 4. avdeling, politimesteren, politifullmektig Kahrs Petersen, stadsfysikus, bygningsjefen, brannsjefen, byarkitekten og ing. Flack Tønnesen.

På grunnlag av de uttalelser som falt ble resultatet av møtet at bygningsjefen og brannsjefen fortsatt bør lede den kommunale del av arbeidet med det civile luftvern, om nødvendig med tilsidesettelse av deres ordinære arbeid og med nødvendig teknisk bistand.

Man var videre enig om at arbeidet for tiden bør konsentreres om å skaffe et tilstrekkelig stort antall gass- og splintsikre tilfluktsrom i forhåndenværende bebyggelse i de sentrale bystrøk og i andre strøk med større trafikk, og at det bare hvor dette ikke er mulig - først og fremst ved havnen - bør søkes tilveiebragt særskilte sikringsrom i spesielle anlegg, grotter o.lign.

Rommene skal gi beskyttelse mot gass, splinter og ras. Kan det skje uten vesentlig øking av utgiftene, bør rommene også gjøres bombesikre.

Med hensyn til spørsmålet om opprettelse av kommunalt luftvernkontor kom man til det resultat at det ikke vil være heldig om bygningsjefen og brannsjefen må tas ut av arbeidet som de nå har holdt på med fra begynnelsen. De må få anledning til å ofre seg for arbeidet med luftvernet, om nødvendig ved at de for en tid løses fra sine stillinger og ved at de får nødvendig teknisk arbeidshjelp.

Rådmannen for 2. avdeling påtok seg å bringe saken

om tilflukterom fram igjen på det grunnlag man ble enig om i møtet.

De villes sivile og militære myndigheter til orientering om visse forhold i forbindelse med den foreliggende katastrofe.

Einar Olsen.

Tilstede var bl.a. general Steffens, som ledet møtet, ordfører Stenaker, finansrådmann Einar Glass, fylkesassistent Lindbække, admiral Tank Nielsen, politimester Pedersen og Strøm, overingeniøren i Nordland, Wige, overingeniøren i Sogn og Fjordane, Torp, oberst Willoch samt en del andre militære personer, varaordfører Sundt, telegrafinspektør Schrøder Nielsen, inspektør Olsen, Jernbanen, m.fl., i alt 29 menn.

1. General Steffens innledet med en forklaring om grunnen til at møtet var sammekalt og redegjorde for de landmilitære forhold, herunder særlig kommandoforhold, sikrings- og vaktveddelinger, overvåkingstjenesten, presse-, telegram- og telefontroll.
2. Admiral Tank Nielsen redegjorde for de sjumilitære forhold, som oberst Willoch supplerte med en redegjørelse for luftvernet av Bergens by.
3. Politimester Pedersen redegjorde for det sivile luftvern ved luftverntilstand og i forbindelse hermed redegjorde direktør Steen for evakueringsprosjekt.
4. Finansrådmann Einar Glass redegjorde for den sivile forvaltnings oppgaver og de forføyninger som fra kommunens side var truffet med hensyn til sikringsforanstaltninger av forskjellig art. Han fremholdt at det var av betydning svarer snarlig å bli gjort bekjent med evakueringsplanen for at de sivile myndigheter kunne forberede seg også med henne for det.
5. Inspektør Olsen redegjorde for Jernbanens forføyninger ved mobilisering og dens mobiliseringsplan.

År 1940 den 17. januar ble der i rådmannsbygningen avholdt et møte mellom civile og militære myndigheter til orientering om visse forhold i forbindelse med den foreliggende internasjonale situasjon.

Tilstede var bl.a. general Steffens, som ledet møtet, ordfører Stensaker, finansrådmann Einar Olsen, fylkesmann Lindebrekke, admiral Tank Nielsen, politimestrene Pedersen og Strøm, overingeniøren i Hordaland, Wåge, overingeniøren i Sogn og Fjordane, Torp, oberst Willoch samt en del andre militære personer, varaordfører Sundt, telegrafinspektør Schrøder Nielsen, inspektør Olsen, jernbanen, m.fl., i alt 25 mann.

1. General Steffens innledet med en forklaring om grunnen til at møtet var sammenkalt og redegjorde for de landmilitære forhold, herunder særlig kommandoforhold, sikrings- og vaktavdelinger, overvåkningstjenesten, presse-, telegram- og telefonkontroll.
2. Admiral Tank Nielsen redegjorde for de sjømilitære forhold, som oberst Willoch supplerte med en redegjørelse for luftvernet av Bergens by.
3. Politimester Pedersen redegjorde for det civile luftvern ved luftverntilstand og i forbindelse hermed redegjorde direktør Steen for evakuerings spørsmål.
4. Finansrådmann Einar Olsen redegjorde for den civile forvaltnings oppgaver og de forføyninger som fra kommunens side var truffet med hensyn til sikringsforanstaltninger av forskjellig art. Han fremholdt at det var av betydning snarest mulig å bli gjort bekjent med evakueringsplanen for at de civile myndigheter kunne forberede seg også med denne for øye.
5. Inspektør Olsen redegjorde for jernbanens forføyninger ved mobilisering og dens mobiliseringsplan.

6. Telegrafinspektør Schrøder Nielsen redegjorde for telefon- og telegrafspørsmål.
7. Man drøftet tilslutt kommunikasjonsspørsmål hvis Bergensbanen skulle bli brutt. Herunder redegjorde fylkesmann Lindebrekke og overingeniør Wåge for forholdene i Hordaland og overingeniør Torp for forholdene i Sogn og Fjordane.

Fylkesmann Lindebrekke og finansrådmann Einar Olsen fremholdt begge at der av hensyn til forsyningsforholdene ikke måtte tapes av syne at det viktigste problem kanskje knytter seg til å opprettholde forbindelsen med de nærmeste distrikter, både av hensyn til de forsyninger som landdistriktene skaffer som av hensyn til de forsyninger byen skaffer landdistriktene.

Under møtet ble der for hvert punkt rettet endel spørsmål, som ble diskutert og besvart.

Referat v/

Einar Olsen.

Videre foreslås det at bygningsseksjonen foreta big innvil utgangen av sære frittas for sitt arbeide som bygningsseksjon for å kunne ofre seg for arbeidet vedkomende det sivile luftværet og at brannseksjonen gis beordring til i den utstrekning han ønsker det påkravet av hensyn til arbeidet med luftvarselsforanstaltningene å overlata sitt arbeide som brannseksjon til branningeniøren.

Herrerne så også for den nødvendige tekniske

assistent.

Finansrådmannen uttaler i påbegynn av 1941

1940 regningen for 2. avdelings foretak og uttalelser.

År 1940 den 25. januar holdt Kriseutvalget møte.

Samtlige medlemmer var tilstede.

Sak nr. 1. Jnr. 74/40. Rådmannen for 2. avdeling ber i brev av 6/1 1940 stillet til disposisjon kr. 580.92 til innkjøp av ytterligere 3000 sekker for samt 1 tillegg til de 10000 sekker som tidligere er innkjøpt.

Finansrådmannen anbefaler at det nevnte beløp stilles til disposisjon av bevilgningen til kriseforanstaltninger.

Utvalget besluttet å tiltre finansrådmannens forslag.

Sak nr. 2. Jnr. 143/40. Rådmannen for 2. avdeling meddeler i brev av 12. januar 1940 resultatet av drøftelser i møte den 8. ds. om anlegg av offentlige tilflukterom til beskyttelse under luftangrep, og foreslår at bygningsjefen og brannsjefen gis i oppdrag å utarbeide planer for anlegg av et tilstrekkelig antall gass- og splintsikre tilflukterom i forhåndenværende bebyggelse i de sentrale bystrøk og i andre strøk med større trafikk, således ved visse deler av havnen, hvor mange mennesker daglig er i arbeide.

Videre foreslåes det at bygningsjefen foreløbig inntil utgangen av mars fritas for sitt arbeide som bygningsjef for å kunne ofre seg for arbeidet vedkommende det civile luftvern og at brannsjefen gis bemyndigelse til i den utstrekning han anser det påkrevet av hensyn til arbeidet med luftvernforanstaltningene å overlate sitt arbeide som brannsjef til branningeniøren.

Herrerne må også ha den nødvendige tekniske assistanse.

Finansrådmannen anbefaler i påtegning av 16/1 1940 rådmannen for 2. avdelings forslag og uttalelser.

I forbindelse med denne sak behandlet man brev fra rådmannen for 2. avdeling av 25.s.m. med en innberetning fra brannsjefen om reise til Oslo for å studere organiseringen av luftvernforanstaltningene og forslag om organisering av det tilsvarende kontor her. Rådmannen for 2. avdeling var tilstede og meddelte at han dagen før hadde hatt et møte med brannsjefen og bygningsjefen der også finansrådmannen og rådmannen for 4. avdeling var tilstede. På grunnlag av det som kom fram der foreslo rådmannen for 2. avdeling:

Det kommunale luftvernkontor bør ha følgende oppgaver:

1. Å planlegge og eventuelt forestå utførelse av offentlige tilflukterom.
2. Å være konsultativt organ hvor det gjelder foranstaltninger for egenbeskyttelse i kommunale og private bygg.

Vedkommende punkt 2 understrekes det at kontorets oppgave bør innskrenkes til å være av helt rådgivende art.

Med disse oppgaver er det tilstrekkelig at kontoret utstyres med en høyskoleutdannet ingeniør, en tegner og en maskinskriverske. Videre bør det for en kort tid avgis en brannformann til kontrollvirksomhet og instruksjonsvirksomhet.

Ingeniøren foreslås lønnet etter kvalifikasjoner, tegneren med kr. 300 pr. måned og maskinskriversken som midlertidig kontorassistent.

Rådmannen for 2. avdeling ber endelig om be- myndigelse til å anskaffe endel utstyr.

Utvalget besluttet enstemmig å anbefale at det opprettes et kommunalt luftvernkontor med de oppgaver og organisert etter de linjer som er foreslått av rådmannen for 2. avdeling.

Utvalget bemyndiget rådmannen for 2. avdeling til å anskaffe det nødvendige kontorutstyr.

Sak nr.3. Jnr. 147/40. Bygningssjefen søker i brev av 11. januar om 2 måneders permisjon fra stillingen som bygningssjef for å kunne ofre seg for arbeidet med luftvernet, jfr. sak foran.

Søknaden ble anbefalt innvilget.

Sak nr.4. Jnr. 224/40. Lungegårdens sykehus søker i brev av 3/1 d.å. om å få disponere kr. 550 til innkjøp av ca. 100 tøysekker til sengeutstyr og annet som må flyttes ved sykehusets evakuering.

Rådmannen for 3. avdeling og finansrådmannen anbefaler søknaden.

Det bemerkes at av hensyn til evakuering av sykehuset gikk det bare med til blendingsforanstaltninger kr. 800 mot bevilget kr. 1500.

Utvalget besluttet å anbefale at det omhandlede beløp blir stillet til disposisjon av bevilgningen til kriseforanstaltninger.

Sak nr.5. Finansrådmannen la fram referat fra rådmannsmøte 23/1, og nevnte at man der også hadde oppe spørsmålet om tilflukterom for kontorene og etatene og spørsmålet om sikring av kommunens arkiver.

Finansrådmannen hadde gitt de øvrige rådmenn nødvendige instruksjoner i så henseende.

Einar Olsen.

S a k l i s t e
for
rådmannsmøte 23/1 1940.

1. Råbudsjettet 1940/41.

Finansrådmannen gjennomgikk råbudsjettet hovedkapitelvis og nevnte at det viser en stigning fra ifjor på ca. 4.5 millioner. Han ba rådmennene være oppmerksom på dette ved utarbeidelsen av sine budsjettforslag og påla dem å være på vakt mot ethvert forsøk på inflanering av budsjettet.

Finansrådmannen henstillet inntrengende til rådmennene å overholde fristen for avgivelsen av budsjettforslagene.

2. Overføring av budsjettbevilgninger.

Finansrådmannen pekte på at forholdet med hensyn til overføring av bevilgninger fra det ene budsjetttår til det annet var glidd ut. Finansrådmannen ville for fremtiden følge den praksis at bevilgninger til anlegg som ikke var påbegynt innen utgangen av terminen og som ikke kunne påregnes å ville være avsluttet innen regnskapsavslutningen ikke måtte overføres. Han påla rådmennene å ta hensyn til dette ved utarbeidelsen av budsjettforslagene.

3. Offentliggjøring av budsjettforslagene.

Finansrådmannen bemerket at det er mindre heldig at utvalgenes budsjettforslag blir offentliggjort og henstillet til rådmennene å si utvetydig fra om at dette var i strid med bestemmelser som formannskapet hadde truffet gjentatte ganger. Finansrådmannen påtok seg å ta opp spørsmålet i finansutvalget og foranledige en henvendelse fra det.

4. Sikring av funksjonærene i tilfelle av luftangrep.

Finansrådmannen henstillet til rådmennene at de hver for sine kontorer og etater måtte ta opp spørsmålet om innredning av tilfluktsrom.

5. Arkivforholdene.

Finansrådmannen nevnte at han hadde tatt opp spørsmålet om å få istand et arkiv eller rettere magasin i det gamle stiftsarkiv hvor de kommunale kontorer kan anbringe endel av sine arkivsaker. Kontorene bør ta sikte på å rydde sine arkiver for mindre betydningsfulle saker for å få plass i safer o.lign. til hva man kan kalle "livsviktige" dokumenter, likesom man bør overveie å skaffe seg duplikater av slike dokumenter.

Einar Olsen.

År 1940 den 5. februar holdt Kriseutvalget møte.

Tilstede var ordføreren, Lid og finansrådmannen.

Der ble behandlet:

1. Brenselssituasjonen, finansrådmannens brev av 5. februar 1940 bilagt med et eksemplar av finansrådmannens rundskrivelse av 2.s.m. med pålegg til de kommunale kontorer m.v. om å innskrenke bruken av brensel såvidt mulig.

På grunn av den foreliggende brenselssituasjon vedtok Kriseutvalget etter henstilling fra brenselnemnda enstemmig at skolebadningen blir å innstille straks.

Einar Ojzen.

År 1940 den 13. februar holdt Kriseutvalget møte.

Tilstede var ordføreren, finansrådmannen og forretningsfører Lid. Advokat Sundt hadde meldt forfall.

Der behandledes:

1. Jnr. 323/40. Referertes melding fra formannskapet av 24. januar d.å. om at ingeniør Tryggve Sørvig er oppnevnt som varamann for ordføreren i kriseutvalget.
2. Jnr. 3344/39. Finansrådmannen la med påtegning av 26. januar d.å. fram en korrespondanse med Hotell Rosenkrantz angående smørbrødleveranse i tilfelle av evakuering. Hotellet meddeler at det uten vanskelighet kan påta seg å levere 50.000 smørbrød pr. dag.
3. Jnr. 353/40. Finansrådmannen la fram til gjennomsyn beretning fra kontrollnemnda for 1939.

Beretningen foranlediget ingen bemerkning fra kriseutvalgets side.

4. Jnr. 3281/39. Finansrådmannen la med påtegning av 26. januar påny fram sak om antagelse av 2 kontrollører for kontrollnemnda.

Kriseutvalget besluttet enstemmig å anbefale at kontrollnemnda får anledning til å anta ytterligere 2 kontrollører på samme vilkår som gjelder for den hittil ansatte og ellers med forbehold som nevnt av finansrådmannen med hensyn til ansettelsesvilkår m.v.

5. Jnr. 327/40. Veivesenets Arbeiderforening søker i brev av 20. januar d.å. om å få arbeide over 1 time en av de nærmeste lørdager. Timelønnen med prosenter skal gå til Norsk folkehjelps Finnlandsinnsamling.

Rådmannen for 2. avdeling finner ikke å kunne motsette seg at søknaden imøtekommes og finansrådmannen uttaler seg i påtegning av 1. februar i samme retning.

Kriseutvalget besluttet å oversende saken til formannskapet med anbefaling.

6. Jnr. 376/40. Bergens Skytterlag søker i brev av 26. januar d.å. om et tilskudd på kr. 2500 til skyteøvelser for oppøving av frivillige.

Finansrådmannen uttaler i påtegnning av 5. februar at han har sympati med saken, men finner det vanskelig å innpasse en bevilgning under de formål som det er pålagt kommunene å løse.

Kriseutvalget besluttet etter omstendighetene å anbefale at det gis et bidrag på kr. 2000.

7. Jnr. 347/40. Sak angående diverse foranstaltninger ved brannvesenet for å sikre stasjonene i tilfelle av luftangrep. Omkostningene er i brannvesenets brev av 25. sept. anslått til kr. 10.600, dog således at en bevilgning på kr. 6.100 er tilstrekkelig, idet selve arbeidet forutsettes utført av brannvesenets egne folk. Videre er det spørsmål om bevilgning av kr. 290 til sikringsforanstaltninger ved bygningssjefens kontor.

Rådmannen for 2. avdeling ber i påtegnning av 27. januar foranlediget at det stilles til disposisjon for bygningssjefen kr. 290 og for brannsjefen inntil kr. 6.100 til beskyttelsesforanstaltninger som anført, idet det forutsettes at selve arbeidet ved brannstasjonene utføres av brannvesenets egne folk. Finansrådmannen tiltrer i påtegnning av 1. februar rådmannen for 2. avdelings forslag.

Kriseutvalget besluttet å sende saken til formannskapet med anbefaling.

8. Jnr. 427/40. Rådmannen for 4. avdeling fremlegger plan for ras- og splintsikre rom i diverse av kommunens boligbygg til en samlet utgift på kr. 30.445. Finansrådmannen uttaler i påtegnning av 7. januar at han ikke har noe å bemerke til forslaget.

Kriseutvalget besluttet å oversende saken til formann-

skapet med anbefaling av rådmannen for 4. avdelings forslag.

9. Jnr. 488/40. Rådmannen for 5. avdeling foreslår i brev av 7. februar at badetiden ved pleiehjemmet innskrenkes til 3 dager i uken av hensyn til brenselssituasjonen. Finansrådmannen opplyser i påtegning av 12. februar at man ved den foreslåtte innskrenkning i badetiden regner med å kunne spare ca. 12-13 hl. pr. dag. Betjeningen forutsettes søkt beskjefitiget med annet arbeide de dager da badningen er innstillet.

Kriseutvalget besluttet å sende saken til formannskapet med anbefaling av forslaget.

10. Finansrådmannen meddeler i brev av 8. februar at han har samtykket i at den tekniske aftenskole av hensyn til brenselssituasjonen tar 14 dagers vinterferie nå mot at skoletiden forlenges tilsvarende i april - mai. Det vil bety en besparelse av 40 % i den tekniske skoles daglige brenselforbruk.

Kriseutvalget besluttet å anbefale at den trufne disposisjon godkjennes.

11. Jnr. 447/40. Finansrådmannen meddeler i brev av 12. februar at han har tatt opp spørsmålet om å skaffe arkivplass for kommunens arkivsaker og at han har festet seg ved Klostret 17 som etter opplysninger fra rådmannen for 4. avdeling kan settes i brukbar stand for kr. 5.210. Finansrådmannen anbefaler at dette beløp bevilges til utgift for bevilgningen til kriseforanstaltninger.

Kriseutvalget besluttet å sende saken til formannskapet med anbefaling.

12. Jnr. 525/40. Kemneren meddeler i brev av 10. februar at 2 funksjonærer vil bli innkalt til nøytralitetstjeneste fra 1. mars, mens 1 sannsynligvis kommer tilbake den samme dag. Han foreslår at kontorbud Frostad fortsetter som vikar og at han får anledning til å innta ytterligere en vikar så lenge militærtjenesten varer.

Finansrådmannen meddeler i påtegning av 13. februar at han ikke har noe å innvende mot forslaget.

Kriseutvalget besluttet å sende saken til formannskapet med anbefaling.

Kan behandles,

Einar Olsen.

Finansrådmannen har intet å bemerke.

Kriseutvalget vedtok å anbefale saken.

Rådmannen for 2. avdeling uttaler i påtegning av 13. februar at han ikke finner å kunne støtte seg på brannsjefen for å beholde den midlertidige kontorassistent for yttersjette 3 måneder, men tar forbehold av å reise spørsmålet om å utnytte stillingen hvis arbeidet skal være vesentlig lengre.

Finansrådmannen uttaler i påtegning av 13. februar at han ikke finner å kunne støtte seg på rådmannen for 2. avdeling forslaget om å utnytte stillingen hvis arbeidet skal være vesentlig lengre.

Utvalget vedtok å tillate finansrådmannen forslaget.

13. Apr. 1939. Beslutning fra Nordkennedyforbundet av 15. og 20. februar om å utnytte stillingen i løpet av 3 måneder for 5 brannsjefer som skal til Finnmark.

Brannsjefen uttaler i påtegning av 13. februar at han ikke finner å kunne støtte seg på rådmannen for 2. avdeling i forslaget om å utnytte stillingen i løpet av 3 måneder for 5 brannsjefer som skal til Finnmark.

Finansrådmannen uttaler i påtegning av 13. februar at han ikke finner å kunne støtte seg på rådmannen for 2. avdeling i forslaget om å utnytte stillingen i løpet av 3 måneder for 5 brannsjefer som skal til Finnmark.

Utvalget vedtok å tillate finansrådmannen forslaget.

13. Apr. 1939. Beslutning fra Nordkennedyforbundet av 15. og 20. februar om å utnytte stillingen i løpet av 3 måneder for 5 brannsjefer som skal til Finnmark.

År 1940 den 4. mars holdt kriseutvalget møte.

Tilstede var alle medlemmer, unntatt forretningsfører
M. Lid.

Man behandlet:

1. Jnr. 758/40. Kemneren meddeler i brev av 1. mars at en pante-assistent og en midlertidig kontorassistent er innkalt til nøytralitetstjeneste fra 26. mars og ber om samtykke til å innta 2 midlertidige kontorassistenter som vikarer.

Finansrådmannen har intet å bemerke.

Kriseutvalget vedtok å anbefale søknaden.

2. Jnr. 2977/39. Brannsjefen ber i brev av 22. januar om samtykke til å beholde en midlertidig kontorassistent fremover av hensyn til arbeidet med det civile luftvern.

Rådmannen for 2. avdeling uttaler i påtegning av 21. februar at han ikke finner å kunne motsette seg at brannsjefen får beholde den midlertidige kontorhjelp foreløbig for ytterligere 3 måneder, men tar forbehold om å reise spørsmålet om å kunngjøre stillingen hvis arbeidet skal vare vesentlig lenger.

Finansrådmannen uttaler i påtegning av 27. februar at han ikke finner å kunne motsette seg rådmannen for 2. avdelings forslag men foreslår at stillingen blir kunngjort ledig og blir besatt av ansettelsesrådet på vanlig vis.

Utvalget vedtok å tiltre finansrådmannens forslag.

3. Jnr. 699/40. Søknad fra Norsk kommuneforbund av 15. og 20. februar om tjenestefrihet i inntil 6 måneder for 5 brannmannskaper som skal til Finnland.

Brannsjefen anbefaler i påtegning av 23. februar på nærmere vilkår. Det samme gjør rådmannen for 2. avdeling i påtegning av 24. s.m.

Finansrådmannen anbefaler i påtegning av 27. s.m. at det blir gitt følgende tilsagn:

1. Vedkommende brannmannskaper innvilges permisjon i inntil 6

måneder fra avreisedagen. I den utstrekning det ansees ønskelig forskudterer kommunen mannskapenes lønninger mot oppgjør fra Norsk Brandvern Forening og Norsk kommuneforbund ved utgangen av hver måned.

Blir noen av mannskapene under reisen til og fra eller under oppholdet i Finland arbeidsudyktig p.g.a. sykdom eller ulykke, får vedkommende lønn under sykdom etter tariffens bestemmelser i inntil 3 + 3 måneder. Varer arbeidsudyktigheten utover dette tidsrom, blir vedkommende å behandle etter pensjonskassens vanlige regler om vartpenger m.v.

2. Mannskapenes medlemskap i den kommunale pensjonskasse opprettholdes som om vedkommende var i brannkorpsets tjeneste. Det forutsettes at det bare blir tale om permisjon for mannskaper som allerede er innlemmet i pensjonskassen.
3. § 12 i overenskomsten for brannfunksjonærene - tilleggsforsikring ved ulykke under arbeidet - er gjeldende for de permitterte mannskaper.
4. Brannmannskapene gis adgang til å bruke sine uniformer og sitt personlige utstyr i den utstrekning brannsjefen bestemmer.

Kriseutvalget vedtok å tiltre finansrådmannens forslag.

4. Jnr. 514/40. Skoletannklinikken søker i brev av 6. februar om santykke til å holde reservelager av plomberingsmateriell, bor etc. for ca. kr. 8.350.--.

Rådmannen for 3. avdeling anbefaler i påtegning av 8. s.m.

Finansrådmannen anbefaler likeledes i påtegning av 21. s.m. og foreslår at det i den anledning opprettes en interimskonto (forskuddskonto) hos bykassen på inntil kr. 8.500. Forskuddskontoen blir å avdekke ved overføring fra budsjettets ordinære forbrukskonti så snart og etter hvert som reservene

tas i bruk.

Kriseutvalget vedtok å tiltre finansrådmannens forslag.

5. Jnr. 532/40. Sykehusdirektøren søker i brev av 10. februar om tillatelse til å holde reservelager av Ørbindingsmateriell, medisin m.v. for inntil kr. 58.030.-.

Rådmannen for 3. avdeling anbefaler i påtegning av 13.s.m.

Finansrådmannen anbefaler i påtegning av 21.s.m. at sykehuset får tillatelse til å opprette en interimskonto (for-skuddskonto) hos bykassen for reservemateriell på inntil kr. 58.000 og på samme vilkår som foreslått for tannklinikken, (se saken foran).

Kriseutvalget vedtok å tiltre finansrådmannens forslag.

6. Jnr. 613/40. Slaktehuset søker i brev av 8. februar om tillatelse til å anlegge et luftvarslingsanlegg som vil koste ca. kr. 2.000.-.

Rådmannen for 3. avdeling uttaler i påtegning av 17. s.m. at luftvarslingsanlegg skal anskaffes av staten.

Finansrådmannen uttaler i påtegning av 24.s.m. at etter gjeldende overenskomst om fordelingen av luftvernutgiftene mellom stat og kommune skal disse utgifter bæres av staten og Øreslår under henvisning til dette søknaden avslått.

Kriseutvalget vedtok å tiltre finansrådmannens forslag.

7. Jnr. 439/40. Rådmannen for 3. avdeling foreslår i brev av 3. februar at det stilles til disposisjon for Haukeland sykehus inntil kr. 25.000 til anskaffelse av dieselaggregat som vesentlig skal levere strøm til røntgendiagnostikk-apparatene i tilfelle av strønbrudd.

Finansrådmannen uttaler i påtegning av 2. mars at

han finner å måtte anbefale forslaget. Han tar da også hensyn til at det ved anskaffelse av et slikt aggregat vil kunne spares en del på fornyelse av akkumulatorbatterier.

Kriseutvalget vedtok å anbefale finansrådmannens forslag.

8. Rådmannen for 2. avdeling sender med påtegning av 22. februar en skrivelse fra Politikammeret av 21/11 1939 angående utgiftene ved havnesperringen. Havnekassen har etter Justisdepartementets krav overtatt utgiftene med oppsetning av gjerde på Skoltegrunnskaien, ca. kr. 1.500. Havnekassen kan derimot av økonomiske hensyn og av hensyn til konsekvensene ikke delta i utgiftene til vakthold. Justisdepartementet krever at disse utgifter skal deles med en halvdel på staten og en halvdel på kommunen. Rådmannen for 2. avdeling henstiller til overveielse hvorvidt byen bør ta på seg disse utgifter som en kriseforanstaltning.

Finansrådmannen uttaler i påtegning av 2. mars at havnesperringen er en ren politiforanstaltning som er kommunen uvedkommende, og anbefaler at kommunen avviser henvendelsen.

Saken besluttedes utsatt til neste møte.

9. Jnr. 776/40. Brannsjefen søker i brev av 1. mars om tillatelse til å treffe avtale med brannsjef Hamborgstrøm i Oslo om å holde et foredrag om erfaringer fra en studiereise til Finland hvor han har studert luftverntiltak.

Rådmannen for 2. avdeling anbefaler i påtegning av 2. s.m.

Finansrådmannen meddeler i påtegning av s.d. at han underhånden har gitt samtykke og ber om godkjenning av dette.

Omkostningene andrer til ca. kr. 200, som må utredes av bevilgningen til krisetiltak.

Kriseutvalget vedtok å godkjenne den trufne disposisjon.

10. Jnr. 315/40. Rådmannen for 2. avdeling oversender med påtegning av 21.februar et brev fra bygningssjefen, statikeren og brannsjefen angående organiseringen av luftvernkontoret og anbefaler forslaget om at statikeren overtar en del nærmere angitte oppgaver vedkommende det sivile luftvern (de bygningsmessige oppgaver) istedetfor som opprinnelig forutsatt brannsjefen.

Finansrådmannen anbefaler.

Kriseutvalget vedtok å tiltre forslaget og å bemyndige rådmannen for 2. avdeling til å gå igang med organisering av kontoret etter den foreslåtte plan.

11. Brannsjefen søker i brev av 21. februar om tillatelse til å engasjere en midlertidig ingeniør med lønn kr. 500 pr. måned av hensyn til arbeidet med det sivile luftvern.

Rådmannen for 2. avdeling uttaler å påtegning av 26.s.m. at man får se tiden an til man har vunnet erfaring for hvorledes den foreslåtte omordning av luftvernkontoret vil virke, jfr. saken foran.

Finansrådmannen henholder seg til rådmannen for 2. avdeling.

Kriseutvalget vedtok å slutte seg til rådmannen for 2. avdelings forslag.

12. Jnr. 777/40. Forsyningssjefen ber i brev av 2. mars stillet til disposisjon ytterligere kr. 35.000 for forsyningsnemnda. Hittil er gått med kr. 71.600, mens det tidligere er stillet til disposisjon kr. 65.000. Overskridelsen dekkes dog av tilgodehavender hos staten.

Finansrådmannen anbefaler.

Kriseutvalget vedtok å anbefale at det stilles til disposisjon ytterligere kr. 35.000 som søkt om.

Einar Olsen.
(sign.)

År 1940 den 9. april holdtes møte i kriseutvalget.

Alle medlemmer var tilstede.

Man behandlet:

1. Jnr. 660/40. Utsatt sak fra forrige møte angående krav fra departementet om at kommunen skal overta utgiftene ved politi-vaktholdet på Skoltegrunnskaien og Tollbodkaien mot halv refu-sjon av staten.

Under de nåværende omstendigheter bortfaller saken.

2. Jnr. 708/40. Rådmannen for 4. avdeling meddeler i brev av 29 februar 1940 at avdelingens utgifter i anledning av blending av kommunens eiendommer (leiegårder og offentlige bygninger med mere enn en administrasjon) utgjør kr. 11.731.09, som sø-kes bevilget.

Man besluttet enstemmig å bevilge kr. 11.731.09 til blending av kommunens eiendommer.

3. Jnr. 879/40. Sykehusdirektøren søker i brev av 23. januar 1940 om en bevilgning på kr. 705 til oppføring av et skur for lag-ring av bensin.

Rådmannen for 3. avdeling anbefaler.

Finansrådmannen finner like ens å burde anbefale.

Man besluttet enstemmig å bevilge kr. 705 til opp-føring av ovennevnte skur såfremt det fremdeles har interesse å få det oppført.

4. Jnr. 828/40. Rådmannen for 2. avdeling foreslår i brev av 8. mars 1940 at det stilles til disposisjon kr. 2.650 til anskaffelse av diverse arbeidsmateriale til det sivile luftvern, (hakker, spader, økser, sager, spett osv.) Materiellet vil kunne overtas av de tekniske etater om det sivile luftvern ikke skulle få bruk for det.

Finansrådmannen anbefaler.

Utgiftene som må belastes bevilgningen til krisetiltak, forutsettes refundert denne om materiellet i sin tid skulle bli overtatt av de tekniske etater.

Man sluttet seg enstemmig til finansrådmannens forslag.

5. Jnr. 953/40. Brannsjefen foreslår i brev av 7. mars 1940 at kommunen øker sin beholdning av sand til bruk for de forskjellige luftvernforanstaltninger.

Rådmannen for 2. avdeling anbefaler i påtegning av 18.s.m. at det gis tillatelse til å øke sandbeholdningen med 12.000 hl. Det vil koste ca. kr. 15.000. Sanden vil senere kunne brukes til dekning av kommunens ordinære sandbehov.

Finansrådmannen anbefaler at det stilles til disposisjon kr. 15.000 av bevilgningen til krisetiltak. Kontoen forutsettes avdekket igjen ved overføring fra vedkommende ordinære forbrukskonti om sanden skulle bli brukt til dekning av kommunens ordinære sandbehov.

Man besluttet enstemmig å anbefale forslaget.

6. Jnr. 962/40. Bygningssjefen søker om en tilleggsbevilgning på kr. 98 til den tidligere gitte bevilgning på kr. 290 til innredning av arkivrommene til tilfluktsrom for kontorpersonalet.

Rådmannen for 2. avdeling anbefaler, like ens finansrådmannen.

Man sluttet seg enstemmig til finansrådmannens forslag.

7. Jnr. 827/40. Rådmannen for 4. avdeling søker i brev av 6. mars 1940 om å få stillet til disposisjon ytterligere kr. 12.872.- til innredning av tilfluktsrom i noen flere kommunale bygg.

Finansrådmannen anbefaler at beløpet stilles til disposisjon av bevilgningen til krisetiltak.

Man sluttet seg enstemmig til finansrådmannens forslag.

8. Jnr. 952/40. Renholdsverket foreslår i brev av 6. mars 1940 at det innredes gass- og splintsikkert tilfluktsrom ved renholdsverkets sentralstasjon i Jekteviken. Omkostningene er anslått til kr. 5.000.

Rådmannen for 2. avdeling anbefaler.

Finansrådmannen anbefaler like ens og foreslår beløpet kr. 5.000 stillet til disposisjon av bevilgningen til krisetiltak.

Man tiltrådte enstemmig finansrådmannens forslag.

9. Jnr. 971/40. Finansrådmannen legger fram utkast til innstilling om bevilgning av kr. 200.000 til innredning av offentlige tilfluktsrom. Bevilgningen forutsettes disponert av formannskapet.

Gjenpart av utkastet var sendt kriseutvalgets medlemmer.

Man tiltrådte enstemmig finansrådmannens forslag, dog således at beløpet foreslås disponert av kriseutvalget.

- 10a. Jnr. 972/40. Statikeren legger med brev av 15. mars 1940 fram plan for innredning av offentlig tilfluktsrom i Fløybanens inngangstoll. Omkostningene anslås til kr. 7.400. Rommet gir plass for 90 - 100 personer.

Rådmannen for 2. avdeling anbefaler forslaget.

Finansrådmannen anbefaler like ens og foreslår kr. 7.400 stillet til disposisjon av bevilgningen til krisetiltak.

Man tiltrådte enstemmig finansrådmannens forslag.

- 10b. Jnr. 1035/40. Statikeren legger med brev av 28. mars 1940 fram forslag om innredning av offentlig tilfluktsrom i vareskuret på Skoltegrunnskaien.

Omkostningene anslåes til kr. 5.200. Rommet gir plass for 125 personer.

Rådmannen for 2. avdeling anbefaler forslaget.

Finansrådmannen anbefaler like ens og foreslår kr. 5.200 stillet til disposisjon av bevilgningen til krisetiltak.

Kriseutvalget tiltrådte forslaget under forutsetning av at det fremdeles er nødvendig å innrede rommet.

0c.Jnr. 973/40. Statikeren legger med brev av 15.mars 1940 fram forslag om innredning av offentlig tilfluktsrom i havnevesenets administrasjonsbygning.

Omkostningene er anslått til kr. 3.510. Rommet gir plass for 90 - 100 personer.

Rådmannen for 2. avdeling anbefaler forslaget.

Finansrådmannen anbefaler like ens og foreslår kr. 3.510 stillet til disposisjon av bevilgningen til krisetiltak.

Man tiltrådte enstemmig finansrådmannens forslag.

0d.Jnr. 1063/40. Statikeren legger med brev av 30.mars 1940 fram forslag om innredning av offentlige tilfluktsrom i skuret på Dokkeskjærkaien.

Omkostningene anslåes til kr. 7.400. Rommet gir plass for 175 personer.

Rådmannen for 2. avdeling anbefaler forslaget.

Finansrådmannen anbefaler like ens og foreslår kr. 7.400 stillet til disposisjon av bevilgningen til krisetiltak.

Utvalget tiltrådte enstemmig finansrådmannens forslag.

11. Jnr. 787 og 1056/40. Brev fra Bergens Sparebank og Bergens Kreditbank A/s av 4. mars d.å. og fra A/s Stoltz Røthing & Co. av 2. april d.å. angående bombesikkert rom ved Cappes vei.

Utvalget besluttet å uttale at bankene kan regne med å få stillet det nødvendige areal til disposisjon for en leietid som blir tilfredsstillende for bankene og at kommunen erklærer seg villig til å delta i foretagendet.

Einar Olsen.

(sign.)

9. april 1940.

Finansrådmann Einar Olsen ga muntlig en beretning av flg. innhold ang. hva der skjedde i forbindelse med byens okkupasjon av den tyske vernemakt:

Om kvelden den 8. april deltok jeg i et møte i hotell Rosenkrantz' styre. Under møte ble det gjennom radio meddelt at fyrlyktene på strekningen til Marstenen var beordret slukket. Denne alarmerende meddelelse ble etterhvert supplert med avismeldingersom understreket den kritiske situasjon. Jeg kom hjem henimot midnatt etter først å ha lest avisoppslagene i Bergens Arbeiderblads redaksjon. Stemningen blant folk på gaten var trykket.

Ved min hjemkomst slo jeg - mot sedvane og med forutføling av at noe ville skje - telefonen ned på mitt nattbord. Kl. 2 1/4 ble jeg vekket ved en telefonmeddelelse fra havnestyrets formann, rådmann Eyde, som ga rapport om at han av havnefogden hadde fått underretning om at fremmede krigsskip av ukjent nasjonalitet søkte inn Korsfjorden. Kort tid etter ble jeg oppringt av politimesteren som ga samme meddelelse. Jeg ble anmodet om å sette meg i forbindelse med divisjonskontoret. Dette ble gjort, men tok noen tid. I telefonen traff jeg kaptein Pran som ga samme meddelelse med tilføyelse om at skipene nå lå på Lerøyosen. Der var ennå ikke løst skudd. Ingen direktiver ble gitt, men senere meddelelse lovet. Sådanne meddelelse fremkom dog ikke på grunn av begivenhetenes utvikling. Kort tid etter hørte jeg det første fjerne skudd. Der ble gitt flyalarm, men tiden for denne er ikke notert, heller ikke når fly viste seg over byen. På et senere tidspunkt ble der fra fly nedkastet flyveblader.

Etter det første skudd sto jeg straks opp og forsøkte i telefonen å få fatt i ordfører Stensaker og varaordfører Sundt. Ingen av disse var å treffe i telefonen. Senere pågikk skuddveksling og flyangrep.

Mellom kl. 5 og 5.30 ble jeg påringt av ordfører Stens-

aker som meddelte at han av den tyske general var blitt oppringt i telefonen fra Bergenhus med anmodning om å komme derut straks. Okkupasjonen av byen var da gjennomført. Ordføreren ønsket min ledsakelse. Kort etter kom ordføreren til mitt hjem og vi gikk ut sammen. I Christies gate rekvirerte jeg en privat automobil. På veien til Bergenhus observerte jeg at telefonstasjonen var besatt og at der sto tyske vakter ved byparken og andre steder. Bergenhus var også besatt, men vi kom uten vanskelighet gjennom vaktposten ved å oppgi navn og stilling. I den andre borggård foran kommandantboligen traff vi general Tittel og en stabsoffiser (?) Sammen med disse sto en norsk journalist, som syntes påvirket av alkohol. Han kjente oss og forsøkte å presentere, men ble avfeiet av meg som deretter foretok presentasjon overensstemmende med avtale mellom ordføreren og meg/^{truffet}på veien ut.

Etter presentasjonen ble vi ført inn i kommandantboligen i et mindre værelse mot øst. Rommet var opplyst med stearinlys da det elektriske lys var stengt. Vi ble anvist en stol og en militær stenograf tok stilling bak oss. Alt foregikk i ytterst høflige former.

General Tittel holdt deretter en kort tale, hvis vesentlige innhold var følgende: Tyskland beklaget den stedfunne okkupasjon, men den var blitt nødvendig fordi det er bekjent at England aktet å foreta et tilsvarende skritt. Tyskland var nå kommet i forkjøpet, men de var kommet som venner. De militære myndigheter aktet ikke å blande seg opp i byens sivile forretning som de ønsket skulle foregå som vanlig under hensyn til de særlige forhold som var skapt ved okkupasjonen. Det ble fremholdt at byens sivile liv i det hele tatt måtte søkes opprettholdt så vidt mulig uberørt av det intrufne. Der forelå en annen situasjon enn beregnet forsåvidt som de norske militære myndigheter hadde forlatt byen, således at der ikke var noen norsk militærkommandant å forhandle med. Derfor var der nå rettet denne

henvendelse til den sivile myndighet. Det ble deretter forelagt oss om vi ville innstille oss på å bidra til at den sivile forvaltning kunne fortsette sitt arbeid under de nye forhold.

Ordfører Stensaker svarte hertil at han fant okkupasjonen beklagelig, men ikke kunne innlate seg på storpolitiske spørsmål. Han måtte ta okkupasjonen som en kjennsgjærning. Han erklærte videre at under den av generalen nevnte forutsetning måtte de kommunale myndigheter anse det som en plikt og oppgave for seg å søke det sivile liv i byen opprettholdt også under de nå inntrådte forhold. Til denne uttalelse ga jeg min tilslutning. Konferansen, som forøvrig foregikk i rolige og korrekte former, var dermed slutt.

I kommandantboligens forværelse var der forsamlet et større antall offiserer, hvorav noen søkte opplysninger om navn og stilling m.v. på enkelte høye tjenestemenn. Jeg så oberstløytnant Trumpy og forsto at han var holdt som fange.

Ordfører Stensaker og jeg tok deretter automobil til finansrådmannens kontor. Sammen med oss fulgte Hauptmann dr. Hackenberg (Kommandant des Stabsquartier). På mitt kontor ble deretter av Hackenberg fremlagt de første rekvisisjoner bl.a. på bussmateriell og innkvarteringssteder (Turnhallen, skoler m.fl.) Under forhandlingene herom kom rådmann Eyde tilstede og likeså lønnsjef og sekretær. Mitt øvrige personale møtte også fulltallig og tidlig opp, alle grepet av situasjonen.

Dermed begynte alle okkupasjonens problemer etterhvert å melde seg.

(Nedtegnet senere etter hukommelse av E.O., i 1941).

Kriseutvalget 10. april 1940.

Meddelelser om trufne forföyninger.

9. april: Finansrådmannen hadde forhandlet med 3 tyske offiserer om å skaffe bröd til soldater.

10. april: 1). Politimesteren rettet henvendelse om å få stillet til disposisjon diverse plasser for folk omkring havneområdet som måtte römme på grunn av eksplosjoner foranlediget ved den tyske krysser som var rammet. Rådmann 3. ble gitt meddelelse om å stille til disposisjon Lungegården skole, Christi Krybbe og Katedralskolen.

2). Politiet meddeler at det har overnattet en rekke mennesker i Fløybanetunnelen og Sverresborgtunnelen, i den siste ca. 3000, og det henstilles at det skaffes ulltepper. Finansrådmannen har idag gått igang med å rekvirere det nödvendige antall tepper.

3). Politimesteren meddeler at forretningene er stengt og matforsyningene stoppet. Representanter av samtlige byens næringsorganisasjoner er kalt inn til konferanse bl.a. om dette spørsmål kl. 14 idag.

4). Politimesteren henstiller at det overveies å opprette matstasjoner. Bestyreren på Hotell Rosenkrantz vil bli gitt ordre om å sette folkekjøkkenet i full drift.

5). Finansrådmannen hadde en konferanse med fylkesmannen om forskjellige spørsmål.

6). Finansrådmannen har rettet en henvendelse til Norges Banks direktör om at det må bli holdt et möte av samtlige byens banksjefer og finansrådmannen.

7). Ordföreren må konferere med den tyske överstbefalende om forsyningsspørsmålet.

Einar Olsen.

(sign.)

10. april 1940.

Sammen med bestyrer Thorsen kjørte jeg ned på Marineholmen. Beretning avgitt av finansrådmann Einar Olsen.

Den 9. april om ettermiddagen mottok jeg på kontoret besøk av Hauptmann Gosebruch (?), som forela følgende spørsmål:

Den tyske vernemakt hadde tatt 7 a 800 norske fanger, som nå var internert på Marineholmen. Disse fanger hadde ingen forpleining fått siden foregående dag. Der ble forelagt meg om kommunen inntil videre ville overta forpleiningen av disse fanger med den begrunnelse at vernemaktens forpleiningsapparat på det tidspunkt ikke var innstillet også på underhold av et større antall norske fanger. Under diskusjonen herom ble ikke berørt det rettslige forhold m.h.t. baring av forpleiningsutgifter av denne art iflg. Haagerkonventionen. Der ble kun talt om sakens humanitære side og dens praktiske løsning. Da saken hastet og jeg ikke kunne oppnå forbindelse med ordføreren, påtok jeg meg på kommunens vegne å overta forpleiningen på den betingelse at jeg fikk adgang til personlig konferanse med fangene. Dette ble innrømmet.

Deretter ble Hotell Rosenkrantz ved bestyrer Thorsen av meg pr. telefon gitt ordre om straks å overta forpleiningen. Enkelte spørsmål i forbindelse hermed ble samtidig ordnet. Umiddelbart deretter reiste jeg pr. bil sammen med Hauptmannen ned på Marineholmen. Endel av fangene oppholdt seg i fri luft, men den største del syntes å være internert på Nordstjernen under meget utilfredsstillende forhold. Jeg konfererte med oberst Willoch og med marinekaptein Årstad og meddelte de forføyninger som var tatt med hensyn til forpleiningen. Ordningen vakte udelt glede blant fangene, både befal og menige.

Sammen med oberst Willoch og Hauptmannen kjørte vi så til vernemaktens hovedkontor på Hotell Terminus. Underveis fortalte oberst Willoch meg om nattens begivenheter.

Forpleiningen kom delvis igang samme aften, idet iallfall noen av mannskapene fikk mat. En matsending ble først ferdig

ved midnattstid. Sammen med bestyrer Thorsen kjørte jeg ned på Mari-
neholmen ved 12-tiden, men ble da avvist på grunn av det sene tids-
punkt. Denne matsending - det var varm mat - ble så sendt ned tidlig
neste morgen.

Beretningen herom ble på første møte gitt Kriseutvalget
og formannskapet, som godkjente den trufne forføyning. Utgiftene
ble etter finansrådmannens forslag foreløbig ført på forskuddskonto
mot forventet refusjon av statskassen.

2. Pengesituasjonen.

Finansrådmannen redegjorde for pengesituasjonen og uttalte
at han ville gjøre nærmere rede for pengesituasjonen i forsyns-
skapsets møte i ettermiddag. (Se vedlagt beretning).

3. Arbeidsbetingelser.

Det ble besluttet at de kommunale lønninger skal utbetale
s med 50 %. Forutsetningen er da at skattebrykk utlyses.

4. Forsorgsvæsenet.

Finansrådmannen la fram forslag fra rådmannen for 5. av-
deling om utbetaling av forsorgsvæsenet etter følgende
nedsatte regulativ:

	<u>Nuv. pr. 14. dag:</u>	<u>Nedsatt til:</u>
Enlig mann eller kvinne	28.50	15.-
Kjennov. voksen	15.80	12.-
Mann og hustru	37.50	25.-
Hvert barn under 12 år	9.10	6.-
" " 12-15 år	9.70	8.-
" " 15-18 "	13.40	10.-
Forsörger med barn grunnset	19.30	14.-
et barn under 12 år	9.10	6.-
etc.		

Skattebrydding

Forsjon, vanlig	50.-	30.-
Mann og hustru	85.-	50.-

Kriseutvalget tiltrådte forslaget.

År 1940 den 11. april holdt kriseutvalget møte. Finansrådmannen og Lid var tilstede.

Der behandledes:

1. Det ble besluttet at det gjennom kunngjøring skulle rettes påbud til alle kommunale tjenestemenn, som ikke er sykmeldt eller som på annen måte har lovlige forfall, om straks å melde seg til sitt arbeide.

2. Pengesituasjonen.

Finansrådmannen redegjorde for pengesituasjonen og uttalte at han ville gjøre nærmere rede for pengesituasjonen i formannskapets møte i ettermiddag. (Se vedlagt beretning).

3. Arbeidslønninger.

Det ble besluttet at de kommunale lønninger skal utbetales med 50 %. Forutsetningen er da at skattetrekk sløyfes.

4. Forsorgsvesenet.

Finansrådmannen la fram forslag fra rådmannen for 5. avdeling om utbetaling av forsorgsunderstøttelse etter følgende nedsatte regulativ:

	<u>Nuv.pr.14.dag:</u>	<u>Nedsatt til:</u>
Enlig mann eller kvinne	22.50	15.-
Hjemmev. voksen	15.60	12.-
Mann og hustru	37.50	25.-
Hvert barn under 12 år	9.10	6.-
" " 12-15 år	9.70	8.-
" " 15-18 "	13.40	10.-
Forsørger med barn grunnsats	19.30	14.-
et barn under 12 år	9.10	6.-
etc.		

Alderstrygden:

Pensjon, enslige	50.-	30.-
Mann og hustru	85.-	50.-

Kriseutvalget tiltrådte forslaget.

Beretning avgitt av Finansrådsman Einar Olsen

5. Finansrådsman ble gitt bemyndigelse til å foreta overflytning av funksjonærer i den utstrekning det er nødvendig eller hensiktsmessig.

6. Priskontrollen.

Det ble besluttet at priskontrollen skal holdes igang.

Einar Olsen.

(sign.)

Jeg fremholdt nødvendigheten av å få bankene åpnet og få arbeidslivet og casetningen i gjenge igjen såvidt råd var. Det var full tilslutning hertil. Bankene ble enige om en ordning som fremgår av den på møte oppeatte protokoll som er sålydende:

"Etter anmodning av Finansrådsmanen i Bergen møttes den 20. april d.å. kl. 14 i Bergens Kreditbank A/s

Fylkesmannen i Berged og Hordaland, herr Lindstrøm.

Finansrådsman Einar Olsen.

Direktør S. Fougner, Norges Bank.

Statsråd P.L. Kjosov og kontorchef Gjesdahl fra Bergens Sparbank.

Bankchefene Thorstenson og Jørgen fra Bergens Privatbank.

Bankchef Vang fra Bergens Skillingebank.

Bankchef Svantun fra Vestlandsbanken L/L og

Bankchef Borge fra Bergens Kreditbank A/s

for å erøfne forskjellige spørsmål i forbindelse med de krav på likvide midler som fra de offentlige myndigheter, de neringedrivende og publikums side, måtte bli stillet til bankene under den foreliggende situasjon.

Man var enig om at den hovedoppgave som nå foreligger for bankene i forening med de civile myndigheter, er den å sørge for den mest mulig hensiktsmessige fordeling av de likvide midler.

Beretning avgitt av finansrådmann Einar Olsen

Den 10. april om formiddagen henvendte jeg meg pr. telefon til bankdirektør Fougner, Norges Bank, og fremholdt at det var nødvendig å få bankene - som var lukket - åpnet igjen. Jeg henstillet at der ble sammenkalt et møte av byens banksjefer. Dette møte fant sted samme dags middag kl. 14 i Bergens Kreditbanks deothvelv (av hensyn til de stadige flyalammer). På møte var tilstede samtlige banksjefer. For Sparebanken, hvis sjef var på Stortinget, møtte styrets formann, statsråd Konow og kontorsjef Gjesdahl. Under møte kom også fylkesmannen tilstede.

Jeg fremholdt nødvendigheten av å få bankene åpnet og å få arbeidslivet og omsetningen i gjenge igjen såvidt råd var. Der var full tilslutning hertil. Bankene ble enige om en ordning som fremgår av den på møte oppsatte protokoll som er sålydende:

"Etter anmodning av Finansrådmannen i Bergen møttes den 10. april d.å. kl. 14 i Bergens Kreditbank A/s :

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland, herr Lindebrække.

Finansrådmann Einar Olsen.

Direktør S. Fougner, Norges Bank.

Statsråd F.L.Konow og kontorsjef Gjesdahl fra Bergens Sparebank.

Banksjefene Thorstenson og Jersin fra Bergens Privatbank.

Banksjef Hauge fra Bergens Skillingsbank.

Banksjef Evanths fra Vestlandsbanken L/L og

Banksjef Bonge fra Bergens Kreditbank A/s

for å drøfte forskjellige spørsmål i forbindelse med de krav på likvide midler som fra de offentlige myndigheter, de næringsdrivende og publikums side, måtte bli stillet til bankene under den foreliggende situasjon.

Man var enig om at den hovedoppgave som nå foreligger for bankene i forening med de sivile myndigheter, er den å sørge for den mest mulig hensiktsmessige fordeling av de forhåndenværende

midler, således at disse best mulig kan tjene byens forsyning og bidra til å holde arbeidslivet i gang i den utstrekning dette lar seg gjøre. På grunnlag herav og i betraktning av at enhver forbindelse med regjeringen og med Norges Banks hovedsete er avbrutt, enedes man om følgende:

1. Å begrense utbetaling på bankbok til hver enkelt person til maksimum kr. 50.- femti kroner -.
2. Å utbetale til sine forretningskunder lønninger for funksjonærer og arbeidere maksimum 50 % - femti prosent - av den ordinære utbetaling til vedkommende funksjonærer og arbeidere. Disse utbetalinger finner sted etterhvert som funksjonærenes og arbeidernes lønninger ordinært forfaller til betaling og på grunnlag av oppgaver fra de næringsdrivende over antall lønsmottagere og lønnsbeløp ved hver utbetaling. Den del av lønnen som overstiger kr. 800 pr. måned, medregnes ikke. Bankenes egne funksjonærer undergis samme begrensning, likeså offentlige og kommunale funksjonærer. Det forutsettes at hver bank ved innhente oppgaver fra vedkommende forretningsdrivende har forvisset seg om at denne ikke har egen kassabeholdning til dekning av utbetalingene.
3. Å rette inntrengende henstilling til sine lånekunder om daglig å tilføre sin bankforbindelse alle inngående pengebeløp.
4. Andre utbetalinger enn foran nevnt effektuerer bankene ikke uten samvittighetsfull prøvelse av hvert enkelt tilfelle.
5. Bankene utbetaler først av sine egne kontantbeholdninger. Når disse er oppbrukt, trekker bankene på Norges Banks avdeling, som vil honorere disse disposisjoner så langt dens kontantbeholdning rekker. Beløpene debiteres vedkommende banks folio-konto i Norges Bank, Bergen, inntil denne er utlignet. Deretter debiteres en kassakredittkonto for vedkommende bank. Bankene avgir hver for seg erklæring om at de ikke vil disponere

5 mill. kroner.

8. Samtlige møtende er av den oppfatning at det må være statens plikt å dekke ethvert ansvar og/eller tap som måtte oppstå for Norges Bank eller bankene ved noen av de forføyninger som er nevnt foran. Viser det seg mot formodning at staten er uvillig til og ikke kan tilpliktes å dekke dette ansvar eller noen del av det, skal det samlede tap og/eller ansvar, eventuelt den del derav som staten ikke dekker, fordeles således at $3/4$ derav skal falle på Norges Bank og $1/4$ på de øvrige i møtet representerte banker, etter et forhold som disse seg imellom vil komme overens om.

Bergen, den 10.april 1940.

Tilleggskontroll.

I protokollen for møtet 10.april er i punkt 6 nevnt at tyske marksedler kan innløses inntil et beløp av kr. 100.000. Bankene er enige om at dette beløp ikke skal være kr. 100.000.- men kr. 1.000.000 - en million. Protokollens uttalelse om at RM-sedlene hver lyder på RM. 5 er ikke til hinder for at der også innløses RM. sedler til annet pålydende.

Bergen, den 12.april 1940.

Den 11. april innrykket bankene en kunngjøring om den nye ordning i dagspressen.

11. april 1946.

Notat av finansrådmann Einar Olsen.

Denne dag holdtes der på mitt kontor en konferanse mellom Fregattenkapitain Angermann og en Hauptmann tilhørende hæren på den ene side og bankdirektør Fougner, bestyrer Moe Nilssen og meg på den annen side. Konferansen var foranlediget av Angermann og anvendelsen av de tyske Reichskreditkassenscheine og åpning av en konto i Norges Bank. Jeg forstod situasjonen slik at man ønsket å unngå anvendelsen av Reichskreditkassenscheine og istedet bruke norsk mynt. Resultatet av konferansen ble at der på stedet ble åpnet en konto på 1.3 mill.kroner, som ble trukket gjennom en Vereinbarung skrevet som et ordreblad. Derved var forbindelsen mellom den tyske vernemakt og Norges Banks avdeling i Bergen etablert.

Her står på frivillighetens grunnlag. Jeg ber om benyndigelse til å oppå å iværksette _____ endig på dette område.

Den foreliggende pengesituasjonen har skapt et problem som jeg nedenfor skal redegjøre for.

Som ovenfor nevnt, er den tilstedeværende siddelmengde i forhold til omsetningen meget liten. Man kan derfor risikere, hvis sirkulasjonen på grunn av omsetningen eller på grunn av andre årsaker bringes til å stoppe opp, at det ikke blir mulig å opprettholde vareomsetningen på noen ordninger måte. Det har under forhandlingene med bankens vært overveiet å kunne søke denne situasjon og man er blitt stående ved en ordning av følgende innhold:

Bergen kommune utsteder avisninger i små beløp lydende på 5 og 10 kroner, som altså vil bli et slags pengerepresentativer, som Bergen by blir ansvarlig for. Disse må underskrives av ord-

Bergen formannskap.

Som det ærede formannskap vil ha sett av en kunngjørelse i dagspressen er byens banker idag åpnet. På grunn av forholdene bl.a. den tilstedeværende sterkt innskrenkede seddelmengde har det vært nødvendig å gå til en ordning hvorved penger kun utbetales under en streng rasjonering bl.a. ved at der kun blir utbetalt penger i den utstrekning at der kun utbetales 50% lønninger. Denne bestemmelse må også få anvendelse for kommunens tjenestemenn og arbeidere. Jeg anmoder om formannskapets bemyndigelse til å gjennomføre denne foreløbige reduksjon på beste måte. Den har forøvrig allerede måttet settes i verk. Det ligger i forholdenes natur at der ikke kan skje skattefratrekk i lønn under disse forhold. Herom vil kemneren bli informert. Frivillig skatteinnbetaling derimot må man selvfølgelig ta imot. Heller ikke husleier o.l. vil man kunne innkreve, iallfall ikke ved tvangsinn drivelse. Man må også her stå på frivillighetens grunnlag. Jeg ber om bemyndigelse til å iverksette hvad der er nødvendig på dette område.

Den foreliggende pengesituasjon har skapt et problem som jeg nedenfor skal redegjøre for.

Som ovenfor nevnt er den tilstedeværende seddelmengde i forhold til omsetningen meget liten. Man kan derfor risikere, hvis sirkulasjonen på grunn av omsetningen eller på grunn av andre årsaker bringes til å stoppe opp, at det ikke blir mulig å opprettholde vareomsetningen på noen ordinær måte. Det har under forhandlingene med bankene vært overveiet å kunne møte denne situasjon og man er blitt stående ved en ordning av følgende innhold:

Bergen kommune utsteder anvisninger i små beløp lydende på 5 a 10 kroner, som altså vil bli et slags pengerepresentativer, som Bergen by blir ansvarlig for. Disse må underskrives av ord-

føreren og av finansrådmannen. Der har vært tale om et belöp på 4 millioner kroner. Planen går ut på at disse anvisninger skal legges ned i Norges Bank og at Bergen kommune for disse anvisninger skal få opprettet en konto på et tilsvarende belöp. Som dekning for denne konto skal der da samtidig legges ned den beholdning av kommunalbankobligasjoner som kommunen inklusiv havnekassen er i besiddelse av, ca. 5 millioner kroner. Det er forutsetningen at denne ordning først skal settes i verk når og så fremt de vanlige omsetningsmidler ikke strekker til. Der må imidlertid allerede nå tas skritt til å få anvisningene trykt og gjort ferdige til bruk. Den ordning som her foreslåes var den eneste hensiktsmessige som under de foreliggende overmåte vanskelige forhold syntes å være mulig. Det er klart at ordningen kan påføre byen økonomisk ansvar, hvis størrelse man ikke kan forutse. Noen lovmessig hjemmel for en slik ordning kan vel heller ikke påvises, idet det hele ligger utenfor hvad vår kommunelovgivning overhodet har tenkt seg muligheten av. Den foreliggende situasjon hvor byen er besatt av en fremmed makts tropper, samtidig som all forbindelse mellom de stedlige offentlige myndigheter og statsmyndighetene er fullstendig avbrutt, kan etter finansrådmannens mening ikke gjøre berettigelse av det foreslåtte skritt tvilsom.

Under så ekstraordinære forhold som de vi nu gjennomlever, må den saklige berettigelse av de skritt de kommunale myndigheter tar settes foran og over hensynet til landets lovgivning og formalia.

Bergen, den 11. april 1940.

Vedtatt av formannskapet 11/4-1940.

Møte 12. april.

Samtlige medlemmer tilstede, dessuten samtlige rådmenn.

Rådmannen for 3. avdeling meddelte at det gjennom Luftvernet var rekvirert diverse småanskaffelser for Haukeland skole.

Rådmannen ble bemyndiget til å effektuere rekvisisjonene.

Rådmannen for 3. avd. meddelte at tyskerne har fått stillet til disposisjon 120 senger på Haukeland skole for den tyske sanitet og spurte hvorledes betalingen skulle ordnes. Det forelå forslag i to alternativer:

a) kr. 8.- pr. dag pr. pasient.

b) kr. 5.- pr. seng plus kr. 2.- for de senger som er belagt.

Rådmannen for 3. avd. ble bemyndiget til - i konferanse med sykehusdirektøren - å arbeide med saken.

Forretningsfører Lid tok opp spørsmålet om trygdekassen.

Han gikk ut fra at trygdekassen bør holdes i gang og han har i den anledning konferert med bankene om å få stillet til disposisjon penger.

Lid går ut fra at utbetaling av sykepenger til arbeidsgivere bør stoppes, men at refusjon av legeregninger m.v. til de trygdede bør fortsette. Lid fremla følgende forslag med hensyn til trygdekassens drift:

1. Trygdepremie trekkes av den reduserte lønn.
2. Arbeidsgivere tilpliktet å holde denne utskilt i egen kasse slik at den kan innbetales eller avhentes av trygdekassen etter hvert.
3. Refusjon til medlemmer for legeregninger utbetales av trygdekassen etter vanlige takster.
4. Familieforsørgere får utbetalt sykepenger etter vanlige takster. For enslige begrenses sykepenger til maksimum kr.2 pr. døgn.

Ordinære sykepenger er:

1ste klasse	kr. 0.80
2den "	" 1.40
3dje "	" 2.10
4de "	" 2.80
5te "	" 3.60
6te "	" 4.00

5. Til sykehus utbetaler trygdekassen 50% av deres tilgodehavende.

6. Der utbetales 50% lønn til funksjonærene uten fradrag av skattetrekk og pensjonsinnskudd.

7. Trygdekassen får i nødvendig utstrekning anledning til å trekke på sine konti i bankene til de utbetalinger som er nevnt ovenfor. Lid tilføyset at det foreløpig ikke bør trekkes premie til arbeidsledighetstrygden.

Finansrådmannen erklærte å ville forelegge forslaget i møte med byens banksjefer idag.

4. Spørsmålet om legitimasjon for kommunale funksjonærer ble drøftet. Rådmann 2 ble anmodet om å konferere med politiet og ta seg av denne oppgaven.

5. Finansrådmannen meddelte at han hadde sendt ut kunngjøring om at kommunale tjenestemenn som ikke er syke eller på annen måte har lovlig forfall skal melde seg til sitt arbeide.

Finansrådmannen er videre gått igang med å innhente oppgaver over de funksjonærer som er tilstede og over dem som er borte for hele administrasjonen.

6. Finansrådmannen nevnte spørsmålet om å organisere hjelp til dem som har sine forsørgere i militærtjeneste og eller som på grunn av evakueringen eller andre forhold ikke var i stand til å skaffe seg eksistensmidler. Finansrådmannen foreslo at det skulle oppnevnes en komite under ledelse av rådmann 5 til å ta seg av disse spørsmål.

Kriseutvalget var enig idette.

7. Man diskuterte det uheldige i - og de farlige konsekvenser det kunne få at enkelte individer opptrådte uforstandig. Man kom i denne forbindelse inn på spørsmålet om effektiviteten av det organiserte hjelpepolitiet. Man nevnte videre spørsmålet om å overføre til hjelpepolitiet kinematografenes personale slik at det kan bli en stamme av pålitelige folk.

Ordføreren og rådmannen for 2. avdeling erklærte å ville bringe disse spørsmål fram for politimesteren.

8. Ordføreren meddelte at han hadde hatt en konferanse med den tyske konsul angående de tyske fanger på Marineholmen, og skulle i samråd med rådmannen for 2. avd. forsøke å løse transportproblemet.

9. Finansrådmannen meddelte at han idag hadde hatt en konferanse med kaptein Angermann og representanter for dampskipsselskapene og fylkesmannen angående åpning av båtforbindelsen for distråktene. Spørsmålet vil først bli behandlet i en ny konferanse i morgen.

Einar Olsen.

(sign.)

Bensin og bilsituasjonen: Politimesteren gjorde

rede for forholdene: Da tyskerne kom beslagla de alle bensinstasjoner, rekvirerte alle vogner og ga tilslutt ordre om at all trafikk skulle stoppes.

I en konferanse med den tyske overkommando fikk politimesteren følgende ordning: Tyskerne disponerer selv 10 bensinstasjoner, mens 5 stasjoner stilles til disposisjon for politiet, luftvern, røde kors og brannvesen og for matforberedings- og kokkuller. Tyskerne hadde berunding på at det gjaldt å få livs-

Möte 13/4 - 1940.

Samtlige medlemmer tilstede, likeså samtlige rådmenn unntagen rådmannen for 3. avdeling., politimesteren og som representanter for handelsstanden kjøpmennene Friele og Birger Mowinckel og sekretær Mads Madsen.

1. Foranlediget ved henvendelse fra en privatperson uttalte kriseutvalget at alt skal sortere eller gå gjennom de offentlige myndigheter uten noe innblanding fra private.

2. Ordføreren meddelte at det idag (i anledning av begravelsen) ikke vil bli heist tysk flagg på offentlige bygninger, men i fremtiden vil det tyske flagg bli heist på alle bygninger som disponeres av de tyske. Det er dog ikke noe i veien for at også det norske flagg kan heises på disse bygninger om ønskes, dette gjelder dog ikke Bergenhus festning, hvor kun vil bli flagget med tysk flagg. Rådmannen for 2. avd. ble bemyndiget til å foreta det nødvendige i denne anledning.

3. Ordføreren meddeler at Bergen kringkaster skal åpnes idag kl. 21 med musikk av tyske soldater og med en tale av ordføreren. Kringkastingen vil for fremtiden være i drift hver aften fra kl. 21 til kl. 22 eller muligens fra kl. 20.30 til kl. 21.30.

4. Bensin og bilsituasjonen: Politimesteren gjorde rede for forholdene: Da tyskerne kom beslagla de alle bensinstasjoner, rekvirerte alle vogner og ga tilslutt ordre om at all trafikk skulle stoppes.

I en konferanse med den tyske overkommando fikk politimesteren følgende ordning: Tyskerne disponerer selv 10 bensinstasjoner, mens 5 stasjoner stilles til disposisjon for politi, luftvern, røde kors og brannvesen og for matforsynings- og koks-biler. Tyskerne hadde herunder pointert at det gjelder å få livet

i normal gjenge.

Politimesteren som imidlertid fant disse restriksjoner for strenge, konfererte med representanter for oljeselskapene og fikk bragt på det rene at det i byen er 30.000.000 liter bensin, hvilket er tilstrekkelig for byens normale behov i 6 år.

Politimesteren hadde deretter anmodet om samtykke til at alle tanker skulle fylles og videre at det ikke skulle skje noen fordeling av bensinstasjonene mellom tyskere og nordmenn. Alle kan under de vilkår som er nevnt nedenfor fylle fra hvilken som helst bensinstasjon:

Politimesteren utsteder en kjøretillatelse med tysk schein, undertegnet av politimesteren med bevidnelse for at kjøring kan foregå.

Politimesteren måtte da garantere for at disse tillatelser ikke ble misbrukt, f.eks. til flytning av varelagere ut av byen. Vedkommende kjøpmann må innestå for at bilen skal komme tilbake til byen innen rimelig tid. Det må tas en garanti av vedkommende sjåfør for dette, og vedkommende kjøpmann må stå personlig ansvarlig.

Politimesteren meddelte at han ville slå ned med hård hånd på et hvert misbruk. Oppdages det noe misbruk, vil politimesteren rekvirere forretningen og stille den til disposisjon for kriseutvalget.

Ordføreren tilføyte at bestemmelsene var slik å forstå at de biler som kjører ut av byen med varer også skal komme tilbake til byen med de varer som byen trenger og at det er forutsetningen at forretningene skal holdes åpne.

Finansrådmannen meddelte at han under sine forhandlinger med Fregattenkapitän Angermann hadde nevnt at man hadde tanke på å organisere bilsentral under ledelse av Bergens Handels-

stands Forening som skulle disponere alle varebiler og som skulle være helt ansvarlig for at betingelsene blir overholdt. Det var meningen at sentralen skulle ha til sin forføyning de nødvendige antall biler og at en hver kjøpmann som skal bruke bil til transport av varer skal henvende seg til denne sentral som etter konferanse i hvert enkelt tilfelle skulle stille det nødvendige bilmaterieell til disposisjon.

Kapitän Angermann hadde funnet denne ordning meget formålstjenlig.

Politimesteren erklærte at også han fant en slik ordning meget tilfredsstillende. Friele uttalte at han på Handelsstandens vegne garanterte at det ikke skulle finne sted noe misbruk, og at det fra Handelsstandens side skulle bli vist all mulig loyaltitet overfor de offentlige myndigheter.

Friele uttalte videre at Handelsstanden etter beste evne ville legge an på å få i stand en utstrakt byttehandel, men forutsetningen for dette var at man måtte få komme i forbindelse med sine kunder. Det ble i den anledning opplyst at telefonspørsmålet er med i forhandlingene med de tyske myndigheter, og at det også pågår forhandlinger angående de sjöverts forbindelser. Et nytt møte skulle holdes samme dag kl. 14.30.

Politimesteren meddelte på foranledning av forskjellige spørsmål at det iallfall ennå ikke var forutsetningen at det foreløpig skulle komme i gang helt ut normal handel. Foreløpig tar man sikte på å få i gang forsendelser med levnet smidler og de spørsmål som står i forbindelse med det, f.eks. distribueringen av forstoffer, såvarer m.v. Sekretær Madsen meddeler at sentralen for bilkjöring må ansees for å være organisert.

Politimesteren ba om å få seg tildelt en oppgave over sentralens biler med nommer, navn på eier og sjåför. Trafikkavdelingen vil deretter utstede de nødvendige kjörebevidnelser.

Bilsentralen fikk stillet til disposisjon gaten

langs Kunstforeningen til parkeringsplass.

Politimesteren meddelte at den tyske overkommando hadde henstillet til ham å utferdige et opprop til de evakuerte om å komme tilbake til byen.

Politimesteren meddelte at dette bare kunne skje under forutsetning av at det ble stillet til disposisjon biler og videre under forutsetning av at den tyske overkommando vil garantere sikkerhet for liv og lemmer. Etter det bombardement som fant sted igår, vil politimesteren iallfall ikke gjøre dette uten i allfall luftvern batteriene ble trukket tilbake fra gatene.

Finansrådmannen pointerte i denne forbindelse at evakueringen er en statsoppgave og at ansvaret for alle evakuerings spørsmål påhviler de ordinære evakueringsmyndigheter.

6. Finansrådmannen nevnte de pengetekniske spørsmål og meddelte at fordelingen av varene ikke måtte stoppe opp på grunn av mangel på pengesedler.

Det er derfor først og fremst nødvendig å hale inn alle kontanter. Det bør derfor prinsipielt kun selges mot kontant betaling, men det er ikke meningen å utelukke enhver kreditt. Handelen må ta risikoen for en riktig og fornuftig kreditt. Finansrådmannen nevnte i denne forbindelse at Handelsstanden måtte bringe sine kontanter til bankene, alt som settes inn vil kunne disponeres fritt.

Finansrådmannen meddelte videre at han hadde under overveielse å få nedsatt en komite med representanter fra de offentlige myndigheter, handelsstanden og bankene til å ta seg av spørsmålet om byttehandel og kreditt.

7. Det ble besluttet at forretningenes åpningstid skulle være fra kl. 9 til 16.

8. Rasjonering :

Finansrådmannen meddelte at den gjeldende rasjonering av kaffe og sukker og mel fortsetter som hittil. Spørsmålet om ytterligere rasjonering vil om nødvendig bli tatt opp. Forøvrig ble det fremholdt at såvel transportvanskeligheter som kontantvanskeligheter til en viss grad utførte en normal rasjonering.

Finansrådmannen hadde forøvrig gjennom Fylkesmannen gjort henvendelse om at de lokale forsyningsnevnder i distriktene måtte komme i virksomhet og at distriktene måtte følge samme rasjoneringsbestemmelser som Bergen til enhver tid har.

9. Vinmonopolet :

Politimesteren sa at han hadde rådet Vatne til å holde Vinmonopolet åpent iallfall delvis. Finansrådmannen uttalte at han for sitt vedkommende fant det meget betenkelig under de nåværende forhold å holde Vinmonopolet åpent, bl.a. er forholdet at den sprit som finnes må reserveres for medisinalformål. Politimesteren spurte om det ikke iallfall kunne bli tale om et rasjonert brennevinssalg. Finansrådmannen uttalte hertil at man ikke hadde midler til å sette en slik rasjonerings ut i livet i en fart. Kriseutvalget besluttet at Vinmonopolet foreløpig ikke skal åpnes, men at spørsmålet om en rasjonerings skal tas opp til drøftelse.

10. Krigsassurance :

Finansrådmannen uttalte at assurancespørsmålet er ytterst vanskelig, det er klart at samfundet i siste hånd må ta enhver krigsrisiko.

Finansrådmannen hadde forøvrig overveiet å få utredet spørsmålet om assurance.

11. Finansrådmannen meddelte at alle kommunikasjons-
spørsmål heretter sorterer under rådmannen for 2. avdeling.
12. Tilfluktsrommene :
Politimesteren meddelte at flere tilfluktsrom var blitt benyttet utenfor sin hensikt, idet en mengde mennesker hadde slått seg til i tilfluktsrommene. Dette vil nå bli stoppet da tilfluktsrommene bare skal brukes under flyalarm. Politimesteren hadde latt trykke plakater om dette og med forbud mot røkning og politimesteren hadde videre satt vakt i tilfluktsrommene.
13. Finansrådmannen meddelte at rådmannen for 5. avdeling var gitt i oppdrag å ta seg av de evakuerte både med hensyn til nødvendige forsyninger og med hensyn til nødvendig kontroll.
14. Britiske fanger :
Ordføreren meddelte at der er 5, muligens 8 britiske fanger. Kommunen må sørge for passende innkvartering av dem på et hotell og da helst i øverste etasje og for underhold av dem for senere oppgjør.
15. Norske fanger:
Ordføreren meddeler at det ser ut til å bli en løsning i innkvarteringsspørsmålet for de norske fanger. Den siste løsning som var kommet på tale var å anbringe dem ombord i "Leda" og "Jupiter".
16. Det ble meddelt at den tyske overkommando har gått med på at ordføreren og finansrådmannen får stillet til disposisjon en bil. Denne vil bli parkert på gårdsplassen ved rådmannsbygningens søndre ende.
17. Anvisning av regninger:
Finansrådmannen innskjerpet at det måtte vises en

utstrakt varsomhet med anvisning av regninger. Utgifter som er fremkalt av den nåværende situasjon, f.eks. luftvern, politi, forsyning o.s.v., kan anvises, men forøvrig må man unngå anvisning av det som kan unngåes.

Politimesteren ble i denne forbindelse gitt tilsagn om at han foreløpig kunne unnlate å betale offentlige regninger.

Finansrådmannen meddelte at kemneren ville ta imot innbetaling av skatter ved sjekks. Sjekkene blir imidlertid ikke innfridd i bankene. Kemneren må derfor notifisere sjekkene overfor vedkommende bank som foretar den nødvendige notering på vedkommende konto.

Kemneren oppbevarer sjekkene i dossier.

Einar Olsen.

(sign.)

Møte 14. april 1940.

Tilstede var ordføreren, finansrådmannen, rådmannen for 2. avdeling, rådmannen for 4. avdeling. Havnefoged og politimesteren.

1. Politimesteren meddelte at han på grunn av bombefaren må flytte fra sin leilighet.

Det ble vedtatt å innkvartere politimesteren på et passende sted for kommunens regning.

Einar Olsen.

(sign.)

Møte 15/4 - 1940.

Samtlige medlemmer tilstede, dessuten samtlige rådmenn, fylkesmannen, politimesteren og havnefogden.

1. Meteorolog Knudsen ved Værvarslingen møtte og meddelte at bestyreren var borte. Knudsen var derfor fungerende bestyrer.

Tyskerne har beslaglagt radioen og normal værvarslingstjeneste er avskåret, mens derimot vitenskapelig arbeid som ellers utføres i Oslo må kunne gjøres her. Det ble meddelt Knudsen at slik som situasjonen er måtte fylkesmannen betraktes som værvarslingens overordnede. Fylkesmannen uttalte at værvarslingen fikk fortsette sitt arbeid så langt det kan gjøres og at utlønning ville skje fra skattefogden med 50 % på samme måte som for de øvrige funksjonærer.

Fylkesmannen overlot ledelsen av værvarslingen til Knudsen inntil bestyreren kom tilbake igjen og ba om en skriftlig rapport slik at han kunne bekrefte skriftlig at så var skjedd.

2. Man drøftet forholdet til statsmyndighetene under den nåværende situasjon. Fylkesmannen meddelte herunder at han hadde sett seg nødsaget til å opptre som statens øverste myndighet og i den anledning hadde truffet disposisjoner som ordinært tillå regjeringen eller vedkommende departement.

Fylkesmannen ville imidlertid ikke gå lenger enn situasjonen i hvert enkelt tilfelle krever det nødvendig å opptre på departementets og regjeringens vegne.

Fylkesmannen meddelte videre at han hadde sett det som sin oppgave å forbli i Bergen for derfra å lede den sivile administrasjon i de besatte distrikter.

3. Ordföreren meddelte at der er kommet en ny Stadt-kommandant - major Stenckoff. Ordföreren nevnte videre at ifölge en konferanse han og finansrådmannen idag hadde hatt med den tyske generalkonsul skulle han si fra at de sivile myndigheter ikke tar imot ordre av andre tyske militære myndigheter enn den tyske general og admiral.

4. Finansrådmannen uttalte at den sivile administrasjon i flere av de omkringliggende distrikter og særlig Fana synes å være svakt utstyrt. Han henstillet til fylkesmannen at det måtte pålegges distriktene å organisere en ordentlig siviladministrasjon.

5. Politimesteren meddelte at alle fanger i Kretsfengslet med kortere straffer er sluppet løs slik at bare 12 fanger er tilbake, disse holdes i 1ste etasje.

6. Kriseutvalget besluttet at forhøyelse av sporveiens takster, vannavgiftsregulativet m.v. for tiden ikke skal settes i verk.

7. Kriseutvalget besluttet at alle spørsmål vedrørende skolene måtte samles under rådmannen for 3. avdeling som får utøve sin myndighet så langt han finner det forsvarlig og påkrevet og som forøvrig får henskyte avgjørelsene til kriseutvalget.

8. Rådmannen for 5. avdeling fremla følgende forslag til organisering av forsorgsvesenets kontor: Det opprettes følgende avdelinger for utbetalinger:

1. Avdeling for alle som tidligere har hatt understøttelse.
2. Avdeling for dem som er kommet i nød på grunn av situasjonen.
3. Avdeling for utdeling av matbilletter.

Alle avdelinger har kontor i forsorgsvesenets bygning. Avdelingen i Årstad opprettholdes, men bare for utbetalinger til dem som

tidligere har hatt understøttelse.

Penger til samtlige avdelinger går foreløpig under ett av fattigstyrets kasse.

Det utbetales samme bidrag til alle.

Personer med forsørgere i militærtjeneste henvises til avdeling 2.

Kriseutvalget besluttet å tiltre rådmannen for 5. avdelings forslag.

9. Rådmannen for 5. avdeling ble bemyndiget til å ordne med en ny avdeling under pleiehjemmet for gamle og syke som nå oppholder seg på skoler o.l.

Politimesteren meddeler i denne forbindelse at han har overdratt sin myndighet for så vidt angår evakueringen til underbringelsesutvalget med direktør Steen og herr Stav som medlemmer.

10. Kontortiden :

Finansrådmannen meddelte at de oppgaver han hadde innhentet over fremmøte viste at fremmøtet var ^{mer} godt, men under den nåværende situasjon kan det være vanskelig å skaffe alle funksjonærene arbeid. Han foreslo derfor at kontortiden for de kommunale funksjonærer ble forkortet til kl. 14, hvor det lot seg gjøre av hensyn til arbeidet.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.

11. Hjelpepolitiet :

Det ble fra forskjellig hold reist klage over hjelpepolitikorpset. Politimesteren erklærte i den anledning at han ville påny gjennomgå korpset omhyggelig og skille ut de ikke ønskelige elementer.

Ordføreren erklærte at politimesteren kunne få lærere til supplerings av styrken.

12. Lønnsutbetaling :

Kriseutvalget besluttet at under den nåværende situasjon skal lønninger kun utbetales mot personlig kvittering. Hvor det foreligger lovlig forfall, slik at vedkommendes lønn heves av andre, skal det brukes særskilte lister for de fraværende.

Det ble pålagt finansrådmannen å innhente oppgave over de tilfelle hvor mann og hustru begge er beskjeftiget i kommunens tjeneste med oppgave over deres lønninger.

13. Utbetaling av forpleining til sinnsykeforpleiere og barnehjem:

Rådmannen for 5. avdeling meddelte at han var blitt enig med fylkesmannen om at utbetalingen skulle reduseres til 50 % av ordinær betaling, dog maksimum kr. 30.- pr. måned pr. forpleining.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.

14.

Ordføreren meddelte at man lørdag aften hadde hatt store vanskeligheter med å skaffe folk til lossing av en tysk båt, den ordinære lossegjeng var ikke for hånden.

Det ble henstillet til Lid å søke kontakt med samorganisasjonen så man kunne få i stand en slik ordning at man unnagikk en lignende situasjon i fremtiden.

15.

Rådmannen for 3. avdeling meddelte at funksjonærene ved Slaktehuset nektet å arbeide på grunn av at der skal være lagt ammunisjonslager ved utløpet av Rothaugstunnelen. Slaktehusets direktør foreslo slaktehusets virksomhet henlagt til Natland.

Kriseutvalget besluttet at noen flytning av slaktehuset foreløpig ikke skulle finne sted.

Ordføreren ville undersøke forholdene og ville overfor det tyske konsulat gi uttrykk for de vanskeligheter tyskerne skaper for byen ved forskjellige av sine forføyninger.

16.

Rådmannen for 3. avdeling meddelte at spørsmålet om evakuering av Rosenberg og Neevengården asyler er under overveielse.

Det vil fortiden iallfall ikke bli tale om evakuering iallfall av Neevengården sykehus.

17. Kriseutvalget meddelte rådmannen for 3. avd. at Haukeland sykehus kunne få penger gjennom kemneren. Forøvrig må kurpengene søkes innkrevet.
18. Finansrådmannen ba rådmannen for 3. avdeling gi seg en oversikt over de etater, f.eks. badene, som man ikke hadde hatt noen kontakt med siden den nåværende situasjon inntrådte.
19. Det ble meddelt at når det inntreffer skade på hus og eiendeler skal de offentlige myndigheter prinsipalt ta affære når offentlige hensyn tilsier det. Når man unntagelsesvis må opp-
tre for private må det sørges for at utgiftene ved arbeidet blir erstattet.
20. Kriseutvalget besluttet at alle spørsmål vedrørende havnen skal sortere under havnefogden som gis utstrakt myndighet til å handle slik som situasjonen krever det.
21. Finansrådmannen meddelte at alle avgjørelser som treffes i kriseutvalget blir protokollert i kriseutvalgets protokoll. På basis av denne protokoll utgår de fornødne ordres fra finansrådmannens kontor.
22. Finansrådmannen meddelte at trygdekassens forslag til ordning av trygdekassens drift var godtatt, dog således at punktene 1 og 2 bortfaller og videre således at det er henstillet til trygdekassen å bringe refusjonsordningen til opphør og gå over til direkte betaling til legene med 50% reduksjon, med disse endringer er forslaget godtatt av bankene.

Einar Olsen.
(sign.)

Möte 16. april 1940.

Samtlige medlemmer tilstede unntagen Sundt, samtlige rådmenn tilstede, videre møtte som representanter for samorganisasjonen formannen Berntsen, varaformann Nils Hansen, sekretær Kvam, og som representant for arbeidsgiverforeningen distriktssjef Rogstad.

1. Ordføreren meddelte at de tyske myndigheter lørdag aften hadde bedt om 100 havnearbeidere, men at det hadde vært helt umulig å skaffe folk. For å unngå en farlig situasjon, måtte man gjennom politimesterens og havnefogdens formidling rekvirere folk fra Haukås arbeidsgård, fra Frelsesarmeen og fra arbeidsstuen.

Ordføreren fremholdt at en slik situasjon ikke måtte oppstå igjen. Det måtte fra samorganisasjonens side treffes en ordning slik at det alltid er det nødvendige antall losse- og lastearbeidere for hånden. Det samme kan komme til å gjelde andre folk, vesentlig innen bygningsgruppen.

Ordføreren gjorde oppmerksom på at de tyske myndigheter betaler tariffmessig godtgjørelse i norske penger.

Nils Hansen erklærte at det ikke var så liketil å samle folk, men han ville drøfte med arbeidsgiverforeningen om det ikke ville være formålstjenlig at samorganisasjonen og arbeidsgiverforeningen og kanskje også myndighetene sammen sender ut et opprop hvor det tilholdes folk å melde seg til sitt arbeid og bli på sine poster.

Lid bemerket i den forbindelse at de som er blitt arbeidsledig på grunn av situasjonen bør oppfordres til å melde seg til arbeidskontoret.

Lid nevnte at det kanskje ikke er tilstrekkelig med forhandlinger med partene og at det kanskje kan være nødvendig for kriseutvalget å gi bestemte direktiver. Han nevnte i denne forbindelse at lederen av en skofabrikk hadde utnyttet situasjonen til å forsøke å gjøre vrøvl med hensyn til de alminnelige arbeidsvilkår, bl.a. var det spørsmål om lønnstrekk under flyalarm, hvilket i og for seg kan være et vanskelig spørsmål.

Bedriftsledelsen må få forståelsen av at når det bare skal betales ut 50 % lønn og når det dertil må arbeides på kort tid, må det ikke gjøres vrøvl med hensyn til arbeidsvilkår forøvrig. Vanlige arbeidsvilkår må opprettholdes, krangel må unngåes.

Lid ville henstille til arbeidsgiverforeningen å slå ned på et hvert forsøk på å utnytte situasjonen og si fra at det ikke ville bli tålt hverken av arbeidsgiverforeningen eller av byens myndigheter.

Ordføreren pointerte at det måtte vises velvilje fra begge sider, han nevnte i den forbindelse at folkene ved slaktehuset hadde nektet å arbeide fordi det er lagt ammunisjonslager i Rothaugtunnelen. Ordføreren hadde i den anledning hatt en konferanse med den tyske general som hadde uttalt at ammunisjonen var lagt der hvor man fant det tryggest både for ammunisjonen og byen og at det ikke var noen som helst grunn til å flytte hverken slaktehuset eller ammunisjonslageret.

Kriseutvalget besluttet at slaktehuset skal bli hvor det er og at folkene skal tilholdes å gjenoppta og fortsette sitt arbeid.

Finansrådmannen henstillet til arbeidsgiverforeningen å øve påtrykk på bedriftene om å holde dem i gang, selv om de arbeider for lager. Som generell regel bør gjelde at de bedrifter som har råstoffer må arbeide og søke forbindelse med sin bank om

kontanter eller kreditt.

Finansrådmannen mente å kunne si at bankene under de nåværende forhold måtte antas å være villige til å strekke seg meget langt.

Finansrådmannen nevnte videre at når det har vært nødvendig å innskrenke lønnsutbetalingen til 50 % er det først og fremst av hensyn til de forhåndenværende omsetningsmidler. Det er forutsetningen at den lønn som utbetales først og fremst skal strekke til til mat og at det overhodet ikke vil bli foretatt noe lønns-trekk.

Som grunnlag for lønnsutbetaling gjaldt den lønn som ble utbetalt for mars måned altså inklusiv de da gjeldende tillegg. Det forutsatte indekstillegg pr. 1. april skulle ikke tas med.

Samorganisasjonens representanter erklærte at de var innforstått med dette.

Finansrådmannen meddelte på forespørsel at det er forutsetningen at priskontrollen skal fortsette sin virksomhet og at prisforhøyelser ikke skal finne sted unntagen for varer som innføres, derunder også fra distriktene og som det av den grunn blir større transportutgifter på.

Finansrådmannen pointerte at det ikke er mulig å ta hele byens virksomhet over på offentlig forsyning. De private næringsdrivende og bedrifter må ikke vise fra seg ansvar og risiko.

2. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at han hadde en betydelig del av sine folk på forskjellig slags luftvernarbeide og spurte hvorledes utgiftene skulle posteres. Finansrådmannen meddelte i den anledning at det er opprettet en interimskonto for "utgifter på grunn av krigssituasjonen". På denne konto føres alle utgifter til foranstaltninger som er fremkalt av den nåværende situasjon.

Finansrådmannen foreslo at all delegeret anvisningsmyndighet for så vidt angår denne konto skal inndras slik at an-

visning kun skjer av vedkommende rådmann. Finansrådmannen mente også at det på anvisningen må anmerkes nøyaktig og tydelig hva utgiftene gjelder og i tilfelle om anvisning skjer mot refusjon av statskassen eller andre kasser. Videre foreslo finansrådmannen at anvisning vedkommende ordinære konti skal foregå etter de gjeldende anvisningsregler men således at det innskjerpes at det vises den største varsomhet med anvisning av regninger.

Kriseutvalget bifalt enstemmig finansrådmannens forslag og påla finansrådmannen å sende ut et rundskriv om saken.

3. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at en del beskyttelsesrom er ferdige og at han hadde gått ut fra den forutsetning at han bare skal fortsette arbeidet med beskyttelsesrom uten hensyn til om han ikke på forhånd kan få forelagt saken for kriseutvalget til godkjennelse.

Kriseutvalget erklærte seg enig heri.

4. Rådmannen for 2. avd. meddelte at han hadde fått en henvendelse fra statsfysikus angående de folk som hadde stillet seg til disposisjon for redningstjeneste av forskjellig art med henstilling om at de må få gratis befordring med sporveien, det samme gjelder hjelpepolitiet. Rådmannen hadde forelagt spørsmålet for sporveisstyret som hadde erklært seg enig i gratis befordring mot legitimasjon etter regler som sporveisstyret var villig til å utarbeide.

Kriseutvalget ga sitt samtykke til at de nevnte folk fikk gratis befordring med sporveien og ba sporveisstyret om å treffe nærmere bestemmelser om formene for dette.

5. Rådmannen for 3. avd. meddelte at konservator Kloster hadde rettet en henvendelse om beskyttelse av portalene i Maria-kirken, Korskirken og Nykirken. Utgiftene vil andra til ca.kr.1800.

Kriseutvalget bemyndiget rådmannen til å la arbeidet sette i gang og tillot anvendt inntil kr. 1800 av kontoen for "utgifter på grunn av krigssituasjonen."

6. Rådmannen for 3. avd. meddelte at han hadde fått regning på 3 likkister i anledning begravelsen av de falne norske soldater.

Kriseutvalget bestemte enstemmig rådmannen til å anvise utgiftene på konto for "utgifter på grunn av krigssituasjonen", eventuelt mot refusjon av statskassen.

7. Rådmannen for 3. avd. meddelte at Frøkenstiftelsen ikke hadde kunnet få koks idet de ikke hadde kontanter og ikke kunne få kreditt.

Det ble vedtatt å henvise Frøkenstiftelsens vedkommende til vedkommende bank idet man går ut fra at stiftelsen i denne forbindelse vil bli behandlet som en vanlig bedrift og ville få stillet til disposisjon de nødvendige penger.

8. Rådmannen for 4. avdeling ble bemyndiget til å fortsette arbeidet med innredning av sikringsrom i kommunens leiegårder i den utstrekning han anser det påkrevet. Utgiftene blir å bekaste bevilgningen til sikringsrom.

9. Rådmannen for 4. avdeling ble bemyndiget til å sørge for sikring av vindusrutene i Kommandantboligen på Bergenhus. Utgiftene forutsettes refundert av statskassen.

10. På forespørsel ble meddelt at de private hvis hus er eller blir ødelagt i tilfelle skal henvises til underbringelsesutvalget om det blir spørsmål om å skaffe dem husrom.

11. Evakuering av Pleiehjemmet.

Rådmannen for 5. avd. uttalte at pleiehjemmet bør flyttes.

Kriseutvalget bemyndiget rådmannen til å gjøre dette og forsøke om en flytning til Haraldsplass lar seg gjennomføre.

12. Rådmannen for 5. avd. meddelte at der lå gamle syke på forskjellige evakueringssteder i byen og reiste spørsmål om å

anbringe dem f.eks. på Spebarnshjemmet, Anna Jepsens Minde o.l.

Kriseutvalget bemyndiget rådmannen til å arbeide med spørsmålet og erklærte seg rede til å ta de nødvendige utgifter.

13. Rådmannen for 5. avd. meddelte at spebarnshjemmet er evakuert til Fana Folkehøgskule og at det om nødvendig kan tas imot flere barn, fortrinsvis uten mødre.
14. Kriseutvalget innskjerpet at det måtte sørges for at genferkorset ikke misbrukes. Det måtte kun brukes etter konferanse og tillatelse fra statsfysikus.
15. På foranledning besluttet kriseutvalget at legeregninger og jordmorregninger og apotekerregninger for 1.kv.1940 skal betales med 50 % og at det for fremtiden med hensyn til utbetaling skal følges de samme regler som trygdekassen praktiserer.
16. Kriseutvalget besluttet at forpleiningsutgifter vedkommende vergerådet skal betales med 50 %, maksimum kr. 25.- pr. måned.
17. Ordføreren meddelte at han selv, politimesteren og havnefogden muligens også finansrådmannen måtte innkvarteres privat og at det i den anledning muligens ville påløpe utgifter for kommunen. (Se notat side 109.)
- Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.
18. Forsyningssjefen meddelte at matprisene på matstasjonen i Losjen til en begynnelse var høyere enn forsyningssjefen fant riktig. Prisen var derfor fastsatt til kr. 0.35 pr. frokost, kr. 0.60 for middag (1 rett), men kommunen hadde da måttet erklære seg beredt til å dekke eventuelt underskudd etter regnskap fra bestyreren.
- Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.
19. Kriseutvalget besluttet å stille garanti for inntil

kr. 20.000 til drift av Storetveit Hospital.

20. Kriseutvalget ga ordføreren bemyndigelse til å hen-
vise til finansrådmannen når ordføreren selv ikke er tilstede.

21. Kriseutvalget godkjente nedenstående utkast til skr-
velse til de huseiere hvis hus eller leilighet tas i bruk av de
tyske myndigheter: "De tyske militære myndigheter ønsker innkvar-
tering for en del tyske offiserer i privat hus. De tyske myndig-
heter ser helst at vedkommende innehavere blir boende i huset
(leiligheten) og avgir et eller flere rom med seng, sengelinn
og renhold.

De tyske myndigheter mener seg berettiget til å
rekvirere det nødvendige husrom i medhold av den tyske militære
rekvisisjonslov. Imidlertid ser de helst at innkvartering skjer
ved formidling gjennom Bergen kommune.

Godtgjørelse for de rom som blir tatt i bruk blir
betalt av de tyske myndigheter etter satser som er fastsatt i den
tyske militære rekvisisjonslov."

22. Ordføreren meddelte at det med hensyn til de norske
fanger var truffet en ordning at de skal anbringes ombord i Det
Bergenske Dampskipsselskaps "Leda" og "Jupiter" som skulle for-
legges til Eidsvåg. Det Bergenske Dampskipsselskap ville påta seg
underholdet av fangene, derunder også å skaffe frem de nødvendige
råstoffer, etter kommunal rekvisisjon.

23. Nils Hansen foreslå at ordføreren og finansrådmannen
skulle utferdige et opprop om å sette i gang bedriftene og om at
ledige må melde seg til arbeidskontoret. Samorganisasjonen og
Arbeidsgiverforeningen erklærte seg beredt til å tiltre et slikt
opprop.

Einar Olsen.
(sign.)

16.april 1940.

Notat fra finansrådmann Einar Olsen.

Ad sak nr. 17. På grunn av de hyppige flyangrep var det nødvendig for ordfører, politimester, havnefoged og finansrådmann, som alle bodde meget utsatt å evakuere fra sine boliger. Der ble truffet den ordning at de 3 førstnevnte flyttet opp til kjøpmann Sverre Monsen i Kalvedalsveien nr. 55. Finansrådmannen foretrakk å flytte til kontorbygningen Rådstuplass nr. 7 og tok opphold hos vaktmesteren hvis familie var evakuert.

Finansrådmannen opplyste at Bergen ikke har belegglagt varer av betydning, men at man kjøper på ordtatt vis, idet det er forutsetningen at handelen skal gå såvidt vanlig normalt. Laksevågs økonomiske forhold måtte Laksevåg ordne med fylket, men forøvrig så det selvsagt skje en koordinasjon av de forskjellige tiltak, slik at ikke den ene kommer i veien for den annen. Man opererer nå forsyningsmessig med Stor-Bergen, men distriktene må først og fremst legge an på selvforsyning, og så får Bergen hjelpe så langt man kan.

Ordfører Pettersen fratrådte.

Igangsettning av bedriftslivet. Fogstad mødte på Arbeidsgiverforeningens distriktsstyre hadde hatt et møte og drøftet situasjonen. Man hadde forutsett at der til dette møte hadde foreligget utkast til et opprop om igangsettning av arbeidet. Fogstad pekte forøvrig på at det reiser seg en rekke vanskelige

År 1940 den 17. april holdt kriseutvalget møte.

Tilstede var samtlige medlemmer unntagen ordføreren som kom tilstede under behandlingen av sak nr. 2, samtlige rådmenn og havnefogden. Under behandling av sak nr. 1 var ordføreren i Laksevåg tilstede og under behandlingen av sak nr. 2 Berentsen og Nils Hansen for Samorganisasjonen og Rogstad, Wiig, Sörvig og Jepsen for Arbeidsgiverforeningen.

1. Ordfører Pettersen uttalte at i den foreliggende situasjon har myndighetene i Laksevåg sett det nødvendig å komme i forbindelse med Bergen og holde seg underrettet om de tiltak som gjøres og som også må komme befolkningen på Laksevåg tilgode. Ordføreren uttalte i denne forbindelse at når Laksevåg skulle ha forsyninger, ble de ofte møtt med at beholdningene var beslaglagt av Bergen. Men Laksevåg måtte ikke holdes utenfor. Det var nødvendig å opptre i fellesskap.

Finansrådmannen opplyste at Bergen ikke har beslaglagt varer av betydning, men at man kjøper på ordinært vis, idet det er forutsetningen at handelen skal gå såvidt mulig normalt. Laksevågs økonomiske forhold måtte Laksevåg ordne med fylket, men forøvrig må det selvsagt skje en koordinasjon av de forskjellige tiltak, slik at ikke den ene kommer i veien for den annen. Man opererer nå forsyningsmessig med Stor-Bergen, men distriktene må først og fremst legge an på selvforsyning, og så får Bergen hjelpe så langt man kan.

Ordfører Pettersen fratrådte.

2. Igangsetting av bedriftslivet. Rogstad meddelte at Arbeidsgiverforeningens distriktsstyre hadde hatt et møte og drøftet situasjonen. Man hadde forutsatt at der til dette møte hadde foreligget utkast til et opprop om igangsetting av arbeidet. Rogstad pekte forøvrig på at det reiser seg en rekke vanskelige

spørsmål: Dels er folk ikke kommet tilbake, dels mangler man råstoff, dels er avsetningsforholdene uklare og dels er det økonomiske vanskeligheter.

Finansrådmannen meddelte at han hadde utarbeidet følgende utkast til opprop:

"Under de ekstraordinære forhold som nå hersker, er det nødvendig at arbeidslivet såvidt mulig holdes igang. Man retter en inntrengende henstilling til arbeidsgivere og arbeidere om å medvirke hertil.

Det vil etter bankenes bestemmelse inntil videre kun bli utbetalt 50 % av den ordinære lønn beregnet til å dekke utgifter til de mest nødvendige levnetsmidler m.v. Det vil ikke bli trukket skatter og sykekassepremie m.v. Gjeldende overenskomster forutsettes ellers å være bestående.

Arbeidsgivere og arbeidere må sørge for at det hersker et godt og tillitsfullt samarbeide på arbeidsplassene og at enhver form for trakasseri unngås.

Arbeidere - spesielt losse- og lastearbeidere og bygningsarbeidere - som på grunn av forholdene er blitt arbeidsledige, bes melde seg til Arbeidskontorets mannlige avdeling og stå til tjeneste på kort varsel hvis det i samfundets interesse er nødvendig å påkalle deres arbeidshjelp."

Direktør Wiig spurte om myndighetene er interessert i at der settes igang arbeide bare for arbeidets egen skyld uten hensyn til om arbeidet ellers har noe formål. Finansrådmannen svarte hertil at selvfølgelig må det som skal skje ha et økonomisk formål, men han ville henstille at man så langt som mulig innstiller seg på å arbeide for lager om det er nødvendig. Det har nemlig sin overordentlige store betydning å holde arbeidslivet igang. For det første er det nødvendig at pengene sirkulerer

lerer, for det annet må man så langt som mulig unngå at folkene kastes inn på offentlig forsorg og for det tredje må det også ha en mental betydning at byens menn har inntrykk av at de er med i en samfundsnyttig virksomhet.

Finansrådmannen vil forøvrig pointere at et hvert menneske og enhver bedrift må ta en viss risiko og et visst ansvar. Alle som har økonomisk evne til det må stå last og brast om å sette inn sine økonomiske krefter i samfundets tjeneste.

Jebsen nevnte at alt som opparbeides i tekstilindustrien arbeides for lager, idet alt salg for tiden er stoppet. Vanskelige spørsmål var da å skaffe penger til arbeidslønninger. Personlig hadde Jebsen tatt det standpunkt at så lenge han har råvarer og penger til arbeidslønn, vil han drive på med sitt arbeid. Det verste som kan skje er at bedriften stopper.

Finansrådmannen gjorde rede for det pengetekniske problem og nevnte den knapphet på pengerepresentativer som er tilstede. Man må derfor være forberedt på at det vil oppstå en rekke gjensidige fordringer og nevnte i den forbindelse at kommunen f.eks. tar imot skattebetaling ved sjekk til tross for at sjekkene f.t. ikke blir honorert av bankene. Hvorledes dette nett av gjensidige fordringer skal gjøres opp, er et spørsmål som får løses i sin tid. For tiden må man imidlertid forsøke å bygge opp ervervslivet ved fordringer på hverandre. Pengespørsmålet må ordnes ved direkte samarbeide mellom vedkommende bedrifter og vedkommende bank. Man kan regne med at man i denne retning vil møte full forståelse fra bankenes side.

Sörvig nevnte at det for bygningsindustrien var spørsmålet om materialleveranser som var det vanskeligste. For å få materialer var det nødvendig å komme i forbindelse med distriktene.

Det ble i den anledning meddelt at spørsmålet om forbindelse med distriktene er under utvikling. Wiig spurte hvor-

ledes det skulle forholdes når en bedrift bare kan beskjeftige en viss del av styrken og mente at det da må være formålstjenlig at arbeidet fordeles. Men resultatet vil jo bli at folkene kommer under 50 pst. av sin ordinære inntekt.

Nils Hansen erklærte seg enig i at det må foretas fordeling av arbeidet, og foreslo at dette tas med i oppropet. Berentsen nevnte at spørsmålet om innskrenket arbeidstid må ordnes på en smidig måte og at man burde forsøke å komme til enighet med sine bankforbindelser om 50 pst. lønn selv for dem som arbeider på halv uke, d.v.s. at de som arbeider halv uke faktisk vil få full betaling for den tid de arbeider.

Lid erklærte at kriseutvalget vil ta opp spørsmålet og drøfte det med bankene, men han ville straks gjøre oppmerksom på at det kunne by på vanskeligheter å løse saken på den måte som var nevnt av Berentsen.

Wiig henstillet til Samorganisasjonen å søke å få dertil skikkede folk i beskjeftigelse i jordbruksdistriktene.

Rogstad nevnte at det er mange bedrifter som ikke har noen bankkonto men som påtar seg entrepriser for en bedrift med konto. Hvordan skal det forholdes i slike tilfelle?

Finansrådmannen meddelte at dette spørsmål sikkert vil bli løst ved samarbeide med bankene.

Kriseutvalget godtok deretter finansrådmannens forslag til opprop med den tilføyelse som var foreslått av Nils Hansen.

3. Alkoholspørsmålet. Ordføreren meddelte at det er vanskelig å påby restaurantene lukket bl.a. fordi de tyske myndigheter vil ha dem åpne. Kriseutvalget vedtok imidlertid å utferdige et pålegg til restauratørene om å vise den største varsomhet med utskjenkningen av rusdrikk. Hvis ikke den nødvendige forsiktighet iakttas, vil vedkommende restaurant bli stengt.

4. Finansrådmannen refererte sin konferanse med innehaveren av skofabrikken Victoria og meddelte at bedriftens leder hadde fremstillet det slik at arbeiderne hadde kommet med følgende krav:

1. Arbeiderne krevet garanti for de siste 50 %.
2. Ukesbetaler (formannen) krevet full lønn (og 1 måneds oppsigelse) uansett forholdene.
3. Ukesbetalerne krever 50 % av full ukebetaling til tross for at bedriften går innskrenket.
4. Krevet dessuten indeksregulering etter 15/3, dessuten krisetillegget uansett om der ble arbeidet eller ikke.
5. Formannen har vært noe arbeidsuvillig. Har vært innkalt men har ikke villet møte; men har vært borte i 3 dager og krever allikevel full betaling.

Finansrådmannen hadde forøvrig henvist bedriftseieren til Arbeidsgiverforeningen og tilholdt ham å rette seg etter den ordning som ble truffet mellom Arbeidsgiverforeningen og Samorganisasjonen. Samorganisasjonen erklærte seg tilfreds med denne løsning av saken og påtok seg å ordne opp med folkene.

Arbeidsgiverforeningens og Samorganisasjonens representanter fratrådte.

5. Ordføreren refererte sin konferanse med den tyske generalkonsul, hvor også fylkesmannen hadde vært tilstede. Generalkonsulen hadde gjort unnskyldning for uheldig opptreden som i enkelte tilfelle var vist fra tyskernes side og hadde understreket at de kommunale myndigheter skulle sette seg i forbindelse med den tyske general, admiral eller kapteinene Angermann eller Rufus om noen tysker opptrådte på ukorrekt måte.

6. Ordføreren meddelte at de tyske myndigheter i den nevnte konferanse også hadde reist spørsmålet om ikke de kommu-

nale myndigheter vil forsøke å komme i forbindelse med regjeringsrådet. Ordføreren opplyste i den forbindelse at regjeringsrådet, som ikke betrakter seg som noen regjering, er anerkjent av den norske regjering. De tyske myndigheter var i tilfelle villige til å formidle en slik kontakt gjennom den tyske överstkommanderende von Falkenhorst.

Kriseutvalget erklærte seg enig i at man bør søke å komme i forbindelse med regjeringsrådet.

7. Ordføreren meddelte at en underordnet tysk offiser hadde tatt en vognladning citroner på jernbanestasjonen. Ordføreren hadde i den anledning fått en utredning fra vedkommende kjøpmann, og nevnte utredning var overlevert de tyske myndigheter. De tyske myndigheter hadde forøvrig beklaget hendelsen og hadde erklært at citronene enten skulle bli skaffet tilveie igjen eller bli betalt.
8. Betaling av regninger. Finansrådmannen meddelte at ifølge avtalen med bankene vil kommunen få penger til foruten lønninger også de utgifter som påløper i anledning av krigssituasjonen. Utbetalingen foregår på den måte at kemneren skriver til finansrådmannen og anmoder om utbetaling av penger. Finansrådmannen påtegner skrivelsen bevidnelse om at utbetaling kan skje til de formål og med de beløp som er oppgitt i kemnerens skrivelse.
M.h.t. betaling av regninger forøvrig må først og fremst utgifter som er fremkalt av situasjonen betales, men man får såvidt mulig forsøke å få gjort opp iøppgjorte regninger for tiden før 9. april.
9. Rådmannen for 3. avd. meddelte at det fra Fastings Minde vil bli flyttet 20 patienter til Neevengården og ytterligere 25 til Valen så snart transport dertil blir mulig.
10. Rådmannen for 3. avd. meddelte at lærerne hadde meldt seg til tjeneste idag. En del av dem var stillet til

disposisjon for politiet og for andre oppgaver. Lærerne hadde erklært seg villig til å stå til disposisjon til hvilket som helst arbeide.

Kriseutvalget uttalte i den anledning at man må så langt som mulig bruke de folkene som man allikevel må lønne og unngå å ta inn nye folk.

11. Rådmanden for 3. avdeling meddelte at Haukeland sykehus kan overta vedlikeholdet av Fridalen på samme måte som for Haukeland selv.

12. Rådmanden for 3. avdeling meddelte at stuertskolen har proviant for ca. kr. 2.500.

Kriseutvalget bemyndiget rådmanden til å sette seg i forbindelse med Hotell Rosenkrantz og forespørre om provianten kan overføres dertil.

13. Rasjonering. Finansrådmannen meddelte at han hadde diskutert forsyningsproblemet og spørsmålet om rasjonering med ordføreren og fylkesmannen og at disse hadde erklært seg enige i at spørsmålet tas opp. Finansrådmannen hadde deretter henvendt seg til professor Wedervang med spørsmål om han var villig til å påta seg oppgaven som formann i et rasjoneringsråd. Wedervang hadde erklært seg villig til dette og ville i tilfelle komme med forslag til øvrige medlemmer. Rådets oppgave vil bli:

1. Å bringe på det rene hvorledes det ligger an med forsyningene.
2. Behovet for rasjonering.
3. Hvorledes rasjoneringsplanen i tilfelle skal gjennomføres.

Kriseutvalget sluttet seg enstemmig til finansrådmannens forslag.

14. Finansrådmannen meddelte at han hadde forhandlet med stadsfysikus og rådmanden for 5. avdeling om evakuering av pleiehjemmet til Haraldsplass. Man var imidlertid kommet til det

resultat at det er like riktig at pleiehjemmet blir hvor det er.

Kriseutvalget hadde intet å bemerke til dette.

15. Kriseutvalget besluttet at det forutsatte bystyremøte 29.ds. ikke blir å holde.

16. Kriseutvalget vedtok at kriseutvalgets møter for fremtiden skal holdes kl. 13 idet kriseutvalget skal ha mottagelsestid kl. 12.

17. Kriseutvalget besluttet at pressen skal tilstilles et kommunike fra kriseutvalgets møter.

Einar Olsen.

(sign.)

17. april 1940.

Notat fra finansrådmann Einar Olsen.

Den 17. april utferdiget ordfører og finansrådmann et opprop til arbeidsgiverne og arbeidere, som ble tiltrådt av representanter for arbeidsgivere og arbeiderorganisasjoner. Oppropet ble innrykket i dagspressen den påfølgende dag. Oppropet ser slik ut:

- 1) jeg overtar ansvaret for at såvel jeg som medlemmene av min besetning fra hvor enkelt tur vender tilbake til utgangspunktet.
- 2) Jeg vil ikke gjøre noen forbindelse med representanter for de stater som befinner seg i krig med Det Tyske Rike.
- 3) spesielt vil jeg ikke gi noen meddelelser om troppenes antall og bevegelse eller andre forholdsregler tatt av de tyske krigsmyndigheter.

Jeg er helt klar over at jeg ved å overtare de påtatte forpliktelser kan bli straffeforfulgt etter krigsrett og straffelov. Jeg er meg også bevisst at sådanne overtredelser kan medføre svært alvorlige konsekvenser for selskapet hvori jeg er ansatt."

Selskapet skal avgi følgende erklæring:

"Undertegnede selskap garanterer overfor de tyske krigsmyndigheter at de ifølge vedtak fra de tyske krigsmyndigheter i forbindelse med skip i lokalfarten kun blir anvendt for de formål til hvilke de er frigitt. (Skipenes navn er angitt på baksiden).

Disse skip er kun tillatt å drive gods- og passasjertrafikk i de tillatte farvann.

Undertegnede selskap er klar over at denne tillatelse for opprettholdelse av trafikken til enhver tid kan bli tilbakekalt.

Selskapet tar også til etterretning at overtredelser

Kriseutvalgets mottagelse 18.april:

Tilstede var ordføreren, finansrådmannen, fylkesmannen, direktørene Falck og Öen og agent Amundsen.

Direktör Falck redegjorde for de forhandlinger som var ført med de tyske myndigheter angående dampskipstrafikken og meddelte at de var blitt enige om at mannskapene skulle avgi følgende erklæring:

"Jeg forplikter meg på ære og samvittighet til:

- 1) å føre det meg betrodde skip etter de anvisninger som er gitt meg av selskapet i forståelse med de tyske krigsmyndigheter.
- 2) jeg overtar ansvaret for at såvel jeg som medlemmene av min besetning fra hver enkelt tur vender tilbake til utgangspunktet.
- 3) Jeg vil ikke pleie noen forbindelse med representanter for de stater som befinner seg i krig med Det Tyske Rike.
- 4) spesielt vil jeg ikke gi noen meddelelser om troppenes antall og bevegelser eller andre forholdsregler tatt av de tyske krigsmyndigheter.

Jeg er helt klar over at jeg ved å overtre de påtatte forpliktelser kan bli straffeforfulgt etter krigsrett og straffet. Jeg er meg også bevisst at sådanne overtredelser kan medføre svært ansvar for selskapet hvori jeg er ansatt."

Selskapet skal avgi følgende erklæring:

"Undertegnede selskap garanterer overfor de tyske krigsmyndigheter at de ifølge vedtak fra de tyske krigsmyndigheter i gangsatte skip i lokalfarten kun blir anvendt for de formål til hvilke de er frigitt. (Skipenes navn er angitt på baksiden).

Disse skip er kun tillatt å drive gods- og passasjertrafikk i de tillatte farvann.

Undertegnede selskap er klar over at denne tillatelse for opptagelse av trafikken til enhver tid kan bli tilbakekalt.

Selskapet tar også til etterretning at overtredelser

fra skipsførerens og besetningens side mot de av disse overtatte forpliktelser overfor selskapet kan lede til at tillatelse for fortsatt fart kan bli berøvet dem."

Det er også gjort i stand en skrivelse fra fylkesmannen til hver båt.

Forhandlerne hadde fått oppgitt hvilke farvann som kan trafikkeres og passasjene gjennom minebeltene.

Direktør Falck nevnte at assuransespørsmålet voldte visse vanskeligheter, men ikke større enn at de kan løses. Eolus arbeider med dette spørsmål.

Imidlertid er det oppstått et nytt problem, idet man ikke er sikker på hvordan de norske militære myndigheter i distriktene vil stille seg til trafikken. Bortsett fra dette spørsmål er alt nu så klart at trafikken kan opptas straks.

Kriseutvalget erklærte seg enig i at man under disse omstendigheter skulle se tiden noe an.

Einar Olsen.

(sign.)

År 1940 den 18. april holdt kriseutvalget møte. Tilstede var alle medlemmer, likeledes rådmennene for 2., 3. og 4. avdeling, politimesteren og havnefogden. Fylkesmannen var også tilstede under en del av møtet.

1. Ordføreren la fram en skrivelse fra Bergens Museum med anmodning om at kommunen tok seg av sikring av vinduene i Håkonshallen.

Fylkesmannen erklærte at han ville sende kommunen en skrivelse om at arbeidet kunne utføres for statens regning.

Kriseutvalget vedtok enstemmig å bemyndige rådmannen for 4. avdeling til å utføre arbeidene på disse vilkår.

2. Ordføreren spurte rådmannen for 3. avdeling hvorledes

fra skipsførerens og besetningens side mot de av disse overtatte forpliktelser overfor selskapet kan lede til at tillatelse for fortsatt fart kan bli berøvet dem."

Det er også gjort i stand en skrivelse fra fylkesmannen til hver båt.

Forhandlerne hadde fått oppgitt hvilke farvann som kan trafikkeres og passasjene gjennom minebeltene.

Direktør Falck nevnte at assurancespørsmålet voldte visse vanskeligheter, men ikke større enn at de kan løses. Eolus arbeider med dette spørsmål.

Imidlertid er det oppstått et nytt problem, idet man ikke er sikker på hvordan de norske militære myndigheter i distriktene vil stille seg til trafikken. Bortsett fra dette spørsmål er alt nu så klart at trafikken kan opptas straks.

Kriseutvalget erklærte seg enig i at man under disse omstendigheter skulle se tiden noe an.

Einar Olsen. _____

(sign.)

År 1940 den 18. april holdt kriseutvalget møte.

Tilstede var alle medlemmer, likeledes rådmennene for 2., 3. og 4. avdeling, politimesteren og havnefogden. Fylkesmannen var også tilstede under en del av møtet.

1. Ordføreren la fram en skrivelse fra Bergens Museum med anmodning om at kommunen tok seg av sikring av vinduene i Håkonshallen.

Fylkesmannen erklærte at han ville sende kommunen en skrivelse om at arbeidet kunne utføres for statens regning.

Kriseutvalget vedtok enstemmig å bemyndige rådmannen for 4. avdeling til å utføre arbeidene på disse vilkår.

2. Ordføreren spurte rådmannen for 3. avdeling hvorledes

det gikk med slaktehuset.

Rådmannen for 3. avdeling svarte hertil at folkene er tilstede og at slaktehuset er i full drift.

3. Finansrådmannen fremla skrivelse fra professor Wedervang av 18.ds. angående rasjonering med forslag til medlemmer av rasjoneringsnevnden og mandat for nevnden.

Kriseutvalget tiltrådte enstemmig professor Wedervangs forslag.

4. Ordføreren henstillet til rådmennene såvidt mulig å søke formannskapets medlemmer tatt med på de forskjellige arter av krisearbeide. Finansrådmannen opplyste i den anledning at han hadde hatt den tanke at der burde oppnevnes et utvalg til å ta seg av forskjellige spørsmål i forbindelse med dem som underbringes på forskjellige skoler og andre steder i byen. I dette utvalg bør også formannskapsmedlemmer være med. Finansrådmannen vil bringe det spørsmål fram i et møte som han i ettermiddag skulle ha med rådmannen for 5. avdeling og representanter for fattigstyret og andre hjelpeorganisasjoner.

5. Finansrådmannen meddelte at han etter konferanse med ordføreren hadde gitt overlege Backer-Grøndahl fullmakt til å forhandle med de tyske myndigheter om deres bruk av Haukeland sykehus. Fullmakten var blitt underskrevet av ordføreren.

Kriseutvalget godkjente den trufne disposisjon.

6. Finansrådmannen la fram forslag til rundskrivelse angående tidligere utbetaling av lønninger til kommunale funksjonærer i inneværende måned.

Kriseutvalget godkjente utkastet.

Kriseutvalget besluttet videre i denne forbindelse at utbetaling av reguleringstillegg til lærerne skal foregå kvartalsvis som hittil.

7. Finansrådmannen meddelte at bankene hadde gått med på

at pensjoner utbetales med minimum kr. 150.- pr. måned (således at de som har kr. 150 eller mindre i pensjon får utbetalt full pensjon.) Videre har bankene gått med på at andre lønsmottagere som har kr. 25 pr. uke eller mindre i lønn, ikke får noen lønnsreduksjon.

De regler som gjelder for pensjonister, forutsettes gjort gjeldende også for midlertidige understøttelser av bykassen.

Kriseutvalget bemyndiget finansrådmannen til å sende ut rundskrivelse om dette.

8. Kriseutvalget besluttet at tannklinikken på Fridalen skole såvidt mulig skal holdes i drift og at tannklinikkene andre steder skal søkes satt igang i den utstrekning det lar seg gjøre. Å begynne med tannklinikk utenfor byen av hensyn til de evakuerte, kan det ikke bli tale om.
9. Rådmannen for 3. avdeling meddelte at Wiesener folkebad ikke kan settes igang igjen nu, men at Markens folkebad må kunne komme igang.
10. Kriseutvalget påla finansrådmannen å sende ut et sirkulære om at de kommunale funksjonærer skal være på sine plasser i kontortiden.
11. Kriseutvalget påla finansrådmannen å sende ut et sirkulære om at de forskjellige kommunale eiendommer fremdeles står under vedkommende etats tilsyn selv om de f.t. er i bruk til annet formål enn forutsatt.
12. Lid nevnte at det burde gjøres noe for å få satt igang forsert dyrkning og vedhugst. Finansrådmannen meddelte at spørsmålet om vedforsyningen forutsettes tatt opp av det opprettede rasjoneringsråd og at han selv vil kalle inn bestyrer Tveit, Bolstad gård til konferanse om spørsmålet om å organisere en jordbruksnevnd.
13. Finansrådmannen henstilte til de øvrige rådmenn å gi ham en oppgave oven de stjerne firmaer som eventuelt nektet å gi kommu-

nen kreditt, idet han i tilfelle vil ta saken opp til behandling i forbindelse med bankene.

Ordføreren meddelte at han 18.ds. hadde deltatt i et møte angående forholdene med mennesker som er innkvartert på skoler og andre steder i byen. Finansrådmannen var også tilstede på møtet, likeledes rådmannen for 5. avd., inspektør Stensaker, forstander Dreyer, Övrebö, Sæle, frk. Antoni, frk. Karlsen og Ingolf Olsen.

Finansrådmannen meddelte i dette møte at han hadde innsisert en rekke innkvarteringssteder og hadde fått inntrykk av at forholdene i og for seg var bra og at det særlig fra kvinnenes arbeidshjelps side var gjort et glimrende arbeid for å hjelpe de innkvarterte. Imidlertid hadde det reist seg en del spørsmål for finansrådmannen:

1) På flere av disse steder lå der en hel del gamle som synes å være kvalifisert for gamlehjems eller forpleiningsplass. Finansrådmannen ville derfor finne det ønskelig at man på bredt grunnlag tok opp arbeidet med anbringelse av disse folk under kommunens forsorg og til det bruk søke ut skikkede hus. Man må herunder ikke ta sikte på å finne tilholdssted som ville by absolutt sikkerhet, men måtte nøye seg med en relativ sikkerhet.

2) På flere av stedene var der også en hel del menn som bare oppholdt seg der om natten i det de var arbeidsudyktige, og delvis også var i arbeide. Spørsmålet var om det ikke ville være riktig å opprette ett eller flere nattasyler for menn der man kunne skaffe nattelosji. Finansrådmannen ville finne det hensiktsmessig om man oppkrevet en mindre betaling, kanskje bare noen øre pr. natt. Dette som et middel til å skille ut mindreverdige individer.

Spørsmålet om anbringelse av slike mindreverdige individer var allerede tatt opp etter konferanse med politimesteren.

For å få klarlagt disse forhold ville finansrådmannen

finne det hensiktsmessig at det under rådmannen for 5. avdelings ledelse oppnevnes en komite til å ta seg av saken.

Rådmannen for 4. avdeling ga også uttrykk for at kvinnes arbeidshjelp hadde utført et storartet arbeide for byen. Rådmannen hadde også vært på inspeksjon enkelte steder og etter dette stillet problemene seg for ham således:

- 1) Det er nødvendig å få^{an} bragt en del barn som ikke får skikkelig stell under de nåværende forhold. Endel er allerede anbragt på Fana Folkehøgskule, men der er fullt nå så det blir nødvendig å skaffe plass annet steds.
- 2) Det er videre nødvendig å sørge for anbringelse av mødre med spebarn.
- 3) Endelig er det også nødvendig å skaffe pleiehjemsplass for en rekke gamle.

På de forskjellige underbringelsessteder er der forøvrig ikke så ganske få mennesker som ikke har noe der å gjøre, idet de har det like trygt som der de nå bor i sine hjem. Arbeidet med å få disse folk tilbake til sine hjem er allerede tatt opp.

Inspektør Stensaker har tatt på seg denne oppgave i samarbeide med underbringelsesutvalget.

Forstander Dreyer hadde sett på forskjellige steder som kunne bli tale om å ta i bruk til de formål som er nevnt foran. Han hadde foreløbig festet seg ved følgende steder:

- 1) Domkirkens Barneasyl.
- 2) Diakonisseklinikken.
- 3) Öreklinikken.
- 4) Anna Jebsens Minde.
- 5) Spebarnshjemmet.
- 6) Kunsthåndverkskolens 3. etg.
- 7) Danckert Krohns stiftelses nybygg.

Videre nevnte han at der kan anbringes ca. 10 patienter til på Fredheim. M.h.t. Danckert Krohns stiftelse er forholdet forøvrig at bygget er uferdig, men det skal ikke så svært meget

til for å sette det i slik stand at man iallfall kan ha det i reserve i tilfelle det er nødvendig å skaffe senger. Dreyer hadde funnet 85 senger hos Kløverhuset. Disse ville med nødvendig utstyr komme på ca. kr. 2.300. Ordføreren og finansrådmannen erklærte at Dreyer hadde bemyndigelse til å beslaglegge disse senger.

Finansrådmannen nevnte at også St. Jörgen hospitals mannsavdeling måtte kunne tas i bruk.

Rådmannen for 5. avdeling foreslo som medlemmer av det utvalg finansrådmannen hadde nevnt følgende:

Forstander Dreyer, formann.

Frk. Anthoni og Sæhle.

Det var forutsetningen at komiteen skal samarbeide med Kvinnernes Arbeidshjelp og at den skal stå under rådmannen for 5. avdelings administrasjon.

Komiteens oppgave blir å tilrettelegge hvilke hus man kan ta i bruk til:

- 1) Barnehjem.
- 2) Pleiehjem.
- 3) Nattherberge.

Ordføreren og finansrådmannen erklærte at de intet hadde å bemerke til komiteens sammensetning og dens mandat.

Rådmannen for 5. avdeling ga til slutt en oversikt over de utgifter som hittil var påløpet for fattigvesenet. Det viste seg at utgiftene ikke har vært svært store hittil. Nabokommunene, Fana og Åsane, var instruert om at de som henvendte seg til disse kommuner om hjelp og som tidligere allerede hadde fått hjelp av Bergen, måtte henvende seg til Bergens forsorgsvesen.

Einar Olsen.

(sign.)

Ad møte 18. april 1940.

Notat fra finansrådmann Einar Olsen.

Under og etter okkupasjonens inntredelse ble der en ganske stor frivillig og ukontrollert evakuering dels ut av byen til hytter og pårørende m.fl. i landdistriktene og til deler av byen som ansåes mer sikre enn bydelene rundt havnen, som var utsatt for stadige bombeangrep. Der ble også et svært innrykk om netterne til disse tilfluktsrom, til Fløybanetunnelen og til Ny-Kronborg skole. I den første tid foretok jeg om kvelden og om natten en del inspeksjoner av disse steder sammen med politiet (herr Osberg ved hjelpepolitiet m.fl.) Følgende nevnes: Fløybanetunnelen, Kalmarhusets kjeller, Ladegårdens dampbakeri's kjeller, Chr.Krybbes skole, kjelleren under rampen i Öisteins gate, Berstads kjeller og Ny-Kronborg skole. Der var overalt overfylt og forholdene var tildels nokså primitive. På Ny-Kronborg skole oppholdt der seg kanskje om netterne ca. 1000 personer som var fordelt rundt omkring i klasseværelser m.v. Disse folk var vesentlig fra Gyldenprisstrøket og Damsgård. Jeg talte under disse befaringer med en mengde mennesker. Mitt inntrykk var at befolkningen tok situasjonen med en forbausende ro og uten klager til tross for vanskelige forhold, hvorunder de tilbragte netterne. Disse forhold endret seg dog nokså snart, idet de evakuerte tildels ble fordringsfulle og stillet urimelige krav både overfor myndighetene og hjelpemannskapene. Vi måtte derfor snart søke å få evakueringen avbrutt og folk tilbake til hjem og arbeidsplasser.

Det bør bemerkes at de frivillige hjelpemannskaper, som søkte å bringe orden i forholdene, ytet et utmerket og oppofrende arbeide. Rådmannen for 5. avdeling, Mohr, som tok fremtredende del i arbeidet har gitt en særlig rapport.

År 1940 den 19. april holdt kriseutvalget møte.

Tilstede var ordføreren, finansrådmannen, Sundt, Lid og rådmennene for 2., 3. og 4. avdeling samt bysekretæren.

Der behandledes:

1. Rådmannen for 2. avdeling forela spørsmålet om det fra kommunens side bør foretas noe med de hus på Nordnes som er mer eller mindre ramponert etter bombeangrepene. Utvalget besluttet å samtykke i at kommunen etter rekvisisjon fra luftvernssjefen med forbehold om refusjon treffer de nødvendige forføyninger for å avverge fare for den offentlige sikkerhet ved nedstyrting av muregger etc. Forøvrig måtte det bli huseiernes egen sak å foreta det nødvendige.

Finansrådmannen meddelte i denne forbindelse at det fra forsikringsselskapenes side ville fremkomme forslag om nedsettelse av en nevnd til å taksere skadene.

2. Ordføreren meddelte at han hadde hatt en henvendelse fra tidligere arbeidere på Marineholmen i anledning av den tyske marineintendants opprop om at arbeiderne på Marineholmen skal oppta sitt arbeide igjen.

Arbeiderne hadde forelagt ordføreren spørsmål om de var pliktig å vende tilbake til sitt arbeide og om de i tilfelle burde gjøre det. Videre hadde de spurt om kommunen eventuelt kunne skaffe dem arbeide. Utvalget besluttet å uttale at kommunen ikke kan anvise de nevnte arbeidere noe arbeide og at man anser det ønskelig at de vender tilbake til sitt tidligere arbeid.

3. Ordføreren meddelte at et skipsmeglerfirma (Joachim Grieg & Co.) hadde henvendt seg til ham i anledning av at mannskapet på 39 utenlandske skip, som ligger på havnen og hvis megler det nevnte firma er, ikke har mat eller penger.

Man besluttet å henvise megleren til vedkommende konsuler som rette vedkommende.

4. Ordføreren refererte brev av 18. april d.å. fra Hafen-

kommandanten, Bergen, om at kystskipsfarten i Bergens omegn er åpnet fra 19. ds.

5. Ordføreren refererte brev fra professor Schönheyder angående den trufne ordning med 50 % lønn.

Brevet besluttedes sendt finansrådmannen og det av bankene nedsatte utvalg.

6. Finansrådmannen meddelte at Det Bergenske Dampskibsselskap har underrettet om at det har et stort vaskeri som kan stilles til disposisjon.

7. Man besluttet å anmode rådmannen for 2. avdeling å bringe på det rene hvor stor kontantbeholdning Bergens sporvei for tiden har og hvorledes beholdningen aktes disponert.

8. Finansrådmannen meddelte at han overfor den tyske Stadtkommandant har reist spørsmål om det ikke kan treffes en sådan ordning at de tyske offiserer innkvarteres i pensjonater i stedet for i private hjem. Stadtkommandanten hadde stillet seg velvillig overfor forslaget. Finansrådmannen foreslo at man pålegger hotell- og restaurantnæringens folk å ta seg av oppgaven.

Forslaget bifaltes.

9. Da statens reguleringstillegg etter gjeldende regler skal utbetales med 1/4 hvert kvartal fra den 20. i den første måned i vedkommende kvartal, besluttet kriseutvalget etter forslag fra rådmannen for 3. avdeling å forandre den i møte igår trufne beslutning derhen at reguleringstillegget inntil videre utbetales pr. måned.

10. Man besluttet at bispisningsbetjeningen ved folkeskolene og renholdskvinnene ved samtlige skoler for april måned utbetales 1/2 lønn. Samtidig ble det henstillet til rådmannen for 3. avdeling å sørge for at de omhandlede funksjonærer i størst mulig utstrekning blir pålagt å utføre arbeide ved de skoler som

er tatt i bruk til underbringelse av byens befolkning.

11. Rådmannen for 3. avdeling fikk tillatelse til å gi rådmannen for 4. avdeling en sjenerell bemyndigelse til å utføre de nødvendige arbeider for å sikre skadede skoler mot ytterligere skade av vær og vind (reparasjon av tak og dekning av isønder-skåtte ruter).
12. Rådmannen for 3. avdeling fremla original kontrakt mellom Bergen kommune og de tyske besetningstropper angående leie av 120 senger på Haukeland sykehus.
- Kriseutvalget bemyndiget sykehuset til å motta ukentlige oppgjør.
13. Etter forslag av rådmannen for 3. avdeling ble rådmannen for 4. avdeling bemyndiget til å installere badekar og bekken-spylere i 1. og 2. etasje i Fridalen skole som for tiden benyttes som reservesykehus, i det vesentlige overensstemmende med forslag fra arkitekt Fölling av 19. april d.å. Omkostningene hermed blir å belaste kontoen for utgifter i anledning av krigssituasjonen.
- 13b. Kriseutvalget tiltrådte forslag fra Neevengårdens sykehus' direktør om at der som en ren kriseforanstaltning inntil videre kun blir å servere 3 hovedmåltider daglig ved sykehuset og dets jordbruk, samt ved Rosenberg asyl, således at formiddagsmat og kaffe kl. 4 opphører.
14. Man besluttet å foranledige undersøkt om St.Jörgens Hospital kan benyttes som underbringelsessted for folk som har flyttet fra sine hjem.
15. Brev av 18. april d.å. fra Jens Ludvigsen A/s. Selskapet søker om kommunens bistand for å få oppgjør for et parti halm som er rekvirert av de tyske militære myndigheter.
- Brevet besluttet sendt det tyske konsulat i forbindelse med et tidligere oversendt brev angående et beslaglagt citron-parti.

16. Finansrådmannen refererte et brev av 18. april d.å. fra A/s Norske Klipfisk Export Comp., som gjør oppmerksom på at det ombord på D/S "Bro" ligger et parti på 1000 tonn saltfisk som der er fare for kan bli bedervet. Han meddelte at Norsk Havaribureau som representerer lastens eiere arbeider med spørsmålet om å få fisken oppsaltet og tørret til klippfisk.

Man var enige om at det fra kommunens side inntil videre ikke bør foretas noe i sakens anledning.

Einar Olsen.

(sign.)

I kriseutvalgets møte den 20. april 1940 møtte kontorsjef Olsvold og meddelte at de herværende møller hadde truffet beslutning om opphør av formaling av siktet mel og heretter kun formaler sammalt mel.

Det sammalte mel skal bestå av 70 pst. hvete og 30 pst. rug. For det nye mel er fastsatt en pris av kr. 22.50.

Kriseutvalget hadde intet å bemerke til dette.

Videre møtte professor Wedervang og meddelte at Rasjoneringsrådet igår ettermiddag hadde hatt et møte, hvor bl.a. representanter for Handelsforeningen deltok. På grunnlag av de beslutninger som var truffet, ble rådet enig om å forelegge følgende forslag om rasjonerering av natursmør, margarin og smult:

"Fra og med lørdag 20. april 1940 kl. 15 er det iverksatt rasjonerering av natursmør, margarin og smult.

Rasjoneringen omfatter Bergen, samt Åsane, Askøy, Fana, Laksevåg og Os herreder.

Natursmør, margarin og smult utleveres til publikum bare mot klipp av ekstramerke nr. II på sukkerkortet. Mot dette merke leveres 250 gram tilsammen pr. person av de nevnte varer. Rasjonen gjelder for 10 dager, altså til og med 1. mai 1940.

Salg av natursmør fra grossist eller meieri til detaljist må bare skje etter anvisning fra de resp. forsyningsnevnder.

Sykehus, gamlehjem og andre felleshusholdninger får anvisning gjennom de respektive forsyningsnevnder på samme måte som hittil for sukker og kaffe.

Ordningen av omsetningen av ovennevnte varer etter 2. mai 1940 vil bli kunngjort senere.

De handlende pålegges strengt å etterkomme ovenstående bestemmelser."

Kriseutvalget tiltrådte enstemmig rasjoneringsrådets forslag.

Einar Olsen.
(sign.)

Möte 20. april 1940.

Samtlige medlemmer tilstede, og samtlige rådmenn tilstede.

1. Ordføreren meddelte at den tyske admiral hadde meddelt ordføreren at admiralen er den høyeste myndighet i Bergen etter at Norge offisielt er kommet i krig med Tyskland. Administrasjonsrådet er nå satt ut av kraft.

Den sivile administrasjon her i byen kan dog foreløpig gå som hittil, dog således at viktige bestemmelser må approberes av admiralen.

Admiralen hadde imet å bemerke til at den besluttede rasjonering ble satt i kraft.

Ordføreren hadde bedt admiralen ta opp til overveielse å la alle ballastede båter reise igjen.

Admiralen sa at dette neppe skulle møte synderlig motstand og at han skulle ta seg av saken med en gang.

2. Ordføreren meddelte at han hadde til hensikt å kalle formannskapet sammen til møte onsdag.

3. Finansrådmannen foreslo at alle tidligere bestemmelser angående anvisningsmyndigheten vedkommende bykassen oppheves og at all delegert anvisningsmyndighet inndras og overføres til vedkommende rådmann.

Kriseutvalget tiltrådte finansrådmannens forslag.

4. Finansrådmannen meddelte at han hadde hatt en henvendelse fra oberst Trumpy angående underhold av de innkalles familier. De tyske myndigheter hadde satt seg imot at militæretaten utbetaler understøttelse, men har ikke noe å bemerke til at vedkommende familier understøttes av kommunen på vanlig vis.

Oberst Trumpy ville komme med skriftlig henvendelse til kommunen om denne sak, med skriftlig oppgave over

dem det gjelder. Forutsetningen var 50 % utbetaling. Finansrådmannen ba om bemyndigelse til å ordne med denne sak.

Kriseutvalget meddelte finansrådmannen den ønskede bemyndigelse.

5. Etter forslag fra finansrådmannen besluttet kriseutvalget å be rådmannen for 3. avdeling ta opp spørsmålet om en fremtidig ordning av administrasjonen av Storetveit Hospital og å foranledige at det ble holdt en konferanse med vedkommende interesserte hvor linjene for administrasjonen blir trukket opp.

6. Kriseutvalget bemyndiget finansrådmannen til å avgjøre foreliggende saker om sikringsrom.

7. Sundt meddelte at han hadde hatt en konferanse med fylkesmannen angående opprettelse av et prisråd for Bergen og omegn. Han meddelte at etter gjeldende regler er det kontrollnevndens oppgave å kontrollere overholdelsen av fastsatte priser, fastsettelsen av priser derimot tilligger etter gjeldende regler kontrollrådet, som i en viss utstrekning har delegert sin myndighet til kontrollkontoret, hvortil det i reglene for kontrollnevnder er gitt disse en viss avgjørelse til - etter bestemmelse fra kontrollrådet - selv å treffe prisregulerende bestemmelser.

I konferanse med fylkesmannen ble man enige om at kontrollnevnden skal opprettholdes uforandret og at det ikke skal bli noen forandring i reglene for kontrollnevndens virkeområde. Derimot skulle fylkesmannen oppnevne et prisråd for Bergen og omegn som i den nåværende situasjon skulle overta kontrollrådets og kontrollkontorets oppgaver. De bestemmelser som dette prisråd treffer skal godkjennes av fylkesmannen.

Som medlemmer av prisrådet har fylkesmannen oppnevnt advokat Sundt, formann, Hans K. Askeland, bestyrer Lofthus, Mads Madsen og overlærer Handal.

Sundt meddelte endelig at fylkesmannen hadde forelagt saken for de tyske myndigheter som ikke har hatt noe å be-

merke.

8. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at de tyske myndigheter har lagt beslag på havneingeniørens kontorer. Ingeniørvesenet er skaffet hus i Nygaten 2.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.

9. På foranledning uttalte kriseutvalget at ordføreren skal påta seg representasjonen overfor de tyske myndigheter.

Administrasjonen skal ikke påta seg oppgaver fra underordnede tyske tjenestemenn, men skal i hvert enkelt tilfelle be om rekvisisjon fra vedkommende tyske kommando.

10. Finansrådmannen meddelte at han i et møte med bankene vil gjøre oppmerksom på at der skal være firmaer i byen som hamstrer penger.

11. Rådmannen for 5. avdeling meddelte at enkelte nabo-kommuner er gått sterkt på for å få penger til understøttede evakuerte og at han hadde måttet foreta enkelte utbetalinger.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.

12. Rådmannen for 3. avdeling ble gitt bemyndigelse til å ordne med legetilsyn på de forskjellige underbringelsessteder.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets mottagelse 22. april 1940.

Tilstede finansrådmannen og Sundt. Representanter for Arbeidsgiverforeningen og samorganisasjonen møtte.

Direktør Öen redegjorde for situasjonen.

For næringsmiddelbransjen er forholdet at det både kan skaffes arbeide og penger.

Tekstilindustrien kan skaffe arbeide, men har for tiden ikke noen omsetning. Andre igjen, f.eks. dampskipsselskapene, har overhodet ikke noe å gjøre.

Resultatet av dette må uunngåelig bli en meget stor arbeidsledighet, og Arbeidsgiverforeningen og samorganisasjonen har drøftet spørsmålet om det kan skaffes mennesker som blir ledige arbeide på andre felter. Man hadde herunder vesentlig festet seg ved vedhugst, torvskjæring, veiarbeider og onnearbeid.

Det finnes sikkert en hel del folk som er fullt skikket for onnearbeid, men man er klar over at det kan melde seg noen vanskeligheter med å få folkene i arbeid.

Man er f.eks. klar over at det overhodet ikke^{er} sikkert at man kunne få tillatelse til å få folkene ut på landet, men man vil iallfall ha nevnt spørsmålet.

Direktør Öen nevnte videre at bedriftene, når det har vært nødvendig å foreta innskrenkninger, hittil har fulgt den regel å si opp de senest ansatte. Under de nåværende forhold er dette ikke ubetinget riktig. Arbeidsgiverforeningen hadde derfor lagt fram for samorganisasjonen forslag om at man skulle forsøke å beskjeftige dem som trenger det mest, uten hensyn til gjeldende bestemmelser.

Samorganisasjonen hadde gitt sin ubetingede tilslutning til dette synspunkt.

Finansrådmannen meddelte at han hadde vurdert situasjonen på samme måte som her er kommet fram. Han har under forberede-

delse et forslag til kriseutvalget om å nedsette en spesialnevnd til å ta seg av arbeidsledighets-spørsmålet. Den kommunale forvaltning kan ikke klare dette arbeide alene og finansrådmannen ville se det som formålstjenlig at det søkes nærmere tilknytning til entreprenører og andre næringsdrivende som har særlig interesse på dette felt. Man må nemlig søke å sette i gang nødsarbeide i andre former enn de hittil vanlige.

Finansrådmannen nevnte videre at han i kriseutvalget ville fremsette forslag om at det blir nedsatt en jordbruksnevnd for Bergen som skulle samarbeide med de tilsvarende organisasjoner i fylket og i naboherredene og som også ville kunne ta seg av spørsmålet vedrørende onnearbeid og vedhogst.

Finansrådmannen uttalte at han også hadde vært inne på lønningsspørsmålet, og hadde sett det slik at tariffavtalte lønninger og bestemmelser om arbeide for tiden ikke må stille seg hindrende i veien for å få i gang hjelpearbeide.

Direktør Øen opplyste at Arbeidsgiverforeningens distriktsstyre idag hadde drøftet lønningsspørsmålet med bankene. Direktør Fougner hadde herunder fremsatt en plan om et forvaltningsråd for Bergen oppnevnt av fylkesmannen. Med forvaltningsråd mentes ikke det som man i vanlig forstand mente med dette, det var nærmest tatt sikte på et produksjonsråd.

Direktør Øen refererte et forslag fra direktør Fougner i den retning og uttalte forøvrig at direktør Fougner hadde gitt uttrykk for å ville søke en konferanse med finansrådmannen om disse spørsmål.

Berentsen spurte om det ikke lot seg gjøre å få tillatelse til å få bruke ammunisjon under tilbørlig kontroll idet flere anleggsarbeider var stoppet av mangel på ammunisjon.

Man lovte at dette spørsmål ville bli tatt opp i kriseutvalget.

Vedrørende lønningsspørsmålene uttalte direktør Øen

at samorganisasjonen lørdag hadde sagt fra at den forutsatte indeksregulering pr. 1. april ikke skal settes i kraft. Forøvrig reiser det seg her en rekke vanskelige spørsmål, f.eks. om bedriftene skal stå ansvarlig for de 50 % som avkortes nå. Direktør Öen uttalte i denne forbindelse at det måtte være i alles interesse at bedriftene ikke samler seg opp en gjeldsbyrde som knekker dem når en gang normale forhold måtte inntre.

Direktør Öen nevnte videre at en del bedrifter særlig i næringsmiddelbransjen var i stand til å betale fulle lønninger og det måtte forutsettes at de ville gjøre det for å unngå opphoping av gjeld. Det må treffes en ensartet ordning slik at alle må stilles likt, det må foretas samme utbetaling til alle uansett om en enkelt bedrift kan betale mere eller mindre.

Finansrådmannen bemerket i den anledning at det har vært forutsetningen at det kun skal betales 50 % uten hensyn til bedriftenes kontantbeholdning. Det overskudd av kontanter som de enkelte bedrifter derved skulle få forutsettes bragt til bankene. Bankene ville betrakte det som illoyalitet om ikke disse forutsetninger ble fulgt. Forøvrig, uttalte finansrådmannen, må man se det slik at bedriftene idag har ansvaret for de 50 % som ikke er utbetalt, men det er klart at hverken kommunen eller private bedrifter kan fortsette med å hope opp gjeldsforpliktelser. Etter finansrådmannens oppfatning er det nødvendig at man snarest mulig finner fram til et nytt lønnsnivå som ligger langt lavere enn det vi opererer med idag, men til gjengjeld med full utbetaling av de lønninger som stipuleres, på grunnlag av det nye lønnsnivå. Man må midlertidig sette ut av kraft gjeldende arbeidsavtaler og erstatte dem med nye.

Dette gjelder såvel for de private bedrifter som for kommunen.

Berentsen bemerket at det er en realitet som ikke kan benektes at under de nåværende forhold må gjeldende tariffer bli

illusoriske. Men Berentsen ville av praktiske hensyn finne det formålstjenlig at man finner fram til en øyeblikkelig reduksjon, uten å sette gjeldende avtaler ut av kraft og at man senere når forholdene er blitt normale får avgjøre om etterbetaling skal finne sted av de opparbeidede tilgodehavender.

Finansrådmannen svarte hertil at etter hans mening måtte man med en gang finne fram til et nytt nivå, man må ikke gi seg til å samle opp fordringer.

Nils Hansen erklærte seg enig i at det nå gjelder å finne fram til et nytt lønnsnivå på grunnlag av hva det koster å eksistere og ut fra det hensyn at vi alle får dele det vi har å dele. Han trodde ikke at det hadde noen som helst interesse å diskutere utestående fordringer.

Som konklusjon på diskusjonen uttalte formannen at man må finne fram til faktiske lønninger, uten hensyn til hva det ellers gjelder av lønnsavtaler.

Berentsen nevnte som grunnlag for lønningene kr.25.- pr. uke for enlige og kr. 45.- pr. uke for forsørgere. Disse satser ment som minimumssatser.

Finansrådmannen anførte at arbeidsgivernes og arbeidernes organisasjoner måtte søke å finne fram til enighet om disse spørsmål og at man så måtte henvende seg til bankene og søke medvirkning til løsning av spørsmålene etter den linje man var blitt enige om.

Direktør Øen nevnte tilslutt spørsmålet om det kan oppnåes tillatelse til å utbetale de innestående feriepenger.

Finansrådmannen erklærte å ville reise dette spørsmål i møte med bankene.

Binar Olsen.

(sign.)

År 1940 den 22. april holdt kriseutvalget møte.

Tilstede var samtlige medlemmer og samtlige rådmenn. Dessuten møtte bestyrer Tveit, Bolstad gård.

1. Finansrådmannen meddelte at han hadde overveiet om det ikke vil være riktig å nedsette en jordbruksnevnd. Det har hittil ikke vært av synderlig betydning å ha en slik institusjon i Bergen, men under de nåværende forhold anser finansrådmannen det for nødvendig. Nevndens oppgaver må både bli å undersøke mulighetene for å sette i gang forsert dyrkning innenfor byen og å etablere det nødvendige samarbeide med de tilsvarende organer i fylket og i naboherredene. Finansrådmannen vil foreslå at kriseutvalget anmoder Tveit om å påta seg vervet som formann i en slik nevnd og å komme med forslag til nevndens øvrige medlemmer og å utforme nevndens mandat omtrent som nevnt av finansrådmannen. Lid nevnte at nevnden også bør undersøke hva der kan gjøres med å skaffe ved og torv.

Kriseutvalget sluttet seg enstemmig til finansrådmannens forslag med det tillegg som var nevnt av Lid.

2. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at det hos sporveien av de tyske myndigheter var rekvirert 7 vogner til befording av soldater. Rådmannen for 2. avdeling ble bemyndiget til å ordne med dette spørsmål, derunder med å skaffe folk til å kjøre, på beste måte.
3. Ordføreren meddelte at han hadde fått en henvendelse fra forsikringsselskapet Æolus om å søke frigitt en internert. Kriseutvalget besluttet å se denne sak noe an.
4. Ordføreren meddelte at han hadde fått en henvendelse fra en som bygger på Blekenberg om at det av forskjellige grunner ikke hadde vært mulig å få husene ferdige og ville ha ordførerens medvirkning til at dette kunne skje. Kriseutvalget besluttet å utsette denne sak inntil videre.

5. Ordføreren meddelte at han selv, fylkesmannen og politimesteren var avkrevet en lojalitetserklæring av de tyske myndigheter. Etter forhandlinger med myndighetene har erklæringen fått en form som de nevnte herrer hadde funnet å kunne og måtte akseptere.

6. Sundt redegjorde for den konferanse som nettopp var holdt med representanter for Arbeidsgiverforeningen og samorganisasjonen. Finansrådmannen uttalte i tilknytning til redegjørelsen at han for sitt vedkommende var klar over at man måtte regne med en arbeidsledighet av voldsomt omfang, og at det ikke kunne nytte å søke denne ledighet avhjulpet i de hittil vanlige former. Han ville derfor foreslå at det ble nedsatt en nevnd med det oppdrag å planlegge og igangsette arbeider for dem som er blitt ledige p.g.a. situasjonen. Han ville skissere nevndens oppgaver således:

1. å finne fram til passende objekter,
2. å finne fram til en drift av denne virksomhet,
3. å finne fram til en norm for betalingen.

Finansrådmannen nevnte i denne anledning at det måtte være formålstjenlig at man søkte samarbeide med byens entreprenører på forskjellige felter og eventuelt søkte disse knyttet til virksomheten som arbeidsledere.

Det kunne ikke bli tale om å operere med statens satser for nødsarbeidsbetaling eller med tariffmessige satser. Man må finne fram til et nytt lønnsnivå som bare tar hensyn til at vedkommende skal kunne eksistere. Finansrådmannen uttalte i denne forbindelse at lønnssetsene måtte legges an slik at man ble ferdig med utbetalingene med en gang og ikke samlet opp gjeldsforpliktelser i form av mulige etterbetalinger til folkene.

Finansrådmannen ville finne det hensiktsmessig at en slik nevnd i tilfelle blir underlagt rådmannen for 2. afdeling

og at rådmannen for 2. avdeling får i oppdrag å komme med forslag til nevdens sammensetning.

Kriseutvalget vedtok enstemmig finansrådmannens forslag og anmodet rådmannen for 2. avdeling om å ta seg av saken.

7. Finansrådmannen meddelte at budsjettarbeidet må gjøres ferdig, slik at det på vanlig vis kan gjøres opp et detaljbudsjett. Han påla i denne forbindelse rådmennene å sende inn manglende budsjettforslag uten opphold.

Finansrådmannen vil deretter ta fatt på sin budsjettinnstilling og etter beste evne legge fram et budsjettforslag som tar hensyn til de nåværende forhold og som kan gi grunnlag for en skatteutskrivning.

Politimesteren kom nå tilstede i møtet.

8. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at de tekniske etater i sin tid hadde fått tillatelse til å holde på lager en del trematerialer. For vannvesenets vedkommende dreier det seg om materialer til et beløp på 10 til 12.000 kroner.

Det var nå reist spørsmål om det ikke av sikringshensyn vil være riktig å ta disse materialer ut fra Namtvedts lager i Jekteviken og anbringe dem på et sikrere sted, det var nevnt Neevengårdens eiendom.

Kriseutvalget bemyndiget rådmannen for 2. avdeling til å ordne med denne sak men under forutsetning av at kommunen slapp uttelling av kontanter. Hvis vedkommende trelasthandler og bank ville godta en anvisning på bykassen, var det intet til hinder for at en slik anvisning kunne gis.

9. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at bygartneren hadde reist spørsmålet om å fjerne byens statuer.

Kriseutvalget besluttet i den anledning at man f. t. skal innskrenke seg til å foreta beskyttelsesarbeider vedkommende Holbergstatuen.

10. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at konsul Magnus

hadde henvendt seg til ham og gjort oppmerksom på at han ikke hadde penger til å lønne Nygårdsparkens folk. Det gjaldt 3 mann og ca. kr. 120 pr. uke med 50 % utbetaling.

Finansrådmannen foreslo at rådmannen for 2.avdeling får bemyndigelse til å anvise Nygårdsparken forskudd på kommunens bidrag på inntil kr. 500 pr. måned til dette.

Kriseutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

11. Kriseutvalget sluttet seg til en henstilling fra finansrådmannen om at kirkevergekontoret må flyttes ut av kontorene i rådmannsbygningens 1. etasje, slik at disse kontorer kan bli til disposisjon for rådmennene.

12. Finansrådmannen utba seg en beretning om kirkegårdsvesenet.

13. På foranledning uttalte kriseutvalget at rådmannen for 4. avdeling ikke må stille for strenge krav til rekvisisjoner når det gjelder utførelse av sikringsforanstaltninger. Det må kunne godtas når anmodningen senere blir skriftlig bekreftet.

Rådmannen for 4.avd. må selv bestemme konteringen.

14. Finansrådmannen meddelte at han i en konferanse med kemneren hadde pålagt denne å legge bokholderiet slik an at alle utgifter kommer fram med en gang, slik at man til enhver tid kan ha oversikt over hva man har brukt. Finansrådmannen vil instruere revisjonen på samme måte.

15. Rådmannen for 5.avdeling foreslo at komiteen for fri sykehusforpleining f.t. settes ut av kraft.

Kriseutvalget sluttet seg til rådmannens forslag.

De oppgaver som har tilligget komiteen, overføres til rådmannen for 5. avdeling.

16. Ordføreren meddelte at han hadde konferert med de tyske myndigheter om igangsettelse av kinematografene. De tyske myndigheter hadde i den anledning erklært at de ikke ville mot-

sette seg dette og at de ikke ville gripe inn på annen måte enn at de forbeholdt seg å se filmene før de ble fremvist.

17.

Sundt meddelte at han fra sekretær Horn i håndverkerforeningen hadde fått en henvendelse om hvorvidt kommunen burde beslaglegge flytende laster (det gjaldt i dette tilfelle cellulose) for byens formål.

Kriseutvalget besluttet i den anledning å uttale at dette forslag i tilfelle måtte komme fram til kommunens vedkommende i skriftlig form.

18.

Ordføreren meddelte at han av de tyske myndigheter var blitt underrettet om at den før omtalte rekvirerte citronlast var levert tilbake til rette vedkommende.

Einar Olsen.
(sign.)

År 1940 den 23. april holdt kriseutvalget møte.

Samtlige medlemmer og samtlige rådmenn var tilstede.

Under behandlingen av sak nr. 2 møtte fylkesmannen og direktør Fougner.

Dessuten var havnefogden tilstede.

Bestyrer Tveit møtte og fremla uttalelse om den ved- og jordbruksnevnd som ble oppnevnt igår. Han ville foreslå at komiteen særlig tok seg av følgende oppgaver:

1. Dyrking av jordprodukter. I denne forbindelse ville der særlig bli tale om dyrking av kålrabi. Jord til dyrking av grønnsaker bør legges til rette av kommunen og arbeidet bør utføres dels slik at kommunen for egen regning driver dyrking av feltene og selv overtar avlingen og dels således at parseller stilles til disposisjon for private personer som da får avlingene.
2. Vedhugst innen byens område. Under de nåværende forhold mente Tveit at det måtte være riktig at vedhugsten utvides noe utover den vanlige uttynningshugst i plantefeltene.
3. Torvdrift. Driften må baseres på stikning, idet maskiner f.t. neppe kan skaffes.

Som medlemmer av nevnden foreslo Tveit foruten seg selv, B. Tarlebø, skolestyrer Bøe og ingeniør Stoltz.

Kriseutvalget tiltrådte Tveits forslag og oppnevnte de av ham foreslåtte medlemmer av nevnden med bestyrer Tveit som formann og som representant for kommunen inspektør Kinn.

Ordføreren la fram et utkast som var skissert av Norges Banks direktør til produksjonsråd.

Forslaget er følgende:

For et stort antall bedrifters vedkommende er det under de nåværende forhold umulig å avgjøre på alminnelig forretningsmessig basis om virksomheten skal fortsettes, og i tilfelle i hvilket omfang. Risikobedømmelsen er undergitt faktorer som det

ikke er mulig å vurdere. Samtidig kan samfundsmessige hensyn tilsi at bedriften holdes igang dersom råstoffer og andre driftsmidler kan skaffes. Hvor sådanne samfundsmessige hensyn er avgjørende, bør virksomheten opprettholdes. Men tapsrisikoen bør da ikke være den enkelte banks, den bør påhvile det hele samfund, i hvis interesse virksomheten drives. Ut fra dette syn foreslås det, for å holde arbeidslivet igang:

1. Der opprettes et produksjonsråd, som etter å ha rådført seg med bedriftene og deres bankforbindelser, skal kunne avgjøre hvorvidt og i hvilket omfang en bedrift skal fortsette sin virksomhet.
2. Beslutter rådet at bedriften skal fortsette sin virksomhet, stiller banken de nødvendige pengemidler til disposisjon etter linjer som nærmere blir å trekke opp. Viser det seg at banken, ved denne kredittytelse, påføres tap som følge av den ekstraordinære situasjon, skal den kunne kreve dette tap erstattet av statskassen.
3. Likeså skal bedriften kunne kreve erstattet av statskassen direkte tap ved den således besluttede drift.
4. Spørsmålet om hvorvidt og i tilfelle i hvilket omfang annet enn direkte tap skal kunne kreves erstattet, f.eks. utgifter til renter, amortisasjon m.v., blir å avgjøre av en voldsrettsrett når forholdene er blitt mere avklaret.
5. Produksjonsrådet oppnevnes av fylkesmannen.

Kriseutvalget tiltrådte det foreliggende forslag og besluttet å anmode direktør Murstad om å påta seg vervet som formann i rådet. Som kommunevalgt medlem ble oppnevnt bestyrer Mons Lid. Formannen ble anmodet om å fremlegge forslag om de øvrige 3 medlemmer og mandat for nevnden.

3. Ordføreren meddelte at intendant Moldenhauer har gitt

en skriftlig fremstilling av forholdene med det militære lager på Bergenhus. Ordføreren ville sende fremstillingen over til den tyske overkommando og ville forsøke å få dens samtykke til at kommunen overtar beholdningene helt eller delvis.

4. Kriseutvalget besluttet å anmode advokat Skau om å påta seg å mekle mellom mekler Behr, Samorganisasjonen og byggerne på Blekenberg i den striden som er oppstått mellom dem om byggene.

5. Finansrådmannen fremla brev fra Rasjoneringsrådet av 23.ds. med gjenpart av brev fra Rasjoneringsrådet til de Norske Gjør- og Spritfabrikker av samme dag angående salg av gjær.

Kriseutvalget hadde intet å bemerke i den anledning.

6. Lid refererte en skrivelse fra trygdekassen til arbeidsgiverne av 23. april angående trekk av syketrygdpremie og medlemskap i trygdekassen.

Kriseutvalget besluttet at de som er blitt ledige, skal fortsatt bli stående som medlemmer av trygdekassen under forutsetning av at de melder seg til arbeidskontoret som arbeidssøkende, og bemyndiget rådmannen for 5. avdeling til å anvise de nødvendige utgifter på vedkommende konto.

7. Finansrådmannen foreslo at de kommunale funksjonærer og arbeidere som var i arbeide da krigen inntrådte, fortsatt skal stå som lønsmottagere, og at man således foreløpig ikke skal gå til noen oppsigelse.

Kriseutvalget tiltrådte finansrådmannens forslag.

Det ble i denne forbindelse uttalt at man så langt som mulig må søke anvendelse om nødvendig på andre felter av de folk som man på denne måte allikevel må lønne.

8. Finansrådmannen henstillet til ordføreren å forsøke å få frigitt noen av kommunens biler og stillet dem til kommunens disposisjon, idet det blir en kostbar og er en lite tilfredsstillende ordning at kommunen skal være nødt til å holde

leiet bil for sitt behov.

9. Finansrådmannen meddelte at han hadde fått henvendelse om at der er båter på havnen med kokslaster, og spørsmålet var reist om kommunen bør overta en eller flere laster. En enkelt last vil sannsynligvis koste ca. kr. 100.000. Finansrådmannen var av den oppfatning at man ikke uten videre skulle innlate seg på dette. Selv om der nok var behov for brensel, så var forholdet for det første at kommunen f.t. ikke kan avse kr. 100.000 i kontanter. Dessuten ville neppe de tyske myndigheter gi tillatelse til en slik handling. Hvis det gjelder å hjelpe folkene til mat, får det skje på annet vis, f.eks. slik at kommunen påtar seg det nødvendige mot garanti av vedkommende konsulat.

Lid mente det måtte være det riktige at vedkommende båter ble henvist til selv i tilfelle å søke tillatelse hos de tyske myndigheter til å selge lasten i smått til private og til en pris som kommunen godkjenner.

Kriseutvalget sluttet seg til dette forslag.

10. Finansrådmannen meddelte at det fra forskjellige hold var reist spørsmål om sprening av varelagrene i Sandviken. Finansrådmannen uttalte i den anledning at han hadde fulgt den linje å avvise henvendelser fra private om kommunal garanti til sikring av privates økonomiske risiko. Finansrådmannen foreslå imidlertid at man skulle innkalle de interesserte til en konferanse.

Kriseutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

11. Lid nevnte om det ikke ville være hensiktsmessig å forsøke å få i stand transittlagre ute i distriktene, hvor det kan foregå varebytte mellom by og land.

Finansrådmannen meddelte i den anledning at dette

spørsmålet var et av hovedprinsippene i forhandlingene om frigivelse av lokaltrafikken. Disse forhandlinger står imidlertid fast.

12. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at tilfluktsrummene etterhvert som de ble ferdige, stilles til disposisjon for luftvernsjefen som setter ut politi- og sanitetsvakt, men luftvernsjefen vil finne det ønskelig at kommunen også påtar seg et visst tilsyn, f.eks. med renhold m.v. Rådmannen vil finne det tjenlig at man setter en mann til å ha oppsyn med samtlige tilfluktsrum.

Kriseutvalget bemyndiget rådmannen for 2. avdeling til å treffe det nødvendige arrangement, f.eks. med en lærer eller annen funksjonær uten beskjeftigelse.

13. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at han hadde fått en henvendelse fra Kioskkompaniet om at kioskene nu var praktisk talt uten varer. Han gikk ut fra at man under disse omstendigheter ikke kunne forlange overholdt konsesjonsbetingelsene om at kioskene hadde forpliktelse til å holde åpne.

Kriseutvalget erklærte seg enig i dette.

14. Etter forslag fra rådmannen for 2. avdeling uttalte kriseutvalget at man m.h.t. parkanleggene får forholde således at den kultur som allerede er drevet fram, såvidt mulig settes ut.

15. Rådmannen for 3. avdeling foreslo at kursene for arbeidsledige ble innstillet.

Kriseutvalget erklærte seg enig heri.

16. Rådmannen for 3. avdeling meddelte at underbringelsesutvalget hadde bedt seg overlatt Tanks skole.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.

17. Lid nevnte at det ville være hensiktsmessig at det opprettes en fellesentral hvor alle funksjonærer som er ledige skal melde seg og stå til disposisjon for nødvendig arbeide for

administrasjonen.

Rådmannen for 3. avdeling ble bemyndiget å ta seg av dette spørsmål i samarbeide med skoleinspektøren.

18. Finansrådmannen meddelte at det forsåvidt angår utbetalinger til innkommanderte mannskaper var truffet en ordning således at marinens intendantur betaler ut for marinens folk og at det på Tinghuset foregår utbetaling til hærens folk.

19. Rådmannen for 5. avdeling meddelte at det på Fana Folkehøgskule var anbragt barn både fra private og kommunale barnehjem og foreslo at man fører felles husholdning mot senere oppgjør.

Kriseutvalget erklærte seg enig i dette.

20. Havnefogden meddelte at han etter konferanse med fylkesmannen hadde fått i stand den ordning at skattefogden betaler ut statens bidrag til vanføretrygden.

21. Sundt meddelte at overlærer Handal som er oppnevnt som medlem av prisrådet, f.t. ikke er i byen, og fylkesmannen hadde oppnevnt bestyrer Langhelle som fungerende for Handal.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.

Einar Olsen.
(sign.)

Kriseutvalgets møte 24. april 1940.

Tilstede alle medlemmer unntagen Lid, samt alle rådmenn. Under behandling av sak nr. 1 møtte en rekke representanter for forskjellige næringsorganisasjoner og fiskeridirektøren.

Representanter for de forskjellige grupper orienterte kriseutvalget om sine lagre og deres fordeling.

Direktør Hald meddelte at Hæggermæs mølle hadde fulgt det prinsipp å fordele mest mulig til konsumentene, slik at man for tiden praktisk talt flytter ut dagsproduksjonen. Hæggermæs anså han for å ligge utsatt, men det var vanskelig å skaffe passende lagerplass.

Bestyrer Tengs redegjorde for fordelingen av Statens kornlagre. Det var tanken å spre lagrene mest mulig og det underhandles i den anledning om forskjellige lagerplasser.

Et parti mel som ligger ombord i "Tyrifjord" ligger kanskje best hvor det ligger.

Ordføreren nevnte at kanskje skolene kunne brukes, men det ble nevnt at de neppe tåler noen større belastning.

Forsåvidt angår kolonial meddelte Friele at lagrene er fordelt på 15 grossister og på minst 30 forskjellige lagerplasser. Man hadde vært inne på å spre lagrene mest mulig på detaljistene, men det monner i grunnen nokså lite. Derimot var det en tanke at sykehusene burde ta mest mulig på lager.

Finansrådmannen erklærte at forsyningsnevnden skulle ta seg av dette spørsmål.

Med hensyn til hermetikk er det lagret et betydelig lager i Hetlevik og forøvrig er det meste lagret på Laksevåg. Disse lagre antas å ligge best hvor de ligger.

Disponent Grimsmo meddelte at der er betydelige lagre av klippfisk, kanskje 1.000.000 kg. Lagrene ligger vesentlig i Sandviken, og ligger altså utsatt, men skal man spre lagrene, står

man overfor den vanskelighet at de må ligge på kjølelager og da er det ingen annen løsning enn å føre mest mulig inn på kjølelageret på Bontelbo. Tørrfisken er også vesentlig lagret i Sandviken og enkelte næringsdrivende hadde forsøkt å få bort lagrene noe, men det er svært vanskelig å få lagerplass. Det er i allfall ønskelig å få spredt lagrene av prima fisk, men dette spørsmål må helst løses i samarbeid med kommunene i distriktene. Det antas at lagrene utgjør mellom 600.000 og 1.000.000 kg.

Ordføreren erklærte at det skal bli overveiet om kommunen kan hjelpe.

Tran er det likeledes store lagre av i tanker. Det er vanskelig å spre tranen fordi man ikke har tilstrekkelig fat, det er like godt at den ligger hvor den ligger, noen brannfare er det ikke. Skal man spre lagrene av medisintran, må det best skje ved at apotekene og sykehusene sikrer seg en rundelig beholdning.

Finansrådmannen gjorde rede for den økonomiske situasjon. Han uttalte at kommunen helt siden München bevisst har lagt an på å sitte med mest mulig kontantbeholdning, men omsetningen er stor særlig i en tid da det stilles så uhyre krav til kommunen. Skatteinngangen er praktisk talt stoppet. Hele byens økonomiske evne hviler på dens bedriftsliv. Det er derfor nødvendig at bedriftene og kommunen står last og brast. De enkelte bedrifter må ikke tenke på å redde seg i land ved å vente at det offentlige skal overta risikoen og ansvaret.

Finansrådmannen avviste bestemt en hver tanke på at kommunen skulle påta seg garantiansvar for enkelte privatpersoner. En annen sak er det at kommunen er sterkt interessert i å bevare de tilstedeværende verdier og at man derfor vil strekke seg langt når det gjelder å hjelpe til med å bære ekstraomkostninger som sikkerhetsforanstaltningene medfører.

På forespørsel uttalte finansrådmannen videre at banke-

ne visstnok arbeidet med en ordning med clearing og betaling ved sjekks og anvisning. Finansrådmannen skal benytte anledningen til å fremholde på ny overfor bankene at det er meget ønskelig at en slik ordning gjennomføres.

På foranledning ble det videre uttalt at det er forutsetningen at alle skal betale 50 % lønninger uten hensyn til om den enkelte bedrift kan ha anledning til å betale mere. Men det overskudd av kontanter som da oppsto skal bringes til bankene slik at det gjennom disse går ut i omsetningen igjen.

Næringsrepresentanter og fiskeridirektøren fratrådte nå.

Direktør Falck møtte og gjorde rede for den motstand som ble reist fra distriktene mot at forbindelseslinjene kom i gang igjen.

Kriseutvalget besluttet i den anledning å uttale at man under disse omstendigheter får meddele de tyske myndigheter at man anser det for nytteløst å fortsette arbeidet.

1. Ordføreren meddelte at skolene ikke kan komme i gang før sommerferien og reiste spørsmålet om hvor lenge der skal betales skolepenger.

Kriseutvalget ble enig om ikke å ta noe standpunkt til dette spørsmål nå. Skolepenger blir inntil videre å oppkreve uforandret.

Ordføreren opplyste videre at eksamensgebyret var nedsett til kr. 12.- for artium og kr. 8.- for middelskoleeksamen og nevnte at vi her bør følge samme regler. For friplasser bør det ikke skje noen forandring i gjeldende regler.

Kriseutvalget erklærte seg enig heri.

2. Ordføreren meddelte at Bergens Tidende har papir for 4 måneder og de øvrige aviser for en måned.

Forsyningsjefen opplyste at rasjoneringsrådet arbeidet med saken. Saken ga etter dette ikke anledning til noen forføyninger fra kriseutvalgets side.

3. Ordføreren meddelte at Private har samlet inn penger til badstuebad for de internerte i Eidsvåg. Fabrikkeier Pettersen har gitt gratis tomt.

Ordføreren har skrevet til de tyske myndigheter for å utvirke tillatelse til at badet kan brukes.

4. Som medlemmer av produksjonsrådet foruten direktør Murstad og Mons Lid ble oppnevnt direktør Andresen, professor Wedervang og kjøpmann Fritz Rieber.

5. Ordføreren meddelte at han hadde fått henvendelse om å hente tilbake til byen evakuerte på Kvamskogen og uttalte at det fra vår side ikke kan være noe i veien for dette forutsatt at de tyske myndigheter ga tillatelse.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.

6. Kriseutvalget/ordføreren om å ta opp med de tyske myndigheter (generalkonsulen) spørsmålet om sivile personers arbeidsplikt og stilling i henhold til Haagerkonvensjonen.

7. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at utbygningen av tilfluktsrom i de sentrale bystrøk i det vesentlige er ferdig, men at det ville være nødvendig å anlegge tilfluktsrom også ved de to store innfartsårer til byen.

For så vidt angår Kalfaret hadde han festet seg ved som det eneste brukbare sted parkanlegget ved den gamle bygrense.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til at det om nødvendig anlegges et tilfluktsrom her.

8. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at brannsjefen var blitt tilbudt fra ingeniør Sontum 400 meter slanger til kr.2400, men det krevdes kontant betaling.

Kriseutvalget besluttet å akseptere tilbudet, derunder også pris og betalingsforutsetninger.

9. Rådmannen for 3. avdeling spurte om man skal sette 1

gang hovedtannklinikken.

Kriseutvalget besluttet å se tiden noe an.

10. Kriseutvalget besluttet at elever ved den tekniske skole skal gis anledning til å få bevis for å ha gjennomgått skolen etter samme regler som gjelder ved de høyere skoler.

11. Rådmannen for 4. avdeling foreslo anskaffet 30 - 40 assurancesprøyter til kr. 30 pr. stk.

Kriseutvalget besluttet å bemyndige rådmannen til å foreta denne anskaffelse.

12. Rådmannen for 5. avdeling spurte om arbeidet med vannbasenget på Lørningen skal utføres. Bykjemikeren anser det for helt nødvendig at forholdene blir ordnet. Prisen er kr. 2300 i følge anbud som vedståes.

Kriseutvalget besluttet at arbeidet skal utføres og at full betaling kan gies.

13. Rådmannen for 5. avdeling meddelte at det er anbragt en del gamle på vanføre hjemmet og at han hadde ordnet med vanføre hjemmet om at dette skulle overta administrasjonen mot senere oppgjør.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.

14. Rådmannen for 5. avdeling meddelte at krisehjelpen hadde fått et stort omfang og foreslo at annen gangs og senere utbetalinger henvises til arbeidskontoret.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til rådmannens forslag.

15. Finansrådmannen meddelte at Håndverkerforeningens bygningsgruppe ønsket foretrede for kriseutvalget.

Det ble besluttet å motta gruppen neste dag kl. 12.

16. Finansrådmannen foreslo at det skulle sendes ut fra ordfører og finansrådmann en oppfordring til dem som har anled-

ning til å betale sine skatter om å betale.

17. Finansrådmannen gjorde rede for en konferanse som han, dels med direktør Fougner, ordføreren og banksjef Bonge, hadde hatt med de tyske myndigheter om forskjellige spørsmål som knytter seg til bankvirksomheten.

Konferansen hadde fått et etter omstendighetene tilfredsstillende resultat. x)

18. Forsyningssjefen meddelte at de tyske myndigheter forlangte at der skal føres kontroll med matvarer som føres ut av byen. Han foreslo i den anledning at kontorene i 1. etasje tas i bruk og at Bailli Knudtzon pålegges dette arbeide.

Kriseutvalget erklærte seg enig i forsyningssjefens forslag.

Einar Olsen.
(sign.)

x) se rapport neste side.

24. april 1940.

Rapport fra finansrådmann Einar Olsen.

Ad sak nr. 17.

Den 22. april ble jeg anmodet av den tyske general-konsul von Kūchler om en konferanse på hans kontor sammen med direktør Fougner, Norges Bank. Tilstede var dessuten Fregattenkapitän Angermann og major von Viebahn, som ble presentert som den nye "Wehrwirtschaftsoffizier". Konferansen gjaldt utferdiggelse av en "loyalitetserklæring" fra bankene og i forbindelse hermed forholdet med kommunens pengeanvisninger. Vedkommende disse siste ble det fra de tyske representanter fremholdt at utgivelsen måtte ligge under de tyske myndigheters kontroll. Det ble bl.a. nevnt garanti av den tyske stat. Jeg motsatte meg dette meget bestemt - støttet av Fougner - under drøftelsen herav ble det nevnt at mangelen på omsetningsmidler var grunnlaget for ordningen med bykassaneanvisningene. Tyskerne nevnte da at de kunne skaffe norske pengesedler fra Berlin. Direktør Fougner spurte om pengesedlene også ble trykt i Berlin. Dette ble meget bestemt nektet. Pengesedlene skulle komme med fly fra Oslo via Berlin.

Der ble forelagt oss i norsk oversettelse en "anordning" datert samme dag av flg. innhold:

Etter å ha gjennomlest anordningen erklærte jeg meget bestemt og alvorlig at jeg anså anordningen som helt inakseptabel. Innblanding i kommunens utstedelse av bykasseanvisninger måtte jeg betrakte som at kommunens sivile forvaltning på det økonomiske område ble satt ut av funksjon. Det ble hertil svart at der ingen sådan hensikt lå i anordningen. Det ble så holdt en særkonferanse mellom generalkonsulen og fregattenkapitän Angermann. Under den senre diskusjon ble det uttalt at anordningen kun var ment som et forslag og at de tyske myndigheter var beredt til senere å diskutere en annen form for en lojalitetserklæring fra bankene. Konferansen sluttet med enighet om et møte den påfølgende dag. Til dette påtok Fougner seg å søke utarbeidet et forslag, hvorom vi forbeholdt oss på forhånd å konferere med bankfolk og med ordføreren.

Neste dag (tirsdag 23/4) ble det så holdt en ny konferanse på generalkonsulens kontor, hvor de samme herrer var tilstede samt dessuten ordfører Stensaker og banksjef Bonge. Direktør Fougner forela nå et utkast til en lojalitetserklæring som på forhånd var drøftet med banksjef Bonge på bankenes vegne. Etter en kortere konferanse ble utkastet akseptert av tyskerne. Kravet om innblanding i utstedelsen av bykasseanvisninger ble ikke gjenopptatt og konferansen forløp i det hele på en helt tilfredsstillende måte. Vi følte oss etter konferansen lettet etter det noe dramatiske møte dagen før. Den oppsatte erklæring, som ikke inntas her, påla bankene alvorlige forpliktelser. Den ble imidlertid under noen betenkelighet godtatt av disse. Ordfører og finansrådmann og såvidt erindres fylkesmannen avga erklæring om at de var enige i at bankene undertegnet erklæringen.

(P.S. Den utferdigeede erklæring ble senere (20-21.mai) ombyttet med en annen erklæring som var avgitt av bankene i Oslo. Herom mottok direktør Fougner et brev fra major von Viebahn dat. 21. mai som også ble notifisert ordfører og finansrådmann.)

25. april 1940.

På kriseutvalgets vegne mottok finansrådmannen og advokat Sundt Håndverkerforeningens bygningsgruppes styre.

Finansrådmannen uttalte at kriseutvalget hadde interesse av å bli orientert med bygningsgruppens syn på situasjonen og mulighetene for fremtiden. Alle må gjøre hva gjøres kan for at arbeidslivet så langt råd er kan holdes oppe. Lønsspørsmålet er det ikke nødvendig å komme nærmere inn på her, men forøvrig er kriseutvalget takknemlig for råd og vink som de næringsdrivende kan gi.

Ingeniør Liby meddelte at styret består av en representant for hver faggruppe. Han meddelte videre at før krigen i Finland var det til bygningsindustrien knyttet ca. 3600 arbeidere, ca. 900 funksjonærer og andre hos materialleverandører og 364 entreprenører, d.v.s. at 4827 enkeltpersoner i videste forstand er avhengig av bygningsindustrien. Dette vil igjen si at ca. 15.000 mennesker er avhengig av bygningsindustrien. Før krigen i Finland, var det hos arkitektene 160 projekter i arbeid til en verdi av 33 mill. kroner. Bare 45 av disse til en verdi av ca. 6 mill. er kommet til utførelse. Hos konsulentene var det projekter til 4,7 millioner i arbeid, mens bare projekter til kr. 705.000 er kommet til utførelse.

Man regner med en stigning i materialprisene på ca. 20 %, i sanitær og varme på ca. 20 - 40 %, således at stigningen pr. 1/3 1940 gjennomsnittlig utgjør ca. 25 - 30 %. Arbeidslønningene steg pr. 1. januar med 12 øre pr. time.

Krigen i Finland førte til en øyeblikkelig stagnasjon i byggevirksomheten således at det ble 44 % ledighet. Idag er forholdet at det bare er 10 % beskjeftigelse, bortsett fra en enkelt gruppe. Under disse forhold er det naturlig at entre-

prentørene spør hva det kan gjøres for å hjelpe på situasjonen. Bygningsgruppen har spurt sine medlemmer om det er for hånden tilstrekkelige materialbeholdninger og har fått til svar at man har tilstrekkelige beholdninger til å gjøre ferdig påbegynte bygg bortsett fra ^{at} sand, singel, sement og mursten ikke kan skaffes. Disse materialer er av fundamental betydning for byggevirksomheten. Uten disse blir det helt stans.

I Årstad skal det være store mengder sand, men det kreves en del forarbeider for å få den ren. Videre er der sand i Arna, men også her kreves en del forarbeider for å få den ren, og bønderne krever garanti for at det uttas et visst minstekvantum. Forøvrig skulle det ikke by på noen synderlig vanskelighet å skaffe tilstrekkelig sand. Sementlagrene er etter normale forhold forholdsvis store men er basert på stadig komplettering. Singel kan man skaffe seg ved å knuse gråsten. Mursten derimot finnes ikke på lager. Det må skaffes fra Karmøy og Sunnfjord.

Finansrådmannen uttalte i den anledning at det er utelukket at man f.t. kan komme i forbindelse med distriktene utenfor det besatte område.

Sundt uttalte at han ser saken slik at det er spørsmål om:

1. Hva den akutte situasjon krever.
2. Hva det må gjøres av hensyn til den fremtidige virksomhet.

Han fant det riktig at vedkommende bransjegrupper selv skaper seg de nødvendige organer som både kan tre i forbindelse med myndighetene og som kan ta det initiativ som vedkommende bransje selv må vise. Man ble i denne forbindelse enige om at bygningsgruppen selv skulle arbeide med spørsmålet om å skaffe sand.

Finansrådmannen uttalte at han vil gjøre rede for situasjonen overfor produksjonsrådet og at bygningsgruppen

burde tre i forbindelse med dette.

På spørsmålet om kommunen kommer til å sette i gang nye bygg, uttalte finansrådmannen og Sundt at det kan man ikke regne med av hensyn til mangel på likvide midler, men de enkelte projekter vil bli bedømt hver for seg ut fra hensynet til den finansielle stilling og til behovet. Kommunen kan ikke gi seg til å bygge uten at det også er et behov som skal tilfredsstilles. Det mest nærliggende må kanskje være bygging av småhus. Finansrådmannen uttalte til slutt at han skulle sette seg i forbindelse med produksjonsrådet og be det ofre denne saken oppmerksomhet fordi så mange mennesker er avhengig av byggebransjen.

Einar Olsen.
(sign.)

År 1940 den 25. april holdt kriseutvalget møte.

Tilstede var samtlige medlemmer og samtlige rådmenn.

1. Ordføreren refererte brev av 24. april fra Hildur Johannessen angående leiebetaling i hennes leilighet i Nordnesbakken 5, som hun må fraflytte da leiligheten er ramponert.

Kriseutvalget besluttet å uttale at i det foreliggende tilfelle kan leieren ikke ha plikt til å betale leie.

2. Sundt ba finansrådmannen overveie om ikke kriseutvalget sammen med kommuneadvokaten, representanter for bankene og næringslivet og med domstolene bør gi en erklæring hvor man trekker opp linjene for hvorledes publikum skal forholde seg med hensyn til sine økonomiske forpliktelser i den nåværende situasjon. Han fant det riktig at der ikke effektueres tvangskastelse eller tvangsinndrivelse på grunnlag av manglende betaling.

Finansrådmannen meddelte at han hadde konferert

med fylkesmannen om å rette en henstilling til byfogden om ikke å fremme utkastelsesforretninger. Forøvrig vil finansrådmannen drøfte saken med huseierforeningens styre og overveie Sundts forslag.

3. Ordføreren refererte skrivelse av 23. april fra Norsk Vacuum Oil Company angående midler til forskudtering av funksjonær- og arbeiderlønninger.

Kriseutvalget besluttet å ta saken til etterretning og henvide selskapet til bankene.

5. Rådmannen for 2. avd. ble pålagt å undersøke saken. Ordføreren meddelte at der blant forretningsstanden hersket noen uklarhet om hvem som har rett til å rekvirere på kommunens vegne og nevnte om det ikke ville være formålstjenlig at alle rekvisisjoner skjer gjennom vedkommende rådmann.

Finansrådmannen opplyste at ved hans avdeling hadde man ordnet det slik at utgifter vedkommende krisesituasjonen rekvireres gjennom finansrådmannens kontor eller ifølge skriftlig fullmakt fra dette og anbefaler at de øvrige rådmenn såvidt mulig forholder på samme måte.

Kriseutvalget tiltrådte finansrådmannens anbefaling.

6. Kriseutvalget besluttet å ta en konferanse med produksjonsrådet imorgen kl. 12.

7. På foranledning uttalte kriseutvalget at de kommunale myndigheter ikke skal blande seg inn i militære forhold og spørsmål.

8. Rådmannen for 3. avdeling nevnte spørsmålet om bespising av betjeningen i Ole Bull kjelleren og Logen, og han opplyste at betjeningen nå har 8 timers vakt og at det derfor ikke kan være påkrevet at kommunen holder gratis kost. Finansrådmannen meddelte i denne anledning at han hadde tatt opp spørsmålet om godtgjørelse til og bespising av hjelpemannskapene

ved politiet og andre hjelpemannskaper og at der en av de første dager vil komme et forslag. Forøvrig må det med hård hånd slåes ned på alle forsøk på å utnytte situasjonen til å skaffe seg særfordeler.

Kriseutvalget erklarte seg enig i dette.

9. Forsyningsjefen foreslo at rasjoneringsrådet ble gitt bemyndigelse til å bestemme at alle sorter vegetabiliske oljer samt vegetabiliske og animalske fettstoffer heretter bare kan selges fra fabrikker og grossister etter anvisning fra forsyningsnevnden.

Kriseutvalget tiltrådte forsyningsjefens forslag.

10. Finansrådmannen foreslo at kriseutvalget skulle søke en konferanse med pressen og med lysverksstyret.

Kriseutvalget besluttet å innkalle redaktørene til lørdag kl. 12 og lysverksstyret til lørdag kl. 11.

11. Finansrådmannen refererte en samtale han igår hadde hatt med den tyske Wirtschaftsleiter Viebahn og at han på anmodning hadde gitt majoren en del momenter for et intervju. De var overlevert majoren av sekretæren. På anmodning refererte sekretær Svensen den samtale han i den anledning hadde hatt med majoren.

Ordføreren refererte i samme forbindelse en samtale med fylkesmannen angående beskjeftigelse av folk på verkstedene.

12. Rådmannen for 3. avdeling foreslo at Rustad og Jørgensen betales 50 % for ekstratimer i april, maksimum kr. 400.

Kriseutvalget tiltrådte rådmannens forslag.

13. Rådmannen for 3. avdeling meddelte at en tannlege og en lærer som hadde vært borte siden 9. ds. hadde meldt seg til arbeide igjen igår og spurte hvordan det skulle forholdes med betalingen.

Kriseutvalget besluttet at ved fravær uten gyldig

forfall i mere enn 3 dager skal det skje hel dekort i lønn. Forøvrig skal de enkelte tilfeller forelegges finansrådmannen til avgjørelse.

14. Rådmannen for 3. avdeling meddelte at Sjøfarendes aldershjem hadde leiet Ask hotell til underbringelse av beboerne.

Kriseutvalget påla rådmannen å meddele aldershjemmet at det også må sørge for underhold av sine folk.

15. Kriseutvalget besluttet at legatporsjoner kan utbetales med inntil kr. 100 nå og at man senere får ta opp spørsmålet om ytterligere utbetalinger.

16. Rådmannen for 2. avdeling spurte om arbeidet på Krohnsmindemyrens tribune skal fortsette. Det gjenstår arbeider for kr. 73.000.

Kriseutvalget besluttet at av hensyn til arbeidssituasjonen skal arbeidet fortsettes.

17. Rådmannen for 5. avdeling meddelte at forsorgsvesenet hadde måttet ta seg av 25 mennesker som av de tyske myndigheter var sendt til byen fra Haus, Os og Brudvik.

18. Rådmannen for 5. avdeling meddelte at han hadde fått en henstilling fra stadsfysikus om utdeling av tran til familier med barn som får krisehjelp.

Kriseutvalget besluttet å bemyndige rådmannen til å gjøre dette. Utgiftene blir å føre på forsorgsvesenets konto for utdeling av tran.

19. Ordføreren forela oppgave fra Fana over antall evakuerte i Fana. Oppgaven viser et tall på 23 258 (i brev av 25. april korrigert til 25 134.)

Einar Olsen.
(sign.)

Møte med produksjonsrådet 26. april.

Tilstede finansrådmannen og Sundt, samtlige medlemmer av produksjonsrådet.

Formannen direktør Murstad refererte det utkast til mandat som produksjonsrådet hadde fått fra direktør Fougner og uttalte at det var to spørsmål han gjerne ville ha bragt på det rene: 1. Er det så å forstå at produksjonsrådet skal ha avgjørende myndighet til å bestemme hvorvidt en bedrift skal fortsette eller ikke. Etter rådets mening ville en slik myndighet kanskje føre for vidt og det ville være riktig at rådet bare var en innstillende eller rådgivende myndighet for staten eller kommunen.

2. Kan man regne med at kommunen vil stille garanti sammen med staten for den risiko som oppstår på grunn av rådets virksomhet.

Finansrådmannen svarte på direktør Murstads spørsmål at det foreliggende utkast fra direktør Fougner ikke var noe mandat, men bare et foreløpig grunnlag for å få produksjonsrådet i gang. Det har vært forutsetningen at prisrådet som andre organer som er startet i denne tid selv skal trekke opp linjer for sin virksomhet og legge fram for kriseutvalget et forslag til mandat.

Finansrådmannen var forøvrig av den mening at rådet ikke bør tillegges avgjørende myndighet, men bør være en rådgivende og vurderende institusjon. Rådet bør forsøke å trekke opp en ramme for hvilke deler av bedriftslivet det skal beskjeftige seg med og fremlegge et forslag for bankene og kriseutvalget.

Finansrådmannen meddelte videre at det idag ikke kan stilles noen garanti, hverken av stat eller kommune. Såvel fylkesmannen som finansrådmannen er henvist til å holde seg til norsk lov med de tillempninger som situasjonen gjør påkrevet. Fylkesmannen har ikke adgang til å forplikte staten med noen garanti og finansrådmannen kan ikke forsvare å anbefale kommunal garanti, forøvrig

må man skyve fra seg en hver tanke på at det offentlige ved garanti skulle ta bort ansvar og risiko for enkeltpersoner eller enkeltbedrifter. En annen sak er det at kommunen er klar til å hjelpe til hvis det gjelder ekstraordinære foranstaltninger som er fremkalt av situasjonen. I siste hånd må bankene veie og ta den risiko som er forbundet med å sette bedriftslivet i gang.

Sundt erklærte at de synspunkter som finansrådmannen har gitt uttrykk for deles av kriseutvalget.

Direktør Murstad uttalte at han hadde forstått det slik at man i all fall bør skaffe seg garanti så langt som mulig idet bedriftslivets igangsettelse skjer av samfundsmessige hensyn og ikke forretningsmessige. Han hadde liten tro på at man ville oppnå noe hvis man ikke kan regne med offentlig garanti. Hvis dette garantispsørsmål faller bort, har produksjonsrådet etter direktør Murstads mening ingen oppgave idet bankene selv vil kunne vurdere og avgjøre den risiko som er tilstede i hvert enkelt tilfelle.

Rieber uttalte at han ikke trodde noe bedriftsliv som kan fortsette ville gjøre det når man visste det ble tap. Han hadde tenkt seg staten og kommunen som fordelingsapparat for tapet.

Wedervang uttalte at han var i tvil om det kunne oppnåes garanti av realøkonomisk betydning, men han hadde gått ut fra at det måtte være anledning i de konkrete enkelttilfelle å komme til kriseutvalget med anmodning om garanti. Han trodde ikke man på forhånd skulle overdimensjonere problemene. Hvor det gjelder enkelte betydelige bedrifter får man løse garantispsørsmålet konkret.

Direktør Murstad uttalte at det ikke kan være riktig å bygge på den situasjon at bankene idag neppe er solvente, det

må være riktig å bygge på idag at man skal inn i normale forhold igjen. Bankene kan da ikke kritikkløst gi kreditt bare for å holde arbeidslivet i gang. På den annen side ville det sikkert være uriktig om den enkelte bedrift skulle kunne innkassere en gevinst, mens staten og kommunen som garantister må sitte med risikoen. Man må finne fram til en fordeling av de oppstående tap blant de bedrifter som har fått garantixer.

Finansrådmannen understreket at også idag måtte en hver produksjon ha et økonomisk formål. Det er etter finansrådmannens mening et økonomisk formål å produsere for lager når de verdier som produseres kan bevares og brukes i fremtiden. Den risiko og det ansvar som produksjonen for lager innebærer må vedkommende bedrift ta.

Rieber mente at det ville være riktig at de interesserte institusjoner danner et institutt som overtar risikoen. Finansrådmannen mente at dette burde være en brukbar^{ut}vei.

Lid uttalte at det er naturlig både fra bedriftenes og bankenes side at det søkes funnet en form for gjensidighet. Kommunen har ikke evne til å møte hele det økonomiske ansvar, det må vel kunne finnes en annen form for gjensidighet.

Murstad uttalte at skal produksjonsrådet ta fatt på oppgavene uten å kunne regne med garanti er grunnlaget for produksjonsrådets nedsettelse bortrykket og han måtte forbeholde seg å ta sin stilling som formann i rådet opp til overveielse.

Finansrådmannen uttalte at produksjonsrådet først bør komme til klarhet over hvilke oppgaver det kan løse og hvilket omfang dets virksomhet skal gis, og ba om at produksjonsrådet kom med forslag til mandat.

Finansrådmannen uttalte videre at lønsspørsmålene er tatt opp til drøftelse sammen med Arbeidsgiverforeningen og samorganisasjonen.

Murstad erklærte at rådet ville tre sammen igjen og drøfte sin stilling ut fra de synspunkter som var fremholdt her.

Einar Olsen.
(sign.)

Kriseutvalgets møte 26. april 1940.

Alle medlemmer tilstede og alle rådmenn.

1. Ordføreren meddelte at han igjen hadde hatt besøk av den tyske admiral som hadde uttalt sin beklagelse over "Meddelelser til det norske folk" som kom ut på Voss og over "Arbeidet" som er kommet ut uten sensur.

Kriseutvalget besluttet at all annonsering i "Arbeidet" skulle stoppes. Forøvrig understreket kriseutvalget på ny at de kommunale myndigheter skal avvise en hver befatning med militære spørsmål.

2. Ordføreren refererte skrivelse fra Wilhelm Lunde av 24. april angående utbetaling av renter på obligasjoner.

Saken gir for tiden ikke anledning til noen forføyning fra kriseutvalgets side.

3. Finansrådmannen refererte skrivelse fra rasjoneringsrådet av 26. april med forslag om at det iverksettes rasjoningering av brød og mel, herunder også gryn erter, bønner og ris, gjeldende for Bergen, Åsane, Askøy, Fana, Laksevåg og Os, samt Arna sogn av Haus herred.

Kriseutvalget besluttet å tiltre rasjoneringsrådets forslag og å bemyndige rasjoneringsrådet til å ta de nødvendige forberedende skritt.

4. Ordføreren meddelte at han hadde sendt de tyske myndigheter en skrivelse om tyske soldaters kjøp av smør og hadde fått til svar at de tyske soldater var blitt forbudt å kjøpe smør.
5. Ordføreren meddelte at de tyske myndigheter har samtykket i anlegg av det før omtalte badstabad i Eidsvåg for de internerte mannskaper.
6. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at han hadde meddelt de tyske myndigheter hvorledes spørsmålet med igangsettelse av dampskipstrafikken lå an, og at de tyske myndigheter hadde erklært seg enige i å se tiden noe an.
7. Finansrådmannen refererte et utkast til opprop som forsyningsnevnden ville sende ut om å få i gang fisketilførselen til byen.
- Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til utkastet.
8. Rådmannen for 2. avdeling spurte hvorledes kommunen skulle stille seg med hensyn til leiekraft.
- Kriseutvalget besluttet å uttale at de kommunale institusjoners leie skal betales.
9. Finansrådmannen refererte brev fra major Viebahn av 25. april angående igangsettelse av arbeide og opprettholdelse av lønnsnivået og meddelte at han i den anledning hadde hatt en konferanse med den tyske konsul.
10. Rådmannen for 4. avd. meddelte at det tidligere etablerte leieforhold med Vikinghallen vedkommende venterom for havnearbeidere for tiden bør stilles i bero.
- Kriseutvalget erklærte seg enig heri.
11. Rådmannen for 5. avd. foreslo at gamlehjemmet på Klosteret, hvor det er anbragt en del gamle for kommunens regning skal få a konto hva de trenger av livsfornødenheter.
- Kriseutvalget erklærte seg enig heri.

12. Rådmannen for 5. avd. foreslo at ved utbetaling av krisehjelp skulle det tas forbehold om tilbakebetaling.

Kriseutvalget erklærte seg enig heri.

13. Finansrådmannen meddelte at han idag hadde hatt en konferanse med representanter for huseierforeningen og at disse hadde stillet seg helt ut forståelsesfullt til den nåværende situasjon. De skulle ta spørsmålet om leiebetalning opp i sin forening og skulle komme tilbake til finansrådmannen med en utredning om saken.

Einar Olsen.
(sign.)

26. april 1940.

Finansrådmannen og Lid hadde møte med representanter for Arbeidsgiverforeningens distraktsstyre, samorganisasjonen, håndverkerforeningen og Handelsforeningen. Likeledes var direktør Fougner, Norges Bank, tilstede.

Finansrådmannen erklærte at det var meningen å drøfte lønnsituasjonen. Finansrådmannen har tidligere antydnet at det er nødvendig hurtigst mulig å bli ferdig med den någjeldende 50 % s reduksjon av lønningene og å komme over på 100 % s basis for at vanlige forpliktelser kan overholdes. Men det er nødvendig å finne fram til en helt ny lønnsbasis med full utbetaling og uten oppsamling av forpliktelser av noen art.

Finansrådmannen nevnte i denne forbindelse en henvendelse fra de tyske myndigheter (major Viebahn) om opprettholdelsen av lønnsnivået og levestandarden.

Finansrådmannen gjorde videre rede for vår stilling i forhold til okkupasjonsmyndighetene.

Direktør Øen nevnte konferansen mellom samorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen og kriseutvalget der det ble henstillet til organisasjonene å nå fram til enighet om en lønnsordning som kan avløse den midlertidige ordning.

Organisasjonene hadde vært i kontakt såvel med bankene som med priserådet som hadde forstått situasjonen slik at det kunne være håp om å få i gang en del arbeider under forutsetning av at lønnsnivået ble bragt ned.

Direktør Øen var personlig enig i at lønnsnivået måtte ned, men han ville nevne at det var noen uenighet hos enkelte medlemmer av Arbeidsgiverforeningen. Disse medlemmers begrunnelse var at det er vanskelig å tilpasse forholdene til landet for øvrig hvis vi skal ha et eget lønnsnivå og videre at nedsettelse av lønningene ville få konsekvenser på prisene for ferdige varer, og at det derfor må regnes med tap for varer som ligger på lager. Man hadde imidlertid regnet med at samfundet ville finne en ordning for dem som på denne måte ville komme til å lide tap.

For øvrig er både samorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen enige om lønnsreduksjon og enige om at den reduserte lønn blir å betrakte som endelig oppgjør slik at noen opphopning av forpliktelser ikke finner sted.

Man er videre enige om at den nye lønn må ta sikte på å dekke først utgiftene til livsopphold og dernest også en del av de samfundsmessige forpliktelser, man hadde vært inne på at bedriftene skulle holde tilbake den del av lønnen som blir beregnet på samfundsmessige forpliktelser.

Organisasjonene har videre diskutert spørsmålet om samtlige lønsmottagere bør lønnes likt eller om man bør beholde det gamle lønnskille mellom forskjellige fag. Man hadde også vært inne på forskjellig lønn for forsørgere og ikke forsørgere. Man var imidlertid kommet til det resultat at det er det beste

å holde på de hittil gjeldende lønningssystemer som grunnlag og enten redusere lønningene likt for alle eller foreta en forholdsmessig nedskjæring.

Dette siste spørsmål var man ikke kommet helt til klarhet over nå. Det er mulig det ville være riktig å ta unna de lavest lønnede og redusere etter progressive satser. Kanskje man kan hjelpe noe ved forskjellig skattetrekk etter forsørgelsesbyrden.

Man hadde ennå ikke gått nærmere inn på selve de nye lønnsatser. Man hadde fått en del statistisk materiale fra kommunens statistiske kontor som man arbeider med.

Finansrådmannen nevnte at for ham hadde det meldt seg følgende tanker: Den situasjon kan oppstå at hvis ikke arbeidslivet kommer i gang vil en stadig større del av befolkningen overføres på forsorgsbasis. Dette vil føre til forringelse av kjøpekraften og det vil igjen slå tilbake på omsetning og produksjon.

Finansrådmannen pointerte at det må være helt uunnåelig at vi alle må lide tap og at det ikke er mulig for den enkelte å redde seg unna. Man vet idag ikke hvilken prisindeks man har i Bergen. Vi er bare henvist til de forhold vi lever under og den kjøpekraft vi har, en hel del behov kan ikke tilfredsstilles.

Med dette som grunnlag er det spørsmål om ikke en hel del vanskeligheter kan løses ved at man innstiller seg på en viss indeks og skruer seg tilbake til de tariffen som svarer til denne indeks. Prinsippspørsmålet i avtalene behøver da ikke endres.

Finansrådmannen ville ha nevnt denne løsning som en mulighet for nærmere drøftelse.

På forespørsel uttalte finansrådmannen at han nok anså det som meget sannsynlig at man kunne komme overens med de tyske

myndigheter om en lønnsreduksjon .

På forespørsel uttalte finansrådmannen at han var enig i at den lønnsreduksjon som man i tilfelle foretok ikke skal være bindende for en lengre tid, men skal tas opp til ny drøftelse i det øyeblikk man kom i kontakt med det øvrige land.

På forespørsel uttalte direktør Fougner at den foretatte 50 %s reduksjon vesentlig var betinget av 3 hensyn: For det første var den nødvendiggjort ved knappheten på pengerepresentativer, dernest hadde det vært nødvendig for bankene å få et lite pusterom idet lønnsutbetalingen for mange bedrifters vedkommende skjer ved økning av bedriftenes bankkreditt. For det tredje hadde man sett lønnsreduksjonen ønskelig for å holde prisene nede og hindre uønskede oppkjøp.

Martens uttalte at det kan være vanskelig uten videre å gå tilbake til et tidligere lønnsnivå. Det er kanskje lettere å foreta en prosentvis nedsettelse av de gjeldende lønninger.

Amundsen uttalte at situasjonen, foreløpig i all fall, har vært mere lammende for handelen enn for industrien og spurte om man hadde tenkt å etablere like lønningsforhold for handel og industri.

Finansrådmannen svarte bekreftende på dette.

Finansrådmannen fremholdt i denne forbindelse betydningen av at det nye lønnsnivå skaper evne til å dekke andre behov enn matbehovet. Han presiserte at en hvilken som helst ordning er av meget foreløpig art.

Berentsen uttalte at det er riktig at samorganisasjonen er enig i at det må stipuleres nye lønnssetser, men forutsetningen må være at ordningen også virker på prisnivået.

Det må finnes en ordning med skattene slik at det uke for uke trekkes bare på nye skatter.

Rentespørsmålet må også løses. Bankene må gi morato-

rium. Finansrådmannen svarte hertil at vår gjeldende skattelovgivning fremdeles har anvendelse på budsjettet og beskatning, men det er klart at når lønnen reduseres, må også skattetrekkene reduseres. Å si noe om virkningen på prisnivået og rentebyrden er ikke mulig.

Finansrådmannen tror for øvrig at den linje som samorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen har slått inn på må være den riktige, men forutsetningen må være at bankene tiltrer ordningen.

Lid uttalte at han ikke var sikker på at et redusert lønnsnivå vil skape grunnlag for en større produksjon, det vil skape atskillige vanskeligheter å arbeide seg bort fra et lønns- og prisnivå og over på et annet. Når han allikevel finner en lønnsreduksjon riktig og anvendelig, er det ut fra det hensyn at vi tarer på våre beholdninger.

Reduksjonen må ikke bare gjelde tariffestede lønninger, men må gjennomføres over det hele. Den må nemlig medføre et virkelig redusert forbruk. Det må videre være forutsetningen at det understrekes at ordningen er foreløpig og ikke binder fremtiden om man igjen skulle komme over til normale forhold. Den tro at man skulle slippe å betale sine skatter er en illusjon hvis man har ønske om at vi skal kunne holde det gående. Stopper kommunens virksomhet, vil litt av hvert stoppe. Man må finne fram til en ordning med full utbetaling av en redusert lønn og samtidig må man svare alle sine forpliktelser.

Finansrådmannen redegjorde i denne forbindelse for kommunens økonomiske stilling og ga Lid ga sin tilslutning til finansrådmannens utredning.

Smith Sivertsen uttalte at det etter hans mening er nødvendig for produksjonslivet å komme bort fra 50 %s ordningen. Det er av den største viktighet å finne fram til lønninger som

kan betales fullt ut, men en hvilken som helst ordning må skje i full forståelse med forutsetninger som arbeiderne kan akseptere. Han ville presisere at lønningene i all fall måtte gi evne til å betale husleie ellers ville arbeidslivet lide et stort avbrekk.

Berentsen erklærte seg enig med Smith Sivertsen i at lønningene må stipuleres slik at husleie kan betales.

Nils Hansen uttalte at en hel rekke fag og delvis hele industrier arbeider i akkord. Han nevnte at det under de nåværende forhold må være riktig at man mest mulig går over til timelønn.

Finansrådmannen uttalte at kommunen helt ut vil innrette seg etter det lønnsnivå som samorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen måtte bli enige om.

Samorganisasjonens og Arbeidsgiverforeningens representanter erklærte å ville arbeide videre med saken på grunnlag av de uttalelser som var kommet fram her.

Einar Olsen.
(sign.)

Kriseutvalgets møte med lysverksstyret og lysverksdirektørene 27. april 1940.

Samtlige kriseutvalgets medlemmer tilstede.

Finansrådmannen ba om å bli orientert om de problemer lysverkene arbeider med og om å få en oversikt over stillingen.

Direktør Meinich-Olsen meddelte at driften produksjonsmessig sett går helt normalt. Begge kraftstasjoner er besatt av tyskerne. På Dale er rørledning nr. 2 nesten ferdig og bør gjøres ferdig, idet man da vil få det 3. aggregat fullt utnyttet. I Samnanger er forholdene helt normale. Direktøren mener det vil være riktig å sette i gang vanlig vedlikeholdsarbeide, men å utføre dette særlig nøyaktig for ikke å risikere driftsstans til vinteren. Det samme gjelder kraftledningen. Folkene i byen har hittil vesentlig vært beskjeftiget med sikringsarbeider og med reparasjoner som følge av bombenedslag. En del anleggsarbeider er gjort ferdige, og han vil anse det for rimelig at man fortsetter å gjøre ferdig de projekterte nyanlegg. Man må nemlig regne med stor etterspørsel til vinteren. Man har tilstrekkelig kabelmateriale, men det er litt knapt med transformatorer. Vanlig måleravlesning og regningsutstedelse er satt i gang, men det kommer ikke meget inn, og han ba overveiet om man ikke fra neste termin skulle gå litt sterkere på med innkrevningen.

Finansrådmannen meddelte at man arbeider med å komme over til 100 % lønnsutbetalinger etter et redusert nivå, og forutsetningen er da at alle utgifter skal betales. Men man bør være forsiktig med å sperre. Lysverkene bør ta imot innbetaling ved sjekker.

Finansrådmannen nevnte i denne forbindelse at bankene vil godta overføring fra innskuddskonto til innskuddskonto i samme bank.

Vaksdal meddelte at elektrisitetsverket har en del utestående krav. For ham har det reist seg spørsmålet om det ikke vil være riktig at man fra et visst tidspunkt setter en strek over de gamle tilgodehavender og forlanger full betaling for alle nye leveranser.

Finansrådmannen uttalte at han ikke tror dette er riktig. Det som skjer når man innkrever de eldre terminer, er i virkeligheten at man også gir ny kreditt.

Tvedt uttalte at man ikke bør gå i gang med hårdere inndriving før lønningene er regulert.

Direktør Meinich-Olsen meddelte at man får en hel del oppsigelser fra folk som er evakuert, og at disse oppsigelser foreløpig er blitt notert uten at abonnentene er blitt tatt ut av registret. Finansrådmannen uttalte som sin oppfatning at man under de nåværende forhold måtte strekke seg nokså langt m.h.t. å godkjenne slike oppsigelser.

Direktør Irminger meddelte at for gassverkets vedkommende er situasjonen at gassforbruket er falt til 50 pst. av normalforbruket. Dette fører på den ene side med seg at kullbeholdningene i stedet for å vare til 1. september vil vare året ut. På den annen side vil inntektene som er budsjettert med 1.4 millioner, falle til kr. 700.000, og dertil er spørsmålet hvor meget man kan få inn av denne reduserte inntekt.

Direktøren meddelte videre at gassverket har en del overflødige folk, som f.eks. lyktepassere. Om kort tid vil ytterligere en del folk bli overflødige. En del folk brukes til beredskapsvakt. På spørsmålet om de skulle ha overtidsbetaling ble det uttalt fra kriseutvalgets side at det her gjelder bare en forskjøvet arbeidstid som ikke medfører krav på overtid. For øvrig skal det f.t. ikke foretas noen oppsigelse av overflødige folk.

Direktøren meddelte videre at han hadde fått henvendelser fra båter på havnen og spurte om man burde skaffe seg kull på denne måte og hvilken pris man i tilfelle skal betale. Igår var det f.eks. blitt tilbudt 4000 tonn kull. Hvis det er gasskull, kan gassverket ta dem, og kanskje en pris på kr. 60 vil være rimelig hensett til at kullprisen før krigen var ca. 80 kroner pr. tonn. Men det vil medføre en uttelling på kr. 240.000 i kontanter. Hvis det er huskull det gjelder, kan det være spørsmål om å fordele dem på sykehus og andre steder.

Vaksdal uttalte at det først må undersøkes om det gjelder gasskull. I så fall har gassverket sterk interesse av å sikre seg noen større beholdninger forutsatt at pengene kan skaffes. Er det derimot huskull, bør gassverket ikke ha noen direkte befatning med dem. Brenselforsyningen må sies å være bra, idet der er til disposisjon for gassverket 325000 hl., hvilket i og for seg ikke er lite når man tar hensyn til at normalforbruket er 450 a 500000 hl. Vaksdal nevnte for øvrig at når det nye maskinaggregat på Dale er i orden, er det en tanke til overveielse om man ikke bør finne fram til en form for større forbruk av elektrisitet til kokning og oppvarming.

Kamstrup erklærte seg enig med Vaksdal og understreket at før man tar standpunkt til spørsmålet om overtagelse av kull - og kokslaster, må man vite hvem som er eier og hvem som skal disponere over betalingen.

Ordføreren konkluderte med at gassverkets vedkommende først skal undersøke hva slags kull det gjelder og hvem som er selger. Man må være forsiktig med å ta på seg større forpliktelser enn nødvendig. Direktør Irminger erklærte at han ville fortsette forhandlingene og understreket at hans forhandlinger kun er av orienterende art og at han ikke på noen måte forplikter hverken kommunen

eller gassverket.

Ingeniør Vaksdal reiste spørsmålet om man skal fordele koksbeholdningen. Finansrådmannen erklærte at han ville undersøke i hvilken utstrekning koksbeholdningen kunne fordeles utover den kommunale administrasjon.

M.h.t. spørsmålet om innkrevningen av avgifter uttalte Kamstrup at det er viktig at kommunen ikke går på med for store krav og ba overveiet om man ikke som en intern forordning - uten bekjentgjørelse utad - kunne overveie å stryke eldre gjeld.

Finansrådmannen erklærte at han ikke var enig i dette, idet som nevnt innkrevning av en eldre termin bare betyr at det gis ny kreditt for neste. Men man må ikke idag sperre for en lønns-mottager som bare har fått 50 pst. Når derimot etterbetaling skjer, og når man kommer over på 100 pst. basis, må disse avgifter betales.

Konferanse med pressen.

Tilstede var redaktørene for Bergens Arbeiderblad, Bergens Aftenblad, Bergens Tidende, Morgenavisen og Dagen. Samtlige medlemmer av kriseutvalget var tilstede.

Man drøftet situasjonen for avisene og understreket at det også i den nåværende situasjon var ønskelig at avisene kom ut. Kriseutvalget erklærte ~~seg~~ for øvrig at det står til disposisjon for konferanser med pressen når den måtte ønske det.

Møte med produksjonsrådet.

Produksjonsrådets formann fremla forslag fra rådet om at det opprettes en garantiinstitusjon med en garantikapital på kr. 5 millioer som fordeles med $2\frac{1}{2}$ mill. på Norges Bank, $1\frac{1}{4}$ mill. på Bergen kommune og $1\frac{1}{4}$ mill. på bankene. Denne garanti-

institusjon vil da kunne gi den finansierende bank den nødvendige garanti for den produksjon som produksjonsrådet anbefaler opptatt og som man da senere vedtar å sette ut i livet.

Formannen spurte om kommunen ville gå inn for denne garanti. Bankene vil gi sitt svar innen middag idag, og det ville være ønskelig om kommunen også gir svar idag. Komiteen ser det som sin hovedoppgave å kunne virke med en gang. Det foreligger nemlig allerede henvendelser fra bedrifter som omfatter ca. 1000 arbeidere.

Lid uttalte at han hadde gitt sin tilslutning til forslaget, men hadde tatt forbehold m.h.t. fordelingen. Han anså det for nødvendig at også næringslivet kom med i garantiinstitusjonen, idet flest mulig bør være med og ta det ansvar og den risiko som er tilstede.

Finansrådmannen spurte hvilken betydning det hadde for omsetningslivet med en garantiinstitusjon på 5 millioner.

Murstad uttalte at man rent skjønnsmessig er kommet fram til tallet 5 millioner på den måte at man tar sikte på en produksjon på 3 måneder. For denne tid kommer man til ca. 2.4 millioner i arbeidslønninger og resten regner man til materialer.

Han var for øvrig fullt ut enig i at næringslivet må komme med men ville gjerne at kriseutvalget skulle ta standpunkt til saken slik at det ikke blir noen forsinkelse.

Finansrådmannen spurte om det var tilstrekkelig at kriseutvalget idag tar standpunkt til prinsippet og utsetter til senere å drøfte på hvilken måte garantien vil bli effektiv.

Direktør Murstad erklærte at dette vil kunne være tilstrekkelig.

Kriseutvalgets møte 27/4 1940.

Samtlige medlemmer og samtlige rådmenn var tilstede.

1. Ordføreren fremla forslaget fra produksjonsrådets formann om at kommunen stiller garanti for 1 1/4 million.

Kriseutvalget besluttet enstemmig i prinsippet å tiltre forslaget.

Det er forutsetningen at det senere fremlegges en mere detaljert plan.

2. På henvendelse fra ved- og jordbruksnevnden erklærte ordføreren at han ville henvende seg til den tyske generalkonsul om samtykke til at nevnden får overta et parti poteter på Ulven til settepoteter.

3. Finansrådmannen meddelte at Norges Banks direktør hadde underrettet ham om at bankene ville godta overførslar fra innskuddskonti til innskuddskonti innenfor samme bank når behovet finnes å være legitimert.

4. Finansrådmannen meddelte at Norges Banks direktør hadde underrettet ham om at bankene er blitt enige om å stille til disposisjon midler til utbetaling av 50 pst. av feriepengene for folk som blir ledige p.g.a. situasjonen og forøvrig til folk som går ut på ferier.

5. Finansrådmannen meddelte at bykassanvisningene var blitt satt i omløp den 26. ds. Foreløpig gjelder det kun 10 krones anvisninger.

6. Ordføreren refererte ved- og jordbruksnevndens brev av 26. april med følgende forslag:

1. Mandat til å legge beslag på skog og enkeltstående trær på kommunens, også særadministrasjonenes, eiendommer.
2. Mandat til å disponere alle de jordarealer som tilhører kommunen, også særadministrasjonene, i den utstrekning der er høve til å legge beslag på arealene.

3. Bemyndigelse til å anvende det nødvendige beløp til avertissementer, trykningsutgifter, utgifter med befaringer m.v.
4. Godkjennelse av at skoghugst er satt i gang og av at kommunen har de hermed forbundne utgifter.
5. Å få fastsatt lønnssetser for formenn og arbeidere som blir beskjeftiget med skoghugst og jordarbeide.
6. Bemyndigelse til å fastsette godtgjørelse for folkehjelp og maskiner som nyttes til pløyning og fresing av jord."

Kriseutvalget besluttet å gi nevnden den utbedte bemyndigelse, dog således at det med hensyn til punkt 1 tas reservasjon om at det innhentes samtykke i Skog- og treplantningsselskapet, at det vedkommende punkt 2 tas den reservasjon at det må samarbeides med rådmannen for 4. avdeling. Punktene 5 og 6 utstår inntil videre.

7. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at kirkevergen som sjef for sanitetstjenesten hadde bedt om bemyndigelse til å leie lagerrom til en del sanitetsmateriell i Håndverk- og Industrieforeningens nybygg. Leien er kr. 700 pr. år.

Kriseutvalget bemyndiget rådmannen til å avslutte det omhandlede leieforhold.

8. Rådmannen for 4. avdeling spurte om de for-utsatte hagearbeider ved boligkompleksene i Lien skal settes i gang.

Kriseutvalget besluttet at man skal se tiden noe an.

9. Ordføreren refererte skrivelse fra rasjoneringsrådet av 27. april med henstilling om at der hos de tyske myndigheter skaffes rede på om der er disponible potetbeholdninger og søke rettet en henvendelse om tillatelse til å innføre poteter til Bergens distrikt fra Rogaland.

Ordføreren erklærte at han skulle sette seg i forbin-

delse med de tyske myndigheter angående dette.

10. Ordføreren refererte skrivelse fra rådmannen for 5. avdeling av 24. april med forslag om at det meddeles Lægeforeningen at det foreløpig bare kan utbetales 50 pst. av eldre regningers pålydende.

Kriseutvalget bifalt rådmannens forslag.

11. Ordføreren refererte skrivelse fra rådmannen for 5. avdeling av 19. april der det meddeles at fattigstyret i møte 12.april har foreslått enkelte endringer i de forsorgssatser som kriseutvalget har fastsatt og foreslår at satsene blir:

	pr.uke. kr. 8.-	pr.14.dag. kr. 16.-
Enlig mann og enlig kvinne		
Hjemmev.barn over 18 år i foreldres hus	" 5.50	" 11.-
Mann og hustru	" 12.50	" 25.-
Hvert barn under 12 år	" 3.-	" 6.-
12-15 år	" 3.50	" 7.-
15-18 "	" 5.-	" 10.-
Forsørger med barn	" 7.-	" 14.-
Hvert barn under 12 år	" 3.-	" 6.-
12 - 15 år	" 3.50	" 7.-
15 - 18 "	" 5.-	" 10.-

Kriseutvalget sluttet seg til fattigstyrets forslag.

Det samme gjelder forslag om at satsene for alderstrygden settes til kr. 35 pr. måned for enlige og kr. 60 for mann og hustru, enn videre at det kan ytes mindre tillegg i særskilte tilfelle, hvor det er absolutt påkrevet p.g.a. sykdom o.l.

12. Kriseutvalget besluttet at sjøbadene kan åpnes til vanlig tid men uten at det igangsettes noen oppusningsarbeider.

13. Finansrådmannen ble pålagt å skaffe en oversikt over de gjeldende honorarer til medlemmer av kommunale styrever, utvalg o.s.v., forat kriseutvalget kan ta opp spørsmålet om det bør skje noen forandring i satsene.

Einar Olsen.
(sign.)

Kriseutvalgets møte 29. april 1940.

Samtlige medlemmer og samtlige rådmann tilstede.

1. Ordføreren meddelte at han hadde fått en henvendelse fra fangne bergensere på Voss om de kunne bli internert i Bergen i stedet for på Voss.

Kriseutvalget besluttet at man før man gjør noe mere med saken skal avvente nærmere opplysninger om de falne og de sårede. Ordføreren ble anmodet om ved leilighet å be de tyske myndigheter om å avgi en slik oppgave.

2. Politimesteren meddelte at blant de internerte på "Jupiter" og "Leda" er det 7 politikonstabler som han gjerne vil ha tilbake til tjeneste.

Kriseutvalget hadde intet å bemerke til at politimesteren og ordføreren henvendte seg til det tyske konsulat og søker utvirket at disse fanger frigis.

3. Politimesteren meddelte at det er mange falske legeresepser på brennevin i omløp. Han hadde truffet en ordning med stadsfysikus om at alle legeresepser skal forelegges stadsfysikus til godkjenning.

4. Politimesteren meddelte at han hadde fått en henvendelse fra Vestlandske Hotell- og Restauratørforening om åpning 1. mai.

Kriseutvalget anmodet politimesteren om å utstede møteforbud for 1. mai og å gi dispensasjon fra lukningsvedtekter som for helligaften.

5. Kriseutvalget uttalte at fra dets side var det intet til hinder for at de private skoler kan åpnes, men åpning av de kommunale skoler kan det f.t. ikke bli tale om.

6. Kriseutvalget besluttet å uttale at det ikke har noe å bemerke til at teateret gis anledning til å holde åpent, men forutsetter en tidligere spilletid enn vanlig, f.eks. kl. 1/2 7.

7. Kriseutvalget besluttet at kommunen skal overta forpleiningsutgiftene for fangene på "Lynx" mot likvidasjon i politikvoten.

Regningene skal attesteres av politikammeret.

8. Kriseutvalget besluttet å uttale at kommunens funksjonærer skal tilholdes sin plikt til å utføre det arbeide som pålegges dem av overordnede myndigheter. I motsatt fall inndras lønningene.

9. Kriseutvalget ga politimesteren tillatelse til å la anbringe gassmasker og våpen fra Fana i gymnastikksal II på Sydenhaugens skole.

10. Kriseutvalget besluttet å gi Fløirestauranten ved Neumuth Rønne foreløpig tillatelse til å åpne og foreløpig skjenkerett fra 1. mai. Forutsetningen er at den endelige avgjørelse treffes av formannskapet i første møte.

11. Finansrådmannen meddelte at han hadde bragt på det rene at krisehjelpen misbrukes og refererte et forslag fra rådmannen for 5. avdeling av 29. april om regler for utdeling av krisehjelp. Forslaget er sålydende:

1. Den som søker krisehjelp, skal utfylle et skjema (det samme som for forsorgsvesenet, men påstemplet "krisehjelp"). Dette skjema må han personlig innlevere på forsorgsvesenets kontor.
2. Samtidig som skjemaet innleveres, underkastes ansøkeren en inngående eksaminasjon om grunnen til at han nå søker krisehjelp. Hvis ansøkeren er i øyeblikkelig nød og trenger hjelp straks, ytes en mindre midlertidig hjelp. Ansøkeren anmodes deretter om å vende tilbake til en bestemt fastsatt utbetalingsdag.
3. Ansøknings skjema med opplysninger gjennomgås av utvalget. I den utstrekning der er anledning til det, foretas på forhånd undersøkelse i hjemmet gjennom personer fra forsorgsvesenet.

4. Familien betraktes som enhet, således at der ikke ytes hjælp til enkelte familiemedlemmer, men til familien som enhet.
5. Der benyttes samme satser for hjælp som ved forsorgvesenet."
12. Rådmannen for 2. afdeling meddelte at sporveiens styre hadde tatt opp til overveielse spørsmålet om utvidet kjøretid om aftenen for sporveien.
13. Kriseutvalget erklærte seg enig med rådmannen for 2. afdeling i at man skal forsøke å få opptatt busstrafikken.
14. Rådmannen for 2. afdeling fremla med brev av 29. april forslag om retningslinjer for de kommunale nødsarbeider som settes i gang for dem som er blitt ledige p.g.a. krisen med forslag om at arbeidet med utgravning og utsprengning av tomten for den nye brannstasjon i Årstad settes i gang som krisearbeide og om at det samtidig hermed settes i gang planeringsarbeide for den forutsatte leke- og idrettsplass ved Fridalens skole. Arbeidet foreslåes overdratt til Bergens Monierfabrik A/s. Finansrådmannen hadde ikke noe å bemerke til forslaget, idet han så arbeidet som en utvidet kommunal virksomhet men uten forbindelse med de kommunale tariffer og arbeidsforhold for øvrig.
- Kriseutvalget tiltrådte rådmannen for 2. afdelings forslag med forbehold som nevnt av finansrådmannen.
15. Kriseutvalget bemyndiget rådmannen for 2. afdeling til å la arkitekt Tryti fortsette planleggingsarbeidet på Kronstad boligsekskaps påtenkte nybygg ved Jonas Ljes vei.
16. Kriseutvalget besluttet å uttale at vei-, vann- og kloakkvesenets faste arbeidsstokk forutsettes beskjeftiget. Bevilgede anlegg kan settes i gang, dog således at rådmannen for 2. afdeling pålegges å undersøke mulighetene for å omlegge arbeidsobjektene med sikte på at mest mulig av omkostningene går til arbeidslønn.
17. Rådmannen for 2. afdeling fremla med påtegning av 29. april forslag fra kommunens statiker om at kommunen skal

delta med kr. 1500 i utgiftene til et tilfluktsrom i Krohnaviken som aktes anlagt av en del bedrifter.

Kriseutvalget tiltrådte rådmannen for 2. avdelings forslag.

18. Kriseutvalget bemyndiget rådmannen for 3. avdeling til å anvise utgiftene til oppsynsmann Hjetlands begravelse og samtykket i at kommunen bærer utgiftene hvis det ikke er mulig å få dem refundert av militæretaten.

19. Sundt spurte om der ikke kan gjøres noe fra Bergens side m.h.t. legetilsyn med evakuerte fra Bergen i Fana.

Finansrådmannen uttalte i denne anledning at stadsfysikus tar seg av denne oppgave i egenskap av fylkeslege.

20. Kriseutvalget besluttet å søke holdt møte med kriseutvalget i Fana til drøftelse av de felles problemer.

21. Rådmannen for 4. avdeling ble bemyndiget til å meddele ingeniørSørås at kommunen p.g.a. force majeure anser seg for løst fra kontrakten vedkommende kinoen i Årstad men at kommunen er villig til å fortsette grunnarbeidet etter kontrakten.

Einar Olsen.
(sign.)

Kriseutvalgets møte 30. april 1940.

Alle medlemmer tilstede.

1. Ordføreren meddelte at de tyske myndigheter hadde underrettet ham om at de for tiden ingen beskjed kan gi om døde og sårede norske soldater, men at de skal være oppmerksomme på spørsmålet. 6 politifolk som er internert på "Leda" vil kunne påregnes å bli gitt fri mot æresord. Ordføreren meddelte at han hadde reist henvendelse til de tyske myndigheter om bruken av sporveien sjåførere og at han skulle være oppmerksom på bruken av kommunens biler på landeveien.
2. Ordføreren meddelte at han hadde fått underretning av de tyske myndigheter om at tyske penger av noen art ikke gjelder her.
3. Ordføreren ville konferere med de tyske myndigheter om å sende ut en kunngjøring at kun norske penger herunder Bergen bykasses anvisninger er gangbare i omsetningen i Bergen.
4. Finansrådmannen redegjorde for sin konferanse i dag med major v. Viebahn, der han bl.a. hadde pointert vår folkerettslige stilling. Han hadde videre gjort rede for produksjonsrådets stilling og oppgaver, endelig var lønsspørsmålet blitt diskutert. Diskusjonen om dette siste spørsmål vil fortsette i ettermiddag.
5. Kontrollnevnden søker i brev av 19. april om godkjenning av overskridelse av 3. kvartal 1939/40 kr. 526.45 og ber stillet til disposisjon kr. 4.625 for siste kvartal. Kriseutvalget besluttet å godkjenne den omhandlede overskridelse og besluttet å stille til disposisjon kr. 4.625 for siste kvartal.
6. Finansrådmannen fremla skrivelse fra produksjonsrådets konstituerende møte med utkast til overenskomst mellom produk-

sjonsrådet og vedkommende bedrifter og utkast til garantierklæring.

Kriseutvalget besluttet i prinsippet å slutte seg til produksjonsrådets forslag og å godkjenne den fremlagte garanti-erklæring.

Utkastet til overenskomst ville kriseutvalget ta stådpunkt til senere.

7. Lønnsjef Breck meddelte at han hadde fått en henvendelse fra kommuneforbundet angående spørsmålet om å arbeide 1. mai. Forbundet hadde uttalt at man ikke uten videre kunne sette seg ut over bestemmelsen i tariffen om 1. mai som fridag eller ekstrabetaling for å arbeide denne dag.

Lid meddelte at samorganisasjonen hadde erklært seg enig i at 1. mai skal være arbeidsdag uten noe særgodtgjørelse av noen art.

I en konferanse med representanter fra kommuneforbundet redegjorde finansrådmannen for de gjeldende rettsregler.

Ordføreren redegjorde for sår konferanse med de tyske myndigheter angående 1. mai.

Kommuneforbundets representanter erklærte at de ikke hadde noe å bemerke til at 1. mai i år betraktes som vanlig arbeidsdag, uten særgodtgjørelse av noen art.

8. Rådmannen for 2. avdeling fremla forslag om igangsettelse av 10 forskjellige arbeider til avhjelp av arbeidsledigheten. Arbeidene vil kunne beskjeftige 140 mann (ca.).

Med hensyn til ledelse, lønninger o.s.v. forutsettes forholdt overensstemmende med de prinsipper som er trukket opp i rådmannens brev av 29. april og som kriseutvalget har sluttet seg til.

Kriseutvalget besluttet å tiltre rådmannens forslag.

9. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at han fra ordføreren i Fana hadde fått en henvendelse om at Fana hadde planer om å

sette i gang torvskjæring på Flesland for evakuerte fra Bergen og ba om samtykke til dette.

Kriseutvalget hadde ikke noe å innvende mot at dette samtykke gis, men forutsatt at jordbruksnevnden er enig.

10. Rådmannen for 3. avdeling spurte om lærere skal ha betaling for ekstratimer som ikke leses.

Kriseutvalget besluttet at det ikke betales for disse timer.

11. Kriseutvalget besluttet at jordbruksnevndens utgifter skal anvises av rådmannen for 2. avdeling.

Einar Olsen.
(sign.)

Kriseutvalgets møte 1. mai 1940.

Såtlige medlemmer tilstede, såtlige rådmenn tilstede.

1. Finansrådmannen meddelte at han hadde konferert med politimesteren angående de frivillige mannskapers godtgjørelse og - eller - bespising og fremla følgende utkast.

I. Økonomisk bistand til frivillige hjelpemanskaper.

Familieforsørgere av de frivillige hjelpemanskaper som tjenestegjør i det sivile luftvern og som ikke oppbærer lønn, vil inntil videre til familiens underhold kunne påregne å få økonomisk bistand i den utstrekning der er midler til det ved ansøknings på skjema som fåes utlevert ved det sivile luftverns kretskontor, Rådstuplass 2.

II. Matbilletter til frivillige hjelpemanskaper.

Inntil videre vil alle frivillige hjelpemanskaper som tjenestegjør i det sivile luftvern få matbilletter til måltider som faller i deres tjenestetid.

III. Stats- og kommunelønnede funksjonærer i det sivile luftvern.

a. Stats- og kommunelønnede funksjonærer som gjør tjeneste i det sivile luftvern har ikke adgang til å spise gratis men vil gjennom etatsjefene kunne få kjøpt matbilletter for sin egen person til Hotell Rosenkrantz således:

Frokost... kr. 0.40, middag... kr. 0.75, aftens... kr. 0.40.

b. Ved ekstraordinære tjenesteforhold vil der være anledning for etatsjefene å la utdele gratis matbilletter.

c. I Eidsvåg avsnitt skal forholdet med bespisningen foregå som nå.

IV. Politimesteren anmodet om at utgiftene måtte bli utredet av kommunen mot senere avgjørelse av fordeling mellom stat og kommune.

Kriseutvalget vedtok enstemmig det fremsatte forslag.

2. Ordføreren meddelte at han ville rette henvendelse til de tyske myndigheter om frigivelse av en del av de internerte mannskaper på "Leda" og "Jupiter".

3. Kriseutvalget besluttet å innkalle representanter for rutedampskipsselskapene til en konferanse om beskjefligelse av selskapenes folk.

4. Ordføreren meddelte at han under hånden hadde fått meddelelse fra de tyske myndigheter om at de ikke hadde noe å bemerke til den foreslåtte rasjonering av melvarer.

5. Ordføreren fremla skrivelse fra sjefen for det sivile luftvern av 30. april angående tjenesten ved det sivile luftvern.

Kriseutvalget besluttet at det fra finansrådmannens kontor skal sendes ut en rundskrivelse om at det med hensyn til tjenesteforholdene skal forholdes som påpekt av luftvernssjefen.

6. Advokat Sevaldson var tilstede under behandlingen av denne sak og fremla sine bemerkninger i brev av 1. mai til

Produksjons- og statsforslag til overenskomst mellom produksjons-

rådets forslag til overenskomst mellom produksjonsrådet og vedkommende bedrifter.

Kriseutvalget besluttet at kommuneadvokatens uttalelse skal oversendes produksjonsrådet med anmodning/å tre i forbindelse med kriseutvalgets medlem advokat Sundt og kommuneadvokaten, advokat Sevaldson, til nærmere drøftelse av overenskomsten.

7. Finansrådmannen meddelte at han hadde under overveielse å løse kontorsjef Stav fra hans stilling ved folkeregistret på grunn av at hans arbeidskraft nå trenges i rasjoneringsrådets tjeneste. Finansrådmannen vil senere komme tilbake til saken, eventuelt med forslag om konstitusjon i kontorsjefstillingen.

8. Finansrådmannen foreslo at det skal sendes ut et sirkulære om at ved de kommunale kontorer og etater hvor arbeidet tillater det skal folkene sendes ut på ferie nå. Men dette må ikke føre til at det inntas vikarer.

Kriseutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

9. Direktør Lund, Kulkompagniet af 1871, møtte under behandlingen av denne sak og meddelte at kullfirmaene hadde fått en henvendelse fra de tyske myndigheter om brenselforholdene.

Kriseutvalget uttalte at det ikke hadde noe å bemerke til at importørene forhandlet med de tyske myndigheter.

10. Finansrådmannen gjorde rede for kommunens kontantsituasjon.

11. Finansrådmannen meddelte at han dagen før påny hadde hatt en konferanse med major von Viebahn hvor man vesentlig hadde drøftet lønnsituasjonen.

12. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at vedhogst er satt i gang i henhold til kriseutvalgets bemyndigelse av 27. f. m. og foreslo at folkene utbetales forskudd etter kr. 35.- pr. uke uten at det dermed tas standpunkt til hvilke lønninger som skal

betales.

Kriseutvalget besluttet å tiltre rådmannen for 2. avdelings forslag.

13. Rådmannen for 2. avdeling ble bemyndiget til å forhandle med Mjølnær om å fortsette inntil videre etter kontrakten arbeidet på de tidligere bestilte kraner til Dokkeskjærskaien.

14. Sundt meddelte at skattetakstkommisjonens arkiv var sikret ved fordeling på 3 steder.

Einar Olsen.
(sign.)

Kriseutvalgets møte 3. mai 1940.

Alle medlemmer, alle rådmenn tilstede - unntagen finansrådmannen.

1. Ordføreren meddelte at kinoen har fått film til 2 kinoer for 1½ til 2 måneder og foreslo at også Ole Bull kino åpnes, med samme spilletid som Konsertpalæet.

Kriseutvalget sluttet seg enstemmig til ordførerens forslag.

2. Kriseutvalget godkjente en av finansrådmannen den 2. mai utstedt fullmakt til intendant Moldenhauer til å foreta oppkjøp av settepoteter og til å foreta et hvert skritt som er nødvendig i den anledning. (Se vedl. notat). (s. 193).

3. Rådmannen for 2. avdeling forela en skrivelse fra ved- og jordbruksnevnden av 3. mai der det søkes om å få stillet til disposisjon inntil kr. 15.000 til innkjøp av jordbruksredskaper, der i blant en traktor.

Kriseutvalget vedtok enstemmig å gi ved- og jordbruksnevnden den utbedte bemyndigelse.

4. Rådmannen for 2. avdeling forela en skrivelse fra

ved- og jordbruksnevnden av 3.mai angående rasjonering av potetforbruket.

Kriseutvalget besluttet å bemyndige rådmannen for 3.avdeling til å ta opp spørsmålet om innskrenkning av potetforbruket ved sykehusene som sikte på å få en del av potetbeholdningene frigitt til settepoteter.

For övrig blir saken å sende rasjoneringsrådet til behandling.

5. Kriseutvalget besluttet å bemyndige rådmannen for 5.avdeling til å flytte gamlehjemmet på Storhaugen for å kunne gi plass for innkvartering for de tyske myndigheter.

6. Kriseutvalget besluttet at skolene skal sökes röm-met for evakuerte og anmodet rådmannen for 5.avdeling om å ta seg av dette.

Rådmannen for 4. avdeling ble pålagt å skaffe en oppgave over de hus - med angivelse av eier - som er skadet, for at man eventuelt kan pålegge huseierne å sette husene i brukbar stand igjen.

Kriseutvalgets møte 4/5 1940.

3. mai 1940.

Notat fra finansrådmann Einar Olsen.

Ad sak nr. 2:

Onsdag den 1.mai om aftenen fikk jeg fra de tyske marinemyndigheter telefonmeddelelse om at der var opprettet dampskipsforbindelse med Stavanger og at kommunen kunne få anledning til å sende med en mann den påfølgende aften. Foranledningen her- til var noen tidligere drøftelser angående nödvendigheten av å komme i forbindelse med landdistriktene bl.a. for forsyning av disse med gjödningsstoffer, såpoteter m.v. Mangelen på såpoteter

var særlig fremtredende, jfr. sak nr. 9 i møte 27/4. Jeg sammenkalte straks et møte til påfølgende dag (Kristi himmelfartsdag) kl. 9 morgen. Her møtte direktør Falck i B.D.S., forsynings sjef Breck og Bailly Knudtzon. Vi var enige om at den tilbudte anledning måtte benyttes både av hensyn til potetsituasjonen og av hensyn til de interesser som var forbundet med å få forbindelse med myndigheter og andre i Stavanger. Vi ble enige om å rette en henvendelse til intendant Moldenhauer i B.D.S. om å foreta reisen med samtidig oppdrag å kjøpe inn 150 tonn såpoteter og ellers skaffe opplysninger om forholdene. Ordføreren erklærte seg pr. telefon enig heri. Moldenhauer påtok seg vervet og ble utstyrt med fullmakt til å kjøpe 150 tonn poteter og å foreta et hvert skritt som i den anledning var nødvendig. Moldenhauer reiste den 2. mai om aftenen.

(I møte 8. mai ga Moldenhauer muntlig beretning om sin reise og om de foretagne disposisjoner (se kriseutvalgets protokoll for denne dag.)

Kriseutvalgets møte 4/5 1940.

Samtlige medlemmer unntatt advokat Sundt tilstede, videre samtlige rådmenn.

1. Kriseutvalget besluttet å bemyndige gamlehjemsutvalget og rådmannen for 5. avdeling til å ordne med flytning av beboerne på Storhaugen gamlehjem på beste måte, idet Storhaugen gamlehjem må stilles til disposisjon for de tyske myndigheter.
2. Under behandlingen av denne sak møtte direktør Fougner, Norges Bank, og spurte om der var blitt noen løsning på spørsmålet om full lønnsutbetaling.

Finansrådmannen meddelte i den anledning at han sam-

me formiddag hadde forhandlet med Arbeidsgiverforeningen og Samorganisasjonen om spørsmålet og at forhandlingene skulle fortsette i ettermiddag under ledelse av rådmannen for 2. avdeling. Finansrådmannen ventet således at saken skulle bli løst meget hurtig.

3. Ordføreren meddelte at Handelshøyskolen er tatt i bruk av de tyske myndigheter til politipresidium.
4. Kriseutvalget besluttet å uttale at man ikke finner å kunne yte ytterligere støtte til Musikselskabet "Harmonien".
5. Henvendelse fra Arbeidsløses forening med henstilling om å få en representant i komiteen for arbeidsbeskjeftigelse.

Kriseutvalget besluttet i den anledning å uttale at man ikke finner grunn til å utvide komiteens medlemstall.

6. Ordføreren fremla beretning fra Vinmonopolet for tiden 9. april til 30. april.

Beretningen ga ikke anledning til noen forføyning fra kriseutvalgets side.

7. Ordføreren meddelte at han hadde samtykket i at det utbetales honorar til enkelte medlemmer av lysverksstyret som ikke har andre inntekter.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke.

8. Ordføreren refererte brev fra Morgenavisen av 4. mai angående referater fra kriseutvalgets møter.

Skrivelsen ga ikke ~~noen~~ anledning til noen forføyning fra kriseutvalgets side.

9. Finansrådmannen meddelte at han dagen før hadde hatt en konferanse med major v. Viebahn om forskjellige spørsmål, særlig rasjonerings spørsmål og spørsmål vedrørende arbeidsbeskjeftigelsen.

10. Kriseutvalget besluttet at det skal foreslås over-

for formannskapet at de tidligere vedtatte erkjentlighetsgaver for 25 og 40 års tjeneste i kommunen skal falle bort under de nåværende forhold.

11. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at han fra Fana kommune hadde fått en henvendelse om at brønnene begynner å bli tomme og en forespørsel om Bergen vil levere vann.

Kriseutvalget besluttet å bemyndige rådmannen for 2. avdeling til å ta seg av vannlevering til Fana. Etter rekvisisjon fra Fana kommune kan vannet leveres gratis under forutsetning av at heller ikke Fana kommune tar noen betaling ved videreleveringen.

12. Rådmannen for 3. avdeling meddelte at der skal være forekommet badning og vasking i drikkevannene.

Kriseutvalget besluttet i den anledning at det gjennom stadsfysikus skal innskjerpes at vasking og badning i drikkevannene er forbudt.

13. Ordføreren meddelte at han fra de tyske myndigheter hadde fått underretning om at de vil sende ut en kunngjøring om bruken av tyske penger.

14. Rådmannen for 3. avdeling meddelte at Möhlenpris apotek hadde bedt om tillatelse til å holde lukket om natten.

Kriseutvalget besluttet å uttale at det for sitt vedkommende ikke har noe å bemerke til dette. Saken forutsettes forelagt fylkesmannen til avgjørelse.

15. Kriseutvalget besluttet å bemyndige rådmannene for 3. og 5. avdeling til å treffe forberedelse til å sette i drift Wiesener bad og pleiehjemmets bad.

16. Forsyningssjefen meddelte at bespisningen på Logen og på evakueringsstedene opphører fra i dag.

Einar Olsen.

(sign.)

Möte 4.mai 1940 med representanter for Arbeidsgiverforeningen (Rogstad, Mjellem, Martens og Sörvik) og for Samorganisasjonen (Nils Hansen, Berentsen, Mjelde, Opsahl, Görresen, S.Sjursen, O. Andersen, Rörvik, Vindenes og Torvanger).

Finansrådmannen og rådmannen for 2.avdeling deltok i mötet.

Finansrådmannen innledet med å nevne de konferanser som tidligere hadde vært holdt med representanter for organisasjonene om den situasjon som er oppstått ved at byen er blitt besatt.

Byen har fått skåret vekk en betydelig del av sitt næringsliv og dette har stillet myndighetene overfor særlig 2 problemer:

- 1) Man må få en hver pris søke å unngå en inflasjon.
- 2) Man må søke ikke alene å holde oppe beskjeftigelsen men også å søke den ved omlegning til andre arbeidsfelter, for at ikke en større del av byens befolkning skal falle ned på for-sorgsbasis.

Finansrådmannen hadde for sitt vedkommende stillet problemene slik at det må være ubetinget nødvendig å finne fram til en viss standard av lønninger som, uten å senke levestandarden, danner en ny balanse mellom de nominelle lønninger og de forråd som er for hånden til å tilfredsstille livsfornødenhetene.

Man må forsøke å opprettholde reallønnsnivået under hensyntagen til de forhold som nå eksisterer. Den nominelle lønnsstandard i dag kan ikke opprettholdes. Man må forsøke å finne fram til en vurdering av hvor reallønnsnivået skal legges for at levestandarden så vidt mulig kan opprettholdes.

Det er i den forbindelse særlig 2 ting man må være oppmerksom på:

- 1) Den forhåndenværende kredittmasse er sterkt redusert og begrenset.
- 2) Det er vanskelig å si idag hvor prisnivået ligger. Det er imidlertid sikkert at man ikke lenger har det prisnivå som dagens lønninger bygger på.

Finansrådmannen hadde forstått det slik at begge parter var enige om å forsøke å finne fram til en løsning noenlunde etter de linjer som her angitt, men vanskeligheten ligger i å bestemme hvor det nye nivå skal ligge. Mötet i dag er sammenkalt i den hensikt å søke fremtvetnet en lösning av dette spørsmål.

Finansrådmannen nevnte deretter at man hadde arbeidet av all makt på å komme over på 100 % lønnsbæis. 50 % ordningen var ment som höyst midlertidig.

Finansrådmannen gjennomgikk deretter de forslag som de 2 organisasjoner hadde lagt fram. Til Arbeidsgiverforeningens forslag sa han at man ikke kan vurdere spørsmålene ut fra stillingen i enkelte bedrifter, men må ta spørsmålene opp til lösning på grunnlag av de totale samfundsmessige forhold.

Et forslag om $33 \frac{1}{3}$ % reduksjon på toppen gikk, etter finansrådmannens mening, langt ut over forsvarlighetsgrenser.

Det betyr en nedsettelse av levestandarden og kjøpekraften som ville få uoverstigelige følger.

Til Samorganisasjonens forslag var for det første å si at Samorganisasjonen bare representerer en begrenset del av lønsmottagerne, mens organisasjonens forslag går langt utenfor den ramme som organisasjonen har myndighet til å representere, dernest er å si at Samorganisasjonens oppgave bare er å være den ene faktor i lønningsdannelsen. Samorganisasjonen må ikke innlate seg på, som gjort i forslaget, å ta opp proble-

mer som ligger under andre institusjoner eller myndigheter. Beskatningsforhold må man således ikke røre ved i en slik avtale som det her gjelder om å nå fram til.

Finansrådmannen redegjorde deretter for de gjeldende rettsregler under den nåværende tilstand (okkupatio belli) og erklærte at gjeldende norsk lov ikke er satt ut av kraft.

Man må således også i disse spørsmål underordne seg norsk lov og har derfor ingen hjemmel til å ilegge en slik kriseavgift som Samorganisasjonens forslag omfatter.

De midler som samfundet (kommunen) trenger må tas gjennom ordinær beskatning, selv om det gjelder å skaffe seg inntekter til formål som er skapt av den nåværende situasjon.

Det er ingen adgang til å foreta noen forhåndsutligning av skatt og det er heller ikke adgang til å gjøre noen forandring i de gjeldende skattetrekkeregler som er fastsatt ved kgl. resolusjon.

Finansrådmannen fant i og for seg den tanke for solidaritet som Samorganisasjonens forslag ga uttrykk for meget tiltalende, men problemene kan dessverre bare ikke løses på den måte.

Kommunen må gjennom sitt budsjett skaffe seg de midler som er nødvendige for å øke den samfundsmessige beskjeftigelse og kan ikke innlate seg på en skattetrekkordning som ikke gir dekning for de budsjetterte utgifter.

Finansrådmannen har tidligere antydnet at man, for å finne en løsning, må forsøke å vurdere seg fram til hvilken prisindeks vi har i dag. Det må herunder tas hensyn til hvorledes rasjoneringen virker på levesettet og det må tas hensyn til at der er behov som under normale forhold er ordinære, men som i dag ikke kan tilfredsstilles.

Ut fra disse hensyn kan man si at lønningene i dag

inneholder et beløp som ikke kan finne anvendelse innenfor de tidligere behovs ramme.

Det er som nevnt ikke mulig å si i dag hvor prisindeksen ligger, men finansrådmannen er kommet til at det må være et brukbart utgangspunkt å vende tilbake til lønnsnivået pr. 15. august som svarer til en prisindeks på 171, det vil si en lønnsreduksjon på ca. 7.5 %. Han nevnte i denne forbindelse at Oslo kommune har besluttet å sløyfe alle kommunale krisetillegg.

Finansrådmannen ville ønske at man kunne samle seg om et slikt forslag.

Til slutt ga finansrådmannen en oversikt over de tiltak kommunen allerede har gjort for å søke motvirket en inflasjon og søke arbeidslivet opprettholdt.

I den etterfølgende diskusjon deltok Mjellem og Martens og Nils Hansen og Berentsen.

Da det herunder fra Samorganisasjonens side kom til uttrykk en frykt for at ikke alle skulle komme til å bli med på å bære byrdene uttalte finansrådmannen at man må regne med en sterkt øket beskatning i kommende termin på grunnlag av inntektene i 1939. Han trodde nok derfor at også bedriftene skulle komme til å bære sin del av byrden.

Etter endt diskusjon ble man enig om å fortsette forhandlingene om ettermiddagen under ledelse av rådmann Eyde.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 6/5 1940.

Samtlige medlemmer og samtlige rådmenn tilstede.

1. Ordføreren meddelte at han nettopp sammen med rådmannen, fylkesmannen og rasjoneringsrådets formann hadde hatt en konferanse med de tyske myndigheter om forskjellige rasjonerings-spørsmål.
2. Ordføreren meddelte at de tyske myndigheter antar at jernbaneforbindelsen Bergen - Oslo vil være i orden i begynnelsen av juni. Dampskipsforbindelsene Hardanger og Sogn antas å skulle være i orden om en ukes tid.
3. Kriseutvalget besluttet at "Harmonien" kan gis et forskudd for mai på kr. 2.800 på det resterende bidrag for inne-værende termin.
4. Kriseutvalget besluttet at Logen kino kan settes i gang med samme spilletider som Koncertpalæet.
5. Finansrådmannen gjorde rede for de forhandlinger han hadde hatt med Arbeidsgiverforeningen og Samorganisasjonen om lønsspørsmålene, og meddelte at forhandlingene var fortsatt og avsluttet under ledelse av rådmannen for 2.avdeling. Finansrådmannen refererte følgende protokoll som var satt opp på grunnlag av de førte forhandlinger:

"År 1940 den 4. mai holdtes møte i forhandlingssalen i Rådstuplass 7 under ledelse av rådmann Sverre Eyde.

I møtet deltok:

1. For Norsk Arbeidsgiverforenings Vestenfjeldske Distrikt:
Ingeniør Sörvig, bakermester Martens, ingeniør Mjellem, fabrikk-eier Jebsen, byggmester Førde, kjøpmann Grimsmo og distrikts-sjef J. Chr. Rogstad.
2. For Bergen og fylkenes faglige Samorganisasjon og de respektive lokale organisasjoner:

Bernh. Berntsen og Nils Hansen, Samorganisasjonen, B. Opsahl, Bygningsindustrien, H. Rørvik, Hotell- og Restaurant, Ing. Milde, Kommuneforbundet, Kr. Vindenes, transport, Olaf Andersen, grafisk industri, S. Sjursen, nærings- og nydelsesmiddelindustri, Sigurd Torvanger, beklædningsindustri, Alf Gullaksen, Murerforbundet og J.Meyer Johannessen, tekstilindustrien.

Mötet avholdtes i anledning av at byens myndigheter hadde rettet henvendelse til Arbeidsgiverforeningen og Samorganisasjonen om å gjennomføre en til den foreliggende situasjon avpasset lønnsordning med følgende formål:

1. Å motarbeide inflasjon,
2. å begrense kreditten til bedriftene, og
3. å holde arbeidsbeskjeftigelsen oppe i størst mulig utstrekning.

Nevnte organisasjoner hadde funnet å burde etterkomme denne henvendelse, idet man herunder la vekt på å komme bort fra den etablerte ordning med 50 % lønnsutbetaling.

De mötende representanter vedtok etter særkonferanser å anbefale for sine respektive mandanter følgende:

De mellom N.A.F. og dens medlemmer på den ene side og A.F.L. dets underavdelinger, særforbund og medlemmer på den annen side inngåtte overenskomster er fortsatt gjeldende med følgende midlertidige endringer:

1. Krisetillegg som er innført etter 1.september 1939 (krigens utbrudd) bortfaller fra og med første lønnsutbetaling etter 6.mai 1940 - for månedslønnede 1. mai 1940.
2. For transportfagenes vedkommende gjelder dog tariffene etter voldgiftsdommen, idet kun dyrtidstillegget på time-, uke- og akkordsatser bortfaller.
3. Någjeldende tarifferte satser for leiebiler opprettholdes uforandret.

Til disse forandringer ble knyttet følgende forutsetninger:

- I. Den av bedriftene etter 9. april 1940 tilbakeholdte del av lønningene utbetales med foreskrevne offentlige trekk.
- II. Opptjente feriepenger blir i sin helhet å utbetale ved feriens inntreden, idet man for øvrig er enig om under den foreliggende situasjon å se bort fra tariffenes bestemmelser om ferietidens begynnelse.
- III. Akkordoppgjør på ferdigmålte arbeider utbetales. Hvis akkordtariffene for bygningsfagene er bortfalt i Oslo, skal dette også skje her. Dog skal akkordtariffene under enhver omstendighet gjelde for alle før 9. april 1940 påbegynte arbeider hvor akkordtariffene er eller skulle være bragt i anvendelse. For de arbeider som igangsettes av kommunen til avhjelp av arbeidsledigheten (krisearbeider) skal akkordtariffene ikke gjelde.
- IV. Anbud bygget på lønninger inklusive krisetillegg skal reduseres tilsvarende lønnsreduksjonen.
- V. Den her etablerte ordning kan som midlertidig når som helst forandres etter forutgående forhandling mellom partene.

Begge parter uttalte videre som sin forutsetning at de foranstående bestemmelser og forutsetninger gjennomføres i Bergen kommune og de omliggende kommuner og også i bedrifter som står utenfor Arbeidsgiverforeningen og hvor der nå er overenskomster.

Arbeidernes representanter ønsket overfor myndighetene å anføre følgende:

- a. De ved lønnsreduksjonen for bedriftene innvunne midler bør benyttes til igangsettelse av samfundsmessig arbeide til avhjelp av arbeidsløsheten og til understøttelse av dem som ikke kan skaffes beskjeftigelse.
- b. Der bør opptas forhandlinger med bankene om nedsettelse av rentefoten og med huseierne om nednivellering av husleiene under den

nåværende situasjon.

c. Lønnsreduksjonen bør ha tilfølge at prisene for livsfornødenheter nedsettes.

Svar avgis innen tirsdag 7. ds.

Etter finansrådmannens oppfatning hadde man derved funnet fram til den eneste gjennomførbare ordning. Finansrådmannen hadde konferert med bankene som i prinsippet er enig i resultatet. Bankene hadde imidlertid fremholdt at de regnet med å få en temporær vanskelighet med å skaffe omsetningsmidler.

Kriseutvalget besluttet enstemmig å godkjenne det fremlagte forslag.

Finansrådmannen foreslo videre at det så snart forslaget er vedtatt også av de øvrige parter skal sendes ut en kunn-
gjøring om den nye ordning og refererte følgende utkast:

Det pålegges alle arbeidsgivere å sørge for trekk av
skatter og trykdeponier fra og med april etter de tidligere gitte
pålegg eller etter nye regulerende bestemmelser som vil bli gitt
av vedkommende myndigheter.

De kommunale myndigheter henstiller beklagt og imtrod-
ende til alle byens borgere å vedvare til at omsetningslivet så
langt råd er kommer i gang igjen.

Der må ikke hemstrøes varer.

Der må heller ikke hemstrøes skillevær og pengemidler.

Regnen må settes i bank slik at sirkulasjonen kan holdes vedlike
og omsetningen fungerer.

Arbeidsgivere må unngå å bli opp sine folk i denne tid.

Det vil være de kommunale myndigheter ansvarliggjort å sørge arbeide-
rettsligesveien sket både direkte og ved støtte til private bedrif-
ter gjennom produksjonstøtte.

KUNNGJØRING

fra
ordfører og finansrådmann.

Etter forhandlinger mellom arbeidsgiver- og arbeiderorganisasjoner samt representanter for kommunen er der oppnådd enighet om flg.:

Fra førstk. lønnsutbetaling skal alle lønsmottagere få utbetalt full lønn etter de satser og bestemmelser som gjaldt pr. 1. september 1939.

De ennu ikke utbetalte 50% av lønninger for april/mai skal utbetales lønsmottagerne så snart råd er.

Den trufne ordning har, som forutsetning at forfallen husleie, trygdepremier, skatter og andre forpliktelser blir innbetalt.

Det pålegges alle arbeidsgivere å sørge for trekk av skatter og trygdepremier fra og med april etter de tidligere gitte pålegg eller etter nye regulerende bestemmelser som vil bli gitt av vedkommende myndigheter.

De kommunale myndigheter henstiller bestemt og inntrengende til alle byens borgere å medvirke til at omsetningslivet så langt råd er kommer i gang igjen.

Der må ikke hamstres varer.

Der må heller ikke hamstres skillemynt og pengesedler.

Pengene må settes i bank slik at sirkulasjonen kan holdes vedlike og omsetningen fungere.

Arbeidsgivere må unngå å si opp sine folk i denne tid.

Det vil være de kommunale myndigheter maktpåliggende å søke arbeidsbeskjeftigelsen øket både direkte og ved støtte til private bedrifter gjennom produksjonsrådet.

Finansrådmannen meddelte at han hadde konferert med
 Alle må sørge for å innbetale sine skatter. Kommunen
 får i denne tid inn over seg svære oppgaver både med hensyn til
 forsorg og arbeidsbeskjeftigelse. Uten skatter kan denne virksom-
 het ikke holdes gående.

Bergen, den mai 1940.

Kris For Bergen kommune: (datert 8.mai 1940.)

Asbjørn Stensaker.

Einar Olsen.

ordfører.

finansrådmann.

Finansrådmannen meddelte at han hadde konferert med major v. Viebahn og kaptein Angermann om saken og at disse hadde gitt uttrykk for at resultatet er riktig og tilfredsstillende.

Det var finansrådmannens forutsetning at det samtidig med kunngjørelsen skal rettes en henvendelse til prisrådet om å ta opp til drøftelse hvilken innflytelse lønnsreduksjonen bør ha på prisene.

Kriseutvalget vedtok enstemmig finansrådmannens utkast til kunngjørelse.

Kriseutvalget besluttet å samtykke i at kommunale lønninger inntil videre avregnes avrundet til nærmeste 5 kroner med etterregulering etter hvert som dertil er anledning.

Kriseutvalget bemyndiget rådmannen for 5. avdeling til å ta opp spørsmålet om det nye forslags innflytelse på forsorgsunderstøttelse, alderstrygd og krisehjelp.

Forslaget skal ingen innflytelse ha på pensjoner og midlertidige understøttelser av bykassen som skal utbetales etter de hittil gjeldende beløp.

Kriseutvalget besluttet endelig å bemyndige rådmannen for 2. avdeling til å ta opp spørsmålet om fastsettelse av lønninger for de ekstraordinære arbeider som settes i gang p.g.a. krigssituasjonen.

6. Rådmannen for 2. avdeling fremla med brev av 6. mai følgende forslag vedkommende de arbeider som ble igangsatt under ledelse av private entreprenører:

" 1. Arbeidsledelse.

Arbeidene blir å utføre etter regning under kommunens kontroll, men under ansvar, ledelse og administrasjon av vedkommende entreprenør, som ved en vanlig entrepriser.

For redskapshold og administrasjon utbetales entreprenøren en godtgjørelse svarende til 15 % av de til vedkommende

arbeider utbetalte lønninger.

Til dekning av feriepenger, trygdekasse og riksfor- sikring m.v. beregnes 9 % av utbetalte lønninger.

For eventuell leie av kompressor med boremaskin beta- les kr. 20 pr. arbeidsdag.

Materialer og transport av disse rekvireres og betales av kommunen.

2. Bestemmelser om inntagelse av arbeidere.

Vedkommende entreprenør inntar gjennom arbeidskontoret det fornødne antall fagarbeidere og uttar etter anvisning fra arbeidskontoret det fornødne antall øvrige arbeidere. Disse siste arbeidere anvises av arbeidskontoret uten hensyn til hvorvidt de har erfaring i det arbeide det gjelder eller ikke. Såvel fagar- beidere som øvrige arbeidere skal fortrinsvis være familieforsør- gere og være blitt ledige på grunn av krisen eller ikke være kom- met i vanlig arbeide på grunn av krisen.

3. Avlønning av arbeidere.

Såvel fagarbeidere som øvrige arbeidere avlønnes etter den til enhver tid gjeldende tariff for vedkommende fag.

Man tillater seg å anbefale at kriseutvalget vedtar de foran oppstilte forslag til arbeids- og lønnsvilkår m.v. for de arbeider som ytterligere måtte bli besluttet igangsatt."

Kriseutvalget sluttet seg enstemmig til rådmannen for 2.avdelings forslag.

7. Rådmannen for 3.avdeling ble gitt bemyndigelse til å utbetale biskopen forskudd for april med kr. 135.-.

8. Kriseutvalget vedtok at den potetbeholdning på 15,5 tonn som av fisk- og landbrukshandelen er reservert for sykehu- sene, frigis til settepoteter, idet det forutsettes at de syke- hus som har utilstrekkelige beholdninger til å dekke et rasjonert forbruk, skal få dette dekket ved overføring fra de sykehus som

har overflod, mot kontant betaling.

9. Kriseutvalget besluttet å bemyndige rådmannen for 5. avdeling til å foreta de nødvendige skritt til underbringelse av hjemvendte soldater og å foreta nødvendige kontantutbetalinger mot refusjon av statskassen.

10. Kriseutvalget besluttet at husmorskolen f.t. ikke skal settes i gang.

11. Ordføreren fremla brev fra finansrådmannen av 3.mai med avskrift av kontrakt mellom den tyske overkommando og Bergen kommune om leie av senger på Haukeland sykehus.

Rektor Stolts meddelte at rektorens hustru drøftet stillingen Einar Olsen. Klare grunner fantes å komme i gang med undervisningen (sign.)

Skoleinspektøren meddelte at hun i dag hadde gitt rådmannen for 3. avdeling en freestilling av forholdene ved folkskolene. Han kunne for sitt vedkommende ikke rå til at folkskolene settes i gang nå.

Bestyrer Skeis uttalte at han anså det for ønskelig å kunne i gang igjen med en del av undervisningen på Handelsgymnasiet.

Kriseutvalget erklarte seg enig i at folkskolene ikke settes i gang.

Kriseutvalget besluttet videre å uttale at det for sitt vedkommende ikke har noe å bemerke til at undervisningen ved de høyere skoler søkes gjenopptatt, men overlot avgjørelsen til utvalget for de høyere skoler.

Endelig besluttet kriseutvalget at det ikke har noe å bemerke til at undervisningen ved Handelsgymnasiet søkes gjenopptatt.

Rådmannen for 4. avdeling meddelte at advokat John hadde underrettet ham om at han ikke hadde fått noen løsning på

Kriseutvalgets møte 7. mai 1940.

Alle medlemmer tilstede, likeledes alle rådmenn unntatt rådmannen for 3. avdeling.

1. Under behandling av denne sak møtte skoleinspektøren, rektor Stoltz og bestyrer Skeie.

Ordføreren meddelte at den nye Stadtkommandant hadde underrettet ham om at man må regne med at en del av skolene ville bli brukt til innkvartering for lengere tid. Ordføreren anså det under disse omstendigheter ikke mulig å få skolene i gang før sommerferien.

Rektor Stoltz meddelte at rektorene hadde drøftet stillingen og hadde av flere grunner ønsket å komme i gang med undervisningen over pinse.

Skoleinspektøren meddelte at han i dag hadde gitt rådmannen for 3. avdeling en fremstilling av forholdene ved folkeskolene. Han kunne for sitt vedkommende ikke rå til at folkeskolene settes i gang nå.

Bestyrer Skeie uttalte at han anså det for ønskelig å komme i gang igjen med en del av undervisningen på Handelsgymnasiet.

Kriseutvalget erklærte seg enig i at folkeskolene ikke settes i gang.

Kriseutvalget besluttet videre å uttale at det for sitt vedkommende ikke har noe å bemerke til at undervisningen ved de høyere skoler søkes gjenopptatt, men overlot avgjørelsen til utvalget for de høyere skoler.

Endelig besluttet kriseutvalget at det ikke har noe å bemerke til at undervisningen ved Handelsgymnasiet søkes gjenopptatt.

2. Rådmannen for 4. avdeling meddelte at advokat Schou hadde underrettet ham om at han ikke hadde fått noen løsning på

konflikten mellom Behr og byggerne på Blekenberg. Rådmannen foreslo at man skal la avholde takst over omkostningene ved fullførelsen av eiendommene og deretter avgjøre blokk for blokk hva videre skal foretas.

Kriseutvalget tiltrådte rådmannens forslag.

3. Rådmannen for 4. avdeling meddelte at han i dag hadde deltatt i et møte hos fylkesmannen angående forskjellige forsikrings spørsmål. Han hadde der uttalt at sakene må forelegges de ordinære kommunale instanser til behandling på vanlig måte.

4. Finansrådmannen fremla med brev av 7. mai produksjonsrådets bemerkninger til utkast til overenskomst mellom rådet og bedriftene og anbefalte at kommunen godtok det nå forelagte utkast.

Kriseutvalget besluttet å tiltre finansrådmannens forslag.

5. Finansrådmannen meddelte at han i dag igjen hadde hatt en konferanse med bankene angående den nye lønnsordning og at det herunder fra bankenes side var gitt uttrykk for at hamstring av pengesedler foregikk i stor utstrekning. Bankene hadde derfor funnet det nødvendig at det trykkes kommunale nødspenger for ytterligere 1.000.000 kr.

Finansrådmannen foreslo at man gikk med på dette under forutsetning av at kommunens foliokonto forhøyes med et tilsvarende beløp og at det allerede gitte depot godtas som tilstrekkelig også for den forhøyelse av kontoen som derved finner sted.

Finansrådmannen ville i tilfelle senere gi rapport til formannskapet.

Kriseutvalget tiltrådte finansrådmannens forslag.

6. Finansrådmannen fremla med påtegning av 6. mai rapport fra bokholder Fjellbirkeland av 29. april angående trykningen av de kommunale nødspenger.

Rapporten blir å sende formannskapet.

7. Finansrådmannen forela med påtegnning av 6. 212.
mai oversikt fra rådmannen for 5. avd. av 29/4 over utbetalinger
ved forsorgsvesenet i de siste 3 uker. Denne sendes formannskapet.
8. Finansrådmannen forela gjenpart av brev til fylkes-
mannen av 6. mai angående kommunens utestående refusjonskrav på
statskassen.

Einar Olsen.

(sign.)

7. mai 1940.

Notat fra finansrådmann Einar Olsen.

Ad sak nr. 5.

Denne dag ble der holdt et fellesmøte av banksjefene, hvori også jeg deltok (slike møter fant sted praktisk talt hver formiddag i denne tid og finansrådmannen deltok regelmessig). På dagens møte ble den nye lønnsordning drøftet etter en redegjørelse fra meg om de i de siste dager stedfunne forhandlinger. Banksjefene var av den mening at en videregående lønnsreduksjon burde vært gjennomført, bl.a. under hensyn til at det vedtatte lønnsnivå vanskelig kunne opprettholdes. Her spilte inn både de enkelte firmaers kredittverdighet og den herskende knapphet på pengesedler. Særlig vil det bli vanskelig med utbetalingen av de hittil tilbakeholdte 50 % av lønn. Bankene kunne ikke gi noe tilsagn om når sådan utbetaling kunne finne sted.

Resultatet av konferansen ble dog at bankene acquiscerte ved forhandlingsresultatet.

Finansrådmannen 7.mai 1940, møte med representanter for Fellesrådet, Tjenestemannsforeningen av 1934 og kommunale ingeniørers og arkitekters forening.

Tilstede direktør Nome, arkitekt Hassel, hovedbokholder Andreassen, vaktmester Berg, fullmektig Bøe, ligningsfullmektig Refsdal og ligningsinspektør Stople.

Finansrådmannen gjorde rede for de forhold som hadde gjort det nødvendig å begrense lønnsutbetalingene for april til 50 % og for det arbeide og de forhandlinger som hadde vært drevet for å finne fram til mulighet for full utbetaling av lønninger. Han nevnte de forskjellige forslag som hadde vært fremme og begrunnelsen for det forslag som endelig hadde vunnet begge parters bifall, nemlig redusering av lønningene med de krisetillegg som var innrømmet etter 1. september 1939.

Hver av møtedeltagerne ble overlevert en ekstraktutskrift av protokollen for møte 4.mai mellom Arbeidsgiverforeningen og Samorganisasjonen.

Etter at fellesrådets representanter hadde trukket seg tilbake og drøftet forslaget, erklærte Bøe på vegne av fellesrådet at han godtok forslaget.

Direktør Nome og arkitekt Hassel gjorde det samme på vegne av Tjenestemannsforeningen av 1934 og Kommunale ingeniørers og arkitekters forening.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 8. mai 1940.

Alle medlemmer og alle rådmenn tilstede.

1. Rådmannen for 2. avdeling meddelte i brev av 8. mai at bl.a. brannsjefen var omkommet ved brannkatastrofen på Marineholmen imorges, og at han hadde anmodet avdelingsingeniør Gjessing om inntil videre å fungere som brannsjef.

Kriseutvalget besluttet å godkjenne at ingeniør Gjessing fungerer som brannsjef inntil videre.
2. Finansrådmannen fremla skrivelse fra produksjonsrådet av 7. mai, der produksjonsrådet ber om bemyndigelse til i visse tilfelle å treffe garantiavtale som avviker fra normalavtalen i alt vesentlig således at vedkommende bedrift frafaller garanti mot tap, men til gjengjeld ikke avstår noe av sitt overskudd.

Kriseutvalget besluttet å godkjenne produksjonsrådets forslag.
3. Produksjonsrådet ber i brev av 6. mai om at der gjennom kommunen rettes henvendelse til de tyske myndigheter om overtagelse av et parti sellulose fra en båt på havnen.

Kriseutvalget vedtok i samråd med finansrådmannens forslag at man ikke finner å kunne formidle noen henvendelse til de tyske myndigheter om overtagelse av laster på havnen. Vedkommende bedrift henvises til i tilfelle å tre i direkte forbindelse med representanten for vedkommende båt.
4. Finansrådmannen fremla med påtegning av 7. mai beretning fra rådmannen for 5. avdeling over vedtak truffet av kriseutvalget vedkommende fattigvesenet m.v.

Beretningen blir å sende formannskapet uten bemerkning.
5. Rådmannen for 2. avdeling foreslår i brev av 8. mai at de arbeidere som antas av ved- og jordbruksnevnden lønnes med kr. 9.- pr. dag med tillegg på kr. 0.50 pr. dag for baser for lag på inntil 5 mann og tillegg av kr. 1.- pr. dag for ledere av

større lag.

Kriseutvalget besluttet å godkjenne rådmannen for 2. avdelings forslag.

6. Intendant Moldenhauer avga rapport over sin reise til Rogaland i forsyningsøyemed med oppgave over innkjöpte varepartier for ca. kr. 200.000. Han fremla videre kontrakt med Stavanger Dampskibsselskap av 6. mai angående befraktning av D/s "Austri".

Kriseutvalget godkjente de trufne disposisjoner. Moldenhauer gas fullmakt til å selge de medbragte beholdninger av melk og kjøtt til dagens noteringer.

Moldenhauer overleverte kr. 75.000 i kontanter på oppgjör for kontanter hevet i Norges Banks avdeling Stavanger. Belöpet blir å innsette på kommunens konto i Norges Bank samtidig som et belöp på kr. 275.000 blir å overføre fra kommunens konto i Norges Banks avdeling Bergen til avdelingen i Stavanger.

7. Finansrådmannen var ikke tilstede under behandlingen av denne sak.

Berentsen og Humlebrekke mötte og spurte om det kunne finnes fram til en ordning med garanti av kommunen for understøttelser som utbetales av arbeidsledighetskassene mot senere refusjon av forbundet.

Lid uttalte i den anledning at arbeidsledighetstrygden må settes ut av betraktning. Skal kommunen yte noe bidrag, må det være på öden måte at det stilles til disposisjon midler for de forbund som ikke har opphevet sine arbeidsledighetskasser, til utbetaling av ledighetsbidrag etter gjeldende regler. Kommunens forpliktelser må i tilfelle begrenses f.eks. til en måned og utbetalingene må skje mot forbehold av refusjon av forbundet.

Man ble enig om å utsette denne sak inntil videre for at vedkommende representanter for arbeiderne skulle forsöke

å komme i forbindelse med forbundet i Oslo.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 9/5 1940.

Alle tilstede unntagen Sundt og rådmannen for 5. avdeling.

1. Ordføreren fremla brev fra rasjoneringsrådet av 9.mai angående rasjonering av poteter.

Saken ga ikke anledning til noen forføyning fra kriseutvalgets side.

2. Kriseutvalget besluttet å anmode lønnsutvalget om å oppta forhandlinger med Norsk kommuneforbund om overtidsbetaling for tiden siden 9. april.

3. Kriseutvalget hadde intet å bemerke til at gårdbruker Elias Vågsbø oppnevnes som stedfortreder i prisrådet for Bergen og omegn for herr Hans K. Askeland under dennes nær forestående ca. 14 dagers fravær i Oslo.

4. Kriseutvalget besluttet å uttale at det ikke har noe å bemerke til at postkontoret holder helt lukket 2.nen pinsedag.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 10. mai 1940.

Alle medlemmer og alle rådmenn tilstede.

Dessuten møtte politimesteren og professor Wedervang.

1. Ordføreren meddelte at han hadde fått et brev fra det tyske konsulat av 10. mai der det underrettes om at det påny blir innskjerpet at eksplosive stoffer må omgås med størst mulig forsiktighet.

2. Kriseutvalget bemyndiget politimesteren til å ordne med en bil som kan stå til disposisjon etter rekvisisjon fra ordføreren eller finansrådmannen og i den anledning å undersøke spørsmålet å gå til kjøp av en ny bil.

3. Stadsfysikus kom tilstede og meddelte at de tyske myndigheter nå hadde ytret ønske om en sterkere sanitetstjeneste igjen, med fast vakt i Kalmarhuset, Fridalen og Sandvikens skole, dessuten på enkelte steder i nabokommunene.

Kriseutvalget besluttet å bemyndige stadsfysikus til å forhandle med de tyske myndigheter om disse spørsmål.

4. Ordføreren i Ullensvang, formannen i forsyningsnevnden i Odda og bestyreren av Odda Samvirkelag møtte og fremholdt de vanskeligheter som var tilstede med å få varer ut av byen, og henstillet til myndighetene i Bergen å være behjelpelig med å få ut det nødvendigste.

Etter forslag fra professor Wedervang besluttet kriseutvalget å bemyndige forsyningssjefen til å avgjøre saken under forutsetning av at forsyningsnevnden overtar det fulle ansvar for at det skjer en likelig fordeling av varene mellom de handlende, at rasjonene ikke settes høyere enn de gjeldende rasjoner i Bergen og at det ikke samtidig skjer forsyningskjöp annet steds fra, f.eks. fra Stavanger.

5. Ordføreren fremla en skrivelse fra Bergens Kelnerforening til Samorganisasjonen angående ensartete lukningsvedtekter

for kafeer og ðlhaller m.v. i Bergen.

Kriseutvalget besluttet å anmode ordføreren og politimesteren om å forhandle med de tyske myndigheter om en tidligere og ensartet stengetid for ðlhaller og restauranter.

I denne forbindelse besluttet kriseutvalget å anbefale at kafeene og restaurantene skal holdes stengt 17. mai, men at dagen for øvrig skal være alminnelig arbeidsdag med vanlig åpningstid for butikker.

Rådmannen for 2.avdeling foreslår i brev av 10.mai igangsatt ytterligere 2 arbeider til beskjeftigelse av arbeidsledige, nemlig ordning av Möllendalselven og videre opparbeidelse av begravesplass på Övre Solheim.

Kriseutvalget tiltrådte rådmannen for 2.avdelings forslag.

Intendant Moldenhauer møtte under behandlingen av denne sak og redegjorde for forskjellige forhold i Stavanger.

Kriseutvalget besluttet under behandlingen av denne sak at et parti havregryn som Moldenhauer har bragt med fra Stavanger skal overtas av Hotell Rosenkrantz etter kr. 47.80 pr. 100 kg.

Finansrådmannen meddelte at revisjonssjefen er kommet tilbake og har meldt seg til tjeneste.

Finansrådmannen meddelte at han i dag har hatt en konferanse med kemneren angående skattetrekk og foreslo at kriseutvalget anmoder kemneren om å avpasse skattetrekkene for hver enkelt lønsmottager etter den lønn som faktisk oppbæres.

Kriseutvalget vedtok finansrådmannens forslag.

Finansrådmannen meddelte at man igjen hadde fått forespørsel om innkvartering av en rekke tyske offiserer og foreslo at tvangsskolen på Årstad skal stilles til disposisjon og at finansrådmannen blir gitt bemyndigelse til å foreta de skritt som i den anledning er nødvendige.

Finansrådmannen foreslo videre at rådmannen for 4. avdeling gis i oppdrag å forsøke å finne ledige hus og leiligheter som kan leies av kommunen og stilles til disposisjon for innkvartering for tyskerne.

Kriseutvalget tiltrådte finansrådmannens forslag.

Kriseutvalget besluttet at alderstrygd kan utbetales etter de tidligere satser uten krisetillegg og at etterbetaling av pensjoner for april kan finne sted.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 11. mai 1940.

Alle medlemmer og alle rådmenn unntagen rådmannen for 5. avdeling tilstede.

Dessuten møtte havnefogden.

Ordføreren meddelte at ved brannen på bensinlageret ved Florvåg imorges skal være gått med 19 millioner liter vesentlig bensin.

Ordføreren refererte brev fra kinematografene av 10. mai med forslag om 3 forestillinger daglig fra 15. mai og forhøyelse av billettprisene for nye film til kr. 1.25.

Kriseutvalget besluttet at det skal fortsettes med det samme antall forestillinger og samme spilletider som hittil, og at det ikke skal skje noen forhøyelse av billettprisene.

Ordføreren meddelte at han hadde hatt en konferanse med von Stockhausen bl.a. ang. pressen og at han i den anledning ville sammenkalle pressen til en konferanse i dag.

Kriseutvalget besluttet at butikkenes åpningstid skal utvides til kl. 17, lørdager til kl. 16.

Ordføreren refererte brev fra Håkonshallens inspektør av

9. mai, der det anmodes om at det blir gjort unntagelse fra bestemmelsen om fjernelse av lemmen for vinduene for Håkonshallens vedkommende.

Ordføreren meddelte at han hadde konferert med det tyske konsulat som hadde utvirket at lemmene for vinduene i Håkonshallen kan bli stående og at beskyttelsesarbeidene kan fortsettes.

Ordføreren refererte skrivelse fra Signe Vollan av 10. mai, der det søkes om avskrivningsarbeide.

Saken ga ikke noen anledning til forføyning fra kriseutvalgets side.

Ordføreren la fram skrivelse fra rasjoneringsrådet av 10. mai med forslag om å søke utvirket at rasjoneringsbestemmelsene også blir gjort gjeldende for de tyske soldater.

Ordføreren erklærte å ville rette en henvendelse til de tyske myndigheter som foreslått av rasjoneringsrådet.

Finansrådmannen la med påtegning av 10. mai fram forslag fra rådmannen for 5. avdeling av 8. mai om at lagermann Sigurd Iversen tildeles en alvorlig advarsel for å ha tilvendt seg krisehjelp ved å gi uriktige opplysninger om sine inntektsforhold, og at det pålegges familien å tilbakebetale den oppebærne krisehjelp snarest.

Kriseutvalget sluttet seg til rådmannen for 5. avdelings forslag, dog således at det ble besluttet å anmelde vedkommende hvis ikke de uriktige tilvendte beløp er betalt tilbake innen en uke.

Finansrådmannen la med brev av 10. mai fram en henvendelse fra fylkesmannen i Bergen om at kommunen skal gi trygd for en forholdsvis andel av kontorutgifter for en opprettet skadenevnd for løsøre og en forholdsvis andel av 50 pst. av takstutgiftene innen byen inntil eventuell utligning av skader og omkostninger kan finne sted.

Finansrådmannen anbefaler videre at kommunen opp-

nevner et medlem med varamann i nevnden.

Kriseutvalget tiltrådte finansrådmannens forslag og oppnevnte kasserer Johs. J. Teigland som medlem av nevnden med advokat Gunnar Greve som varamann.

Finansrådmannen refererte at han hadde latt evakuere tvangsskolen på Årstad for å stille den til disposisjon for de tyske myndigheter til innkvartering og at han i den anledning hadde bemyndiget skolebestyrer Bøe til å leie en leilighet til kr. 1700, til å kjøpe en elektrisk komfyr og til å få overført sin telefon.

Kriseutvalget hadde intet å bemerke.

Kriseutvalget besluttet at lærerne ved Den Tekniske Aftenskole ikke skal utbetales lønn for tiden etter 8. april.

Rådmannen for 4. avdeling refererte at han hadde fått anmodning om å sette opp lemmer for vinduene i kompleksene ved Søren Jåbæks vei av hensyn til eksplosjonsfaren.

Kriseutvalget besluttet at anmodningen ikke skal etterkommes.

Rådmannen for 4. avdeling refererte en henvendelse fra eieren av Ytre Markevei 41 om at kommunen måtte undersøke tomten for å se om der var noe innbo som var uskadet.

Kriseutvalget besluttet å avvise henvendelsen.

Kriseutvalget besluttet at det ved den kommunale administrasjon skal innføres ordinær kontortid (sommertid) fra og med 16. mai.

Kriseutvalget besluttet at lærer Suleng ved radiokursene skal beholde sin lønn skoleåret ut.

Einar Olsen.

(sign.)

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 14. mai 1940.

Alle medlemmer tilstede, unntagen Sundt og alle rådmenn, unntagen rådmannen for 5. avdeling.

1. Ordføreren meddelte at han fra den tyske overkommando var blitt tilstillet gjenpart av brev til Bergens Tidende angående diverse avisartikler som hadde hatt tilfølge at avisen var blitt stoppet i 8 dager fra 14. til 21. mai.

2. Finansrådmannen oversendte med påtegning av 11. mai brev fra produksjonsrådet av 10. s.m. der det foreslåes at kravet på at bedriftene skal gi forlagspann for de gjennom produksjonsrådet formidlede forstrekninger, ikke skulle opprettholdes.

Finansrådmannen hadde intet å bemerke til dette. Kriseutvalget erklærte seg enig i produksjonsrådets forslag.

3. Finansrådmannen meddelte at han fant det påkrevet å etablere en etterfølgende kontroll med utbetaling av krisehjelp og at han i den anledning ville tre i forbindelse med kommunerevisjonen.

4. Finansrådmannen meddelte at han hadde skrevet til brenselnevnden og bedt den tre i funksjon igjen.

5. Finansrådmannen la med påtegning av 14. mai fram forslag fra stadsfysikus om at de leger som er beskjeftiget med tyfoid- og paratyfoidfeber-vaksinen fra 6. d.m. får en godtgjørelse av kr. 5.- pr. time.

Rådmannen for 3. avdeling og finansrådmannen anbefalte.

Kriseutvalget vedtok det foreliggende forslag.

Einar Olsen. seg enig i dette.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 14. mai 1940.

Alle medlemmer tilstede, unntagen Sundt og alle rådmenn, unntagen rådmannen for 5. avdeling.

1. Ordføreren meddelte at han fra den tyske overkommando var blitt tilstillet gjenpart av brev til Bergens Tidende angående diverse avisartikler som hadde hatt tilfølge at avisen var blitt stoppet i 8 dager fra 14. til 21. mai.

2. Finansrådmannen oversendte med påtegning av 11. mai brev fra produksjonsrådet av 10. s.m. der det foreslås at kravet på at bedriftene skal gi forlagspant for de gjennom produksjonsrådet formidlede forstreknings, ikke skulle opprettholdes.

Finansrådmannen hadde intet å bemerke til dette. Kriseutvalget erklærte seg enig i produksjonsrådets forslag.

3. Finansrådmannen meddelte at han fant det påkrevet å etablere en etterfølgende kontroll med utbetaling av krisehjelp og at han i den anledning ville tre i forbindelse med kommunerevisjonen.

4. Finansrådmannen meddelte at han hadde skrevet til brenselnevnden og bedt den tre i funksjon igjen.

5. Finansrådmannen la med påtegning av 14. mai fram forslag fra stadsfysikus om at de leger som er beskjeftiget med tyfoid- og paratyfoidfeber-vaksinen fra 6. d.m. får en godtgjørelse av kr. 5.- pr. time.

Rådmannen for 3. avdeling og finansrådmannen anbefalte.

Kriseutvalget vedtok det foreliggende forslag.

Einar Olsen. seg enig i dette.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 15. mai 1940.

Alle medlemmer tilstede, videre samtlige rådmenn unntatt rådmannen for 5. avdeling.

Under behandlingen av sak nr. 1 møtte politimesteren, direktør Rosenlund, Hotell- og Restaurantforeningens styre og sakfører Harris.

Ordføreren meddelte at representanter for Hotell- og Restaurantforeningen var innkalt til møte for å drøfte hva det kan gjøres for å hindre misbruk av berusende drikk. Politimesteren nevnte at der etter hans mening kunne være spørsmål om å slutte helt med skjenking av vin. Schrøeder uttalte at dette ikke vil være riktig overfor restaurantnæringen og mente at det måtte være mulig å påpeke de tilfelle hvor misbruk fant sted og gripe inn der. Direktør Rosenlund uttalte at leveringen fra Vinmonopolet til de tyske myndigheter var rimelig i forhold til den mengde soldater som er tilstede. Det var for øvrig i dag blitt ordnet således at Vinmonopolet kun skal levere ut etter rekvisisjon fra det tyske Wirtschaftsamt. Fru Widding Helvik nevnte om man ikke ville komme misbruket til livs ved ikke å servere öl og vin sammen. Ordføreren mente at dette var en riktig tanke. Lid trodde ikke det ville føre fram bare med å innskjerpe at der måtte føres streng kontroll, men trodde at der måtte innskrenkninger til, enten således at åpningstiden innskrenkes eller at vinserveringen innskrenkes eller stoppes. Schrøeder uttalte at hvis restaurantnæringen fikk valget mellom tidligere lukningstid og stopping av vinserveringen, ville han foretrekke tidligere lukningstid. Fru Gjessing og fru Widding Helvik var enig i dette. Schrøeder uttalte videre at det ville være riktig å fastsette ensartet lukningstid for ølhaller og kafeer. Politimesteren erklærte seg enig i dette.

Etter at representanter for restaurantnæringen var fratrudd, besluttet kriseutvalget å fastsette lukningstiden til

kl. 9 både for ølhaller og kafeer. Det forutsettes at vedtaket ikke settes i verk før etter konferanse med de tyske myndigheter.

Sundt meddelte at i henhold til vedtak i kriseutvalget hadde kornforretningene i Bergen ikke forhøyet melprisene. Imidlertid har Vaksdal Mølle i dag fått en skrivelse fra Statens kornforretning hvor det fastsettes nye priser, nemlig kr. 25.- pr. sekk. Priserådet har sett det slik at det egentlig ikke har noen kompetanse til å fastsette melprisen, idet dette har tilligget Statens kornforretning. Når priserådet og kriseutvalget tidligere har fastsatt prisene, er det ut fra den ekstraordinære situasjon uten forbindelse med Oslo som man befant seg i. Sundt ville foreslå kriseutvalget å uttale at det er enig med priserådet i at fastsettelse av melprisene ligger utenfor rådets kompetanse.

Kriseutvalget erklærte seg enig i Sundts forslag.

Ordføreren meddelte at han hadde hatt en konferanse med det tyske konsulat angående bilkjøringen på Tarlebøveien og at han hadde fått underretning om at det er utstedt forbud mot at veien trafikeres med fullastede biler.

Ordføreren refererte skrivelse fra det tyske konsulat ang. forskjellige forhold vedrørende ingeniør Mørthens lager på Festningskaien. Det tyske konsulat meddeler at saken er ordnet med firmaet.

Ordføreren forela Verordnungsblatt für die besetzten norwegischen Gebiete Nr. 1.

Sangsalen på Sydneshaugen skole ble stillet til disposisjon til oppbevaring av effekter fra interneringsskipene "Leda" og "Jupiter".

Ordføreren meddelte at revisjonssjefen hadde søkt sykepermisjon.

Kriseutvalget besluttet at saken skal behandles på vanlig måte.

8. Ordføreren meddelte at han ennå ikke hadde fått noen underretning fra de tyske myndigheter om hvilke skoler de ville komme til å legge beslag på. Han ville imidlertid gjøre nye henvendelser idet det er nødvendig å få en avgjørelse nå av hensyn til en planlegging av skolegangen til høsten.

10. Kriseutvalget besluttet at medlemmer av kommunale styrer skal beholde gjeldende godtgjørelse til utgangen av inneværende termin. Spørsmålet om godtgjørelsens størrelse og styremedlemmenes antall blir å oppta til behandling i forbindelse med budsjettet.

11. Finansrådmannen la med påtegning av 15. mai fram skrivelse fra forsyningssjefen av samme dag, der det foreslåes at kontoret for vareleveranser til distriktene flyttes til B.D.S: passasjeravdeling og at kontoret organiseres på nærmere angitt måte. Finansrådmannen anbefaler at ordningen godkjennes.

Kriseutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

12. Rådmannen for 2. avdeling la med påtegning av 15. mai fram skrivelse fra Hardanger Sunnhordlandske Dampskipsselskap med søknad om å anbefale en bilrute Bergen-Lepsö i forbindelse med dampskipsrute på distriktene.

Kriseutvalget besluttet å anbefale at H.S.D. får anledning til å drive ruten og forutsetter at saken legges fram for formannskapet i første møte til godkjennelse.

13. Sekretær Svensen redegjorde for arbeidet med innkvartering for de tyske myndigheter og meddelte at Egil Tresselt etter finansavdelingens anmodning har bistått hermed og fremdeles vil hjelpe til.

Kriseutvalget hadde intet å bemerke.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 16. mai 1940.

Alle medlemmer tilstede, likeledes alle rådmenn unntatt rådmannen for 5. avdeling.

1. Ordføreren refererte brev fra finansrådmannen av 14. mai, der finansrådmannen trakk opp linjene for en mere normal funksjon for de kommunale organer omtrent således:
 1. Rådmennene pålegges å fremme sine saker med skriftlig forelegg på vanlig måte.
 2. Formannskapet holder normale møter, dog således at tiden for sakenes utleggelse forkortes.
 3. Finansutvalget holder møte dagen før formannskapsmøte.
 4. Kriseutvalget fungerer som vanlig.
 5. Bystyret innkalles til behandling bl.a. av By-komune-lov § 24.

Kriseutvalget vedtok enstemmig finansrådmannens forslag.

2. Kriseutvalget erklærte seg enig i ordførerens forslag om at bystyret innkalles til møte mandag 3. juni.

3. Rådmannen for 2. avdeling sender med påtegning av 16. mai 2 brev fra Nygårds Parkselskap angående opprydningsarbeid i parken.

Rådmannen anbefalte at det gis samtykke til at Nygårds Parkselskap inntar inntil 8 mann til opprydningsarbeider i inntil en uke. Arbeiderne lønnes etter de satser som parkvesenet vanlig bruker, og utgiftene foreslåes dekket av kommunen/for ut-
av kontoen
gifter som følge av krigssituasjonen.

Finansrådmannen hadde ikke noe å bemerke.

Kriseutvalget vedtok rådmannens forslag.

4. Rådmannen for 2. avdeling la med påtegning av 14. og 16. mai fram brev fra branntakstbestyreren. Av 14. mai angående oppnevnelse av ekstraordinære takstmenn for å taksere krigsskader.

Rådmannen for 2.avdeling foreslo at følgende oppnevnes:

Glassmestre:

Bjarne Hansen
Frithjof Andersen snr.
E. Christiansen
Sigmund Danielsen
Richard Olsen
G. Rognaldsen

Arkitekter:

Peter Andersen
Kristian Bjerknes
Halfdan Fölling
Arent Greve
Olav Larsen
Erlend Tryti

Ingeniører:

Olvar Liby
Tryggve Sörvig
Lau Eide
Fr. Falkenberg
Johs. Blytt
E. Helmers Olsen

Kriseutvalget vedtok rådmannens forslag.

5. Finansrådmannen refererte bestemmelser av administrasjonsrådet nr. 1 og uttalte som sin mening at disse bestemmelser må ansees å være bindende også for Bergen.

Kriseutvalget erklærte seg enig heri.

Finansrådmannen refererte i denne forbindelse brev til brenselnevnden av 15. mai.

6. Finansrådmannen meddelte at han hadde til hensikt å sende ut et rundskriv om at overtidsarbeide ved de kommunale kontorer og etater ikke må brukes uten at det er absolutt nødvendig.

Kriseutvalget erklærte seg enig heri.

7. Kriseutvalget besluttet å pålegge arbeidskontoret å sende inn regelmessige rapporter om stillingen på arbeidsmarkedet.
8. Finansrådmannen gjorde rede for kommunens kontantbeholdning.
9. Finansrådmannen meddelte at han i dag i forveien hadde hatt en konferanse med Berentsen om forskjellige spørsmål i anledning lønnsordningen.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 17. mai 1940.

Alle medlemmer tilstede og alle rådmenn. Videre var politimesteren tilstede under behandlingen av de 5 første saker.

1. Rådmannen for 2. avdeling la med påtegning av 16. mai fram et forslag fra renholdsverket og tilsynsutvalget om at der ved krigsulykker som inntreffer under bosstransporten mellom Bergen og Kollevåg og som medfører hel invaliditet for folkene på "Skolten" utbetales dem eller deres etterlatte en gang for alle et beløp stort kr. 5.000.--. Forsikring er det etter utvalgets mening ikke grunn til å tegne.

Rådmannen for 2. avdeling slutter seg til tilsynsutvalgets forslag, det samme gjorde finansrådmannen.

Kriseutvalget besluttet enstemmig å vedta dette forslag.

2. Rådmannen for 2. avdeling la med påtegning av 16. mai fram en sak fra renholdsverket angående krigsforsikring av "Skolten".

Tilsynsutvalget finner ikke å kunne tilrå at der tegnes krigsassurance for fartøyet.

Finansrådmannen og rådmannen for 2. avdeling sluttet

seg til dette forslag.

Kriseutvalget erklærte seg enig i at det ikke tegnes krigsassurance for fartøyet.

3. Politimesteren meddelte at Deutscher Verein hadde søkt om tillatelse til skjenking av öl og spurte hvorledes kriseutvalget stilte seg til dette spørsmål.

Kriseutvalget anmodet politimesteren om å gi foreningen foreløpig skjenketillatelse og å pålegge den å sende inn vanlig søknad som forutsettes forelagt formannskapet til avgjørelse.

4. Politimesteren la fram rapport fra konstabel Karlsen av 17. mai der det pekes på at det for tiden er stort innrykk til Bergen av demobiliserte norske soldater, der som regel er uten penger, mat og husrom.

Etter forslag fra finansrådmannen besluttet kriseutvalget å kalle inn til et møte neste dag for å drøfte hva der i denne anledning kan gjøres.

5. Finansrådmannen meddelte at han i dag hadde hatt en konferanse med direktør Murstad angående lukningstiden for ölhall-er og kafeer og at han overveiet å foreslå at retten til skjenking av vin fra ölhallene inndras. Det gjelder Boulevard ölhall, Martin, Central, Børsen mot Strandkaien, Neptun, Smeby, Metropol og Rosenkrantz ölhall.

Finansrådmannen meddelte videre at han hadde konferert med Stadtkommandanten som hadde gitt uttrykk for at de tyske myndigheter ikke ønsket en tidligere stengetid enn kl. 22, men at de kommunale myndigheter for övrig kunne innrette seg som de fant det formålstjenlig.

Kriseutvalget vedtok at retten til skjenking av vin i forannevnte ölhaller skal inndras inntil videre. Videre besluttet kriseutvalget at ölhaller og kafeer skal stenge kl. 22. Hotellenes spisesaler, d.v.s. delokaler som nå har tillatelse til å holde

åpent til kl. 1, skal stenge kl. 24.

Saken blir å forelegge formannskapet til godkjenning.

6. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at han arbeidet med spørsmålet om en ordning av vakttjenesten ved tilfluktsrommene og at han hadde gitt Osberg bemyndigelse til å ordne med saken på beste måte inntil den kan bli forelagt kriseutvalget til avgjørelse.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til dette.

7. Ordføreren meddelte at han hadde rettet en henvendelse til de tyske myndigheter om at de måtte avstå fra å legge beslag på Gamlehaugen.

8. Ordføreren meddelte at han etter en konferanse med finansrådmannen hadde gitt bemyndigelse til at kommunen forskutterer reiseutgifter til Fredrikstad for mannskapet på en båt som ligger på havnen.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke.

9. Ordføreren la fram skrivelse fra finansrådmannen av 14. mai der finansrådmannen foreslo at produksjonsrådets administrasjonsutgifter garanteres av bankene og kommunen i samme forhold som garantien, d.v.s. at det på kommunen faller utgifter i forholdet 1 1/4 av 5.

Kriseutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

10. Ordføreren la fram meddelelse fra rådmannen for 3. avdeling om at 2 piker på Haukeland sykehus som er blitt borte fra sitt arbeid blir å betrakte som fratrukket.

Kriseutvalget hadde intet å bemerke.

11. Finansrådmannen meddelte at han i dag hadde hatt en konferanse med major v. Viebahn der også rådmannen for 2. avdeling og renholdssjefen hadde vært tilstede angående spørsmålet om oppsamling av forskjellig avfall. Han hadde videre konferert med major Stenckof om forskjellige spørsmål angående bygging av barakker

til underbringelse av tyske mannskaper.

12. Karl M. Johannessen kom tilstede og meddelte at der skal losses en båt i natt, men at lossearbeiderne ikke ville utføre dette arbeide uten at det blir ordnet med et tilfluktsrom.

Som en midlertidig ordning erklærte Johannessen seg tilfreds med å få anledning til å bruke kjølelagerets kjeller.

Kriseutvalget erklærte at det skal bli ordnet med tillatelse til å bruke kjølelagerets kjeller i natt.

Kriseutvalget anmodet rådmannen for 2. avdeling om straks å ta opp spørsmålet om mere permanente tilfluktsrom på Skoltegrunnskaien og Dokkeskjærskaien.

13. Finansrådmannen meddelte at han hadde konferert med rådmannen for 5. avdeling angående en ordning med etterfølgende kontroll av utbetalt krisehjelp. Rådmannen for 5. avdeling vil snarest fremlegge forslag til kontrollordning.

14. Kriseutvalget uttalte at vedtaket om dekort i lønn for funksjonærer som har vært borte mer enn 3 dager er slik å forstå at hvis fraværet overskrider 3 dager skal det heller ikke betales lønn for disse 3 dager.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 18/5 1940.

Alle medlemmer tilstede, likeledes rådmennene for 2., 3. og 4. avdeling.

1. Ordføreren meddelte at han i dag sammen med finansrådmannen hadde hatt en konferanse med rådmannen for 5. avdeling, inspektør Stensaker, oberst Trumpy, major Moe, Kaptein Kopsland og Røde Kors ved löytnant Övrebö angående demitterte mannskaper som vender hjem over Bergen. Man var blitt enige om at Røde Kors skulle utvide sitt opplysningskontor til å være en hjelpekomite for disse mannskaper og at inspektør Stensaker på vegne av forsorgsvesenet skulle tiltre kontoret under behandlingen av disse saker.

Man stillet Lungegårdens skole til disposisjon til nattelosji. For övrig vil hærens intendantur sørge for hærens mannskaper og marinens intendantur for marinens.

Kriseutvalget hadde ikke noe å bemerke til den trufne ordning.

2. Under behandlingen av denne sak var politifullmektig Helgesen og Smith tilstede på vegne av politimesteren og trafikk-sjef Söyland på vegne av sporveien. Ordføreren refererte en skrivelse fra sporveien av 18. mai med rådmannen for 2. avdelings påtegnings samme dag angående rekvirering av omnibusser for de tyske myndigheter. Politifullmektig Helgesen meddelte at det med de tyske myndigheter var truffet den ordning at alle rekvisisjoner av kjøretøyer skal rettes til politikammeret, som sørger for å skaffe de nödvendige kjøretøyer. Rekvisisjonene skal for hærens vedkommende utferdiges av Hauptmann Pütz og for marinens vedkommende av Oberleutnant Subklew.

Man ble enige om at sporveien på grunnlag av denne ordning kan stille til disposisjon busser også på muntlig rekvisisjon fra politiet under forutsetning av at den muntlige rekvisisjon

sisjon snarest mulig bekreftes skriftlig og at sporveien i sin tid tilstilles de tyske myndigheters rekvisisjon.

3. Under behandlingen av denne sak møtte Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbund ved Rörvik og Lövstrand og redegjorde for stillingen i restaurantfaget. De henstillet til kriseutvalget å gjøre det det kunne for å opprettholde bedriftene slik at det ikke skjedde noen innskrenkninger. Bl.a. nevnte representantene spørsmålet om ikke kafeer og ølhaller bør ha samme lukningstid også om lørdagen. Videre nevnte de spørsmålet om det var grunn til å fortsette med søndagsåpningen i restaurantene.

Ordføreren meddelte at de tyske myndigheter ønsket at restaurantene skal fortsette så vidt mulig uforandret. Han gjorde videre rede for de lukningsbestemmelser som var truffet og som de tyske myndigheter har akseptert. Ordføreren fant ikke i øyeblikket å kunne ta opp spørsmålet om endring av disse bestemmelser, men erklærte at man får prøve en stund før man eventuelt forsøker å gjøre noen forandringer igjen.

Representantene for Hotell- og restaurantarbeiderforbundet erklærte seg tilfreds med dette.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 20. mai 1940.

Samtlige medlemmer tilstede, likeledes rådmennene for 2. og 4. avdeling. Politimesteren var tilstede under behandlingen av første sak.

1. Under behandlingen av denne sak møtte for Norsk Hotell- og Restaurantforenings styre Schrøeder, Walter og sakfører Harris. Schrøeder meddelte at foreningen ønsket at man skulle komme tilbake til normale forhold på restaurantlivets område.

Politimesteren uttalte at det er ikke så lite fyll i byen til tross for politiets bestrebelser for å unngå dette. Politimesteren holder sterkt på at alt som kan gi grunn til rivninger mellom tyskere og de norske må vekk.

Finansrådmannen uttalte at det ikke var gjort andre innskrenkninger med hensyn til restaurantene enn at vinen var tatt bort fra ølhallene, at brennevinet er tatt bort og at det er skjedd noen innskrenkning i åpningstiden.

Ordføreren uttalte at de forføyninger som var truffet ikke var rettet mot restaurantnæringen men var truffet av samfundsmessige hensyn og ikke kunne sies å gå lenger enn at de neppe kunne ha noen betydning for restaurantenes økonomi.

Harris uttalte at han for sitt vedkommende var i tvil om hvorvidt der var juridisk adgang til å foreta de innskrenkninger som var gjort og at man under en hver omstendighet ville overveie om der ikke kunne være grunn til å gjøre erstatningsansvar gjeldende. Han kunne ikke se noen grunn for at den enkelte stand skal unngjelde for de vanskeligheter man er oppe i.

Politimesteren uttalte i den anledning at han i medhold av luftvernloven anså seg berettiget til å treffe de forføyninger som var nødvendige for å opprettholde ro og orden. Han understreket for øvrig at de innskrenkninger som er foretatt ikke er rettet mot restaurantene, men at de er nødvendige av samfundsmessige hensyn.

Harris nevnte om det ikke kunne være mulig å få rede på de restauranter hvor det foregår misbruk og slå ned på disse. Ordføreren uttalte at de innskrenkninger som var foretatt var foretatt med de tyske myndigheters samtykke og at man ikke allerede nå kunne komme løpende med nye forslag. Man måtte derfor holde på at man får prøve en tid med de bestemmelser som nå er truffet og så får man komme tilbake til saken når situasjonen er blitt mer avklart.

De møtende erklærte seg tilfreds med dette.

Ordføreren refererte under behandlingen av denne sak en skrivelse fra Bergens Musikerforening av 18. mai angående beskjefteigelse av musikerne på restaurantene.

Direktør Walter uttalte at innskrenkninger i musikken henger sammen med innskrenkninger i åpningstiden. For øvrig er det opptatt forhandlinger med Musikerforeningen.

Sundt spurte om det ikke ville være hensiktsmessig å overveie en forkortet salgstid for småsalg av øl.

Politimesteren erklærte å ville overveie dette spørsmål.

2. Ordføreren refererte skrivelse fra det tyske konsulat av 18. mai der det meddeles at de tyske myndigheter har avstått fra å ta i bruk "Gamlehaugen".

3. Ordføreren refererte skrivelse fra rådmannen for 5. avdeling av 10. mai med oversikt over forholdene ved evakueringsstedene. Redegjørelsen ga ikke anledning til noen forføyning fra kriseutvalgets side.

4. Ordføreren refererte brev fra finansrådmannen av 17. mai med følgende forslag til godtgjørelse til Det sivile luftverns mannskaper som ikke er familieforsørgere:

"Personer som ikke er familieforsørgere og som har stillet seg frivillig til disposisjon for Det sivile luftvern, kan når de søker om det, bli tilstått et bidrag regnet etter kr. 15.- pr. uke. De må dog avgi erklæring om at de siden 9. april ikke har oppebåret noen lønn eller offentlig hjelp og ikke er i besiddelse av pengemidler hvorav de kan underholde seg.

Utgiftene må utredes av kommunen mot senere avgjørelse av fordelingen mellom stat og kommune."

Kriseutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

5. Ordføreren meddelte at utleveringen av norske fanger

foreløpig er innstillet.

6. Finansrådmannen ved sekretær Svensen meddelte at man hadde konferert med Turisttrafikkomiteen ved Gran Bøgh og forela ham spørsmålet om Turisttrafikkomiteen sammen med representanter for Hotell- og Restaurantforeningen ville nedsette en komite til å ta seg av spørsmålet om å skaffe innkvartering for de tyske myndigheter. Gran Bøgh ville fremkomme med forslag herom.

Kriseutvalget godkjente det som var foretatt av finansrådmannen.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 21. mai 1940.

Alle medlemmer unntagen Sundt tilstede, videre rådmennene for 2. og 4. avdeling.

1. Ordføreren refererte kondolansebrev fra Norges kommunale ingeniørers forening av 16. mai i anledning av brannsjef Sontums og flere brannmenns død.

2. Ordføreren refererte skrivelse fra det tyske konsulat om at enkeltsøknader om frigivelse av fanger f.t. ikke blir behandlet.

3. Ordføreren reiste spørsmålet om å innføre en 3. forestilling ved kinematografene igjen, og kriseutvalget erklærte seg enig i at spørsmålet tas opp til behandling i kinostyret.

Kriseutvalget henstillet videre til rådmannen for 2. avdeling å ta opp til behandling i sporveisstyret spørsmålet om forlengelse av sporveiens kjøreid.

4. Finansrådmannen fremla med brev av 21. mai forslag om at det oppnevnes en komite av Turisttrafikkomiteen og Hotell- og

Restaurantforeningen til å være finansavdelingen behjelpelig med innkvarteringsspørsmålet. Som medlemmer av komiteen foresloes oppnevnt herrene Gran Bøgh, Schrøeder og Walter.

Kriseutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

5. Finansrådmannen la fram med påtegning av 21. mai en meddelelse fra rådmannen for 5. avdeling av 17. mai om at han hadde stillet til disposisjon kr. 1.000 for Handelshøyskolens rektor til krisehjelp til studentene på nærmere angitte vilkår.

Kriseutvalget hadde intet å bemerke.

6. Finansrådmannen la med påtegning av 21. mai fram forslag fra ved- og jordbruksnevnden av 16. mai med rådmannen for 2. avdelings påtegning av 18. mai om at Fana kommune gis tillatelse til å skjære torv på Flesland på steder som anvises av ved- og jordbruksnevnden i samsvar med nevdens pålegg for øvrig.

Det forutsettes at Fana kommune ordner med nødvendig oppsyn m.v.

Kriseutvalget sluttet seg til det foreliggende forslag.

7. Finansrådmannen la med påtegning av 21. mai fram forslag fra rådmannen for 2. avdeling av 18. mai angående vakttjenesten ved de offentlige tilfluktsrum.

Kriseutvalget sluttet seg til rådmannen for 2. avdelings forslag, dog således at vaktsefene blir å lønne etter kr. 4.000 pr. år og vaktene med kr. 9.- pr. døgn. Kriseutvalget forutsetter at rådmannen for 2. avdeling senere kommer med forslag angående posteringen av lønnen til de kommunale funksjonærer som uttas til dette arbeide.

Vaktsefene anvises kontor i Lungegården skole.

Utgiftene ved vakthold blir å føre på en særkonto, vakthold i tilfluktsrummene på konto for utgifter i anledning av krigssituasjonen.

8. Finansrådmannen refererte beholdningsoppgave pr. i dag og meddelte i den forbindelse at han har trukket inn kr. 700.000

fra elektrisitetsverket utgjørende renter og avdrag for inne-
værende termin.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 23. mai 1940.

Alle medlemmer unntagen Sundt tilstede, videre alle
rådmenn unntagen rådmannen for 5. avdeling.

1. Finansrådmannen meddelte at han har kalt inn desi-
sjonsutvalget for å få en oversikt over stillingen ved kommune-
revisjonen.

2. Ordføreren meddelte at det gjennom Stadtkommandan-
ten var rettet henvendelse om åpning av museene.

Kunstindustrimuseet frarår at samlingene åpnes.

I samsvar med forslag fra ordføreren vedtok krise-
utvalget å uttale at museene foreløpig ikke bør åpnes.

3. Ordføreren refererte meddelelse om at det tyske
konsulat avvikles og at arbeidet overtas av Dienststelle des
Deutschen Gebietskommisar.

4. Finansrådmannen legger med påtegning av 22.mai
fram forslag angående beskyttelse av glassmaleriene i Domkirkens
og Korskirkens vinduer. Rådmannen for 3. avdeling foreslår arbei-
det utført i samsvar med byarkitektens forslag, omkostninger
kr. 4.000. Finansrådmannen foreslår vedtatt et mindre vidtgående
alternativ til kr. 1.323.-. Finansrådmannen foreslår at utgiftene
bæres av kirkekassen.

Kriseutvalget sluttet seg til finansrådmannens for-
slag.

5. Finansrådmannen la med påtegning av 22.mai fram

forslag fra rådmannen for 5. avdeling om at den del av legenes tilgodehavende for tiden før krigsutbruddet som ikke er blitt utbetalt, blir utbetalt nå.

Kriseutvalget sluttet seg til rådmannen for 5. avdelings forslag.

6. Finansrådmannen la med påtegning av 21. mai fram forslag fra rådmannen for 2. avdeling om at det bevilges kr. 700 av kontoen for tilfluktsrum til anordning av tilfluktsrum i Krutt-
huset på Nordnes.

Kriseutvalget sluttet seg til rådmannen for 2. avdelings forslag.

7. Finansrådmannen la med påtegning av 23. mai fram rapport fra Fjellbirkeland av 18. mai angående trykning av kommunale anvisninger.

Saken ga ikke anledning til noen forføyning fra kriseutvalgets side.

8. Finansrådmannen la med påtegning av 23. mai fram oversikt over medgåtte utgifter på konto 1053 y, tils. kr. 178.490.42

Saken ga ikke anledning til noen bemerkning fra utvalgets side.

9. Finansrådmannen la med påtegning av 23. mai fram oppgave av 20. mai over utgifter på forskuddskonto i anledning av krigssituasjonen, tilsammen kr. 177.254.95.

Saaken ga ikke anledning til noen bemerkning fra kriseutvalgets side.

10. Finansrådmannen refererte sin skrivelse til Kommunalbanken av 22. mai angående betaling av renter og avdrag på kommunelån III pr. 1/6 tilsammen kr. 213.125.-.

Saken ga ikke anledning til noen bemerkning fra kriseutvalgets side.

11. Etter forslag fra rådmannen for 3. avdeling sam-

tykket kriseutvalget i at 3 funksjonærer fra museet reiser til Hove kirke i Sogn for å være tilstede ved de tyske myndigheters overtagelse av vaktholdet for de samlinger som er lagret der.

12. Rasjoneringsrådets medlemmer og fylkesmannen kom tilstede.

Professor Wedervang uttalte at rasjoneringsrådets stilling var blitt mere og mere uholdbar etter hvert som kommunikasjonsområdet er blitt utvidet. Hvis rådets oppgave skal utføres etter forutsetningene, måtte han reise spørsmålet om at rasjoneringsområdet ble utvidet til å gjelde i all fall hele Hordaland og muligens også Sogn og Fjordane og Rogaland fylker. Det system som rasjoneringsrådet har bygget opp, har vist seg i det store hele å falle sammen med Administrasjonsrådets rasjoningstiltak. Etter hvert som forbindelsen med Oslo blir utvidet, vil det være riktig å bytte ut de her utstedte brødkort med landskortene, men i mellomtiden må en større del av Vestlandsdistriktene trekkes inn i rasjoneringsområdet. Dette er nødvendig fordi man har en mistanke om at byen tømmes for varer og at varene blir spredt ut over landdistriktene på ukontrollerbare steder.

Rasjoneringsrådet ber om at det system det har satt i verk, må bli i virksomhet inntil man er i stand til å sette i verk landsrasjoning.

Professor Wedervang pekte videre på at forsyningsnevnden i flere av landkommunene ikke forstår sin oppgave. Rasjoneringsrådet har derfor foreløpig innført den ordning at grossistene i Bergen skal gi forsyningssjefen oppgaver over leveringene ifjor forat disse kan tjene forsyningssjefen som hjelp ved avgjørelsen av de varekvanta som skal tildeles de enkelte forsyningsdistrikter.

Professor Wedervang uttalte til slutt at skal rasjoneringsrådet fortsette sin virksomhet, vil det være hensikts-

messig at det suppleres med representanter for fylket eller fylkene.

Fylkesmannen uttalte at det er riktig at man ikke har absolutt oversikt over hvorledes rasjoneringen er gjennomført i distriktene, men såvidt oversikt har man at man kan si at i de fleste kommuner er rasjoneringen gjennomført minst like strengt som i byen, enten i henhold til generelle rasjoneringsbestemmelser eller etter individuelle bestemmelser i vedkommende kommune. Forsyningsnevnden kan nok i enkelte tilfelle i begynnelsen vesentlig ha vist interesse for å karre til seg mest mulig, og fylkesmannen er enig i at dette er en misforståelse av forsyningsnevndens oppgave. Fylkesmannen har imidlertid gått ut fra og har fått bekrefte i Oslo at de alminnelige landsomfattende rasjoneringsbestemmelser etterhånden må utvides til å omfatte alle de okkuperte områder.

Fylkesmannen vil finne det hensiktsmessig at rasjoneringsrådet blir supplert med en representant for fylket.

Fylkesmannen vil ta opp spørsmålet om å sette forsyningsnevndene i sterkere funksjon, først og fremst som kontrollerende organer.

Ordføreren nevnte at en representant for rasjoneringsrådet burde sette seg i forbindelse med Oslo før det treffes nærmere bestemmelse om rasjoneringsrådets virkeområde.

Finansrådmannen erklærte seg enig heri.

Professor Wedervang meddelte at også rasjoneringsrådet hadde tenkt på dette og at man ville se det som sin oppgave å forsøke å forklare forsyningsdepartementet de særegne forhold hos oss.

Cato Pedersen uttalte at det løp så meget varer til distrikter som ikke har noen rasjoneringsstilling i byen blir prekær. Man må ikke nøle med å gjennomføre et system som

muliggjør full kontroll.

Ordføreren meddelte at rasjoneringsrådet må kunne treffe de øyeblikkelige beslutninger som er nødvendige i så henseende og senere ordne seg med Administrasjonsrådets godkjenning.

Finansrådmannen understreket at det er ubetinget nødvendig at rasjoneringsrådet setter seg i forbindelse med Oslo og forlanger at rasjoneringsforskriftene revideres under hensyntagen til de stedlige forhold.

Rasjoneringsrådets formelle stilling må bringes på det rene, men det bør ikke gjøres før rådet selv i Oslo har skaffet seg materiale til å bedømme sin stilling.

Fylkesmannen uttalte at han ville treffe forføyning til å få satt landsrasjoneringsordningen av matvarer i kraft i hele fylket.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 24. mai 1940.

Alle medlemmer unntagen Sundt og alle rådmenn unntagen rådmannen for 5. avdeling tilstede.

1. Ordføreren meddelte at intendant Moldenhauers fullmakt til å foreta forsyningsinnkjøp for kommunen i Stavanger er levert tilbake og at Moldenhauers oppdrag således er avsluttet.

2. Kriseutvalget bemyndiget finansrådmannen til å sende ut et rundskriv om at kommunale tjenestemenn som for tiden er uten arbeid men som oppebærer lønn er forpliktet til å være tilstede i byen og å være til tjeneste med mindre de etter særskilt søknad i hvert enkelt tilfelle får permisjon.

3. Ordføreren la fram brev fra produksjonsrådet av 22. mai angående samarbeid med nevnden for industri og omsetning i Oslo og produksjonsrådet i Bergen, og foreslo at direktør Andre-

sen oppnevnes som representant som skal danne mellomledd mellom næringslivet i Bergen og Oslo.

Kriseutvalget vedtok produksjonsrådets forslag.

4. Forsyningssjef Breck meddelte at det fra Bergens Handelsforenings hermetikkguppe foreligger et tilbud om kjøp av et større kvantum brislingsild mot kontant oppgjør.

Kriseutvalget besluttet å kjøpe ca. 300 kasser for kommunens regning for videresalg til kommunale funksjonærer.

5. Finansrådmannen la med påtegning av 24. mai fram forslag fra rådmannen for 5. avdeling av 22. mai om at regninger som hittil etter krigsutbruddet har vært betalt med 1/2 av pålydende kan etterhånden bli betalt fullt ut.

Kriseutvalget sluttet seg til det foreliggende forslag.

6. Finansrådmannen la med påtegning av 24. mai fram forslag fra rådmannen for 5. avdeling av 22. mai om at kommunen deltar i utgiftene ved innredning av sikringsrom for Mødrehjemmet med kr. 23.28.

Kriseutvalget tiltrådte det foreliggende forslag.

7. Finansrådmannen la med påtegning av 24. mai fram forslag fra rådmannen for 2. avdeling av 23. mai til formannskapet om at brannsjef Sontums etterlatte får utbetalt samme erstatningsbeløp som tilkommer de forulykkede brannmannskapers etterlatte.

Kriseutvalget anbefalte rådmannen for 2. avdelings forslag.

8. Finansrådmannen meddelte at han hadde drøftet situasjonen ved kommunerevisjonen med desisjonsutvalget og revisjons-sjefen og at han ville fortsette drøftelsene neste dag.

9. Kriseutvalget besluttet at legatporsjoner kan utbetales fullt ut i den utstrekning midler kan skaffes.

Kriseutvalgets møte 25. mai 1940.

Alle medlemmer unntagen Sundt og alle rådmenn unntagen rådmannen for 5. avdeling tilstede.

1. Under behandling av denne sak møtte Berentsen og Rogstad og meddelte at de hadde hatt en konferanse med Gebietskommisariatet angående samarbeide og at Gebietskommisariatet hadde utbedt seg en rekke oppgaver vedrørende organisasjonene.

Finansrådmannen uttalte at det etter hans mening ikke kunne være noe i veien for at det gis en generell oversikt over organisasjonens oppbygging.

Kriseutvalget erklærte seg enig i dette.

2. Lid nevnte at stillingen for pressen er vanskelig. Man besluttet å kalle inn Bergens Bladeierforening for å drøfte stillingen.

3. Finansrådmannen la med påtegning av 25. mai fram påny saken om innbygging av Holbergstatuen.

Rådmannen for 2. avdeling melder at arbeidet vil koste ca. kr. 2.300.- og at han av hensyn til de store omkostninger finner at det ikke bør treffes noen forføyninger vedkommende statuen.

Kriseutvalget erklærte seg enig heri.

4. Finansrådmannen la fram oppgave over kommunens kontantbeholdning pr. 20. mai.

5. Finansrådmannen la med brev av 27. mai fram brev fra finansrådmannen i Oslo av 18. mai der det meddeles at kriseutvalget i Oslo med hensyn til innløsning av obligasjoner og kuponger av kommunale lån skal forholde på samme måte som for norske statslån, d.v.s. at obligasjoner og kuponger skal innfries, men beløpene skal innsettes i bank på vedkommendes konto og behandles etter reglene for bankinnskudd i gammel regning. For så vidt angår gevinsters vedkommende og innløsning av premieobliga-

sjoner har kriseutvalget i Oslo dog vedtatt at utbetaling skal skje som tidligere under forutsetning av at Bergen forholder på samme måte som Oslo og oppgjør mellom kommunene skjer som tidligere.

Kriseutvalget vedtok at Bergen skal forholde på samme måte så vel med hensyn til vanlige lån som med hensyn til premieobligasjonslånet som Oslo kommune.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 27. mai 1940.

Lid og Sundt var ikke tilstede.

1. Kriseutvalget besluttet å uttale at det med hensyn til oppkreving av hundeavgift bør forholdes overensstemmende med tidligere praksis.

2. Ordføreren meddelte at han hadde fått en ny henvendelse fra Bergens Musikerforening angående musikken på restauranter.

Kriseutvalget besluttet at det skal rettes muntlig henvendelse til restauratørene om å påskynde forhandlingene.

3. Kriseutvalget besluttet at det ikke skal holdes formannskapsmøte denne uken.

4. Bystyremøte besluttet utsatt til fredag 7. juni.

5. Finansrådmannen la med påtegning av 27. mai fram forslag fra rådmannen for 5. avdeling av 23. mai om at det blir gitt anledning til å bevilge husleie ved siden av krisehjelp til mat og husholdningsvarer til personer som er i den situasjon at de ikke selv kan betale sin husleie.

Det er forutsetningen at den som trenger husleiehjelp må innsende spesiell søknad herom og at disse søknader be-

handles av krisehjelputvalget sammen med den vanlige ansökning om krisehjelp. For övrig finner de regler som er oppstillet for forsorghjelpen anvendelse for krisehjelpen.

Finansrådmannen tiltrer rådmannen for 5. avdelings forslag, det samme gjør kriseutvalget.

6. Finansrådmannen la med anbefalende påtegning av 27. mai fram forslag fra rådmannen for 5. avdeling av 23. mai om at kriseutvalget ga samtykke til at fattigstyret kan bevilge husleiebidrag til understøttede for tiden etter 1. april.

Det er forutsetningen at understøttede som trenger bidrag til husleie sender inn særskilt søknad og at søknadene blir behandlet og avgjort av formannen i distriktsutvalgene sammen med inspektören med adgang til å bringe mindretallsavgjørelse inn for et utvalg av fattigstyret.

Kriseutvalget bifalt rådmannen for 5. avdelings forslag.

7. Finansrådmannen la med påtegning av 27. mai fram til gjennomsyn melding fra Norges Bank av 24. mai om at der er i omlöp kommunale anvisninger til samlet pålydende av kr. 2.435.000.

Da bankene har fått større seddelforsendelser fra Norges Bank, Oslo, vil der foreløpig ikke bli utlevert flere kommunale anvisninger. De som allerede er i omlöp vil bli inndradd og innløst av Norges Bank. Under disse omstendigheter vil spørsmålet om forhøyelse av kommunens foliokonto med de nytrykte anvisninger for kr. 1.000.000.- utstå.

8. Finansrådmannen la med anbefalende påtegning av 25. mai fram forslag fra rådmannen for 5. avdeling av 23. mai om at det innredes kontor for krisehjelpen i Nygaten 2.

Kriseutvalget bifalt rådmannens forslag.

9. Finansrådmannen la med påtegning av 27. mai fram en innberetning fra stadsveieriet av 23. mai.

Innberetning blir å sende formannskapet uten bemerkning.

10. Finansrådmannen la med påtegning av 27. mai fram en melding fra kinematografene av 17. mai om at det er foretatt bestilling av stoler til den nye kino i Årstad.

Innberetning blir å sende formannskapet uten bemerkning.

11. Finansrådmannen la med påtegning av 27. mai, uten bemerkning, fram forslag fra ved- og jordbruksnevnden av 23. mai med rådmannen for 2. avdelings påtegning av 25. mai der det foreslås at de arbeidsløses forening får utlevert gratis såpoteter og gjødsel til en verdi av ca. kr. 1.000.- og at skoleungdom får utlevert gratis såpoteter og gjødsel til en verdi av kr. 400.-. Utgiftene foreslås dekkes av de kr. 15.000.- som er stillet til disposisjon til anvendelse til såvarer og redskap m.v.

Kriseutvalget bifalt forslaget.

12. Finansrådmannen la fram et utkast fra produksjonsrådet til uttalelse om produksjonsrådets oppnevning og virksomhet.

Kriseutvalget bifalt utkastet, dog således at punkt 2 gis følgende ordlyd:

"Rådet har å innhente opplysninger om bedriftenes virksomhet. I tilfeller hvor bedriftene har innstillet eller innskrenket sin virksomhet undersøker produksjonsrådet vilkårene for at de kan settes i gang eller utvide sin virksomhet."

13. Kriseutvalget besluttet at den tidligere vedtatte forhøyelse av vanntakstene skal settes i verk.

14. Kriseutvalget samtykket i at det anlegges tilfluktsrom på tomten for svømmehallen.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 28. mai 1940,

Tilstede Sundt, Lid, rådmannen for 2. avdeling og rådmannen for 5. avdeling.

1. Sekretær Berentsen i Samorganisasjonen møtte og spurte om kommunen er villig til å forskudte utgiftene til arbeidsledighetsbidrag gjennom foreningene inntil organisasjonen får penger fra Oslo.

Berentsen la i den anledning fram garantierklæringer fra de forskjellige forbund.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon inntil kr. 15.000.- i inntil 2 uker på de vilkår som er nevnt i skrivelse fra Samorganisasjonen til kriseutvalget av 28. mai.

Kriseutvalget anmodet videre rådmannen for 5. avdeling om å forhandle med de omliggende kommuner om å overta undergaranti slik at Bergen kan utrede utgiftene ved bidrag også til dem som bor i disse kommuner.

Utgiftene blir å anwise av rådmannen for 5. avdeling og å føre på forskuddskonto.

Einar Olsen.

(sign.)

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 1. juni 1940.

Tilstede Sundt, Lid og rådmennene for 2. og 4. avd.

For Haandværk- og Industriforeningen møtte Smith Sivertsen, Hermannrud og sekretær Horn.

Smith Sivertsen meddelte at de hadde hatt en konferanse med Gebietskommisar Schaller angående leien av foreningens nybygg.

Gebietskommisaren var kommet til at eiendommen betinget en leieinntekt på kr. 90.000 pr. år. De tyske myndigheter var imidlertid ikke villige til å betale mer enn kr. 50.000.- og da under forutsetning av at kommunen og/eller staten holder foreningen skadesløs for differansen.

Sundt uttalte at kommunen ikke har noen plikt til å dekke tap som oppstår som følge av okkupasjonen.

Det er ikke mulig å gi foreningen noe tilsagn om økonomisk støtte.

Lid erklærte seg enig i at kommunen av hensyn til konsekvensene ikke kunne gi tilsagn om støtte og er prinsipielt enig om å opprettholde det standpunkt som Sundt har gitt uttrykk for.

I samsvar med Sundts forslag besluttet kriseutvalget å henvise foreningen til prinsipielt å søke utsettelse med saken på grunn av at ordføreren og finansrådmannen ikke er tilstede, subsidiært å akseptere de tilbudte kr. 50.000 uten noe tilsagn om støtte fra stat eller kommune. Man besluttet videre å holde et nytt møte mandag da ordfører og finansrådmann skulle være tilstede.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 3. juni 1940.

Samtlige medlemmer tilstede, videre rådmannen for 2. avdeling og fylkesmannen med dommer Gårder.

For Haandværk- og Industriforeningen møtte Smith Sivertsen, Hermannrud, Lampe og Horn.

Sundt gjorde rede for det møte som var holdt lørdag og det resultat man da var kommet til.

Smith Sivertsen fremla gjenpart av skrivelse til Gebietskommisariatet av 1. juni der foreningen meddelte at den aksepterer kr. 50.000.- i leie og der en videre meddelte at det ikke hadde vært mulig å få noe svar fra de kommunale myndigheter angående økonomisk støtte fordi ordfører og finansrådmann var bortreist.

For å unngå misforståelse pointerte Smith Sivertsen at det var de tyske myndigheter som hadde pålagt foreningen å søke et møte med de norske myndigheter og å meddele Gebietskommisariatet resultatet av dette møte.

Ordføreren uttalte at Oslo kommune hadde hatt oppe lignende spørsmål og hadde avvist kommunens plikt til å medvirke med økonomisk støtte.

Bergen kommune måtte både av prinsipielle grunner og av hensyn til konsekvensene ta det samme standpunkt som Oslo.

Finansrådmannen uttalte likeledes at henvendelsen om at kommunen skal tre inn i dette leieforholdet måtte avvises. Lider foreningen noe tap får det bli gjenstand for drøftelse ved en senere anledning.

Smith Sivertsen erklærte seg prinsipielt enig med finansrådmannen i at kommunen ikke kunne tre inn som 3. part i leieforholdet og han ville meddele de tyske myndigheter at kommunen avviser henvendelsen.

Imidlertid gjenstår det forhold at når foreningen

mister sine lokaler blir den lammet i sin virksomhet, kan kommunen i det minste hjelpe foreningen til å få lokaler?

Som konklusjon på forhandlingene besluttet kriseutvalget å uttale at kommunen av prinsipielle grunner og av hensyn til konsekvensene ikke kan overta noe ansvar i anledning av den leiekontrakt som er sluttet med Gebietskommisariatet.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 4. juni 1940.

Alle medlemmer tilstede, dessuten rådmennene for 3. og 4. avdeling.

1. Ordføreren la fram underretningsskrivelse fra Bergen fylke av 29. mai med meddelelse om innløsning i de besatte områder av obligasjoner og kuponger i norske statslån.
2. Ordføreren la fram brev fra Bergens Trekkspillmusikerforening av 30. mai angående restaurantmusikken.
Kriseutvalget besluttet å innkalle Hotell- og Restaurantforeningen.
3. Rådmannen for 3. avdeling foreslår i brev av 4. juni at lærerne i år foreløpig kun utbetales lønn for juni og at utbetalingen av lønn for juli utstår til slutten av måneden.
Kriseutvalget sluttet seg til rådmannens forslag.
4. Ordføreren la fram skrivelse fra brannsjefen med meddelelse om at det forsterkede brannstyre ber om å få oppgave fra de tyske myndigheter om de steder hvor det er lagret sprengstoff.
Saken ga ikke anledning til noen forføyning fra kriseutvalgets side.
5. Rådmannen for 4. avdeling sender med påtegning av

29. mai over en skrivelse fra R. Rostrup Ellingsen av 27. mai ang. ventilator for tilfluktsrommet i rådmannsbygningen. Firmaet gjør byarkitekten oppmerksom på at man holder på å undersøke hvor ventilatoren befinner seg og vil forsøke å få sendt den til Bergen. Ordren forlanges opprettholdt.

Kriseutvalget besluttet å uttale at kontrakten ansees for brutt fra leverandørens side p.g.a. for sen levering.

Finansrådmannen la med påtegning av 28. mai med anbefaling fram forslag fra rådmannen for 2. avdeling av 18. mai om at tarifforhandlingskomiteen anmodes om å oppta forhandlinger med vedkommende organisasjoner ved veivesenet, vann- og kloakkvesenet, havneingeniørvesenet og renholdsverket angående ekstragodtgjørelse i anledning av vaktholdet i den tekniske rydnings- og redningstjeneste.

Kriseutvalget bifalt forslaget.

Finansrådmannen la med anbefalende påtegning av 29. mai fram forslag fra forsyningssjefen om at det fastsettes en følgebrevavgift på 15 øre for kontroll med utførsel av varer fra byen.

Kriseutvalget bifalt forslaget.

Finansrådmannen la med anbefalende påtegning av 29. mai fram forslag fra rådmannen for 5. avdeling av 4. mai om at forpleiningsbidraget for bortsatte etterbetales etter de eldre satser og at man for fremtiden går over til å betale etter disse satser.

Kriseutvalget bifalt forslaget.

Finansrådmannen la med anbefalende påtegning av 29. mai fram forslag fra rådmannen for 2. avdeling av 28. mai om at Nygårds Parkselskap får utbetalt inntil kr. 5.000 som forskudd på bidrag for kommende termin til beskjeftigelse av folkene og til en del nærmere spesifiserte arbeider.

Kriseutvalget bifalt forslaget.

10. 3. og 4. Finansrådmannen la med påtegning av 29. mai fram forslag til formannskapet fra rådmannen for 5. avdeling av 24. mai om at man godkjenner en forpleiningsgodtgjørelse på kr. 4 pr. dag for de trygdede som er anbragt på Diakonissehjemmet, Haraldsplass.

Kriseutvalget hadde intet å bemerke.

11. Ordføreren refererte meddelelse fra Rikskommisaren om at Florida sykehus er beslaglagt av de tyske myndigheter.

12. Sundt foreslo at der fra kriseutvalgets side rettes en henstilling om at arbeidet på posthuset blir fortsatt etter de opprinnelige planer.

Kriseutvalget besluttet i den anledning å innkalle postmesteren til en konferanse.

13. Sundt meddelte at han under sitt opphold i Oslo hadde meddelt direktør Tagård hvilke prisforanstaltninger som var truffet her i byen under besettelsen. Tagård hadde intet å bemerke men hadde uttalt at nå når forbindelsen med Oslo er i orden, må man etter hvert komme over i normale forhold.

Tagård hadde godkjent opprettelsen av produsent- og detaljutvalg i kjøtt og flesk.

Prisrådet vil for øvrig gi en skriftlig fremstilling.

14. Sundt bragte i erindring spørsmålet om det ikke fra kriseutvalgets side bør utferdiges et pålegg om at husleiene skal betales.

Advokat Sundt og finansrådmannen ville ta seg av denne sak.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 5. juni 1940.

Alle medlemmer tilstede, dessuten rådmennene for

2., 3. og 4. avdeling samt havnefogden.

1. Postmesteren var tilstede under behandlingen av denne sak. Han meddelte at han hadde et svakt håp om at arbeidet på posthuset skal kunne fortsettes. Postmesteren vil finne det meget hensiktsmessig om der kom en henvendelse fra byen om fortsettelsen av arbeidet. Imidlertid skal postmesteren til Oslo i nær fremtid for å konferere om denne sak, og han vil da eventuelt komme tilbake til en slik henvendelse fra byens side.

2. Ordføreren la fram et utkast til opprop fra offentlige myndigheter og organisasjoner i Bergen, Hordaland, Sogn og Fjordane fylker med henstilling om å vise en verdig og korrekt oppreden overfor den tyske vernemakt.

Kriseutvalget hadde intet å bemerke til utkastet.

Einar Olsen.
(sign.)

Kriseutvalgets møte 7. juni 1940.

Samtlige medlemmer tilstede unntagen Lid. For ham møtte Ihlebæk. Samtlige rådmenn unntagen rådmannen for 3. avdeling tilstede.

1. Forslag fra rådmannen for 3. avdeling av 30. mai om bevilgning av kr. 250.- til tilfluksrom ved Stuertskolen.

Finansrådmannen slutter seg til rådmannen for 3. avdelings forslag.

Kriseutvalget besluttet å stille til disposisjon kr. 250.- til det omhandlede tilfluksrom.

2. Ordføreren refererte brev fra Lorentz Olsen av 4. juni ang. rekvirering av hans leilighet i Skanselien nr. 13.

Kriseutvalget besluttet å anmode finansavdelingen å ta seg av saken.

3. Ordføreren meddelte at musikkelskapet "Harmonien" vil ha beskjed om hvorvidt det kan regne med å kunne fortsette til høsten.

Kriseutvalget besluttet ikke å gi noe tilsagn.

4. Ordføreren meddelte at det fra Administrasjonsrådet var kommet underretning om at ^{en}flere høyskoler må være forberedt på å nedlegge av økonomiske hensyn. Ordføreren har i den anledning forelagt spørsmålet om kommunen kunne gjøre bruk av Fana Folkehøgskole og således at skolens lærere gis beskjeftigelse.

Kriseutvalget besluttet å henvise til fylket.

5. Kriseutvalget besluttet å bemyndige rådmannen for 3. avdeling til å forhandle med firmaet P. Knudsen & Søn angående delvis fullførelse av stolene til Årstad kino.

6. Ordføreren meddelte at han hadde fått en søknad fra Hedvig Krogh om innskrenket skjenkerett i hennes pensjonat i Christies gate 14.

Kriseutvalget besluttet å henvise saken til behandling på ordinært vis.

7. Rådmannen for 2. avdeling foreslo i brev av 20. og 24. mai at delegert anvisningsmyndighet gis tilbake til vedkommende fagsjefer under rådmannens administrasjon.

Finansrådmannen uttalte i påtegning av 6. juni at han ikke hadde noe å bemerke.

Kriseutvalget tiltrådte forslaget.

Rådmannen for 5. avdeling søker i brev av 3. juni om samtykke til å ta inn mere midlertidig hjelp.

Finansrådmannen tiltrer i påtegning av 6. juni rådmannens forslag.

Kriseutvalget besluttet å anbefale søknaden.

Finansrådmannen refererte rundskriv fra Administrasjonsrådet angående opphevelse av kriseutvalgene og meddelte at han

ville fremkomme med slikt forslag som rundskrivet gir anledning til.

Rådmannen for 2. avdeling foreslår i påtegnning av 7. juni at kontoret for de offentlige tilfluktsrom får anledning til å overta Osbergs kontor i Tornøegården.

Kriseutvalget sluttet seg til rådmannens forslag.

Rådmannen for 2. avdeling foreslår i påtegnning av 7. juni at T. Kjelstrup Olsen oppnevnes som takstmann for taksering av krigsskader i stedet for Rich. Olsen.

Kriseutvalget sluttet seg til rådmannens forslag.

Rådmannen for 2. avdeling foreslår i påtegnning av 6. juni at O. Tschudi Irgens oppnevnes som varamann for ingeniør Stoltz i ved- og jordbruksnevnden.

Kriseutvalget sluttet seg til rådmannens forslag.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 8. juni 1940.

Alle medlemmer tilstede, dessuten politimesteren og rådmannen for 4. avdeling.

Under behandlingen av denne sak møtte Bladeierforeningens styre.

Formannen, disponent Oddmar, meddelte at avisenes økonomiske stilling er uhyre vanskelig. Såvel abonnement som salg og annonser har sviktet.

Ved de 4 aviser som representeres av Bladeierforeningen er det beskjeftiget ca. 550 mennesker.

Bladeierforeningen ville spørre om kommunens støtte kunne tenkes i en eller annen form. Rundt regnet trenger hver avis en støtte på ca. kr. 6.000.- pr. mnd. for å kunne holde det gående.

I stedet for direkte støtte kunne det bli tale om utvidet annonsering fra kommunens side, f.eks. således at kunngjøringer kunne tas inn flere ganger enn nå eller således at man begynte med moderne byreklame.

Ordføreren meddelte at de kommunale myndigheter ville se på saken med sympati og ville overveie om man kunne finne en form for støtte.

2. Under behandlingen av denne sak møtte Hotell- og Restaurantforeningens styre og sakfører Harris.

Ordføreren meddelte at man gjerne ville drøfte musikken på restaurantene.

Schrøeder meddelte at musikken opphørte 9. april. Bare en ølhall hadde hatt musikk utover dette tidspunkt. Når man hadde bestemt å sløyfe musikken i ølhallene var det for lettere å kunne holde ro og orden. Styret var overbevist om at dette var et riktig skritt og kelnerne var enige.

Schrøeder sa videre at man gjennom Arbeidsgiverforeningen hadde forhandlet med musikerforeningen om gjenopptagelse av musikken og at musikerforeningen under disse forhandlinger hadde erklært å ville komme med forslag om en passende spilletid og med lønnskrav. Man hadde imidlertid ennå ikke hørt noe fra foreningen. Styret erklærte imidlertid å ville ta saken opp igjen og forsøke å framtvinge en ordning.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 12. juni 1940.

Ordføreren og finansrådmannen tilstede, videre møtte Ihlebæk for Lid, rådmannen for 2. avdeling og rådmannen for 4. avdeling.

1. Ordføreren meddelte at han hadde fått forespørsel fra Teatrets orkester om det kunne stilles i utsikt kommunalt bidrag for neste sesong.

Kriseutvalget besluttet at det ikke kan gis noe annet tilsagn enn at Teatret kan vente å få kommunalt bidrag tilsvarende eventuelt statsbidrag.

2. Finansrådmannen la med påtegning av 7. juni fram brev fra restauratør Elnan av 29/5 angående erstatning for tap som er påført ham ved at han har måttet fraflytte Haandværk- og Industrieforeningens bygg.

Finansrådmannen foreslår at henvendelsen avvises for så vidt den er rettet mot kommunen.

Kriseutvalget erklærte seg enig i finansrådmannens forslag.

3. Finansrådmannen la med påtegning av 8. juni fram brev fra produksjonsrådet av 6. juni der produksjonsrådet foreslår at det får anledning til å tre i direkte forbindelse med de tyske myndigheter.

Kriseutvalget erklærte seg enig i finansrådmannens forslag om å samtykke heri under forutsetning av at produksjonsrådet holder seg strengt innenfor sitt virkeområde og ikke pådrar kommunen forpliktelser.

4. Finansrådmannen la med anbefalende påtegning av 8. juni fram forslag fra ved- og jordbruksnevnden og rådmannen for 2. avdeling om at det bevilges ytterligere kr. 300 til settepoteter for skolebarn.

Kriseutvalget tiltrådte forslaget.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 15. juni 1940.

Alle medlemmer tilstede unntagen Lid. For ham møtte Ihlebæk. Videre møtte alle rådmenn og brannsjefen.

Brannsjefen ga følgende rapport om det som var hendt i natt:

Det innløp først melding fra Skansen om 2 bombenedslag på Nordnes, deretter kom vanlig brannmelding, og det ble foretatt utrykning. Deretter kom melding om brann i V. Torvgate. Også dertil ble foretatt utrykning. Endelig kom det melding om brann i Vestlandsbanken og utrykning nr. 3 ble foretatt.

Telefonen var brutt. Til Nordnes ble det rykket ut til stor brann.

Det ble også rykket ut til Den Nationale Scene.

Rydnings- og redningskorpset rykket ut.

På brannstedet på Nordnes møtte det fram en mengde tyskere, anslagsvis 1000. Dette vanskeliggjorde arbeidet for brannvesenet. Tyskerne mente det måtte sprenges, mens brannsjefen på sin side hevdet at dette ikke under noen omstendighet måtte gjøres. Det ble allikevel gjort uten at brannsjefen ble underrettet. Følgen var at brannvesenets folk som allerede var kommet i posisjon, måtte forlate sine poster og at en del slanger ble ødelagt av rasene. Sprengning ble imidlertid kun foretatt på sydsiden av brannfronten. Tyskerne ville sprengte også på nordsiden, men brannsjefen fikk forhindret dette og holdt uten vanskelighet nordfronten.

Brannstedet strekker seg fra Tollbodalmønning til

og med Nagelgården og fra sjøen opp til Haugeveien. Samtlige hus er helt ødelagt.

Brannsjefen hadde ikke hatt noen kontakt med saniteten og han hadde ikke noen oversikt over hvor mange som var omkommet eller skadet. Rådmanden for 2. avdeling uttalte at man må ta opp med de tyske myndigheter spørsmålet om hvorledes det kan etableres et samarbeide angående brannvesenet under ledelse av brannsjefen.

Finansrådmannen meddelte at han straks hadde satt folkeregistret i gang med å skaffe en fortegnelse over hus som var ødelagt med oppgave over huseieren og antall beboere.

Finansrådmannen foreslo videre at det ble pålagt rådmanden for 4. avdeling å nedsette en underbringelseskomite som i første rekke skal være et formidlingsorgan og som skal undersøke hvilke ledige hus der er i byen og hjelpe til med å få anbragt de som er husville.

Det må åpnes skoler for midlertidig anbringelse av folk.

Kriseutvalget var enig i dette.

Videre foreslo finansrådmannen at rådmanden for 5. avdeling pålegges å nedsette en hjelpekomite og at fornødne midler stilles til disposisjon. Komiteen må dog være varsom og til en viss grad tvinge folk til å bruke sin egen selvoppholdelsesdrift.

Kriseutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

Rådmanden for 5. avdeling meddelte at han allerede hadde hatt noen henvendelser fra brannlidte, at han hadde henvist dem foreløpig til Lungegårdens skole og foreslo at de i all fall de første dager fikk anledning til å spise middag på Rosenkrantz. Det vil bli ført streng kontroll slik at misbruk

unngåes.

Kriseutvalget var enig.

Rådmannen for 2. avdeling meddelte at de oppgaver som brannen stiller reguleringsvesenet m.v. vil bli løst på regulært vis.

Einar Olsen.

(sign.)

Kriseutvalgets møte 21. juni 1940.

Alle tilstede unntagen Lid. For ham møtte Ihlebæk. Dessuten møtte politimesteren, Hotell- og Restaurantforeningens ved direktørene Schrøeder og Walter, fru Widding Helvig, fru dr. Vogt og o.r.sakfører Harris.

1. Musikken på restaurantene.

Direktør Schrøeder meddelte at restaurantene har fått først muntlig og senere skriftlig ordre fra de tyske myndigheter om å begynne med dansemusikk fra mandag. Restaurantørene er innstillet på å følge denne ordre, men vil i all fall først gjøre kriseutvalget kjent med dette.

Restaurantene tror for sitt vedkommende at det er uheldig å begynne med dansemusikk, men har ikke noe annet å gjøre enn å bøye seg.

Ordføreren meddelte at de kommunale myndigheter ikke har fått noen underretning om dette.

Politimesteren har heller ikke fått noen underretning fra de tyske myndigheter. Da han fikk underretning gjernom direktør Schrøeder, satte han seg i forbindelse med det tyske politi med henstilling om at Stjernesalen ikke ble åpnet. Politimesteren har håp om at Stjernesalen ikke vil bli åpnet.

Schrøeder uttalte at hvis de andre restauranter

skal begynne med dans, ser han ingen grunn til å holde Stjernesalen lukket.

Direktør Walter spurte om det ikke ville være formålstjenlig at det fra de norske myndigheter ble gjort forestilling overfor tyskerne om de skikker som gjelder hos oss med hensyn til dans på restauranter.

Sakfører Harris spurte om det ikke ville være riktig at svaret gis fra de norske myndigheter.

Sundt uttalte at ordføreren og finansrådmannen burde gi uttrykk overfor de tyske myndigheter for at det foreliggende spørsmål hører under de kommunale myndigheter og at lignende spørsmål for fremtiden bør rettes til disse.

Ordføreren uttalte at foreningen bør svare at dansemusikken vil begynne mandag. Ordføreren og finansrådmannen vil samtidig rette henvendelse til de tyske myndigheter om saken.

Direktør Schrøeder uttalte at det syntes å være naturlig at der igjen ble tillatt servering av vin i ølhallene.

Ordføreren uttalte at man ville overveie spørsmålet.

Søknad fra Sundt A/S av 1. juni 1940 om tillatelse til å lagre råolje i firmaets eiendom.

Brannstyret har satt seg imot søknaden.

Kriseutvalget sluttet seg til brannstyrets uttalelse.

Brev fra rådmannen for 5. avdeling av 10. juni 1940 angående fordeling av utgiftene ved underbringelse på Fana Folkehøgskule.

Kriseutvalget sluttet seg til rådmannens forslag.

Forslag fra sykehusdirektøren i brev av 15. juni 1940 med forslag om bevilgning av ca. kr. 6.000.- til sikringsforanstaltninger ved Lungegården og Sandvikens sykehus.

Kriseutvalget besluttet å innvilge søknaden.

Einar Olsen.
(sign.)

Möte i forvaltningsutvalget 25. juni 1940.

Alle medlemmer tilstede unntagen Lid, for ham møtte Ihlebæk.

1. Ordføreren refererte brev fra brannvesenet av 22. juni angående følgende overenskomst som var truffet med de tyske myndigheter om samarbeid under brannutrykning.

I følge overenskomsten skal:

1. brann under flyalarm,
2. stor brann også utenfor flyalarm,
3. brann på steder hvor tyske militære vakter er plasert meldes til Havnekommandanten.

2. Finansrådmannen la med påtegning av 21. juni fram søknad fra Frydenbø Slip og Mekaniske verksted av 19. juni om kommunal garanti for kr. 2.500.- i anledning av fabrikasjonen av karbidgassgeneratorer.

Finansrådmannen foreslår søknaden avslått.

Forvaltningsutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

3. Ordføreren meddelte at han hadde deltatt i en konferanse med skolemyndighetene, bygningsmyndighetene og luftvern-sjefen angående åpning av skolene.

De sakkyndige hadde krevet at det settes skodder for vinduene for de korridorer og rom som skal benyttes til tilfluktsrom.

Forvaltningsutvalget samtykket i at dette arbeide settes i gang.

4. Postmesteren var tilstede under behandlingen av denne sak og meddelte at han hadde vært i Oslo og konferert med postdirektøren om fortsettelse av arbeidet på posthusbygget.

Postmesteren hadde fått inntrykk av at saken ligger

gunstig an, således skulle det vært ført opp kr. 1.000.000.- på det nye budsjett til fortsettelse av bygget. Av tidligere bevilgninger har man til disposisjon 1.6 millioner, og for dette beløp skulle det være mulig å få fullført selve råbygget.

Postmesteren trodde det ville ha en gunstig virkning om de kommunale myndigheter rettet en forestilling til Handelsdepartementet om fortsettelse av arbeidet.

Forvaltningsutvalget påla finansrådmannen og ordføreren å sende en slik forestilling.

5. Finansrådmannen meddelte i brev av 25. juni at det fra Stadtkommandanten var kommet henvendelse om bruk av Nordnes sjöbad og Möhlenpris lekeplass. Henvendelsen har vært forelagt vedkommende utvalg.

I samsvar med utvalgenes uttalelser foreslår finansrådmannen at Nordnes sjöbad og Möhlenpris lekeplass stilles til utelukkende disposisjon for de tyske myndigheter for en leie av henholdsvis kr. 2.000.- og kr. 1.000.- pr. måned.

Forvaltningsutvalget tiltrådte finansrådmannens forslag.

6. Ordføreren la fram redegjørelse av 23. juni fra Norges Røde Kors angående arbeide ved hjelpekontoret for demobiliserte mannskaper.

Einar Olsen.
(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 2. juli 1940.

Alle medlemmer tilstede unntagen Lid, for ham møtte Ihlebæk.

Brev fra finansrådmannen av 28. juni angående opprettholdelse av rasjoneringsrådet.

Finansrådmannen foreslår at rasjoneringsrådet bibeholdes som Organ for Vestlandet (Bergen, Hordaland og Sogn og Fjordane) med arbeidsoppgaver som er trukket opp i rasjoneringsrådets brev til fylkesmannen og forvaltningsutvalget av 21. juni.

Forvaltningsutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

Brev fra finansrådmannen av 26. juni angående økonomisk støtte til Bergens bladeierforening.

Saken ble besluttet utsatt til neste møte.

Finansrådmannen la med anbefalende påtegning av 1. juli fram forslag fra stadsfysikus av 14. juni med påtegning av rådmannen for 3. avdeling av 28.s.m. angående takkeskrivelse til leger, sykepleiersker og sanitetsmannskaper for det arbeid som er utført etter 28. april.

Forvaltningsutvalget sluttet seg til finansrådmannens anbefaling.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 4. juli 1940.

Alle medlemmer tilstede unntagen Lid og finansrådmannen. For Lid møtte Ihlebæk. Sekretær Walter møtte for rådmannen for 2. avdeling.

Ordføreren refererte melding fra Stadtkommandanten av 2. juli om at sporten skal gjenopptas i normal utstrekning lo. juli. I den anledning må Krohnsmindemyren idrettsplass straks gjøres ferdig. Sekretær Walter meddelte at plassen kan tas i bruk på en dags varsel. Men der er ingen garderobeanlegg før tribunen er ferdig. Det vil ta ca. 1 måned å få garderobene i orden.

Forvaltningsutvalget besluttet at ordføreren skal gi svar i samsvar med dette.

Samtidig skal det meddeles at idrettsplassene på Minde og i Laksevåg er Bergen kommune uvedkommende.

Skrivelse fra Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforening av 2. juli 1940 angående ensartet lukningstider for ølhaller og lunsjkafeer.

Forvaltningsutvalget besluttet å svare at saken må anses for å være avgjort ved den trufne bestemmelse om gjeninnføring av ordinær åpningstid.

Skrivelse fra Bergens bladeierforening av 7. juni 1940 angående kommunalt tilskudd til avisene, forelagt av finansrådmannen med påtegning av 26. juni.

Forvaltningsutvalget besluttet å tiltre finansrådmannens konklusjon om at der blir nedsatt et utvalg til å drøfte saken. Som medlemmer av utvalget foreslåes: Finansrådmannen, redaksjonssekretær Ihlebæk, Bladeierforeningens formann.

15. august 1940.

Finansrådmannen har i dag hatt en lengre konferanse med edruehetsnevndens formann, skoledirektør Vevle, angående edruehetsforholdene og skjenkerettighetene. Finansrådmannen henstillet til direktør Vevle å rette henvendelse til Statens edruehetsråd om å sette seg i forbindelse med Sosialdepartementet for å få bragt orden i forholdene.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 30. august 1940.

Alle medlemmer tilstede unntagen Sundt.

1. Ordføreren refererte brev fra finansrådmannen av 15. august 1940 med forslag om at forvaltningsutvalget holder regelmessige møter.

Utvalget vedtok å fastsette møtene til hver fredag kl. 13.

2. Finansrådmannen la fram statistisk oppgave over bevegelsen for arbeidsledige menn for tiden siden 9. april.

Lid foreviste i denne forbindelse oppgave over bevegelsen i sykekassens medlemstall i samme tidsrom.

3. J.nr. 2854/40. Finansrådmannen la fram brev fra rådmannen for 2. avdeling av 13. juni og 23. august med forslag om at arbeidet på brannstasjonen i Årstad etter at grunnarbeidet er ferdig som krisearbeid fortsettes i entrepråse på vanlig vis.

Utvalget besluttet å bemyndige finansrådmannen til å meddele rådmannen for 2. avdeling at arbeidet kan fortsettes i samsvar med rådmannens forslag. For øvrig blir saken å ekspedere på vanlig vis.

4. J.nr. 2898/40. Finansrådmannen la fram brev fra komiteen for reisning av minnesmerke for krigsforliste bergenske sjøfolk (udat.) der det søkes om et kommunalt bidrag på kr. 25.000 til fortsettelsen av arbeidet.

Finansrådmannen hadde tenkt seg å anbefale søknaden og ta beløpet av rentene av "Brandstrøkfondet".

Utvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

5. J.nr. 2900/40. Brev fra produksjonsrådet av 26. august 1940 med melding om at Administrasjonsrådet har oppnevnt produksjonsrådets medlemmer og Audun Lem, Måløy, som lokalnemnd for Nevnden for industri og omsetning med distrikt Bergen, Hordaland, Sogn og Fjordane.

Produksjonsrådet foreslår at det samtidig fortsetter som en slags tiltakkomite for Bergen etter nærmere foreslåtte linjer og således at den av kommunen og byens banker stillete garanti-kapital på kr. 2.500.000.- opprettholdes og i første rekke anvendes til byggelån.

Utvalget ga i prinsippet og i det vesentlige sin tilslutning til produksjonsrådets forslag.

J.br. 2931/40. Referertes melding fra produksjonsrådet av 28. august 1940 om Finansdepartementet har fått fullmakt til å gi produksjonsrådet en støtte på inntil 7 millioner kroner til innfriing av byggelån.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 6.september 1940.

Alle medlemmer unntagen Sundt var tilstede. Videre møtte rådmennene for 3. og 5. avdeling og sekretærene ved 2. og 4. avdeling.

Finansrådmannen nevnte at det er påfallende mange ledige leiligheter i byen. Det er spørsmål om ikke kommunen ved 4. avdeling må ta opp saken f.eks. med huseierforeningen og undersøke saken.

Rådmannen for 5. avdeling nevnte at dette spørsmål også har interesse for forsorgsvesenet.

Sekretær Schwenke nevnte at det ville ha sin store betydning å få ryddet barakkene som f.t. opptar de beste tomter i byen.

Utvalget besluttet å pålegge rådmannen for 4.avdeling å ta opp saken og gi utvalget en orientering.

2. Finansrådmannen refererte henvendelse fra Arbeidernes ungdomsfylking om arbeidsledigheten blant ungdommen og korrespondanse med rådmannen for 5. avdeling i den anledning.

Utvalget besluttet å pålegge rådmannen for 5. avdeling å belyse de spørsmål som henger sammen med ledigheten blant ungdom.

3. Finansrådmannen meddelte at han ville opprette en spesialkonto (forskuddskonto) for tyske rekvisisjoner. Alle inntekter skal gå inn på samme konto.

4. Finansrådmannen meddelte at han hadde gjort flere for-gjeves forsøk på å få direktiver for hvorledes kommunen står m.h.t. forpliktelser og krav overfor de tyske myndigheter.

Finansrådmannen ville foreslå at det kreves opprettet en avdeling her i Bergen under Justisdepartementets rekvisisjonskontor hvor publikum kan få nødvendig bistand.

Ordføreren erklærte å ville ta opp spørsmålet i byforbundet.

5. Ordføreren meddelte at Gebietskommisaren har krevet at teatret skal settes i stand i løpet av 3 måneder. Omkostningene vil bli kr. 300.000.- hvorav kr. 195.000 dekkes av Krigsskadetrygden, kr. 50.000.- søkes dekket av staten og resten, kr. 55.000.-, må dekkes av kommunen.

6. Rådmannen for 5. avdeling fikk bemyndigelse til å leie nytt venteværelse for havnearbeidere på Sandvikstorvet.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 13. september 1940.

Alle medlemmer tilstede unntagen Sundt og Lid. Videre møtte rådmennene for 3. og 5. avdeling og sekretærene for 2. og 4. avdeling.

1. Referertes melding fra bygartneren av 28. august 1940 om at 5 arbeidere var oppsagt p.g.a. den vanlige innskrenkning av arbeidsstyrken om høsten.
2. Referertes melding fra finansrådmannen av 10. september om at kemneren er gitt beskjed om å opprette en forskuddskonto for "utgifter ved tyske rekvisisjoner og innkvarteringer" og en tilsvarende inntektskonto.
3. Skrivelse fra rådmannen for 3. avdeling av 13. september 1940 angående forlenget åpningstid for biblioteket og badene.
Utvalget besluttet å se disse spørsmål an så lenge forretningenes sommertid opprettholdes.
Rådmannen for 3. avdeling anmodes om å forelegge saken for vedkommende utvalg.
4. Finansrådmannen redegjorde for kommunens stilling i forhold til tyske rekvisisjoner.
Finansrådmannen refererte:
 1. Haagerkonvensjonens bestemmelser.
 2. Bestemmelse av 18. juli 1940 om at kommunale eiendommer skal rekvireres uten betaling og inklusiv lys, varme og kommunale avgifter.
 3. Finansrådmannens brev til Justisdepartementet av 29. juli 1940.
 4. Sentralkontorets kunngjøring av 23. august 1940 om betaling og erstatning for krigsskader og rekvisisjoner.
 5. Bestemmelse av september 1940 om godtgjørelse for rekvirerte kommunale eiendommer.

6. Finansrådmannens brev til Justisdepartementet av 6. september 1940.

Sekretær Svensen meddelte at kommunen var blitt påført en del utgifter i forbindelse med de tyske rekvisisjoner:

1. Flytningsutgifter etc. for private som har måttet fraflytte sine hus eller leiligheter. De samlede utgifter er ikke store.
2. Utgifter til leie av hus og leiligheter og til innredning av disse for å avlaste byens befolkning for innkvartering. Det betales leie for disse hus og leiligheter, men det vil komme til å oppstå tap for kommunen. Tapenes størrelse kan for tiden ikke oppgis.
3. Utgifter til utstyr av kontorer og til tomme privathus, således kontorutstyr til divisjonskommandoen ca. kr. 6.000.-, utstyr m.v. for admiralstaben i Jacob R. Olsens barnehjem og Sandvikens menighets gamle hjem ca. kr. 80.000 og utstyr til Stadtkommandantens kontor ca. kr. 4.000. Det arbeides med å få disse utgifter betalt helt eller delvis.
4. Kommunen har måttet overta utgiftene ved istandsettelse av Kalfarvei 43, spebarnshjemmet, ca. kr. 22.000.
5. Det arbeides med å skaffe dekning for utgifter foranlediget ved rekvisisjon av skoler og andre kommunale eiendommer.

Utvalget godkjente de trufne disposisjoner.

5. Finansrådmannen refererte forordning om betaling av utenlandske tilgodehavender m.v. og oppfordret rådmennene til å foreta fornøden anmeldelse.
6. Utvalget besluttet å pålegge rådmannen for 5. avdeling å rette krav til staten om refusjon av utgifter til innkvartering m.v. av evakuerte på skoler.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 4. oktober 1940.

Tilstede var samtlige medlemmer unntagen advokat Sundt - og alle rådmenn.

Der ble behandlet:

1. J.nr. 3011/40. Finansrådmannen oversender med brev av 1. oktober d.å. brev fra Bergens Handelsgymnasium av 4. september angående Stadtkommandantens leie av handelsgymnasiet og utgiftene til kontorinnredning.

Forvaltningsutvalget godkjente enstemmig den ordning som er truffet av finansrådmannen, hvoretter kommunen bærer utgiftene med innredningen, kr. 3.940.53, mot at man oppnår en leie på ca. kr. 470.- pr. måned. Forholdet mellom kommunen og handelsgymnasiet tas opp når dertil blir anledning.

2. J.nr. 3304/40. Finansrådmannen fremlegger med påtegning av 1. oktober d.å. Justisdepartementets skrivelse av 21. september 1940 angående kommunens forpliktelser og krav i forholdet til de tyske myndigheter.

3. J.nr. 3293/40. Lorentz Olseñ søker om et forskudd på kr. 3.614.- på omkostninger ved reparasjon av møbler, som er skadet ved de tyske myndigheters bruk av hans leilighet i Skanselien 13.

Finansrådmannen anbefaler i påtegning av 1. oktober at kommunen forskudterer beløpet mot tilbakebetaling når erstatningsbeløpet blir utbetalt.

Utvalget slutter seg enstemmig til finansrådmannens forslag.

4. J.nr. 3285/40. Finansrådmannen meddeler i brev av 30. september d.å. at den tidligere trufne ordning, hvor etter overrettssakfører Hedegaard Friis har hatt en godtgjørelse på kr. 350.- pr. måned for bistand med arbeid med innkvartering, er oppsagt til utgangen av samme måned.

Forvaltningsutvalget hadde ikke noe å bemerke.

5. J.nr. 3139/40. Fru Borghild Kirksæther søker i brev av 17. september d.å. om bistand til anskaffelse av inventar til erstatning for inventar som de tyske myndigheter har tatt i bruk i hennes leilighet i Hegrenesveien 38.

Finansrådmannen foreslår i påtegning av 28. september at det stilles til disposisjon inntil kr. 1.000.-.

Forvaltningsutvalget godkjente enstemmig finansrådmannens forslag.

6. J.nr. 3245/40. Mathias Heltzer søker i brev av 25. september d.å. om støtte til anskaffelse av møbler til erstatning for møbler som er tatt i bruk av de tyske myndigheter i hans leilighet i Skanselien 14.

Finansrådmannen foreslår i påtegning av 4. oktober at det stilles til disposisjon inntil kr. 1.000.-.

Forvaltningsutvalget godkjente enstemmig finansrådmannens forslag.

7. J.nr. 3241/40. Skoleinspektøren søker i brev av 4. september d.å. om kr. 880.- til anskaffelse av sanitetsutstyr i en del skoler.

Rådmannen for 3. avdeling anbefaler søknaden. Likeledes finansrådmannen.

Forvaltningsutvalget besluttet å stille til disposisjon det omsøkte beløp.

8. J.nr. 3203/40. Christian Probst søker i brev av 14. september d.å. om å få fratre sin stilling som vaktsjef ved tilfluktsrommene.

Rådmannen for 2. avdeling anbefaler i påtegning av 21. s.m. og anbefaler at de 2 inspektører lønnes med kr. 300.- pr. måned regnet fra den dag Probst fratrer. Finansrådmannen har ikke noe å bemerke.

Forvaltningsutvalget tiltrådte enstemmig forslaget.

J.nr. 3156/40 og 3172/40. Rådmannen for 5. avdeling

foreslår i brever av 17. september d.å. at forvaltningsutvalget behandler spørsmålet om mulig forhøyelse av fattigvesenets regulativ og spørsmålet om bevilgning av krisetillegg til de alderstrygdede.

Finansrådmannen foreslår i påtegninger av 20. september at det skjer en forhåndsdrøftelse av disse spørsmål.

Forvaltningsutvalget fant det ikke opportunt for tiden at spørsmålet om forhøyelse av forsorgsregulativet ble tatt opp. Man måtte foreløpig i all fall kunne ordne seg således at fattigstyret i påtrengende tilfelle brukte regulativet med en liberalere bedømmelse enn vanlig.

For de alderstrygdede mente man der kunne være grunn til å bruke en utvidet tilleggsstøtte.

Rådmannen for 5. avdeling fikk i oppdrag nærmere å klargjøre dette til et senere møte.

J.nr. 3189/40. Veisjefen meddeler i brev av 16. september d.å. at han har sendt krav på tils. kr. 181.39 til de tyske myndigheter for skader på Gyldenpris og ved Prof. Dahls gate. Kravene er ikke blitt betalt.

Forvaltningsutvalget besluttet å frafalle kravene.

J.nr. 3022/40. Rådmannen for 2. avdeling oversender med påtegning av 6. september innberetning fra ved- og jordbruksnemnda av 5.s.m.

Nemnda ønsker fastslått hvor vidt den skal fortsette sitt arbeid med produksjon av brensel og jordbruksprodukter også neste år og ønsker i tilfelle å få sitt mandat fastslått. Rådmannen anbefaler at nemnda fortsetter sitt virke.

Finansrådmannen foreslår i påtegning av 23.s.m. at nemnda fortsetter sitt arbeid med samme arbeidsoppgaver som i år,

nemlig å sette i gang og lede kommunens foranstaltninger med produksjon av brensel og med jorddyrkning. Nemnda bør i tilfelle få i oppdrag å fremlegge en plan med budsjett så langt dette er gjørlig.

Finansrådmannen foreslår videre at brenselnemnda overtar det brensel ved- og jordbruksnemnda har produsert for den maksimalpris som gjelder for produsenten med tillegg for utgifter til senere lagring. Den del av nemndas utgifter som deretter står udekket henføres til kontoen til motarbeidelse av arbeidsledigheten.

Forvaltningsutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

13. J.nr.3066/40. Finansrådmannen forelegger med påtegning av 23. september d.å. oppgave fra Bergens Trygdekasse over medlemstallet i 1940.

Forvaltningsutvalget besluttet å anmode om å få regelmessige oppgaver.

14. J.nr.3099/40. Rådmannen for 3. avdeling forelegger med påtegning av 13. september d.å. kontrakt mellom den tyske verne-makt og slaktehusets vedkommende angående delvis bruk av slaktehuset. Leien er ført til inntekt for slaktehusets respektive inntektskonti.

Finansrådmannen har ikke noe å bemerke.

Forvaltningsutvalget besluttet enstemmig å godkjenne kontrakten og den foretatte inntektsføring.

15. J.nr. 3098/40. Komiteen for folkeskolebarns landopp- hold meddeler at det for feriekolonien Steinestø, som siden 18/4 har vært benyttet av de tyske myndigheter og til 16/8 er innbetalt kr. 1.834.65.

Rådmannen for 3. avdeling foreslår i påtegning av 13.s.m. at den innbetalte leie blir tillatt disponert av komiteen

for folkeskolebarns landopphold.

Finansrådmannen har intet å bemerke.

Forvaltningsutvalget besluttet enstemmig å godkjenne forslaget.

16. Forvaltningsutvalget besluttet å bemyndige rådmannen for 2. avdeling til å foreta innkjöp og lagring av et kvantum bensin for brannvesenet. Saken forutsettes ekspedert på vanlig måte.
17. Etter forslag fra rådmannen for 5. avdeling besluttet forvaltningsutvalget at det skal sökes staten om refusjon av en del av utgiftene til krisehjelp.
18. Forvaltningsutvalget besluttet å bemyndige rådmannen for 5. avdeling til i nödvendig utstrekning å ettergi krav på refusjon på krisehjelp.

Einar Olsen.

(sign.)

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 7. oktober 1940.

Alle medlemmer unntagen Sundt var tilstede. Alle rådmenn unntagen rådmannen for 5. avdeling, samt skoleinspektøren og Ihlebæk møtte.

1. Ordføreren meddelte at Nasjonal Samling har krevet Konsertpalæet med nødvendig høyttaleranlegg stillet gratis til disposisjon for Quislings foredrag torsdag 17. ds.

Ordføreren foreslo at det svares at Konsertpalæet kan stilles til disposisjon på de vanlige betingelser. Høyttaleranlegg har man ikke.

Utvalget tiltrådte ordførerens forslag.

2. Skoleinspektøren meddelte at Nasjonal Samling krevet stillet til disposisjon gymnastikksalen ved Sydneshaugen skole eller en annen skole.

Finansrådmannen foreslo at det uttales at Nasjonal Samling kan få stillet til disposisjon lokaler i skolene på samme vilkår som gjelder for andre organisasjoner. Det må som vanlig sendes skriftlig søknad med nødvendige opplysninger.

Utvalget tiltrådte finansrådmannens forslag.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 11. oktober 1940.

Alle medlemmer var tilstede unntagen advokat Sundt. Samtlige rådmenn måtte unntagen rådmannen for 5. avdeling. I hans sted møtte sekretær Lange.

Inspektør Sæle var tilstede under behandlingen av sak nr. 1.

1. Rådmannen for 2. avdeling meddelte at det gjennom vedkommende annonsebyrå var kommet henvendelse om opphengning av en plakater for N.S. i sporvognene.

Sporveisstyret hadde avslått under henvisning til at politisk reklame i sporvognene ikke er tillatt.

Forvaltningsutvalget besluttet at Oslos standpunkt skal undersøkes og at man deretter skal komme tilbake til saken. Plakater på vognene tillates ikke.

2. Finansrådmannen meddelte i brev av 9. oktober at det er innbetalt kr. 2.332.46 for inventar levert av Hotell Rosenkrantz til Eikeviken (Claus Wiese Hansens hus).

Beløpet er sendt Hotell Rosenkrantz.

3. Vaktholdet ved de offentlige tilfluktsrom. Rådmannen for 2. avdeling fremlegger i brev av 21. september en plan for vaktholdet med 1 vakt sjef, 2 inspektører og 60 vaktmannskaper. Utgiftene utgjør ca. kr. 3.500.- pr. uke.

Finansrådmannen henstillet i påtegning av 10. oktober at det tas opp forhandlinger med luftvernsjefen om en ytterligere reduksjon av vaktholdet.

Utvalget sluttet seg til det foreliggende forslag, men påla rådmannen for 2. avdeling å undersøke mulighetene for refusjon av staten for utgiftene inntil 1. oktober.

4. Finansrådmannen reiste spørsmålet om hvorvidt det er nødvendig å trykke spesialbudsjettet.

Utvalget besluttet at spesialbudsjettet ikke skal

trykkes. Det skal pålegges administrasjonene å føre sine anvisningsbøker som tidligere og å sende inn et arbeidsbudsjett.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte den 25. oktober 1940.

Alle medlemmer og rådmenn var tilstede.

Der ble behandlet:

1. J.nr. 3556/40. Referertes oppgave fra bygartneren av 16. oktober over sesongarbeidere som fratrådte ved parkvesenet i tiden 31. august - 15. oktober.

Saken besluttet sendt rådmannen for 2. avdeling til behandling.

2. J.nr. 3572/40. Skrivelse fra Iversen, Mohr & Fjeldtvedts eiendomskontor av 17. oktober med anmodning om at kommunen må slutte kontrakt om leie av en leilighet i Klaus Hanssens vei 47, som er tatt i bruk til tysk innkvartering.

Forvaltningsutvalget tiltrådte finansrådmannens forslag om å bemyndige rådmannen for 4. avdeling til å slutte leiekontrakt på vanlige vilkår.

3. J.nr. 3672/40. Finansrådmannen refererte regning fra major Thomassen på godtgjørelse til hans datter, sønn, nevø og hus-hjelp m.v. på kr. 121.- for assistanse under fraflytning av hans eiendom Årstadveien 18, som er rekvirert av de tyske myndigheter.

Forvaltningsutvalget besluttet at regningen ikke skal betales av kommunen.

4. J.nr. 3587/40. Finansrådmannen refererte rundskriv fra Innenriksdepartementet av 14. oktober med forbud mot meldinger til pressen.

Forvaltningsutvalget besluttet å forelegge saken for Byforbundet for å søke nærmere utdypet hva forbudet omfatter.

5. Rådmannen for 2. avdeling forela spørsmålet om mørkleggingen skal medføre noen forandring i arbeidstiden for den kommunale arbeidsstokk.

Saken besluttet oversendt lønnsutvalget til behandling.

6. Rådmannen for 3. avdeling meddelte at store deler av Neevengårdens eiendom var tatt i bruk av de tyske myndigheter til barakker m.v.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 15. november 1940.

Alle medlemmer og alle rådmann tilstede.

1. J.nr. 3827/40. Fru Hanna Jentoft søker i brev av 7/11 1940 om et forskudd på kr. 600.- til innkjøp av innbo til erstatning for innbo som er rekvirert av de tyske myndigheter i forbindelse med rekvirering av hennes leilighet i Thormöhlens gt. 66.

Finansrådmannen anbefaler i påtegning av 11. november at søknaden innvilges.

Forvaltningsutvalget sluttet seg til finansrådmannens forslag.

2. Ordføreren la fram melding fra Nasjonalhjelpen av 8. november 1940 om at Bergen kommune av svenskehusene hadde fått stillet til disposisjon 3 enkelthus og 4 dobbelthus med tilsammen 11 leiligheter. Komiteen ber oppnevnt en byggekomite på 3 medlemmer.

Forvaltningsutvalget besluttet å innkalle komiteens representant til en konferanse hos ordføreren.

3. Ordføreren meddelte at han fra de tyske myndigheter hadde fått en henvendelse angående bevaring av Tyskebryggen. De tyske myndigheter peker bl.a. på at den komite som i sin tid ble nedsatt for å utrede Tyskebryggens fremtid arbeider for langsomt og at det derfor må skje en forandring i komiteens sammensetning slik at formannen skiftes ut.

Forvaltningsutvalget besluttet å uttale at hvis det kommer en skriftlig henvendelse i sakens anledning er man villig til å foreslå at arkitekt Schou oppnevnes som formann i stedet for bygningssjefen.

4. J.nr. 3912/40. Finansrådmannen refererte skrivelse fra fylkesmannen av 15. november med Innenriksdepartementets telegram der det forlanges redegjørelse for forbudet mot plakattoppsetning og nedrivning av plakater i anledning kst. statsråd Lies foredrag.

Finansrådmannen refererte utkast til en redegjørelse i sakens anledning. Utkastet ble godkjent. Det blir også å forelegge formannskapet til godkjenning.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 22. november 1940.

Tilstede var ordføreren og alle rådmenn.

1. Ordføreren meddelte at spørsmålet om valg av sty-
rer, utvalg m.v. var drøftet i Byforbundet.

Finansrådmannen hadde tatt det standpunkt å ville fremme valg til de styrer, råd m.v. som har sin hjemmel i spesi-
allov, som f.eks. havnestyre, bygningsråd, bolignevnd, fiskeri-
nevnd o.s.v., men ikke valg til styrer, råd og utvalg som utfører
deler av de kommunale instansers myndighet, som f.eks. kinostyre,
sporveisstyre o.s.v.

Forvaltningsutvalget ga sin tilslutning til denne linje.

2. J.nr. 3842/40. Finansrådmannen la med påtegning av
20. november fram oversikt over fordelingen i aldersgrupper av
de anmeldte arbeidssøkende.

3. J.nr. 3986/40. Rådmannen for 5. avdeling la i brev
av 21. november fram forslag om at det fra kommunens side skal
gjøres forsøk på å få frigitt arbeiderbarnas feriehjem i Fyllin-
gen og hjemmets kontantbeholdning, som er beslaglagt av de tyske
myndigheter.

Forvaltningsutvalget besluttet å bemyndige råd-
mannen for 5. avdeling til å rette en henvendelse til de tyske
myndigheter om saken.

4. J.nr. 3983/40. Forespørsel fra politikammeret om
kommunen vil bære utgiftene ved stenging av Nygårdsparken, ca.
kr. 1.000.- pr. år.

Rådmannen for 2. avdeling og finansrådmannen anbe-
faler.

Forvaltningsutvalget besluttet å stille til dispo-
sisjon det nødvendige beløp av hvk. XV A I. Man besluttet å hen-

stille at det ikke lukkes før kl. 19.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 29. november 1940.

Alle medlemmer tilstede unntagen advokat Sundt. Tilstede var også samtlige rådmenn unntatt rådmannen for 2. avdeling. For ham møtte sekretær Walter.

Der ble behandlet:

1. Finansrådmannens brev av 27. november angående betaling for elektrisk strøm som er brukt hos Skulstad, Munkebottens vei, og Tönjum, Konwall vei, av de tyske myndigheter under innkvartering.

Finansrådmannen anbefaler at av regningsbeløpene overtas kr. 37.68 og kr. 128.24 av kommunen til utgift for konto tyske rekvisisjoner og innkvarteringer.

Forvaltningsutvalget bifalt finansrådmannens forslag.

2. Ordføreren refererte meddelelse om at Nygård skole vil bli rømmet innen 1. desember og Dragefjellet, Solheim og Haukeland skoler i løpet av desember.
3. Ordføreren refererte rundskriv fra Kirke- og Undervisningsdepartementet av 18. november om respekt for hirdens uniform.
4. Ordføreren refererte rundskriv fra Kirke- og Undervisningsdepartementet av 18. november angående oppslag fra N.S. på skolene.
5. Ordføreren refererte rundskriv fra Kirke- og Undervisningsdepartementet av 22. november angående orienterende foredrag på skolene om den nye tid.

6. Forvaltningsutvalget Finansrådmannen meddelte at han hadde fått en henvendelse fra Marit Arnesen, som driver pensjonat i Olav Kyrres gate 32, om et lån på kr. 700.- - 1.000.- til betaling av leierestanser for tiden etter 9. april. Hun driver pensjonat hvor det f.t. vesentlig bor tyskere.

Forvaltningsutvalget besluttet å bemyndige finansrådmannen til å ordne saken på beste måte og i tilfelle å yte det nødvendige beløp som lån.

7. Finansrådmannen foreslo at forvaltningsutvalget i medhold av formannskapetets bemyndigelse av 27. november anmoder redaktør Ihlebæk om å påta seg arbeidet med utarbeiding av beretning om Bergensbrannen 1916. Godtgjørelsen ble foreslått satt til foreløpig kr. 500.- pr. måned.

Finansrådmannen foreslo videre at det oppnevnes en redaksjonskomite bestående av finansrådmannen og rådmannen for 2. avdeling.

Forvaltningsutvalget besluttet å bifalle finansrådmannens forslag. Ordføreren inntreer som 3. medlem av komiteen.

8. Ordføreren frembrakte en muntlig anmodning fra C. J. Behr om å få utbetalt kr. 3.000.- av boligbankpengene til byggene i Blekenbergveien.

Forvaltningsutvalget besluttet å avslå andragendet og å henvise Behr til å anta tilbudet fra Eolus om lån på de av selskapet satte betingelser.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 6. desember 1940.

Samtlige medlemmer og rådmenn var tilstede.

Der ble behandlet:

1. Finansrådmannen meddeler i brev av 3. desember at Nygård skole er frigitt. For å få frigitt skolen har man måttet påta seg å innrede provisorisk kjøkken i Möhlenpris skole. Utgiftene hermed, kr. 2.646.33, foreslås overtatt av kommunen til utgift for konto: Tyske rekvisisjoner og innkvarteringer.
Finansrådmannens forslag ble bifalt av forvaltningsutvalget.
2. J.nr. 4025/40. Rådmannen for 2. avdeling tiltrer i påtegning av 23. november forslag fra kommunens statiker om innredning av tilfluktsrom på Dokkeskjærskaien. Omkostningene er angitt til kr. 6.000.-, som foreslås stillet til disposisjon av konto XV B^d, utgifter vedkommende det sivile luftvern.
Finansrådmannen tiltrer forslaget.
Forvaltningsutvalget slutter seg til rådmannens forslag.
3. Finansrådmannen fremla med brev av 5. desember meddelelse om at han i henhold til forvaltningsutvalgets bemyndigelse i forrige møte hadde gitt fru Arnesen et lån på kr. 1.000.- til betaling av husleierestanser i Olav Kyrres gt. 32. Det er utferdiget gjeldsbrev for lånet som skal forrentes med 4 % og betales tilbake med kr. 50.- pr. måned. Man har videre fått seg tiltransportert en utleggsforretning som huseieren har holdt for skyldige leier.
Forvaltningsutvalget hadde intet å bemerke.
4. Rådmannen for 2. avdeling fremla en oversikt over utgiftene ved flytting av nødtørftshuset på Ole Bulls plass.
5. Finansrådmannen oversender til gjennomsyn Innenriksdepartementets brev av 29. november angående Nasjonal Samlings

plakater og meddelte at han overensstemmende med som var sagt i brevet hadde bedt Nasjonal Samlings fylkesfører om å komme inn til en konferanse om saken.

6. J.nr. 4086/40. Rådmannen for 2. avdeling foreslår i påtegning av 2. desember at det bevilges kr. 1.550.- til flytning av kister i gravkjellerne i Nykirken, idet kjellerne må brukes til offentlig tilfluksrom.

Utgiftene foreslås belastet konto 564.

Finansrådmannen har intet å bemerke.

forslag.

Forvaltningsutvalget tiltrådte rådmannen for 2. avdelings forslag.

7. Finansrådmannen meddelte at han hadde overveiet om ikke kommunen som ledd i sivilt beredskap bør holde et visst lager av rekvisitter som det vil kunne bli behov for om det skulle komme en ny brannkatastrofe eller lignende over byen.

Forvaltningsutvalget ga sin tilslutning til at rådmennene anmodes om å overveie de skritt som i denne anledning bør tas og om å fremkomme med forslag.

8. Vestlandske Entreprenør- og Ingeniørforretning A/S ber i brev av 5. desember om tillatelse til å ta sten fra en knaus for den projekterte skole ved Fageråsveien.

Forvaltningsutvalget besluttet å imøtekomme søknaden således at sprengning kan foretas etter konferanse med byarkitekten.

9. Forvaltningsutvalget besluttet å bemyndige ordføreren, finansrådmannen og ligningssjefen til om det måtte finnes ønskelig å reise til Oslo for å konferere med Finansdepartementet om forskjellige skattespørsmål som har reist seg ved den nåværende situasjon.

10. Forvaltningsutvalget besluttet å bemyndige rådmannen for 3. avdeling til å la varmeingeniøren gjøre forsøk med ved-

oppvarming av badene.

11. Forslag fra Fleiehjemmet om at det på grunn av brennelsituasjonen gåes til følgende innskrenkninger:

Hele badet holdes åpent 2 dager ukentlig.

Oppfyring av romerbadet sløyfes.

Romerbadavdelingen holdes åpen 1 dag for menn og 1 dag for kvinner.

Forvaltningsutvalget sluttet seg til Fleiehjemmets forslag.

Einar Olsen.

(sign.)

Forvaltningsutvalgets møte 13. desember 1940.

Alle medlemmer var tilstede unntatt Sundt som hadde meldt forfall, dessuten møtte alle rådmenn.

1. Ordføreren refererte brev fra C. J. Behr & Søn av 6. desember 1940 angående utbetaling av rest på boligbanklån vedkommende bygg på Blekenberg.

Forvaltningsutvalget besluttet å samtykke i at det utbetales ytterligere kr. 7.000.- mot skriftlig erklæring om at husene ved hjelp av disse kr. 7.000.- skal bli gjort ferdig og at han ved utbetaling av disse kr. 7.000.- ikke har mere hverken å kreve eller be om av kommunen.

2. J.nr. 4199/40. Finansrådmannen forela med brev av 13. desember forslag om at Ragna Askeland, Valborg Fluge Pedersen og Olga Sæhle inntil videre tilståes midlertidig understøttelse av bykassen med h.h.v. kr. 1.740.-, kr. 1.522.50 og kr. 1.050.- pr. år.

Forvaltningsutvalget tiltrådte forslaget. Midlertidig understøttelse utbetales fra 1 måned etter at vedkommendes mann sluttet arbeidet, idet det utbetales ordinær lønn i 1 måned etter fratredelsen.

3. J.nr. 4198/40. Finansrådmannen anbefaler i påtegnning av 12. desember kemnerens forslag av samme dag om at arbeiderlønnningene for de to siste uker før jul slås sammen og at utlønning skjer fredag 20. ds.

Forvaltningsutvalget bifalt forslaget.

4. J.nr. 4206/40. Finansrådmannen anbefaler i påtegnning av 13. desember forslag fra rådmannen for 5. avdeling om at det tiltales brukt inntil kr. 200.000.- av kontoen for varig og midlertidig understøttelse til mulig oppkjøp og lagring av holdbare matvarer.

Forvaltningsutvalget bifalt forslaget.

5. J.nr. 3911/40. Rådmannen for 2. avdeling forelegger med påtegnning av 13. desember overenskomst med de av parkvesenets arbeidere som gjør vakttjeneste ved rednings- og rydningstjenesten om en godtgjørelse på kr. 50.- pr. uke + kr. 15.- pr. sön- og helligdagsvakt (dagvakt).

Forvaltningsutvalget godkjente overenskomsten.

6. Finansrådmannen refererte Innenriksdepartementets rundskriv av 10. desember 1940 med bestemmelse om at det inntil videre ikke skal holdes valg på ordfører og varaordfører, medlemmer av utvalg, råd og lovbestemte styrever, nemnder o.l. De nå sittende medlemmer fungerer inntil videre.

7. Finansrådmannen henstillet til rådmennene å påse at kommunens refusjon hos staten og andre går inn.

8. Forvaltningsutvalget vedtok finansrådmannens forslag av 13/12 1940 om å stille til disposisjon kr. 500.- av hvk. XV.A.I til kjøp av Nansen-frimerker. Innkjøpet skjer ved finansrådmannen.